

ศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบเคลือบลายทาน เมืองจิ้งเต๋อเจิ้น การสืบทอดและพัฒนางานฝีมือเชิงช่างด้วย
การจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชน

HUANGSHAN LIN

คุณฉวีนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารศิลปะและวัฒนธรรม

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

2567

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

ศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบเคล้ายาทาน เมืองจิ้งเต๋อเจิ้น การสืบทอดและพัฒนางานฝีมือเชิงช่างด้วย
การจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชน

HUANGSHAN LIN

คุณฉวีนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารศิลปะและวัฒนธรรม

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

2567

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

JINGDEZHEN LAOYATAN PORCELAIN PANEL ART, THROUGH THE COMMUNITY MUSEUM
MANAGEMENT TO INHERITANCE AND DEVELOP CRAFT

HUANGSHAN LIN

A DISSERTATION SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF
THE REQUIREMENTS FOR DOCTOR DEGREE OF PHILOSOPHY
IN ART AND CULTURAL ADMINISTRATION
FACULTY OF FINE AND APPLIED ARTS
BURAPHA UNIVERSITY

2024

COPYRIGHT OF BURAPHA UNIVERSITY

คณะกรรมการควบคุมคุณวุฒินิพนธ์และคณะกรรมการสอบคุณวุฒินิพนธ์ได้พิจารณาคุณวุฒิ
นิพนธ์ของ HUANGSHAN LIN ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารศิลปะและวัฒนธรรม ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมคุณวุฒินิพนธ์

คณะกรรมการสอบคุณวุฒินิพนธ์

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

.....

(ศาสตราจารย์ภรดี พันธุ์ภากร)

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

.....

(รองศาสตราจารย์ ดร.เสกสรรค์ ตันยาภิรมย์)

..... ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงวุฒิ เอกภูมิวงศา)

..... กรรมการ

(ศาสตราจารย์ภรดี พันธุ์ภากร)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.เสกสรรค์ ตันยาภิรมย์)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญชู บุญลิขิตศิริ)

..... กรรมการภายนอก

มหาวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์เทพศักดิ์ ทองนพคุณ)

..... คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร. เสกสรรค์ ตันยาภิรมย์)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา อนุมัติให้รับคุณวุฒินิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารศิลปะและวัฒนธรรม ของ
มหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิหวัธ แจ่มเอี่ยม)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

63810068: สาขาวิชา: การบริหารศิลปะและวัฒนธรรม; ปร.ด. (การบริหารศิลปะและวัฒนธรรม)

คำสำคัญ: เหล่ายาทาน, ศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบ, คุณค่า, การพัฒนา, พิพิธภัณฑ์ชุมชน
 HUANGSHAN LIN : ศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่ายาทาน เมืองจิ่งเต๋อเจิ้น การสืบ
 ทอดและพัฒนางานฝีมือเชิงช่างด้วยการจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชน. (JINGDEZHEN LAOYATAN
 PORCELAIN PANEL ART, THROUGH THE COMMUNITY MUSEUM MANAGEMENT TO
 INHERITANCE AND DEVELOP CRAFT) คณะกรรมการควบคุมดัชนีพนธ์: ภาวดี พันธุมการ,
 เสกสรรค์ ตันยาภิรมย์ ปี พ.ศ. 2567.

กระเบื้องเคลือบจิ่งเต๋อเจิ้นมีประวัติศาสตร์ยาวนานนับพันปีและได้สร้างชื่อเสียงโด่งดัง
 ไปทั่วโลก วัฒนธรรมการผลิตกระเบื้องเคลือบจิ่งเต๋อเจิ้นเกิดขึ้นภายใต้วิถีชุมชนเซรามิกที่กระจายตัว
 อยู่ในเมืองจิ่งเต๋อเจิ้น ปัจจุบันชุมชนเหล่ายาทานเปรียบเสมือนตัวแทนของศิลปะกระเบื้องเคลือบจิ่ง
 เต๋อเจิ้น ซึ่งกลายเป็นหนึ่งในหน้าประวัติศาสตร์ของกระเบื้องเคลือบจีน งานวิจัยเรื่อง ศิลปะแผ่น
 กระเบื้องเคลือบเหล่ายาทาน เมืองจิ่งเต๋อเจิ้น การสืบทอดและพัฒนางานฝีมือเชิงช่างด้วยการจัดการ
 พิพิธภัณฑ์ชุมชน ใช้วิธีการวิจัยทางเอกสาร การวิจัยภาคสนาม และการวิจัยแบบสหวิทยาการ โดยมี
 วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ สถานการณ์ปัจจุบัน ทักษะงานฝีมือและ
 กระบวนการสืบทอดแผ่นกระเบื้องเคลือบของชุมชนเหล่ายาทาน วิเคราะห์คุณค่าที่เกิดจากภูมิทัศน์
 เชิงวิถีวัฒนธรรมของชุมชนเหล่ายาทานและอิทธิพลที่มีต่อการพัฒนาชุมชนและวัฒนธรรมเซรามิกของ
 เมืองจิ่งเต๋อเจิ้น และสร้างแนวทางการจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชนที่เหมาะสมกับชุมชนเหล่ายาทาน

ผลการวิจัยพบว่า ศิลปะกระเบื้องเคลือบมีประวัติศาสตร์อันยาวนานเริ่มตั้งแต่สมัย
 ราชวงศ์ถัง หมิง ชิง ถึงยุคสาธารณรัฐจีนและจีนร่วมสมัย เหล่าช่างฝีมือได้ทำการสืบทอดทักษะจากรุ่น
 สู่รุ่นและมีการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ขึ้นอย่างต่อเนื่อง ปฏิสัมพันธ์และการพัฒนาร่วมกันของศิลปะแผ่น
 กระเบื้องเคลือบและอุตสาหกรรมเสริมได้ก่อให้เกิดห่วงโซ่ทางนิเวศวิทยาของศิลปะแผ่นกระเบื้อง
 เคลือบเหล่ายาทานที่สะท้อนให้เห็นได้ในคุณค่าของงานหัตถกรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบ ได้แก่ คุณค่า
 ทางความงาม คุณค่าทางจิตวิญญาณ และคุณค่าการสืบทอด โดยงานวิจัยนี้ได้นำบทบาทและคุณค่าที่
 เกิดจากภูมิทัศน์เชิงวิถีวัฒนธรรมของชุมชนเหล่ายาทานและงานหัตถกรรมชุมชนเหล่ายาทานมาสร้าง
 แนวทางการจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชนที่เหมาะสมกับชุมชนเหล่ายาทานและโครงการปฏิบัติการนำร่อง
 พิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่ายาทานในรูปแบบนิทรรศการ หลักสูตรการแลกเปลี่ยนความรู้ การบรรยายเชิง
 วิชาการ กิจกรรมเพื่อการสืบทอดผ่านการมีส่วนร่วมของชุมชนและการประสานความร่วมมือกับ
 ภาครัฐและเอกชนในท้องถิ่น สื่อวิดีโอประชาสัมพันธ์และหนังสือคู่มือศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่า
 ยาทานเพื่อการสืบทอดทักษะงานฝีมือแผ่นกระเบื้องเคลือบ ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมการสืบทอดทักษะงาน

ฝีมือแผ่นกระเบื้องเคลือบและการพัฒนาวัฒนธรรมเซรามิกของชุมชนอย่างยั่งยืน

63810068: MAJOR: ART AND CULTURAL ADMINISTRATION; Ph.D. (ART AND CULTURAL ADMINISTRATION)

KEYWORDS: Lao Ya Tan, Porcelain panel arts, Value, Development, Community Museum

HUANGSHAN LIN : JINGDEZHEN LAOYATAN PORCELAIN PANEL ART, THROUGH THE COMMUNITY MUSEUM MANAGEMENT TO INHERITANCE AND DEVELOP CRAFT. ADVISORY COMMITTEE: PORADEE PANTHUPAKORN, SAKESAN TANYAPIROM, Ph.D. 2024.

Jingdezhen porcelain panel arts have a history spanning thousands of years and have earned a reputation all over the world. The culture of producing porcelain arose under the lifestyle of the porcelain communities scattered in Jingdezhen city. Lao Ya Tan community is considered the representative of Jingdezhen porcelain panel arts which became one of the pages in the history of Chinese porcelain. The Research on Jingdezhen Lao Ya Tan Porcelain Panel Art, through the Community Museum Management to Inheriting and Developing uses documentary research, field research and interdisciplinary research methodology. The objective is to study historical development, current situation, handicraft skills and the process of inheriting panel arts of the Lao Ya Tan community, to analyze the value of the cultural landscape of Lao Ya Tan community and its influence on the development of the community and ceramic culture of Jingdezhen City, and to create a managing guideline for the Lao Ya Tan community museum that is suitable for the community in order to promote the passing on of porcelain panel craftsmanship from generation to generation and the sustainable development of community ceramic culture.

The research found that porcelain art has a long history starting from the Tang, Ming, and Qing dynasties to the Republic of China and contemporary China. Craftsmen pass down their skills from generation to generation and create new things continuously rising. The interaction and joint development of porcelain art and ancillary industries have formed an ecological chain of Lao Ya Tan porcelain art that

is reflected in the value of porcelain handicrafts, including aesthetic value, spiritual values and the value of inheritance. This research has taken the role and value of the cultural landscape of the Lao Ya Tan community and the handicrafts of the Lao Ya Tan to create guidelines for managing a community museum that is suitable for the Lao Ya Tan community and a Pilot operational project for the Lao Ya Tan community museum in the form of an exhibition, knowledge exchange course, academic seminar, activities for inheritance through community participation and cooperation with the local public and private sectors, media and a handbook on the Lao Ya Tan Porcelain Panel Art as to promote the inheritance of porcelain panel arts craft skills and the sustainable development of the community's ceramic culture.

กิตติกรรมประกาศ

ดุขุณินิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยวามกรุณาจากศาสตราจารย์ภรดี พันธุ์ภากร อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และรองศาสตราจารย์ ดร.เสกสรรค์ ตันยาภิรมย์ อาจารย์ที่ปรึกษาาร่วม ขอขอบพระคุณอาจารย์ที่ปรึกษาทั้งสองท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ เสียสละเวลาอันมีค่าในการให้คำปรึกษาและแนะนำข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยในครั้งนี้ด้วยความปรารถนาดี ตลอดจนพิจารณาแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วนและเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ในหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาบริหารศิลปะและวัฒนธรรม คณะศิลปกรรมศาสตร์ ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ ที่มีคุณค่า ขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.เสกสรรค์ ตันยาภิรมย์ คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญชู บุญลิขิตศิริ รองคณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภวษา เรืองชีวิน และดร.นิกร กาเจริญ ที่ให้ความดูแลเอาใจใส่ในการเรียน การทำวิจัย และเป็นตัวอย่างความเป็นครูที่ดีแก่ผู้วิจัย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณครอบครัวและกัลยาณมิตรที่สนับสนุนและเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยตลอดการศึกษาระดับปริญญาเอก ขอบพระคุณศาสตราจารย์ Ning Gang อาจารย์ที่ปรึกษาในประเทศจีนที่ให้ข้อเสนอแนะและการช่วยเหลือแก่ผู้วิจัย ขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ช่างฝีมือ ผู้นำชุมชนและชาวบ้านในชุมชนเหล่ายาทานทุกท่านที่สนับสนุนงานวิจัยฉบับนี้ โดยเฉพาะคุณ Jiang Guoyong และคุณ Lin Maosheng ที่สละเวลาอันมีค่าให้ข้อมูลและคำแนะนำที่เป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย ขอขอบคุณคุณ Tang Qingqing ที่เป็นกำลังใจในการทำวิจัย และคุณตุนุพล วรกิจบำรุง ที่ช่วยเหลือผู้วิจัยด้านภาษาและการสื่อสารตลอดการศึกษาระดับปริญญาเอก

คุณค่าและประโยชน์จากงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูทเวที่แต่บิดา มารดา อันเป็นที่รักและเคารพ ตลอดจนครูบาอาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่ให้กำลังใจและให้การสนับสนุน งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

HUANGSHAN LIN

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ฌ
สารบัญตาราง.....	ฐ
สารบัญภาพ.....	ฑ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามของการวิจัย.....	4
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
กรอบแนวคิดของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
วิธีดำเนินการวิจัย.....	7
ขั้นตอนดำเนินการวิจัย.....	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	11
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13
เมืองจิ้งเต๋อเจิ้น.....	13
ชุมชนเครื่องเคลือบเมืองจิ้งเต๋อเจิ้น.....	16
นโยบายที่เกี่ยวข้อง.....	19
1. นโยบายการคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรม.....	20

2. นโยบายการคุ้มครองวัฒนธรรมชุมชน	21
3. นโยบายการวางแผนด้านมรดกวัฒนธรรมของเมืองจิ้งเต๋อเจิ้น	21
พิพิธภัณฑสถานชุมชน	22
1. ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ของพิพิธภัณฑสถานชุมชน	22
2. พัฒนาการของพิพิธภัณฑสถานชุมชน	23
3. แนวคิดและคุณลักษณะของพิพิธภัณฑสถานชุมชน	28
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	29
1. ทฤษฎีมานุษยวิทยา	29
2. ทฤษฎีสังคมวิทยาชุมชน	30
3. ทฤษฎีการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้	30
4. ทฤษฎีการจัดการพิพิธภัณฑสถาน	31
5. ทฤษฎีการพัฒนาอย่างยั่งยืน	32
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	33
บทที่ 3 ศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบในชุมชนเหล่ายาทาน	36
สภาพการณ์ปัจจุบันของชุมชนเหล่ายาทาน	37
1. สภาพแวดล้อมของชุมชน	37
2. “ชาว” เหล่ายาทาน	45
พัฒนาการของศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบ	57
ศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบ	67
1. กรรมวิธีเผาแบบวางตั้ง	67
2. กรรมวิธีเผาแบบวางราบ	71
3. กรรมวิธีวาดภาพบนแผ่นกระเบื้องเคลือบ	75
4. รูปแบบการสีบทอด	78
ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการผลิตแผ่นกระเบื้องเคลือบ	80

กรณีศึกษาพิพิธภัณฑ์ชุมชน	87
บทที่ 4 บทบาทและคุณค่าของศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบ	96
บทบาทหน้าที่ด้านนิเวศวิทยาศิลปะ	97
คุณค่าของงานหัตถกรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบ	102
1. คุณค่าทางความงาม	102
2. คุณค่าทางจิตวิญญาณ	103
3. คุณค่าการสืบทอด	103
คุณค่าของชุมชนเหล่ายาทาน	105
1. คุณค่าทางวิถีวัฒนธรรม	105
2. คุณค่าทางทรัพยากรบุคคล	106
3. คุณค่าทางเศรษฐกิจ	107
4. คุณค่าด้านการท่องเที่ยว	108
ปัญหาในการอนุรักษ์ สืบทอด และพัฒนาศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบ	109
บทที่ 5 การจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่ายาทาน การสืบทอดและการพัฒนางานฝีมือเชิงช่าง	113
การจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่ายาทานภายใต้การส่งเสริมเชิงนโยบาย	113
การเลือกสถานที่สำหรับพิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่ายาทาน	115
แผนการจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่ายาทาน	120
1. ศูนย์จัดแสดงกลาง	120
2. จุดจัดแสดงการสืบทอดแบบมีชีวิตของตระกูลหลิว	127
3. ถนนวัฒนธรรมสร้างสรรค์ศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบ	130
ผลการดำเนินโครงการพิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่ายาทาน	137
1. นิทรรศการศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบและการประกวดผลงานแผ่นกระเบื้องเคลือบ	140
2. กิจกรรมการแลกเปลี่ยนความรู้ในรูปแบบหลักสูตรการฝึกอบรมและการบรรยาย	143
การประชาสัมพันธ์พิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่ายาทาน	159

1. การประชาสัมพันธ์ผ่านบัญชี Wechat ทางการของพิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่ายาทาน	159
2. วิดีโอประชาสัมพันธ์ศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบชุมชนเหล่ายาทาน	163
3. หนังสือคู่มือศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่ายาทาน	167
การประเมินผลโครงการพิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่ายาทาน	168
บทที่ 6 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	176
การสรุปผลการวิจัย	176
การอภิปรายผลวิจัย	181
ข้อเสนอแนะ	185
บรรณานุกรม	188
ภาคผนวก	194
ภาคผนวก 1 เครื่องมือวิจัย	195
ภาคผนวก 2 บทความวิชาการ	206
ภาคผนวก 3 อื่นๆ	225
ประวัติย่อของผู้วิจัย	236

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1-1 รายชื่อผู้ให้ข้อมูลหลักในการสัมภาษณ์.....	9
ตารางที่ 3-1 พัฒนาการของศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบในแต่ละยุคสมัย	63

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1-1 กรอบแนวความคิด.....	5
ภาพที่ 2-1 แม่น้ำซางเจียง ภูมิทัศน์เมืองจิ้งเต๋อเจิ้น	13
ภาพที่ 2-2 ความรุ่งเรืองของการทำเครื่องเคลือบเมืองจิ้งเต๋อเจิ้นในอดีต	14
ภาพที่ 2-3 ทางเข้าชุมชนเหล่ายาทาน.....	17
ภาพที่ 2-4 ถนนในชุมชนเหล่ายาทาน	18
ภาพที่ 2-5 พิพิธภัณฑสถานอนุสาวรีย์.....	23
ภาพที่ 2-6 การแสดงงิ้วในพิพิธภัณฑสถานซานฟางซีเซียง.....	25
ภาพที่ 2-7 พิพิธภัณฑสถานถนนโบราณถุนซี	25
ภาพที่ 2-8 เขตประวัติศาสตร์ฝั่งเจียง เมืองจิ้งเต๋อเจิ้นในปี 2022.....	27
ภาพที่ 3-1 ศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบชุมชนเหล่ายาทาน.....	36
ภาพที่ 3-2 สภาพแวดล้อมรอบ ๆ ชุมชนเหล่ายาทาน	38
ภาพที่ 3-3 ผังพื้นที่โดยรวมภายในชุมชนเหล่ายาทาน	39
ภาพที่ 3-4 ถนนสายหลักของย่านการค้าเหล่ายาทาน	40
ภาพที่ 3-5 ลานของศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์แผ่นกระเบื้องเคลือบแบบครอบครัว.....	41
ภาพที่ 3-6 ร้านแบบด้านหน้าเป็นร้านค้าด้านหลังเป็นศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์.....	41
ภาพที่ 3-7 ร้านค้า ภาพจิตรกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่ายาทาน	42
ภาพที่ 3-8 ร้านค้า แผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่ายาทาน.....	43
ภาพที่ 3-9 แยกแห่งหนึ่งในย่านที่พักออาศัย.....	44
ภาพที่ 3-10 กรรมวิธีเผาแผ่นกระเบื้องเคลือบแบบวางตั้งของตระกูลหลิว Liu Tongyin.....	48
ภาพที่ 3-11 ศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์แผ่นกระเบื้องเคลือบแบบวางตั้งของตระกูลหลิว Liu Tongyin	49

ภาพที่ 3-12	คุณ Liu Richu ให้ข้อมูลระหว่างการสัมภาษณ์	50
ภาพที่ 3-13	Zeng Bin ร่วมผลิตแผ่นกระเบื้องเคลือบขนาดใหญ่สำหรับสถานีรถไฟความเร็วสูงเมือง จิ่งเต๋อเจิน.....	52
ภาพที่ 3-14	Hu Shuqing ช่างต่างถิ่น ในสตูดิโอวาดภาพจิตรกรรมบนเซรามิก	54
ภาพที่ 3-15	Yu Jie วาดภาพลายครามในศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์ที่เหล่ายาทาน.....	56
ภาพที่ 3-16	ผลงานแผ่นกระเบื้องเคลือบสร้างสรรค์ “เทือกเขาฟิรินี”	57
ภาพที่ 3-17	การขึ้นรูป.....	58
ภาพที่ 3-18	การฝังแดดแผ่นกระเบื้องเคลือบ.....	58
ภาพที่ 3-19	ป้ายจารึกหลุมฝังศพแผ่นกระเบื้องเคลือบลายคราม สมัยราชวงศ์หมิง.....	59
ภาพที่ 3-20	กระเบื้องแผ่นลายครามทรงสี่เหลี่ยม สมัยราชวงศ์หมิง.....	60
ภาพที่ 3-21	กล่องลงรักขนาดใหญ่ ประดับด้วยแผ่นกระเบื้องเคลือบ สมัยราชวงศ์หมิง	60
ภาพที่ 3-22	ป้ายศาลบรรพชนโยวเถาหลิง สมัยราชวงศ์ชิง	61
ภาพที่ 3-23	“เขาจิ้งกัซซาน ฐานการปฏิบัติ” โดย Wang Xiliang	62
ภาพที่ 3-24	Liu Tongyin ใช้แท่งไม้หนีบดินแผ่นสำหรับเป็นส่วนค้ำ	68
ภาพที่ 3-25	แผ่นกระเบื้องเผาแบบวางตั้งที่กำลังตาก	69
ภาพที่ 3-26	เรียงเต็มเตา.....	70
ภาพที่ 3-27	ดินส่วนค้ำที่ถูกเคาะออกมา.....	71
ภาพที่ 3-28	เหยียบนวดดิน	72
ภาพที่ 3-29	เตรียมท่อนดิน.....	72
ภาพที่ 3-30	ร่อนแป้งเกาเหลียง	73
ภาพที่ 3-31	ปรับพื้นผิวชิ้นงาน	74
ภาพที่ 3-32	แผ่นกระเบื้องเคลือบเผาแบบวางราบ.....	75
ภาพที่ 3-33	ภาพวาดลายคราม (ชิงฮวา).....	76
ภาพที่ 3-34	แผ่นกระเบื้องเคลือบสีเหยียนเซ่อโหยว	77

ภาพที่ 3-35 แผ่นกระเบื้องเคลือบเงินไฉ่.....	78
ภาพที่ 3-36 การจัดส่งแก๊ส	82
ภาพที่ 3-37 กรอบแผ่นกระเบื้องเคลือบ.....	82
ภาพที่ 3-38 รถขนส่ง	84
ภาพที่ 3-39 คนขับรถสามล้อ.....	85
ภาพที่ 3-40 ผู้วิจัยมอบช่อดอกไม้แก่ศาสตราจารย์ Fang Lili หลังจากการสัมภาษณ์.....	86
ภาพที่ 3-41 ภาพมุมสูงของชุมชนซานฟางซีเซียง	88
ภาพที่ 3-42 โถงจัดแสดงวัฒนธรรม บ้านสกุลหลิว ซานฟางซีเซียง.....	89
ภาพที่ 3-43 ชาวบ้านในซานฟางซีเซียงแต่งกายและแสดงบทบาทย้อนยุค	90
ภาพที่ 3-44 ภาพเขตประวัติศาสตร์เหมิงเจียล่งหลังการบูรณะซ่อมแซม	91
ภาพที่ 3-45 ถนนในเขตประวัติศาสตร์เหมิงเจียล่ง.....	92
ภาพที่ 3-46 ศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์อวี.....	93
ภาพที่ 3-47 Li Yugang วาดตัวละครในอุปรากรจีนบนชิ้นงาน	93
ภาพที่ 3-48 การสัมภาษณ์ศาสตราจารย์ Ning Gang ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะเซรามิกจีน	94
ภาพที่ 4-1 บทบาทและคุณค่าของศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบชุมชนเหล่ายาทาน	96
ภาพที่ 4-2 ห่วงโซ่การผลิตและจำหน่ายงานหัตถกรรมเซรามิกด้วยเตาราชูร์จิ่งเต๋อเจิ้น (สมัยราชวงศ์หมิงและชิง-ยุคสาธารณรัฐจีน)	98
ภาพที่ 4-3 ห่วงโซ่การผลิตศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่ายาทาน	99
ภาพที่ 4-4 การสืบทอดงานหัตถกรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่ายาทาน	104
ภาพที่ 4-5 ทรัพยากรบุคคลของชุมชนเหล่ายาทาน.....	107
ภาพที่ 4-6 สัดส่วนอุตสาหกรรมเซรามิกจิ่งเต๋อเจิ้น.....	110
ภาพที่ 5-1 เส้นทางการเรียนรู้ของพิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่ายาทาน.....	115
ภาพที่ 5-2 สภาพภายนอกของโรงงานกระเบื้องเคลือบเว่ยฮว่า	115
ภาพที่ 5-3 ที่ตั้งเดิมของโรงเรียนประถมสุ่กวง	116

ภาพที่ 5-4 โรงเผาแผ่นกระเบื้องเคลือบแบบวางตั้งของ Liu Tongyin	118
ภาพที่ 5-5 โรงเผาแผ่นกระเบื้องเคลือบแบบวางราบของ Liu Richu	118
ภาพที่ 5-6 ย่านถนนสายหลักของชุมชนเหล่ายาทาน	119
ภาพที่ 5-7 แผนการจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่ายาทาน	120
ภาพที่ 5-8 สถาปัตยกรรมภายนอกของศูนย์จัดแสดงกลางพิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่ายาทาน	120
ภาพที่ 5-9 โชนจัดแสดงพัฒนาการของงานหัตถกรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่ายาทาน	121
ภาพที่ 5-10 โชนจัดแสดงวัสดุอุปกรณ์เกี่ยวกับการผลิตแผ่นกระเบื้องเคลือบ	122
ภาพที่ 5-11 โชนจัดแสดงอุปกรณ์ทำแผ่นกระเบื้องเคลือบ	123
ภาพที่ 5-12 โชนจัดแสดงอุปกรณ์เขียนภาพบนแผ่นกระเบื้องเคลือบ	123
ภาพที่ 5-13 กำแพงเกียรติภูมิช่างหัตถกรรม	124
ภาพที่ 5-14 โชนจัดแสดงแผ่นกระเบื้องเคลือบแบบดั้งเดิม	126
ภาพที่ 5-15 โชนจัดแสดงแผ่นกระเบื้องเคลือบแบบร่วมสมัย	126
ภาพที่ 5-16 ร่างแผนผังถนนวัฒนธรรมสร้างสรรค์แผ่นกระเบื้องเคลือบ	131
ภาพที่ 5-17 พื้นที่บริเวณทางเข้าตลาดนัดผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์	133
ภาพที่ 5-18 พื้นที่ภายในตลาดนัดผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์	133
ภาพที่ 5-19 ห้องเรียนโรงเรียนประถมสู่กวางที่ดัดแปลงเป็นพื้นที่สร้างสรรค์กิจกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบ	134
ภาพที่ 5-20 พื้นที่สร้างสรรค์ของศิลปินในโครงการนกอพยพ	136
ภาพที่ 5-21 ประกาศสำนักงานคณะกรรมการและสำนักงานรัฐบาลเมือง	138
ภาพที่ 5-22 ประกาศสำนักงานคณะกรรมการและสำนักงานรัฐบาลเมืองเกี่ยวกับโครงการชุมชนศิลปะเหล่ายาทาน	139
ภาพที่ 5-23 สื่อประชาสัมพันธ์นิทรรศการแลกเปลี่ยนศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบนานาชาติเหล่ายาทาน	140
ภาพที่ 5-24 บรรยากาศภายในนิทรรศการ	141
ภาพที่ 5-25 ผลงานที่เข้าร่วมนิทรรศการ	142

ภาพที่ 5-26 ภาพบรรยากาศการให้สัมภาษณ์ของศิลปินชาวฝรั่งเศสกับสื่อท้องถิ่น.....	142
ภาพที่ 5-27 สื่อประชาสัมพันธ์การจัดหลักสูตรการฝึกอบรม.....	144
ภาพที่ 5-28 ผู้วิจัยบรรยายความรู้และเทคนิคการทำแผ่นกระเบื้องเคลือบให้นักศึกษา	144
ภาพที่ 5-29 การลงมือปฏิบัติของผู้เรียนในระหว่างการเรียนรู้เทคนิคการทำแผ่นกระเบื้องเคลือบ.	145
ภาพที่ 5-30 การบรรยายเทคนิคการเผาแบบตั้งของศาสตราจารย์ Liu Fang.....	146
ภาพที่ 5-31 พิธีเปิดกิจกรรม	147
ภาพที่ 5-32 การบรรยายของศาสตราจารย์ Zhang Jinghui	148
ภาพที่ 5-33 การสาธิตทักษะการวาดภาพจิตรกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบ	149
ภาพที่ 5-34 สื่อประชาสัมพันธ์กิจกรรมการสืบทอดศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบ	150
ภาพที่ 5-35 กิจกรรมสัมผัสประสบการณ์การทำแผ่นกระเบื้องเคลือบร่วมกันของคนในครอบครัว	151
ภาพที่ 5-36 กิจกรรมการเขียนอักษรจีนบนแผ่นกระเบื้องเคลือบ	152
ภาพที่ 5-37 กิจกรรมการวาดภาพบนแผ่นกระเบื้องเคลือบ.....	153
ภาพที่ 5-38 ผู้เข้าร่วมกิจกรรมบางส่วนร่วมถ่ายรูปเป็นที่ระลึก.....	154
ภาพที่ 5-39 ผู้วิจัยทำหน้าที่จิตอาสาบรรยายความเป็นมาของชุมชนเหล่ายาทานและเกร็ดความรู้เกี่ยวกับแผ่นกระเบื้องเคลือบให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรม	155
ภาพที่ 5-40 จิตอาสาเรียนรู้ขั้นตอนการผลิตแผ่นกระเบื้องเคลือบ.....	156
ภาพที่ 5-41 ผู้วิจัยสอนการวาดภาพบนแผ่นกระเบื้องเคลือบให้จิตอาสารุ่นใหม่	156
ภาพที่ 5-42 การแบ่งปันเกร็ดความรู้และข้อคิดจากการเรียนรู้ของจิตอาสาผ่านสื่อสังคม	157
ภาพที่ 5-43 ความคิดเห็นและการสนทนาในกลุ่ม WeChat ของผู้ปกครอง.....	158
ภาพที่ 5-44 บัญชีทางการ ศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่ายาทาน	159
ภาพที่ 5-45 การประชาสัมพันธ์กิจกรรมศึกษาดูงานที่ชุมชนเหล่ายาทานของนักวิชาการจากประเทศไทย	160
ภาพที่ 5-46 การประชาสัมพันธ์กิจกรรมการฝึกอบรมที่มหาวิทยาลัยเซรามิกจิ่งเต๋อเจิน.....	161
ภาพที่ 5-47 การประชาสัมพันธ์กิจกรรมสัมผัสประสบการณ์การทำแผ่นกระเบื้องเคลือบ	162

ภาพที่ 5-48 ตัวอย่างภาพในวิดีโอประชาสัมพันธ์	163
ภาพที่ 5-49 ภาพเมืองจิ้งเต๋อเจิ้นในวิดีโอประชาสัมพันธ์	164
ภาพที่ 5-50 ภาพโรงงานเครื่องเคลือบในอดีตในวิดีโอประชาสัมพันธ์	165
ภาพที่ 5-51 ภาพบรรยากาศการผลิตกระเบื้องเคลือบในวิดีโอประชาสัมพันธ์	166
ภาพที่ 5-52 หนังสือคู่มือศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่ายาทาน	168
ภาพที่ 5-53 แบบสำรวจประเมินการจัดการศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่ายาทานและพิพิธภัณฑ์ ชุมชน	170
ภาพที่ 5-54 ข้อมูลด้านสภาพแวดล้อมในชุมชนเหล่ายาทาน	171
ภาพที่ 5-55 ข้อมูลด้านการจัดการของชุมชนเหล่ายาทาน	172
ภาพที่ 5-56 ข้อมูลด้านพิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่ายาทาน	173
ภาพที่ 6-1 นายกเทศมนตรี Hu Xuemei ตรวจสอบเยี่ยมศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์ศิลปะแผ่นกระเบื้อง เคลือบเหล่ายาทาน	178

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตามพงศาวดารมณฑลฝูเหลียงในปีที่ 48 ของรัชสมัยเฉียนหลงบันทึกว่า: “การทำเครื่องเคลือบของเมืองจิ่งเต๋อเจิ้นเริ่มขึ้นในราชวงศ์ฮั่น” จิ่งเต๋อเจิ้นเป็นเมืองเดียวในประเทศจีนที่ตั้งชื่อตามรัชสมัยของจักรพรรดิ หลังจากจักรพรรดิซ่งเจิ้นจงประทานชื่อรัชสมัยจิ่งเต๋อเป็นชื่อเมืองจิ่งเต๋อเจิ้น เซรามิกเมืองจิ่งเต๋อเจิ้นจึงมีชื่อเสียงไปทั่วโลก หลังจากราชวงศ์หยวน หมิง และชิงที่มีการก่อตั้งสำนักเซรามิกฝูเหลียงและเตาราชสำนัก เมืองจิ่งเต๋อเจิ้นจึงกลายเป็นศูนย์กลางเซรามิกของประเทศจีน ซึ่งถือเป็นยุครุ่งเรืองของเซรามิกเมืองจิ่งเต๋อเจิ้น และเรียกได้ว่าเป็นเมืองโบราณที่เก่าแก่ที่สุดของโลกในด้านการแลกเปลี่ยนเศรษฐกิจและวัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งรัชสมัยคังซี ยงเจิ้ง และเฉียนหลงแห่งราชวงศ์ชิง ซึ่งถือเป็นจุดสูงสุดในการพัฒนาเซรามิกในประวัติศาสตร์ (Fuliang County Local Records Compilation Committee, 2009, pp. 1-6)

ในช่วงปลายราชวงศ์ชิงและช่วงเริ่มต้นของสาธารณรัฐจีน เซรามิกจิ่งเต๋อเจิ้นประสบความสูญเสียอย่างหนักจากการปฏิวัติอุตสาหกรรม ความวุ่นวายทางการเมืองส่งผลให้การพัฒนาเครื่องเคลือบเมืองจิ่งเต๋อเจิ้นค่อนข้างช้า แต่ในขณะเดียวกันก็ยังคงได้รับความสนใจจากรัฐบาลมาโดยตลอด ในปีค.ศ.2006 ทัชชะหัตถกรรมเซรามิก เมืองจิ่งเต๋อเจิ้นถูกจัดเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้แห่งชาติ กลายเป็นหนึ่งในงานหัตถกรรมพื้นบ้านที่ควรค่าแก่การสืบทอดและพัฒนา นับแต่นั้นมา ศิลปิน นักวิจัย และผู้ชื่นชอบเซรามิกจากทั่วทุกมุมโลกได้ย้ายไปอยู่ที่เมืองจิ่งเต๋อเจิ้น เพื่อเริ่มต้นธุรกิจของตนเองและพัฒนามรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของเมืองจิ่งเต๋อเจิ้น และใช้ทรัพยากรเพื่อส่งเสริมการพัฒนาอาชีพ ความต่อเนื่องของปรากฏการณ์นี้ส่งเสริมอุตสาหกรรมเครื่องเคลือบเมืองจิ่งเต๋อเจิ้นสู่ความเจริญรุ่งเรือง เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน ค.ศ.2020 กระทรวงวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวแห่งประเทศจีนอนุมัติจัดตั้ง “เขตทดลองการคุ้มครองวัฒนธรรมเซรามิกจิ่งเต๋อเจิ้น” ในเมืองจิ่งเต๋อเจิ้น ซึ่งเป็นจุดเปลี่ยนใหม่สำหรับการพัฒนาวัฒนธรรมเซรามิกของเมืองจิ่งเต๋อเจิ้น หลังจากนั้นรัฐบาลท้องถิ่นเมืองจิ่งเต๋อเจิ้นได้กำหนด “มาตรการการบริหารจัดการเขตทดลองการคุ้มครองวัฒนธรรมเซรามิกจิ่งเต๋อเจิ้น” เพื่อคุ้มครองและสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ และปกป้องสิ่งแวดล้อมของมนุษย์และธรรมชาติที่หล่อเลี้ยงมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Jingdezhen Press and Publication Bureau of Culture, 2021, pp. 1-8) ในปีค.ศ.2021 เมืองจิ่งเต๋อเจิ้นเป็นเจ้าภาพการจัดงานการประชุมการพัฒนาการท่องเที่ยวมณฑลเจียงซี ซึ่งเป็นการนำ

สถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่สำคัญในเมืองจิ่งเต๋อเจิ้นสู่สายตาของผู้คนภายนอก สถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมรวมถึงแหล่งเตาราชสำนัก พิพิธภัณฑ์เตาราชสำนัก ชุมชนสถาปัตยกรรมโบราณสมัยราชวงศ์หมิงและชิง ย่านถนนวัฒนธรรมเตาเผาโบราณ หมู่บ้านเซรามิกซานเป่าซุน โรงละครวัฒนธรรมในอุทยานเซรามิกเถาซีชว่น และการแสดงสดขนาดใหญ่ “CHINA Jingdezhen Impression” ในอุทยานหมิงฟาง เป็นต้น ชาวจิ่งเต๋อเจิ้นรู้สึกภาคภูมิใจและตั้งใจเตรียมงานครั้งนี้เพื่อนำเสนอวัฒนธรรมและพัฒนาการท่องเที่ยวประวัติศาสตร์เซรามิกเมืองจิ่งเต๋อเจิ้น

ข้างต้นแสดงให้เห็นว่าการที่รัฐบาลจีนให้ความสำคัญกับอำนาจอ่อนทางวัฒนธรรมส่งผลให้วัฒนธรรมท้องถิ่นได้กลับมาเติบโตอีกครั้ง สิ่งนี้ทำให้ผู้วิจัยตั้งคำถามว่าใครคือผู้ที่อยู่เบื้องหลังงานเซรามิกที่สวยงามเหล่านี้ และจะอย่างไรให้ช่างฝีมือ กลุ่มชาวบ้าน หรือชุมชนที่ถูกกลืนสามารถเป็นที่รู้จักและมีพื้นที่ในสังคม ความสนใจและคำถามเกี่ยวกับผู้ที่อยู่เบื้องหลังของวัฒนธรรมเซรามิกของผู้วิจัย ทำให้ผู้วิจัยนึกถึงชุมชนเซรามิกที่ผู้วิจัยเคยไปลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลระหว่างศึกษาระดับปริญญาโท ชุมชนเล็กๆ แห่งหนึ่งที่ชื่อว่าเหล่ายาทาน

หลังจากปีค.ศ.1990 มีเวิร์กช็อปหัตถกรรมส่วนตัวหลายพันแห่งเกิดขึ้นในเมืองจิ่งเต๋อเจิ้น รวมถึงโรงงานของเก่า โรงงานทำแผ่นเซรามิก งานเซรามิก ภาพวาดเซรามิก และเตาเผาซึ่งกระจายอยู่ในพื้นที่ต่างๆ และหนึ่งในนั้นคือชุมชนเหล่ายาทาน หมู่บ้านเซรามิกที่เกิดขึ้นหลังการปฏิรูปและเปิดประเทศ ชาวบ้านในชุมชนแห่งนี้มีวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับเซรามิก ทำงานเซรามิกเพื่อหาเลี้ยงชีพ ชุมชนเหล่ายาทานอยู่ห่างจากจัตุรัสกลางเมืองจิ่งเต๋อเจิ้นไม่ถึง 2 กิโลเมตร ซึ่งเป็นชุมชนที่อยู่ระหว่างเมืองและชนบท (หมู่บ้านในเมือง) และยังเป็นศูนย์จำหน่ายแผ่นกระเบื้องเคลือบที่ใหญ่ที่สุดของเมืองจิ่งเต๋อเจิ้น (Liu Jing, 2009) หลังการพัฒนามากกว่า 30 ปี หมู่บ้านเหล่ายาทานได้เติบโตขึ้นจากที่กร้างจนมีบ้านเรือนกว่า 100 หลัง อุตสาหกรรมเซรามิกได้เติบโตจากขนาดเล็กไปจนถึงขนาดใหญ่ เวิร์กช็อป ร้านค้าและสตูดิโอกำลังเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เป็นที่จำหน่ายและกระจายสินค้าให้ร้านค้าและสตูดิโอในเมืองจิ่งเต๋อเจิ้นและทั่วประเทศ ชุมชนเหล่ายาทานถือเป็นห่วงโซ่อุตสาหกรรมที่สมบูรณ์ ตั้งแต่การนำเข้าวัตถุดิบดิน การผลิตแผ่นกระเบื้องเคลือบ การวาดภาพบนงานเคลือบ การลงเคลือบ การเผาเตาเผา ผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป จนถึงขั้นตอนจำหน่าย และเพื่อปรับให้เข้ากับการพัฒนาสังคมและความต้องการของตลาด ชุมชนเหล่ายาทานยังมีอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง เช่น ธุรกิจขนส่ง การรับเข้ารอบธุรกิจบรรจุภัณฑ์กล่องผ้าไหม ร้านอาหาร ที่พัก เป็นต้น (Guo Jinliang, 2016) ซึ่งคุณไม่จำเป็นต้องรู้งานฝีมือเหล่านี้ เพียงแค่มีไอเดีย คุณสามารถมาที่นี่เพื่อเรียนรู้และปฏิบัติจริง ความพร้อมรอบด้านของชุมชนเหล่ายาทานได้ดึงดูดศิลปินและผู้ชื่นชอบงานศิลปะทั้งในประเทศและต่างประเทศจำนวนมากให้มารวมตัวและสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ และก่อตัวเป็นภูมิทัศน์เชิงวิถีวัฒนธรรมที่มีความสำคัญต่อศิลปินเซรามิก

การพัฒนาของชุมชนเหล่ายาทานมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการพัฒนาศิลปะ เซรามิกเมืองจิ้งเต๋อเจิ้น และเป็นส่วนสำคัญของการพัฒนาอุตสาหกรรมหัตถกรรมเซรามิกเมืองจิ้งเต๋อเจิ้น แต่ชุมชนเหล่ายาทานกำลังเผชิญกับปัญหาระยะยาว เพราะช่างฝีมือเป็นอาชีพที่คนภายนอกไม่ให้ความสำคัญ โอกาสในการเติบโตน้อย รายได้ต่ำ ส่งผลให้ขาดผู้สืบทอดทักษะงานฝีมือ และเกิดวิกฤตด้านการอนุรักษ์และสืบทอดทักษะงานฝีมือ ซึ่งนอกจากชุมชนเหล่ายาทาน ยังมีชุมชนเซรามิกที่มีชื่อเสียงของเมืองจิ้งเต๋อเจิ้นอีกหลายแห่งที่ประสบปัญหาเหล่านี้ เช่น ชุมชนเหลาฉาง ชุมชนเฟิ่งหวางชาน ชุมชนวานเหิงต้า เป็นต้น ในบรรดาชุมชนเหล่านี้ ชุมชนเซรามิกเฟิ่งหวางชานและชุมชนเซรามิกวานเหิงต้าได้ถูกถอดออกจากผังเมืองแล้ว และในอนาคตคาดว่าจะยังมีอีกหลายชุมชนที่จะถูกถอดออกจากผังเมืองหรือถูกรื้อถอนสถาปัตยกรรมและทำการอนุรักษ์ไว้เพียงชื่อเท่านั้น ในขณะที่ทำการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยพบกรณีศึกษาพิพิธภัณฑ์ชุมชนซานฟางซีเซียงเมืองฝูโจว มณฑลฝูเจี้ยน และพิพิธภัณฑ์ชุมชนถนนโบราณถนนซีโนมณฑลอานฮุย ชุมชนซานฟางซีเซียงและชุมชนถนนโบราณถนนซีเป็นชุมชนที่มีลักษณะทางวัฒนธรรมของภูมิภาคซึ่งเผชิญกับการสูญสลายไปตามกาลเวลา แต่ชุมชนทั้งสองแห่งนี้ได้รับการคุ้มครองและพัฒนาภายใต้การสนับสนุนของนโยบายระดับชาติ โดยมีรูปแบบการจัดการเชิงบูรณาการระหว่างพื้นที่ ประเพณี ความทรงจำ และผู้อยู่อาศัย (Sun Jia, 2018) ซึ่งเป็นแนวทางการจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชน และเป็นแนวคิดและรูปแบบการพัฒนาที่ใหม่สำหรับประเทศจีน ถือเป็นต้นแบบในการใช้แนวคิดพิพิธภัณฑ์ชุมชนของประเทศจีน ซึ่งรูปแบบการจัดการนี้จะสามารถใช้กับการพัฒนาชุมชนเหล่ายาทานได้หรือไม่?

พิพิธภัณฑ์ชุมชนมุ่งเน้นการแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับชุมชน และให้ความสำคัญกับลักษณะเฉพาะของชุมชน การมีส่วนร่วมและความทรงจำร่วมกันของผู้อยู่อาศัยในชุมชน โดยเชื่อมโยงอดีตและอนาคตเข้าด้วยกัน อย่างไรก็ตาม การใช้แนวคิดพิพิธภัณฑ์วิทยาใหม่ในประเทศจีนช้ากว่าประเทศตะวันตกกว่า 20 ปี โดยแนวทางปฏิบัติพิพิธภัณฑ์วิทยาใหม่ส่วนใหญ่ของประเทศจีนใช้ในเขตอุทยานประวัติศาสตร์ ซึ่งไม่นิยมนำมาใช้ในชุมชนหัตถกรรม จึงถือเป็นการไม่ให้ความสำคัญและละเลยต่อคุณค่าของชุมชนหัตถกรรม

ผู้วิจัยเชื่อว่าปัจจุบันคือมรดกแห่งอนาคต จึงควรให้ความสำคัญกับคุณค่าของปัจจุบันโดยการอนุรักษ์และบริการจัดการ ไม่เช่นนั้นมรดกเหล่านี้ก็จะสูญสลายไป ชุมชนเหล่ายาทานมีชื่อเสียงด้านงานฝีมือแผ่นกระเบื้องเคลือบแบบดั้งเดิม ถึงแม้ว่าชุมชนแห่งนี้จะไม่ใช่มรดกโลกแต่เหล่ายาทานคือชุมชนดั้งเดิมที่ทำงานด้านมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ชาวบ้านในชุมชนต่างประกอบอาชีพงานฝีมือแผ่นกระเบื้องเคลือบแบบดั้งเดิม โดยทำงานและอาศัยอยู่ในชุมชนเหล่ายาทาน ซึ่งก่อให้เกิดเป็นภูมิทัศน์เชิงวิถีวัฒนธรรม แต่เนื่องจากงานฝีมือแผ่นกระเบื้องเคลือบแบบดั้งเดิมเป็นงานที่ค่อนข้างลำบากที่ต้องอยู่กับโคลนและฝุ่นทุกวัน และเป็นงานที่ซ้ำซากจำเจ ด้วยการพัฒนาของสังคมอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้คนจำนวนไม่ให้ความสนใจที่จะเดินทางในสายอาชีพนี้และไม่ตระหนักถึง

คุณค่าของงานฝีมือแผ่นกระเบื้องเคลือบแบบดั้งเดิมที่เป็นมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ซึ่งแม้แต่ช่างฝีมือรุ่นก่อนก็ไม่ประสงค์ให้ลูกหลานสืบทอดมรดกชิ้นนี้ เพียงเพราะเห็นว่าอาชีพนี้ลำบาก ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการขาดความมั่นใจในวัฒนธรรมของคนในชุมชน และหากยังมีแนวโน้มเช่นนี้ต่อไป งานฝีมือแผ่นกระเบื้องเคลือบแบบดั้งเดิมอาจสูญสลายไปในเวลาอันไม่ช้านาน ซึ่งอาจทำให้การพัฒนาอุตสาหกรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบของชุมชนเหล่านี้หายากกับทางตัน จากความสำคัญที่กล่าวมาในข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดศึกษาพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ ทักษะงานฝีมือ และกระบวนการสืบทอดแผ่นกระเบื้องเคลือบของชุมชนเหล่านี้หา เพื่อสำรวจแนวทางการอนุรักษ์ จัดการ และพัฒนาชุมชนเหล่านี้ผ่านการประยุกต์แนวคิดพิพิธภัณฑสถานชุมชนกับชุมชนเหล่านี้ ส่งเสริมการสืบทอดทักษะงานฝีมือแผ่นกระเบื้องเคลือบจากรุ่นสู่รุ่นและการพัฒนาวัฒนธรรมเซรามิกของชุมชนอย่างยั่งยืน

คำถามของการวิจัย

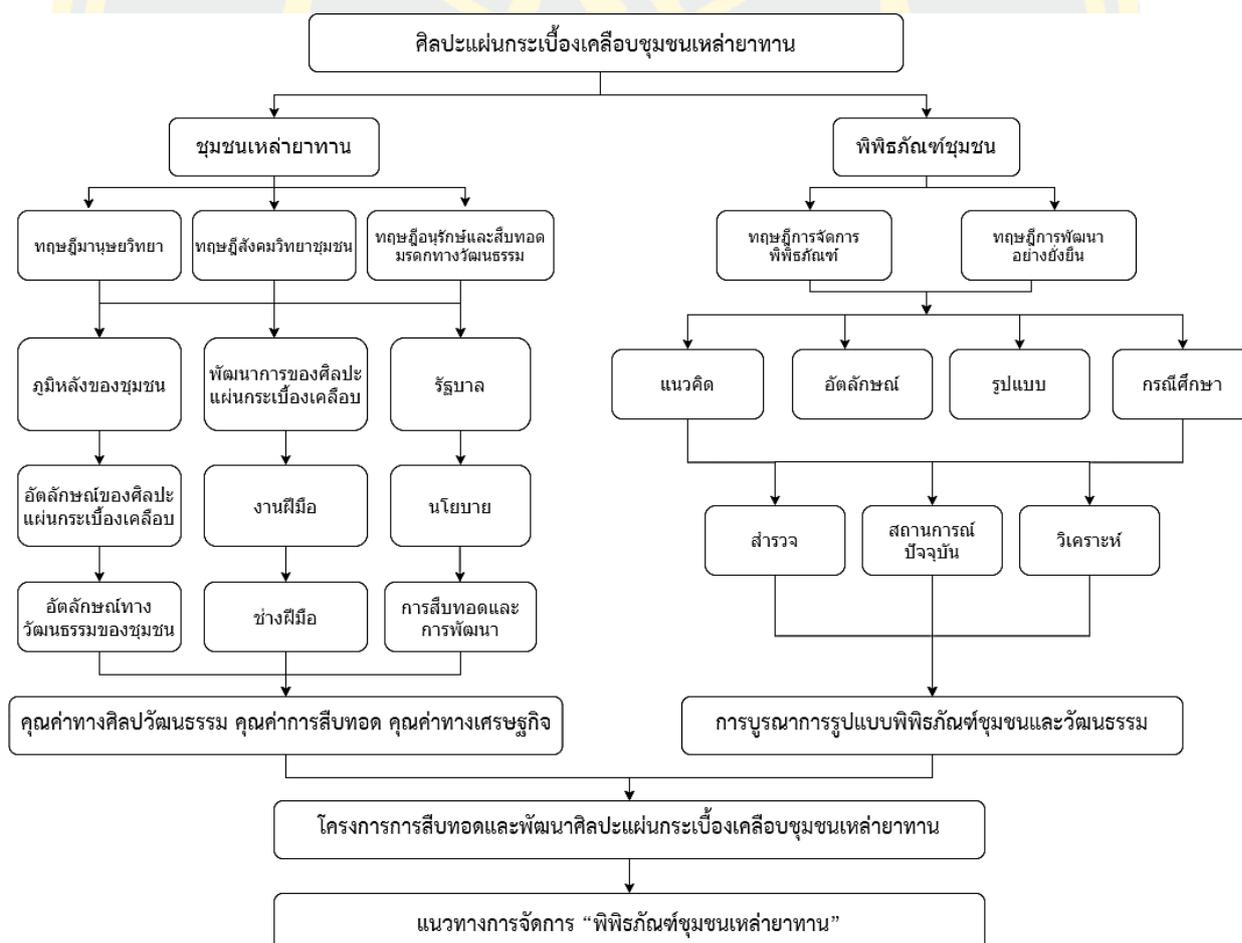
1. วิวัฒนาการและสถานการณ์การพัฒนาในปัจจุบันของชุมชนเหล่านี้เป็นอย่างไร ชุมชนเหล่านี้มีคุณค่าและอิทธิพลในด้านใดบ้าง
2. การบริหารจัดการและการอนุรักษ์ทักษะเซรามิกแบบดั้งเดิมเมืองจันทบุรีของรัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่นจันทบุรีเป็นอย่างไร
3. งานฝีมือแผ่นกระเบื้องเคลือบของชุมชนเหล่านี้จะพัฒนาอย่างไรในอนาคต และจะเรียนรู้และอ้างอิงประสบการณ์เพื่อจัดการและส่งเสริมการสืบทอดและพัฒนาชุมชนเหล่านี้ให้ดีขึ้นได้อย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ สถานการณ์ปัจจุบัน ทักษะงานฝีมือและกระบวนการสืบทอดแผ่นกระเบื้องเคลือบของชุมชนเหล่านี้
2. เพื่อวิเคราะห์คุณค่าที่เกิดจากภูมิทัศน์เชิงวิวัฒนาการของชุมชนเหล่านี้และอิทธิพลที่มีต่อการพัฒนาชุมชนและวัฒนธรรมเซรามิกของเมืองจันทบุรี
3. เพื่อสร้างแนวทางการจัดการพิพิธภัณฑสถานชุมชนที่เหมาะสมกับชุมชนเหล่านี้ ส่งเสริมการสืบทอดทักษะงานฝีมือแผ่นกระเบื้องเคลือบจากรุ่นสู่รุ่นและการพัฒนาวัฒนธรรมเซรามิกของชุมชนอย่างยั่งยืน

กรอบแนวคิดของการวิจัย

งานวิจัยนี้มีกรอบแนวคิดศึกษาศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่ายาทาน เมืองจันทบุรี และการสืบทอดและพัฒนางานฝีมือผ่านการจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชน โดยเริ่มจากการศึกษาภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ และสถานการณ์ปัจจุบันของชุมชนเหล่ายาทาน ลักษณะเฉพาะของอุตสาหกรรมเซรามิก งานฝีมือแผ่นกระเบื้องเคลือบ ช่างฝีมือในชุมชนเหล่ายาทาน เพื่อค้นหาทักษะงานฝีมือแผ่นกระเบื้องเคลือบ ช่างฝีมือ อัตลักษณ์และคุณค่าของชุมชน จากนั้นศึกษานโยบายที่เกี่ยวข้องของรัฐบาลและวิเคราะห์เพื่อค้นหาแนวทางการสืบทอดและการพัฒนางานฝีมือชุมชนเหล่ายาทาน ศึกษาแนวคิดพิพิธภัณฑ์ชุมชน วิเคราะห์กรณีศึกษา ค้นหารูปแบบใหม่ของการพัฒนาชุมชนเหล่ายาทาน เพื่อสร้างโครงการการสืบทอดและพัฒนาศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบชุมชนเหล่ายาทาน และแนวทางการจัดการ “พิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่ายาทาน” ที่ได้รับการยอมรับจากช่างฝีมือในชุมชน สามารถสืบทอดทักษะงานฝีมือแผ่นกระเบื้องเคลือบของชุมชน และทำให้ชุมชนเซรามิกเหล่ายาทานเกิดการพัฒนารูปแบบที่ยั่งยืน

ภาพที่ 1-1 กรอบแนวความคิด

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

งานวิจัยนี้มีขอบเขตเนื้อหาซึ่งประกอบด้วย แนวคิดและแนวปฏิบัติของพิพิธภัณฑ์ชุมชน วัฒนธรรมและสถานการณ์ในปัจจุบันของชุมชนเหล่ายาทาน งานฝีมือแผ่นกระเบื้องเคลือบแบบดั้งเดิม ช่างฝีมือในชุมชนเหล่ายาทาน ศิลปินในชุมชนเหล่ายาทาน คุณค่าของงานหัตถกรรมและชุมชนเหล่ายาทาน และแนวทางการจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชน

2. ขอบเขตด้านพื้นที่

งานวิจัยนี้มีขอบเขตพื้นที่วิจัยคือชุมชนเหล่ายาทาน เมืองจิ้งเต๋อเจิ้น ซึ่งเป็นชุมชนในเมืองที่ตั้งอยู่ในพื้นที่เขตหฺลี่ซุน ทางตอนใต้ของเมืองจิ้งเต๋อเจิ้น เป็นชุมชนที่มีชื่อเสียงด้านงานฝีมือแผ่นกระเบื้องเคลือบแบบดั้งเดิมและเป็นศูนย์รวมแผ่นกระเบื้องเคลือบที่ใหญ่ที่สุดของเมืองจิ้งเต๋อเจิ้น

3. ขอบเขตด้านเวลา

ค.ศ.1988 ถึงปัจจุบัน ช่างฝีมือที่ทำงานแผ่นกระเบื้องเคลือบรุ่นแรกเข้ามาตั้งรกรากในชุมชนเหล่ายาทานประมาณปีค.ศ.1988 ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาตั้งแต่ค.ศ.1988 ถึงปัจจุบัน

4. ขอบเขตด้านการจัดการ

งานวิจัยนี้ใช้แนวคิดพิพิธภัณฑ์ชุมชนในการจัดการภูมิทัศน์วัฒนธรรมชุมชนเหล่ายาทาน เพื่อเป็นเวทีสำหรับเผยแพร่และประชาสัมพันธ์งานฝีมือแผ่นกระเบื้องเคลือบแบบดั้งเดิมของชุมชน ประการแรก คือการคุ้มครองและอนุรักษ์ความดั้งเดิมของศิลปะงานฝีมือแผ่นกระเบื้องเคลือบแบบดั้งเดิม และรักษาความทรงจำร่วมกันของผู้อยู่อาศัยในชุมชน

ประการที่สอง ช่างฝีมือท้องถิ่นและผู้อยู่อาศัยมีส่วนร่วมในการจัดการวัฒนธรรมของชุมชน โดยทำการแบ่งพื้นที่การจัดการตามประเภทของงานหัตถกรรมชุมชน เช่น นิทรรศการประวัติศาสตร์งานฝีมือแผ่นกระเบื้องเคลือบแบบดั้งเดิม ศูนย์เรียนรู้งานฝีมือแผ่นกระเบื้องเคลือบตระกูลหลิว การแสดงวิธีการเคลือบและขั้นตอนการเผา และผลิตภัณฑ์แผ่นกระเบื้องเคลือบเชิงสร้างสรรค์ สร้างศูนย์เรียนรู้ประสบการณ์เชิงปฏิบัติแบบ “ครบวงจร” เพื่อให้นักท่องเที่ยวหรือผู้เข้าชมได้สัมผัสกับวิธีการผลิตของช่างฝีมือท้องถิ่น

ประการที่สาม การจัดสัมมนาวิชาการ กิจกรรมการแข่งขัน และตลาดกลางคืน ที่จัดการโดยคนในท้องถิ่นและสนับสนุนโดยรัฐบาล เพื่อเป็นการกระตุ้นความสนใจและการมีส่วนร่วมของครูและนักศึกษาด้านศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบ รวมถึงและศิลปินจากทั่วทุกมุมโลก เพื่อขยายช่องทางการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์งานฝีมือแผ่นกระเบื้องเคลือบแบบดั้งเดิมของชุมชนเหล่ายาทาน

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยใช้วิธีการวิจัยเอกสาร การวิจัยภาคสนาม การศึกษากรณีศึกษา และการวิจัยแบบสหวิทยาการ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การวิจัยเอกสาร

รวบรวม เรียบเรียง และประมวลข้อมูลจากเอกสารทางประวัติศาสตร์และเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมเครื่องเคลือบจิ่งเต๋อเจิ้น งานฝีมือแผ่นกระเบื้องเคลือบ และแนวคิดพิพิธภัณฑสถาน และทบทวนวรรณกรรมและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อประมวลประเด็นที่สามารถต่อยอดจากผู้วิจัยท่านอื่น เพื่อสรุปเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับงานวิจัยฉบับนี้

2. การวิจัยภาคสนาม

2.1 การสำรวจ โดยการลงพื้นที่ชุมชนเหล่ายาทาน เพื่อเก็บข้อมูลด้านวัฒนธรรมงานฝีมือแผ่นกระเบื้องเคลือบสภาพแวดล้อมของชุมชน และสถานการณ์การพัฒนาของชุมชนเหล่ายาทาน และการลงพื้นที่ทำการสำรวจเก็บข้อมูลจากพิพิธภัณฑสถานที่มีเอกลักษณ์ของจีน ได้แก่ พิพิธภัณฑสถานซานฟางซีเซียงในมณฑลฝูเจี้ยนและเขตประวัติศาสตร์เหมิงเจียโน้งเมืองจิ่งเต๋อเจิ้น สรุปแนวคิดและประสบการณ์จากนั้นค้นหาความเชื่อมโยงและแนวทางการประยุกต์ใช้แนวคิดพิพิธภัณฑสถานกับชุมชนเหล่ายาทานเพื่อการคุ้มครองและสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชน

2.2 การสัมภาษณ์ กลุ่มเป้าหมายในการสัมภาษณ์ของงานวิจัยนี้ประกอบด้วย

- (1) ช่างฝีมือแผ่นกระเบื้องเคลือบชุมชนเหล่ายาทาน จำนวน 8 คน
- (2) ผู้เชี่ยวชาญด้านการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ จำนวน 2 คน
- (3) เจ้าหน้าที่รัฐท้องถิ่น จำนวน 2 คน
- (4) เจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการพิพิธภัณฑสถาน จำนวน 2 คน

แบบสัมภาษณ์มีวัตถุประสงค์เพื่อเก็บข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับงานฝีมือแผ่นกระเบื้องเคลือบ ความสัมพันธ์ของงานฝีมือแผ่นกระเบื้องเคลือบกับการพัฒนาชุมชน และนโยบายของรัฐบาลในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ชุมชนเครื่องเคลือบ และการจัดการพิพิธภัณฑสถาน โดยข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จะนำไปสู่วิเคราะห์คุณค่าด้านการสืบทอดมรดกงานฝีมือของชุมชน ปัญหาในการสืบทอดและแนวทางพัฒนางานฝีมือของชุมชนเหล่ายาทาน

2.3 แบบสอบถาม งานวิจัยนี้เก็บข้อมูลผ่านแบบสอบถามจำนวน 100 ชุด กับเจ้าของศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์แผ่นกระเบื้องเคลือบ ศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์ภาพวาดแผ่นกระเบื้องเคลือบ อาจารย์และนักศึกษาสาขาภาพวาดบนแผ่นกระเบื้องเคลือบในวิทยาลัยเมืองจิ่งเต๋อเจิ้น เพื่อรวบรวมความคิดเห็น ข้อเสนอแนะและความต้องการเกี่ยวกับศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบและพิพิธภัณฑสถานของกลุ่มประชากร

3. การศึกษากรณีศึกษา

งานวิจัยนี้ทำการศึกษกรณีศึกษาพิพิธภัณฑ์ชุมชนชาวพงชีเชียงใหม่ในมณฑลฝูเจี้ยนและเขตประวัติศาสตร์ฝิงเจี้ยนเมืองจิ่งเต๋อเจิ้น ประเด็นในการศึกษาคือกระบวนการพัฒนาทางวัฒนธรรมและกระบวนการอนุรักษ์วัฒนธรรมของกรณีศึกษาทั้งสองแห่ง และโมเดลที่ประสบความสำเร็จและข้อพัฒนาของกรณีศึกษาทั้งสองแห่ง เพื่อแสวงหารูปแบบใหม่ในการบูรณาการแนวคิดใหม่ของพิพิธภัณฑ์ชุมชนและชุมชนเหล่ายาทาน

4. การวิจัยแบบสหวิทยาการ

งานวิจัยนี้ทำการศึกษาแบบบูรณาการ ผสมผสานแนวคิด ประเด็นและข้อมูล เพื่อค้นพบความเชื่อมโยงของสาขาวิชาต่างๆ โดยใช้การบูรณาการสาขาวิชาพิพิธภัณฑ์ชุมชน มานุษยวิทยา ศิลปหัตถกรรม สืบค้นคุณค่าและการคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนเหล่ายาทาน และใช้ความรู้ด้านการจัดการชุมชน การจัดการพิพิธภัณฑ์ นิเวศวิทยาวัฒนธรรม เพื่อค้นหาแนวทางการจัดการของชุมชนเหล่ายาทาน

ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

ช่วงที่หนึ่ง: การรวบรวมและประมวลข้อมูลเอกสาร

ได้ข้อมูลทางเอกสารที่เกี่ยวข้องกับภูมิหลังทางวัฒนธรรมของเมืองจิ่งเต๋อเจิ้น พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ สถานการณ์ปัจจุบัน ทักษะงานฝีมือและกระบวนการสืบทอดแผ่นกระเบื้องเคลือบของชุมชนเหล่ายาทาน หลักการและทฤษฎีการจัดการมรดกทางวัฒนธรรมและพิพิธภัณฑ์ชุมชน รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ช่วงที่สอง: การลงพื้นที่ภาคสนาม

ลงพื้นที่เก็บข้อมูลในชุมชนเหล่ายาทานเป็นระยะไม่น้อยกว่า 6 เดือน ทำการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายเพื่อทำความเข้าใจภูมิหลังประวัติศาสตร์ สภาพแวดล้อม วิถีชีวิตและการผลิตของชุมชน โดยแบ่งกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

ตารางที่ 1-1 รายชื่อผู้ให้ข้อมูลหลักในการสัมภาษณ์

รายชื่อผู้ให้ข้อมูลหลักในการสัมภาษณ์		
กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก	ชื่อ-นามสกุล	อาชีพ
ช่างฝีมือแผ่นกระเบื้องเคลือบชุมชนเหล่ายาทาน	Liu Tongyin	ผู้สีบทอดงานฝีมือแผ่นกระเบื้องเคลือบ
	Liu Richu	ผู้สีบทอดงานฝีมือแผ่นกระเบื้องเคลือบ
	Liu Tongsong	ผู้สีบทอดงานฝีมือแผ่นกระเบื้องเคลือบ
	Zeng Guobin	ผู้สีบทอดงานฝีมือแผ่นกระเบื้องเคลือบ
	Tan Tiemin	ผู้สีบทอดงานฝีมือแผ่นกระเบื้องเคลือบ
	Yu Jie	จิตรกรแผ่นกระเบื้องเคลือบ (นักวิชาการ)
	Hu Shuqing	จิตรกรแผ่นกระเบื้องเคลือบ (ศิลปินพื้นบ้าน)
	Gao Jintang	จิตรกรแผ่นกระเบื้องเคลือบ (ศิลปินพื้นบ้าน)
ผู้เชี่ยวชาญด้านการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม	Ning Gang	อดีตผู้อำนวยการมหาวิทยาลัยเซรามิกจิ่งเต๋อเจิ้น
	Fang Lili	คณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญด้านมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้แห่งชาติ
เจ้าหน้าที่รัฐท้องถิ่น	Cheng Shuji	เลขาธิการพรรคประจำหมู่บ้านเฉียนเจีย
	Jiang Guoyong	อดีตประธานหมู่บ้านเฉียนเจีย (ผู้ประสานงานหมู่บ้านเหล่ายาทาน)
เจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชน	Shan Jixiang	คณบดีวิทยาลัยกู่กิง
	Lin Maosheng	ผู้อำนวยการหอจดหมายเหตุเมืองจิ่งเต๋อเจิ้น ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการพิพิธภัณฑ์

กลุ่มที่ 1 ผู้สีบทอดงานฝีมือแผ่นกระเบื้องเคลือบ 5 คน และช่างฝีมือแผ่นกระเบื้องเคลือบ 3 คน เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกด้านสภาพแวดล้อม วิถีชีวิตและการผลิตของชุมชนเหล่ายาทาน

กลุ่มที่ 2 ผู้เชี่ยวชาญด้านการคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้เมืองจิ่งเต๋อเจิ้น 2 คน เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกด้านข้อเสนอแนะและกลยุทธ์สำหรับการพัฒนาศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบชุมชนเหล่ายาทาน

กลุ่มที่ 3 เจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้อง 2 คน เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายการพัฒนาชุมชน เครื่องเคลือบในท้องถิ่น แนวทางการจัดการชุมชนและผู้อยู่อาศัยในชุมชนเหล่ายาทาน และ ข้อเสนอแนะสำหรับการวางแผนและการพัฒนาในอนาคตของชุมชนเหล่ายาทาน

กลุ่มที่ 4 เจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชน 2 คน เพื่อให้ได้ข้อมูล เกี่ยวกับการจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชน

ช่วงที่สาม: การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเอกสารและการวิจัยภาคสนาม

คุณค่าที่เกิดจากภูมิทัศน์เชิงวิถีวัฒนธรรมของชุมชนเหล่ายาทานคุณค่าของชุมชนเหล่ายา ทานและศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบชุมชนเหล่ายาทาน และปัญหาที่พบในกระบวนการสืบทอดงาน ฝีมือแผ่นกระเบื้องเคลือบชุมชนเหล่ายาทาน เพื่อนำไปสู่แนวทางทางการพัฒนาชุมชนเหล่ายาทาน ผ่านทฤษฎีการคุ้มครอง การสืบทอด และการพัฒนามรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้อย่างยั่งยืน

ช่วงที่สี่: สร้างแนวทางการพัฒนาและการจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชนชุมชนเหล่ายาทาน

ได้แผนการจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่ายาทาน แนวทางการพัฒนาและการจัดการ พิพิธภัณฑ์ชุมชนที่เหมาะสมกับชุมชนเหล่ายาทาน เป็นการส่งเสริมการสืบทอดทักษะงานฝีมือ แผ่นกระเบื้องเคลือบจากรุ่นสู่รุ่นและการพัฒนาวัฒนธรรมเซรามิกของชุมชนอย่างยั่งยืน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับวิวัฒนาการของชุมชนเหล่ายาทาน ทักษะและขั้นตอนงานฝีมือ แผ่นกระเบื้องเคลือบ และข้อมูลผู้สืบทอดงานฝีมือแผ่นกระเบื้องเคลือบ สามารถอนุรักษ์และสร้าง ความทรงจำร่วมกันของชาวบ้านในชุมชน เพิ่มเอกลักษณ์ทางสังคมของช่างฝีมือ
2. ได้แนวทางการจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่ายาทาน ชุดข้อมูลการบริหารจัดการชุมชน เหล่ายาทาน สามารถปรับปรุงสภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ของชุมชนเหล่ายาทาน ขยายช่องทาง การพัฒนางานฝีมือแผ่นกระเบื้องเคลือบของชุมชนเหล่ายาทาน และสร้างรายได้แก่คนในชุมชน
3. เป็นการส่งเสริมคนรุ่นใหม่ร่วมกันสืบสานงานฝีมือแผ่นกระเบื้องเคลือบ พัฒนาชุมชน เหล่ายาทาน รูปแบบการจัดการของชุมชนเหล่ายาทานนำไปสู่การประยุกต์กับชุมชนเซรามิกอื่นๆ ใน เมืองจิ้งเต๋อเจิ้น เป็นการส่งเสริมการพัฒนาชุมชนเซรามิกเมืองจิ้งเต๋อเจิ้นอย่างยั่งยืน

นิยามศัพท์เฉพาะ

เมืองจิ้งเต๋อเจิ้น หมายถึง พื้นที่ที่มีชื่อเสียงในด้านเครื่องเคลือบและมีประวัติการผลิตเครื่องเคลือบมานับพันปี เป็นที่รู้จักกันในชื่อ “เมืองหลวงเครื่องเคลือบ” ของโลก เมืองจิ้งเต๋อเจิ้นเป็นเมืองท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมที่สำคัญของมณฑลเจียงซี โดยอุตสาหกรรมเครื่องเคลือบเมืองจิ้งเต๋อเจิ้นเป็นอุตสาหกรรมอันดับหนึ่งในด้านมูลค่าผลผลิตทางอุตสาหกรรม

ช่างฝีมือแผ่นกระเบื้องเคลือบ หมายถึง ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านการผลิตแผ่นกระเบื้องเคลือบ การทำงานเฉพาะด้านคือจิตวิญญาณของช่างฝีมือในเมืองจิ้งเต๋อเจิ้น กล่าวคือช่างฝีมือที่ทำงานขึ้นรูปมักทำงานขึ้นรูปตลอดชีวิต ช่างฝีมือที่ทำงานด้านการเผาเครื่องเคลือบก็จะอยู่หน้าเตาเผาเครื่องเคลือบตลอดชีวิต ซึ่งความเชี่ยวชาญและชำนาญการเฉพาะด้านคือการสะสมประสบการณ์ และการตกผลึกของภูมิปัญญา

พิพิธภัณฑสถานชุมชน หมายถึง แนวคิดที่ให้ความสำคัญกับคนและชุมชน และเชื่อมโยงเข้ากับแผนงานในอนาคตของชุมชน เพื่อให้ชาวบ้านในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการ คุ้มครอง จัดแสดง และเผยแพร่สาระสำคัญของมรดกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติในพื้นที่พิพิธภัณฑสถาน ซึ่งก่อให้เกิด “ความทรงจำร่วมกัน” เพื่อสร้างกระตุนความคิดของผู้คนที่มีต่อความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมท้องถิ่นกับชุมชน เพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชน

การจัดการพิพิธภัณฑสถานชุมชน หมายถึง การนำชุมชนซึ่งเป็นคลังวัฒนธรรม บูรณาการกับคนในชุมชน โดยให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการสร้างและจัดการวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมในชุมชน รวมถึงการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น ดึงดูดทุกภาคส่วนของสังคมให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมชุมชน กระตุ้นการทำงานทางวัฒนธรรมของชุมชนและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในชุมชน

ชุมชนเหล่ายานทาน หมายถึง พื้นที่ดั้งเดิมของการผลิตแผ่นกระเบื้องเคลือบเมืองจิ้งเต๋อเจิ้น การทำงานเซรามิกคืออาชีพ คือชีวิตของชาวบ้านในชุมชน การทำเซรามิกได้นำศิลปิน นักศึกษา ศิลปะจากหลายๆแห่งมารวมตัวกัน โดยนำการผลิตงานศิลปะ พื้นที่อยู่อาศัยและพื้นที่วัฒนธรรมทับซ้อนและผสมผสานเข้าด้วยกัน ทำให้ชุมชนเหล่ายานทานมีชื่อเสียงในเมืองจิ้งเต๋อเจิ้นและระดับโลก

ศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบ หมายถึง หนึ่งในวิธีการทำเซรามิกแบบดั้งเดิมของเมืองจิ้งเต๋อเจิ้น ซึ่งประกอบด้วยแผ่นกระเบื้องเคลือบแบบโบราณและแผ่นกระเบื้องเคลือบที่ใช้ในงานศิลปะ การเผาแบ่งออกเป็น 2 วิธีคือการเผาในแนวตั้งและการเผาในแนวราบ โดยมี 12 ขั้นตอน เป็นงานหัตถศิลป์ที่ดำเนินการโดยช่างฝีมือในชุมชนเหล่ายานทาน และมีการพัฒนามามากกว่า 30 ปี

การสืบทอดงานฝีมือ หมายถึง วิธีการถ่ายทอดทางวัฒนธรรม ซึ่งสามารถส่งเสริมการเรียนรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับงานฝีมือสำหรับคนรุ่นหลัง การสืบทอดงานฝีมือในปัจจุบันเป็นส่วนสำคัญของนโยบายการคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสืบทอดและพัฒนาทักษะงานฝีมือผ่านกระบวนการสอนระหว่างอาจารย์และศิษย์

นิเวศวัฒนธรรม หมายถึง รูปแบบทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นจากกระบวนการการพัฒนาตามธรรมชาติ เนื่องจากชุมชนเหล่านี้ขาดกลไกการบริหาร ศิลปะวัฒนธรรมในพื้นที่ชุมชนจึงพัฒนาอย่างอิสระ และเกิดเป็นห่วงโซ่อุตสาหกรรมศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบและระบบนิเวศทางวัฒนธรรม

วิถีวัฒนธรรมชายขอบ หมายถึง รูปแบบการใช้ชีวิตในพื้นที่ชุมชนเหล่านี้ที่งานฝีมือชุมชนไม่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางจากสาธารณชนและมีผู้สืบทอดเพียงไม่กี่คนที่สามารถสืบทอดมรดกทางภูมิปัญญาของชุมชน ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่ทำให้วัฒนธรรมและวิถีการผลิตประจำชุมชนอ่อนกำลังและอาจสูญสลายหายไปหากไม่ได้รับการอนุรักษ์และสืบทอด

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยนี้ศึกษารูปแบบการจัดการชุมชนเหล้ายาทานจากแนวคิด “พิพิธภัณฑ์ชุมชน” โดยมีวัตถุประสงค์ไม่เพียงเพื่ออนุรักษ์พื้นที่การผลิตเครื่องเคลือบของชุมชนเหล้ายาทาน อีกทั้งยังเพื่ออนุรักษ์รากฐานของการพัฒนาชุมชนเหล้ายาทานด้วยแนวคิดการสืบทอดและพัฒนางานฝีมือแผ่นกระเบื้องเคลือบอย่างยั่งยืน

เนื้อหาในบทนี้ประกอบด้วยแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องกับเมืองจิ่งเต๋อเจิ้นและเครื่องเคลือบดินเผา ชุมชนเครื่องเคลือบเมืองจิ่งเต๋อเจิ้น นโยบายที่เกี่ยวข้อง แนวคิดพิพิธภัณฑ์ชุมชน และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ มานุษยวิทยา สังคมวิทยาชุมชน การจัดการพิพิธภัณฑ์ การอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ และการพัฒนาอย่างยั่งยืน และในท้ายบทนี้ ผู้วิจัยทำการศึกษาทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศจีนและต่างประเทศ เพื่อเป็นแนวทางการบูรณาการแนวคิดพิพิธภัณฑ์ชุมชนกับชุมชนเหล้ายาทาน

เมืองจิ่งเต๋อเจิ้น

ภาพที่ 2-1 แม่น้ำซางเจียง ภูมิทัศน์เมืองจิ่งเต๋อเจิ้น (วารสารจิ่งเต๋อเจิ้น, 2018)

จิ้งเต๋อเจิ้นเป็นเมืองวัฒนธรรมที่มีชื่อเสียงและมีประวัติศาสตร์อันยาวนาน โดยมีประวัติการผลิตเครื่องเคลือบมากกว่า 2,000 ปี ประวัติศาสตร์เตาราชสำนักมากกว่า 1,000 ปี (Hu Pinghua, 2020) เมืองจิ้งเต๋อเจิ้นมีชื่อเรียกที่แตกต่างกันในแต่ละยุคสมัย ในยุคชุนชิวจ้านกั๋วเมืองจิ้งเต๋อเจิ้นถูกเรียกว่าขางหนานเจิ้น ตำบลซินผิงเจิ้นในยุคราชวงศ์จิ้นตะวันออก ขางหนานเสี้ยนในสมัยราชวงศ์ถัง และเปลี่ยนเป็นจิ้งเต๋อเจิ้นในสมัยราชวงศ์ซ่ง จนกระทั่งกลายมาเป็นเมืองระดับนคร “จิ้งเต๋อเจิ้น” หลังช่วงปฏิรูปและเปิดประเทศ ประวัติศาสตร์และการเปลี่ยนแปลงของเมืองโบราณพันปีแห่งนี้ไม่อาจแยกขาดจากเครื่องเคลือบ (Ai Chunlong, 2016) เครื่องเคลือบของประเทศจีนซึ่งเป็นสัญลักษณ์ตัวแทนของเมืองจิ้งเต๋อเจิ้นเป็นสมบัติทางศิลปะที่ประเทศจีนอุทิศให้กับมวลมนุษยชาติ และมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตและรสนิยมทางสุนทรียะของผู้คนอย่างกว้างขวาง

ภาพที่ 2-2 ความรุ่งเรืองของการทำเครื่องเคลือบเมืองจิ้งเต๋อเจิ้นในอดีต (ภูมิศาสตร์และวิถีวัฒนธรรมแห่งชาติจีน, 2018)

จิ้งเต๋อเจิ้นเป็นเมืองที่มีทั้งภูเขาและแม่น้ำล้อมรอบ เป็นพื้นที่เชิงยุทธศาสตร์ที่สำคัญสำหรับการค้าเครื่องเคลือบทางทะเลในอดีต (Xiao Fabiao, 2022) และยังเป็นแหล่งผลิตสินค้าสำคัญที่สอดคล้องกับนโยบาย “เส้นทางสายไหม” ในปัจจุบัน เมืองจิ้งเต๋อเจิ้นตั้งอยู่ทางตะวันออกเฉียงเหนือของมณฑลเจียงซีและมีแม่น้ำฉางเจียง หนึ่งในแม่น้ำสายหลักที่คอยหล่อเลี้ยงวัฒนธรรมเซรามิก

ในท้องถิ่น และยังเป็นท่าเรือสำคัญสำหรับการขนส่งเครื่องเคลือบของจิ่งเต๋อเจิ้นไปยังทั่วโลก (Liu Jiangnan & Zhang Wei, 2018) เมืองจิ่งเต๋อเจิ้นอุดมไปด้วยทรัพยากรทางธรรมชาติ โดยมีดินและน้ำที่เหมาะสมแก่การทำเครื่องปั้นดินเผา ชาวเมืองจิ่งเต๋อเจิ้นอาศัยข้อได้เปรียบจากดินและน้ำชั้นยอด ใช้ภูมิปัญญาสร้างสรรค์เครื่องเคลือบชั้นเลิศอันประณีตงดงาม พัฒนาเศรษฐกิจเครื่องเคลือบ จนกลายมาเป็นแหล่งที่ตั้งเตาราชสำนักอันดับหนึ่งของประเทศจีน

ด้วยการเปิดกว้างทางวัฒนธรรม เมืองจิ่งเต๋อเจิ้นยังเป็นเมืองที่เรียกได้ว่าเป็นเมืองของผู้อพยพ ภายใต้การสนับสนุนของการคุ้มครองทางวัฒนธรรม เมืองจิ่งเต๋อเจิ้นมุ่งมั่นที่จะพัฒนานิเวศวิทยาวัฒนธรรมเซรามิกเป็นเวลาหลายปี โดยสร้างแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเซรามิกที่มีชื่อเสียงระดับโลก แหล่งประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมส่วนใหญ่ได้รับการอนุรักษ์ไว้เป็นอย่างดี ซึ่งเอื้อต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมสร้างสรรค์ (Hu Pinghua, 2018) ทรัพยากรทางศิลปะและวัฒนธรรมที่อุดมสมบูรณ์ของเมืองจิ่งเต๋อเจิ้นดึงดูดผู้คนจากทั่วประเทศและทั่วโลกให้มาดำรงชีวิตและร่วมกันสร้างสรรค์งานศิลปะ ณ ที่แห่งนี้ โดยปัจจุบัน จิ่งเต๋อเจิ้นได้กลายเป็นเมืองนิเวศวัฒนธรรมเครื่องเคลือบที่ผสมผสานบูรณาการวัฒนธรรม ระบบนิเวศ และการท่องเที่ยวเข้าไว้ด้วยกัน และเป็นแหล่งประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่มีชื่อเสียงระดับโลก

เมืองจิ่งเต๋อเจิ้นเปรียบเสมือนนักรบที่ไม่ย่อท้อต่อศึกสงคราม หลังจากการก่อตั้งสาธารณรัฐประชาชนจีน จิ่งเต๋อเจิ้นได้ข้ามผ่านยุคสมัยแห่งความรุ่งโรจน์และยุคสมัยที่ตกต่ำของอุตสาหกรรมเครื่องเคลือบดินเผา และเข้าสู่ยุครุ่งเรืองของงานหัตถกรรมพื้นบ้าน แต่หลังจากนั้นในปี 1998 เมืองจิ่งเต๋อเจิ้นก็ประสบภัยพิบัติน้ำท่วม ซึ่งได้ทำลายโรงงานและอุปกรณ์การผลิตเครื่องเคลือบดินเผา นำมาซึ่งวิกฤตเศรษฐกิจครั้งใหญ่ของเมืองจิ่งเต๋อเจิ้น และการแพร่ระบาดของโรคซาร์สในปี 2002 ก็ทำให้ตลาดเครื่องเคลือบเมืองจิ่งเต๋อเจิ้นเข้าสู่ภาวะถดถอยเป็นเวลา 3 ปี จนกระทั่งในปี 2005 ถึง ปี 2014 เครื่องเคลือบเมืองจิ่งเต๋อเจิ้นได้เข้าสู่ยุคแห่งความเจริญรุ่งเรืองอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน เมื่อภาพวาดแผ่นกระเบื้องเคลือบ สูง 1 เมตร กว้าง 60 ซม. สามารถขายได้ในราคาสูงถึง 100,000 ถึง 200,000 หยวน ซึ่งเป็นสิ่งสะท้อนและการยืนยันถึงสถานภาพที่เมืองจิ่งเต๋อเจิ้นคือเมืองหลวงแห่งเครื่องเคลือบดินเผา หลังจากปี 2014 เมืองจิ่งเต๋อเจิ้นได้สร้างพื้นที่ศิลปะขึ้นมากมาย เช่น ถนนศิลปะเถาซีชวน หมู่บ้านศิลปะซานเปา เป็นต้น ทำให้ศิลปินและปัญญาชนจากทั่วโลกหลั่งไหลสู่เมืองจิ่งเต๋อเจิ้นที่ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมาได้รับการยอมรับว่าเป็น “เมืองหลวงแห่งเครื่องเคลือบดินเผาของโลก”

จนกระทั่งในปี 2019 ที่ทั่วโลกและเมืองจิ่งเต๋อเจิ้นต้องเผชิญกับโรคระบาดโควิด-19 ที่เข้ามาซ้ำเติมจนอุตสาหกรรมเครื่องเคลือบเข้าสู่ช่วงถดถอย ภายใต้ต้นนโยบายการควบคุมการแพร่ระบาดของอุตสาหกรรมเครื่องเคลือบในเมืองจิ่งเต๋อเจิ้นได้รับผลกระทบอย่างรุนแรง แม้ว่าธุรกิจหลายแห่งได้เปลี่ยนแปลงรูปแบบการจำหน่ายเป็นแบบถ่ายทอดสดทางออนไลน์ ซึ่งสามารถผลักดันการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจของบางอุตสาหกรรม แต่สำหรับหลายอุตสาหกรรมก็ยังคงเผชิญกับผลกระทบจากการแพร่

ระบาดในครั้งนี้ และส่งผลต่อการอนุรักษ์และสืบทอดงานฝีมือซึ่งถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ประจำชาติ อย่างไรก็ตาม หลังจากสถานการณ์การแพร่ระบาดในประเทศจีนได้คลี่คลายลง ผู้คนจากทั่วทุกมุมโลกเริ่มมารวมตัวเพื่อศึกษาเรียนรู้และสร้างสรรค์งานฝีมือเครื่องเคลือบ โดยเมืองจิ้งเต๋อเงินได้กลับมามีชีวิตชีวาและพร้อมก้าวเข้าสู่ยุคประวัติศาสตร์หน้าใหม่อีกครั้งหนึ่ง

ชุมชนเครื่องเคลือบเมืองจิ้งเต๋อเงิน

ชุมชน คือพื้นที่ที่เกิดขึ้นจากการรวมตัวกันของผู้คน เพื่อตอบสนองความต้องการด้านการดำรงชีวิต สังคม วัฒนธรรม และการศึกษา ภาษาและวัฒนธรรมร่วมกันระหว่างสมาชิกในชุมชนทำให้ผู้อยู่อาศัยมีความรักผูกพันและรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ (Xu Qi & Larry Ryan & Deng Fuzhen, 2003) เครื่องเคลือบดินเผาถือเป็นรากเหง้าของชาวเมืองจิ้งเต๋อเงิน ดังนั้น ในทุกซอกทุกมุมของเมืองจิ้งเต๋อเงินจึงเป็นพื้นที่การผลิตเครื่องเคลือบดินเผาประเภทต่างๆ และกิจกรรมการทำเครื่องเคลือบของคนในท้องถิ่นก่อให้เกิดเป็นวัฒนธรรมเครื่องเคลือบ โดยพื้นที่เหล่านี้มักถูกเรียกว่า ชุมชนเครื่องเคลือบ

เมืองจิ้งเต๋อเงินมีชุมชนเครื่องเคลือบหลายแห่ง เช่น ชุมชนผานเจียจิง (ชุมชนผลิตแจกันลายครามโบราณ) ชุมชนโรงงานเก่าเหลาฉาง (ชุมชนขึ้นรูป) หมู่บ้านเถาหยางซินซุน (หมู่บ้านเขียนสีบนเคลือบ) ชุมชนซินตู (ชุมชนผลิตชุดน้ำชา) และชุมชนเหล่ายาทาน (ชุมชนผลิตแผ่นกระเบื้องเคลือบ) ซึ่งเป็นชุมชนเครื่องเคลือบที่มีประวัติศาสตร์ยาวนานและเปรียบเสมือนนามบัตรของเมืองจิ้งเต๋อเงิน

เหล่ายาทาน หรือในอดีตที่เคยถูกเรียกว่า เถียนสุ่ยถิง (บ่อน้ำหวาน) ตั้งอยู่ทางใต้ของเมืองจิ้งเต๋อเงิน เป็นชุมชนเล็ก ๆ ในเขตจูชาน ซึ่งอยู่ใกล้กับแม่น้ำหนานเหอ เป็นพื้นที่ลุ่มน้ำที่มักเผชิญกับอุทกภัยในทุกปี ผู้อยู่อาศัยที่เก่าแก่ที่สุดคือผู้ลี้ภัยจากมณฑลอานฮุยที่อพยพมาที่นี่ในสมัยปลายราชวงศ์ชิง และเพื่อไม่ให้ชุมชนแห่งนี้ประสบกับปัญหาอุทกภัยในทุกปี ชาวบ้านจึงเปลี่ยนชื่อเป็นอีกาทองคำ (金乌鸦 จิน-อู-ยา) เพราะมีความเชื่อว่าเมื่ออีกาทองปรากฏ น้ำจะหายไป และภายหลังเปลี่ยนเป็นชื่อ “เหล่ายาทาน” (Qiu Han & Jiang Quming, 2022)

ภาพที่ 2-3 ทางเข้าชุมชนเหล่ายาทาน (Lin Huangshan, 2022)

หลังจากการก่อตั้งสาธารณรัฐประชาชนจีน ชุมชนเหล่ายาทานมีผู้อยู่อาศัยเพียง 20 ครอบครัว ซึ่งทั้งหมดประกอบอาชีพการเกษตร ในช่วงการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศจีน ชุมชนเหล่ายาทานเป็นเพียงชุมชนที่พักอาศัยของคนทั่วไป ไม่มีอุตสาหกรรมใดๆทั้งสิ้น แต่เนื่องจากอยู่ติดกับจัตุรัสในใจกลางเมือง จึงเป็นพื้นที่ที่เชื่อมต่อระหว่างเมืองและชนบท และสถานีรถไฟเมืองจึงต่อเงินที่สร้างขึ้นในภายหลังอยู่ใกล้กับชุมชนเหล่ายาทาน จึงทำให้ชุมชนเหล่ายาทานมีข้อได้เปรียบทางที่ตั้งทางภูมิศาสตร์และการคมนาคมที่สะดวก ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ชุมชนเหล่ายาทานเกิดการพัฒนา องค์ประกอบสามปัจจัยแห่งความสำเร็จของจีนโบราณ คือ เทียนสือ (天时) ดี้ลี้ (地利) และ เหวินเหอ (人和) ซึ่งเทียนสือ หมายถึงจังหวะเวลาและโอกาส ดีลี้ หมายถึงชัยภูมิที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ และ เหวินเหอ คือปัจจัยเรื่องพลังสมัครสมานของคนในการขับเคลื่อน ชุมชนที่ยังไม่เป็นที่รู้จักในสาธารณชนอย่างชุมชนเหล่ายาทานมีที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ที่ถือเป็นข้อได้เปรียบ ซึ่งเหลือเพียงปัจจัยสองประการอย่างจังหวะเวลา และ พลังของคนในการขับเคลื่อนที่กำลังใกล้เข้ามาอย่างเรื่อยๆ

ในปี 1978 ภายใต้การบริหารประเทศของผู้นำเติ้งเสี่ยวผิง การปฏิรูปและการเปิดประเทศ ได้เริ่มต้นขึ้นอย่างสมบูรณ์และเข้าสู่ช่วงของการพัฒนาเศรษฐกิจในภาพรวม เมืองจิ้งเต๋อเจิ้นได้เปิดโรงงานเครื่องเคลือบดินเผาที่ดำเนินกิจการโดยเทศบาลและชุมชนหลายแห่ง หนึ่งในนั้นคือโรงงานเครื่องเคลือบดินเผาเอกชนแห่งแรกในเหล่ายาทานในปี 1986 ที่รู้จักกันดีในนามโรงงานเครื่องเคลือบเงินหลาย และเป็นโรงงานที่มีเตาเผาเครื่องเคลือบแห่งแรกของชุมชนเหล่ายาทาน ซึ่งตั้งดูช่างฝีมือจำนวนมากจากพื้นที่รอบๆเมืองจิ้งเต๋อเจิ้นให้เข้ามาเปิดเวิร์กช็อปในชุมชนเหล่ายาทาน (Guo Jinliang, 2016, p.45) ตั้งแต่ปี 1988 บ้านเรือนในชุมชนเหล่ายาทานได้เปลี่ยนจากกระท่อมมุงจาก เป็นบ้านที่สร้างด้วยอิฐและส่วนหนึ่งเป็นเวิร์กช็อปเครื่องเคลือบ สะท้อนถึงคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในชุมชนที่เริ่มพัฒนาดีขึ้นเช่นกัน

ภาพที่ 2-4 ถนนในชุมชนเหล่ายาทาน (Lin Huangshan, 2022)

ในปี 1995 เนื่องจากการปิดโรงงานเครื่องเคลือบขนาดใหญ่ 10 แห่งในเมืองจิ้งเต๋อเจิ้น และการเลิกจ้างช่างฝีมือกว่า 10,000 คน จึงทำให้เกิดเวิร์กช็อปเซรามิกส่วนตัวหลายพันแห่งในเมืองจิ้งเต๋อเจิ้น (Zhan Weihong, 2020) งานฝีมือแบบดั้งเดิมได้เข้ามาแทนที่การผลิตด้วยเครื่องจักร ซึ่งเป็นเงื่อนไขที่เอื้ออำนวยต่อการเติบโตของเวิร์กช็อปแผ่นกระเบื้องเคลือบแต่ละแห่งของชุมชนเหล่ายาทาน ปัจจุบัน เวิร์กช็อปและร้านค้าเปรียบเสมือนเส้นเอ็นที่แพร่กระจายจากถนนสายหลักไปตามตรอกซอกซอยของชุมชนเหล่ายาทาน การเติบโตของอุตสาหกรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบ ทำให้เกิดการพัฒนาในอุตสาหกรรมเสริม และนำมาซึ่งการก่อตั้งขึ้นหวังโซ่อุตสาหกรรมศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบ และการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ของชุมชนเหล่ายาทาน

นโยบายที่เกี่ยวข้อง

การอนุรักษ์วัฒนธรรมเป็นประเด็นที่ทั่วโลกให้ความสนใจมาโดยตลอด และนโยบายอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ในระดับนานาชาติก็มีการปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่องตามสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างไม่หยุดยั้ง องค์การเพื่อการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ หรือยูเนสโก (UNESCO) ได้ระบุถึงการเคารพวัฒนธรรมชนกลุ่มน้อยและวัฒนธรรมอื่น ส่วนการเพิกเฉยและทำลายวัฒนธรรมใด ๆ ถือเป็นความสูญเสียของวัฒนธรรมโลก ในปี 2003 องค์การยูเนสโกได้ส่งเสริมให้ “ศูนย์วิจัยต่าง ๆ เช่น พิพิธภัณฑสถาน หอจดหมายเหตุ ห้องสมุด ศูนย์บรรณสาร และอื่น ๆ จัดแสดงมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ที่ ‘มีชีวิต’ และเปี่ยมด้วยพลัง มุ่งเน้นการพัฒนาและสืบทอดความรู้กับทักษะที่จำเป็นต่อการสงวนรักษามรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ อย่างยั่งยืน เพื่อให้ผู้ครอบครองมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้มีส่วนร่วมในการบริหาร การจัดนิทรรศการ การบรรยาย การสัมมนา การโต้วาที และการฝึกอบรม รวมถึงส่งเสริมให้จัดวางระบบการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างมั่นคง ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีด้านสารสนเทศและการเผยแพร่ตามความเหมาะสม เพื่อสื่อสารความหมายและคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้” (United Nations` Educational, 2016)

หลังจากเสนอให้ส่งเสริมพิพิธภัณฑสถานให้มีส่วนร่วมในการคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ทางเราก็ได้ออกนโยบายที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง แนวคิดและมาตรการในการคุ้มครองก็ค่อยๆพัฒนาอย่างเป็นระบบ ซึ่งทำให้พิพิธภัณฑสถานมีบทบาทหน้าที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองความหลากหลาย วัฒนธรรมและทำหน้าที่เป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ด้านการศึกษาและคุ้มครองวัฒนธรรม

1. นโยบายการคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรม

ในเดือนพฤศจิกายนปี 2015 องค์กรยูเนสโกได้เสนอ “ข้อเสนอแนะว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมพิพิธภัณฑสถานและคลังสะสมของพิพิธภัณฑสถาน ความหลากหลายและบทบาทในสังคมของพิพิธภัณฑสถาน” และ “หลักการในการคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้” พร้อมระบุว่า “พิพิธภัณฑสถานควรเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการคุ้มครองมรดกทางธรรมชาติและวัฒนธรรม และส่งเสริมความตระหนักถึงคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติของสาธารณชน รวมถึงกระตุ้นจิตสำนึกในการอนุรักษ์และเผยแพร่มรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติในประชาชนทุกคน (Li Huijun, 2016) สร้างชุมชนมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้และส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมวัฒนธรรม (Bamotrebumo & Zhang Ling, 2016)

ตลอดระยะเวลากว่า 20 ปีที่ผ่านมา ประเทศจีนเห็นความสำคัญของการคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมมากขึ้นเรื่อย ๆ ทั้งยังออกนโยบาย ผ่านกฎหมายและระเบียบข้อบังคับว่าด้วยการคุ้มครองอย่างต่อเนื่อง โดยเริ่มจากดำเนินการตามประสบการณ์ของประเทศอื่น จนกระทั่งสำรวจเส้นทางการพัฒนาในแบบของตน รวมถึงสรุปทฤษฎีและทบทวนอย่างสม่ำเสมอระหว่างกระบวนการพัฒนา

ในเดือนมีนาคมปี 2005 “ข้อคิดเห็นว่าด้วยการส่งเสริมงานคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของชาติ” กล่าวถึงมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ว่าเป็น “รูปแบบวัฒนธรรมดั้งเดิมต่าง ๆ ที่สืบทอดจากรุ่นสู่รุ่นโดยประชากรทุกกลุ่มชาติพันธุ์ของประเทศและเกี่ยวข้องใกล้ชิดกับชีวิตของผู้คน” ซึ่งสะท้อนได้ว่าประเทศจีนกำลังขยายขอบเขตของการคุ้มครองวัฒนธรรม ซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหาการละเลยต่อวัฒนธรรมชายขอบ (Hao Qingjun, 2021) หลังจาก 6 ปี การคุ้มครองวัฒนธรรมในประเทศจีนเกิดความสำเร็จทั้งด้านปฏิบัติและกฎระเบียบเกี่ยวกับการคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

ใน “กฎหมายมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้แห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน” ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่เดือนมิถุนายนปี 2011 กำหนดให้ “หน่วยงานวิจัยมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ เช่นพิพิธภัณฑสถาน ศูนย์วัฒนธรรม และองค์กรวิจัยมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ควรเรียบเรียงข้อมูล ศักยภาพ และดำเนินการแลกเปลี่ยนทางวิชาการเกี่ยวกับมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ รวมถึงประชาสัมพันธ์และจัดแสดงโครงการต้นแบบเกี่ยวกับมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้” (Bei Chunying, 2011)

2. นโยบายการคุ้มครองวัฒนธรรมชุมชน

กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้เปรียบเสมือนใบเบิกทาง ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรม ประเทศจีนได้เริ่มขยายบทบาทหน้าที่ของพิพิธภัณฑ์ โดยให้ความสำคัญกับอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของภูมิภาค ส่งเสริมการพัฒนาชุมชน การมีส่วนร่วมของผู้อยู่อาศัยในพื้นที่ การสร้างหมู่บ้านวัฒนธรรมและพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น โดยในปี 2011 ประเทศจีนได้ออก “ประกาศเกี่ยวกับการส่งเสริมการพัฒนาพิพิธภัณฑ์เชิงนิเวศ (ชุมชน)” (Department of Museums and Social Heritage, 2011) โดยเฉพาะสำหรับการพัฒนาพิพิธภัณฑ์ชุมชน ซึ่งเป็นการส่งเสริมบทบาทการคุ้มครองวัฒนธรรมของพิพิธภัณฑ์ชุมชนขึ้นไปอีกขั้น และได้ทำการสำรวจการสร้างพื้นที่สาธิตพิพิธภัณฑ์ชุมชนทั่วประเทศ กำหนดแผนพัฒนาพิพิธภัณฑ์ชุมชน ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นใหม่สำหรับพิพิธภัณฑ์ชุมชนในบทบาทการคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของชุมชน

3. นโยบายการวางแผนด้านมรดกวัฒนธรรมของเมืองจิ่งเต๋อเจิ้น

นโยบายระดับชาติข้างต้นส่งผลต่อการวางแผนนโยบายด้านวัฒนธรรมในระยะยาวของเมืองจิ่งเต๋อเจิ้น เทศบาลเมืองจิ่งเต๋อเจิ้นจึงเสนอการคุ้มครองมรดกทางอุตสาหกรรม การคุ้มครองพื้นที่วัฒนธรรม และการคุ้มครองผู้สืบทอด โดยระบุใน “แผนงานอนุรักษ์เมืองประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมจิ่งเต๋อเจิ้น (2013-2030)” ซึ่งเป็นแผนดำเนินงานระยะเวลา 20 ปี โดยใช้องค์การสาธารณะ เช่น พิพิธภัณฑ์ และศูนย์วัฒนธรรม เพื่อทำการคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (จากเว็บไซต์เทศบาลเมืองจิ่งเต๋อเจิ้น)

ในเดือนมิถุนายน ปี 2020 เมืองจิ่งเต๋อเจิ้นได้รับการอนุมัติจากกระทรวงวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวจีนให้จัดตั้ง “เขตนำร่องการอนุรักษ์นิเวศวิทยาวัฒนธรรมเครื่องเคลือบเมืองจิ่งเต๋อเจิ้น” ส่งเสริมการวางแผนพื้นที่การคุ้มครองวัฒนธรรม การวางผังอุตสาหกรรมเซรามิก ตลอดจนการวางแผนและการสร้างพื้นที่ทางวัฒนธรรม “มองเห็นผู้คน มองเห็นผลงาน และมองเห็นชีวิต” (Jingdezhen Yearbook, 2020) ภายใต้ “มาตรการการจัดการเขตนำร่องการอนุรักษ์นิเวศวิทยาวัฒนธรรมเครื่องเคลือบเมืองจิ่งเต๋อเจิ้นระดับชาติ” แหล่งผลิตเครื่องเคลือบโบราณหลายแห่งในเมืองจิ่งเต๋อเจิ้นเกิดการเปลี่ยนแปลงโดยใช้รูปแบบพิพิธภัณฑ์ชุมชนเพื่อนำเสนอวัฒนธรรมเครื่องเคลือบท้องถิ่น ซึ่งผู้วิจัยเชื่อว่าพิพิธภัณฑ์ชุมชนกำลังแทรกซึมเข้าไปในพื้นที่ทางวัฒนธรรมขนาดใหญ่ของเมืองจิ่งเต๋อเจิ้น

พิพิธภัณฑ์ชุมชน

1. ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ของพิพิธภัณฑ์ชุมชน

พิพิธภัณฑ์ชุมชนเกิดขึ้นในประเทศตะวันตก โดยมี George Henri Hiviere (1897-1985) เป็นผู้บุกเบิกและส่งเสริมความร่วมมือของพิพิธภัณฑ์นานาชาติ และคิดค้นวิธีการวิจัยแบบสหวิทยาการของพิพิธภัณฑ์ โดยเน้นถึงความสำคัญของที่ตั้งของพิพิธภัณฑ์ “ปฏิญญาควิเบก” บันทึกว่า: “ในปีค.ศ. 1972 สภาการพิพิธภัณฑ์ระหว่างชาติหรือ ICOM ได้จัดประชุมโต๊ะกลมซานดิเอโกในเมืองหลวงของประเทศชิลี โดยเป็นครั้งแรกของการนำเสนอแนวคิดพิพิธภัณฑ์วิทยาใหม่ต่อสาธารณชนซึ่งเป็นที่ดึงดูดความสนใจจากนานาชาติ การประชุมในครั้งนี้ได้เสนอให้พิพิธภัณฑ์เชิงนิเวศพิพิธภัณฑ์ชุมชน พพิธภัณฑ์ท้องถิ่นรวมอยู่ในหมวดหมู่ของพิพิธภัณฑ์ และระบุว่าพิพิธภัณฑ์ไม่เพียงเป็นที่เก็บรักษาหลักฐานของอารยธรรมในอดีตเท่านั้น แต่ยังมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาชุมชนด้วย” (Yu Mingfang, 1995)

เหตุการณ์ภัยพิบัติทางสังคมที่เกิดจากสงครามโลกครั้งที่สองในศตวรรษที่ 20 มีความขัดแย้งกับมนุษยนิยมและพิมพ์เขียวที่สวยงามซึ่งส่งเสริมโดยทุนนิยม ในช่วงกลางศตวรรษที่ 20 การปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่สามส่งผลให้เศรษฐกิจและเทคโนโลยีของตะวันตกเกิดการพัฒนารวดเร็ว อย่างไรก็ตาม ความไม่สมดุลระหว่างอารยธรรมทางวัตถุและจิตวิญญาณทำให้เกิดปัญหาสังคมมากมาย เช่น การล้มละลายของอุตสาหกรรมดั้งเดิม ฟองสบู่แห่งคุณค่าวัฒนธรรม ความอ่อนแอของกลไกชีวิตทางสังคมแบบดั้งเดิม ความวุ่นวายทางการเมือง แนวโน้มอัตราการเกิดอาชญากรรมที่เพิ่มขึ้น หลังจากนั้นวิกฤตทางนิเวศวิทยาในกระบวนการอุตสาหกรรมก็ทวีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อย ๆ

การเคลื่อนไหวต่อต้านอารยธรรมสมัยใหม่เป็นจุดเริ่มต้นของแนวคิดหลังสมัยใหม่ (Sun Jia, 2018, P.91) ลัทธิหลังสมัยใหม่ที่ทรงอิทธิพลมากที่สุดคือการชุมนุมเรียกร้องในประเทศฝรั่งเศสในเดือนพฤษภาคม ปี1968 ซึ่งได้จุดชนวนให้มีการทบทวนและแก้ไขระบบคุณค่าทางอุตสาหกรรมและคุณค่าวัฒนธรรมที่มีอยู่ในประเทศตะวันตก (Yi Junqing, 2003) โดยเรียกร้องให้รัฐบาลและประชาชนทั่วไปให้ความสนใจเกี่ยวกับความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อม กลุ่มผู้ด้อยโอกาส และวัฒนธรรมที่เสียเปรียบในสังคมอุตสาหกรรมสมัยใหม่ และนำไปสู่การเหยียดเชื้อชาติและพื้นที่ยากจนของชนกลุ่มน้อยมาเป็นศูนย์กลางของการอภิปรายทางการเมือง เพื่อสร้างค่านิยมความหลากหลายทางวัฒนธรรมให้เป็นที่ยอมรับ (Huang Chunyu, 2011) โดยปัจจัยทางประวัติศาสตร์เหล่านี้คือพื้นฐานทางทฤษฎีที่สำคัญในการพัฒนาของพิพิธภัณฑ์ชุมชน และนับแต่นั้นเป็นต้นมา เวลาได้มอบภารกิจใหม่ให้กับพิพิธภัณฑ์ชุมชน นั่นคือ การแก้ไขปัญหาทางสังคมและวัฒนธรรม

2. พัฒนาการของพิพิธภัณฑ์ชุมชน

ทศวรรษที่ 1960 และ 1970 เป็นยุครุ่งเรืองของพิพิธภัณฑ์ ด้วยขับเคลื่อนโดยการพัฒนาทางเศรษฐกิจและความสนใจต่อประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมท้องถิ่นของผู้คน ส่งผลให้ทั่วโลกมีพิพิธภัณฑ์เพิ่มขึ้นนับหมื่นแห่ง โดยมีพิพิธภัณฑ์ใหม่มากกว่า 300 แห่งที่ตั้งชื่อเป็นพิพิธภัณฑ์ชุมชน ซึ่งอยู่ในทวีปยุโรป 140 แห่ง ทวีปอเมริกาเหนือ 20 แห่ง และประเทศละตินอเมริกามากกว่า 90 แห่ง (An Laishun, 1995) ถือเป็นอีกจุดสูงสุดหลังจากการปฏิวัติพิพิธภัณฑ์ครั้งแรก โดยทางวิชาการเรียกว่าปรากฏการณ์นี้ว่าการปฏิวัติพิพิธภัณฑ์ครั้งที่สอง โดยการปฏิวัติพิพิธภัณฑ์เกิดขึ้นทั้งหมดสามครั้ง โดยการปฏิวัติครั้งแรกเกิดขึ้นในช่วงปีค.ศ. 1900 พิพิธภัณฑ์ได้กำหนดขอบเขตและเสนอแนวทางปฏิบัติขั้นพื้นฐานอย่างเป็นทางการ การปฏิวัติครั้งที่สองเกิดขึ้นในช่วงปีค.ศ. 1970 ซึ่งเกิดพิพิธภัณฑ์ในรูปแบบใหม่ ซึ่งมักเรียกกันว่า พิพิธภัณฑ์วิทยาใหม่ และการปฏิวัติครั้งที่สามเกิดขึ้นในช่วงปีค.ศ.2000 ซึ่งมีคำสำคัญคือ “การมีส่วนร่วม”

ภาพที่ 2-5 พิพิธภัณฑ์ชุมชนอนาคอสเตีย

(พิพิธภัณฑ์ชุมชนอนาคอสเตีย, Baidu Encyclopedia)

ในปี 1967 นักพิพิธภัณฑ์วิทยา Sidney Dillon Ripley ได้เปลี่ยนโรงภาพยนตร์ร้างขนาดเล็กในชุมชนยากจนของคนผิวสีในกรุงวอชิงตันดีซีให้กลายเป็นพิพิธภัณฑ์ชุมชนที่มีชื่อว่า พิพิธภัณฑ์ชุมชนอนาคอสเตีย (Anacostia Community Museum) เพื่อฟื้นฟูและอนุรักษ์ประเพณีทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมและความทรงจำร่วมกันของชุมชน อีกทั้งยังเพื่อแก้ปัญหาสังคม 5 ประการที่มีอยู่ในชุมชน ได้แก่ ที่อยู่อาศัย การว่างงาน การศึกษา ยาเสพติด และอาชญากรรม

เสริมสร้างความผูกพันความรู้สึกการเป็นเจ้าของและอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของผู้อยู่อาศัยในชุมชน และมีบทบาทในการปรับปรุงชุมชน การยกระดับคุณภาพชีวิต การศึกษา และสภาพแวดล้อมด้านสุขอนามัยของชาวบ้านในชุมชน ซึ่งกลายเป็นพิพิธภัณฑ์ชุมชนแห่งแรกของโลกที่ประสบความสำเร็จ (Geng Chao, 2018)

ในปี 1987 พิพิธภัณฑ์ชุมชนอนาคอสเตียในประเทศสหรัฐอเมริกาย้ายออกจากชุมชนเดิมก่อนจะเปลี่ยนชื่อเป็นหน่วยงานย่อยของสถาบันสมิธโซเนียนและเข้าสู่ระบบของภาครัฐ พิพิธภัณฑ์ชุมชนได้เปลี่ยนวัตถุประสงค์โดยมุ่งเน้นไปที่การสนับสนุนความหลากหลายทางวัฒนธรรมและการอนุรักษ์สืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งไม่เพียงเพื่อแก้ไขปัญหาการดำรงชีพในชุมชนเพียงอย่างเดียว

หลังจากปี 1990 เนื่องจากการมีส่วนร่วมของกลุ่มพิพิธภัณฑ์แบบดั้งเดิมและการแทรกแซงโดยรัฐบาล พิพิธภัณฑ์ชุมชนทั้งหมดในฝรั่งเศสจึงเข้าสู่ระบบของภาครัฐ ขณะที่พิพิธภัณฑ์ชุมชนบางแห่งต้องปิดตัวลง เนื่องจากขาดฐานมวลชนและเงินทุนสนับสนุน เช่น พิพิธภัณฑ์ชุมชนขนาดเล็กในเมืองควิเบก ประเทศแคนาดา (Peter Davis & Zhang Jinping, 2005) ซึ่งพิพิธภัณฑ์ชนพื้นเมืองพิพิธภัณฑ์สตรี พิพิธภัณฑ์ผู้อพยพเป็นเสมือนตัวแทนของพิพิธภัณฑ์ชุมชนในยุคนี้ (Geng Chao, 2018, P.121)

ในช่วง 30 ปีที่ผ่านมา จำนวนของพิพิธภัณฑ์ชุมชนในประเทศแถบเอเชียและแอฟริกา มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจ บันทึกและศึกษาวัฒนธรรมชุมชนและปรากฏการณ์ทางสังคม ทั้งนี้เพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นบ้าน ส่งเสริมการพัฒนาทางสังคม

วิวัฒนาการของพิพิธภัณฑ์ชุมชนในประเทศจีนสามารถแบ่งออกเป็นสี่ช่วง โดยในปี 2011 พิพิธภัณฑ์ชุมชนซานฟางซีเซียงมณฑลฝูเจี้ยน พิพิธภัณฑ์ชุมชนถนนโบราณถนนซิมณฑลฮานฮุยได้รับการแต่งตั้งให้เป็นพิพิธภัณฑ์เชิงนิเวศ (ชุมชน) สาธิตกลุ่มแรก โดยใช้รูปแบบการจัดการแบบบูรณาการพื้นที่ ประเพณี ความทรงจำ และผู้อาศัย ก่อให้เกิดเป็นต้นแบบพิพิธภัณฑ์ชุมชนของประเทศจีน (Lu Ying, 2014) ซึ่งถือเป็นความสำเร็จขั้นแรกในการปฏิบัติของพิพิธภัณฑ์ชุมชนในประเทศจีน

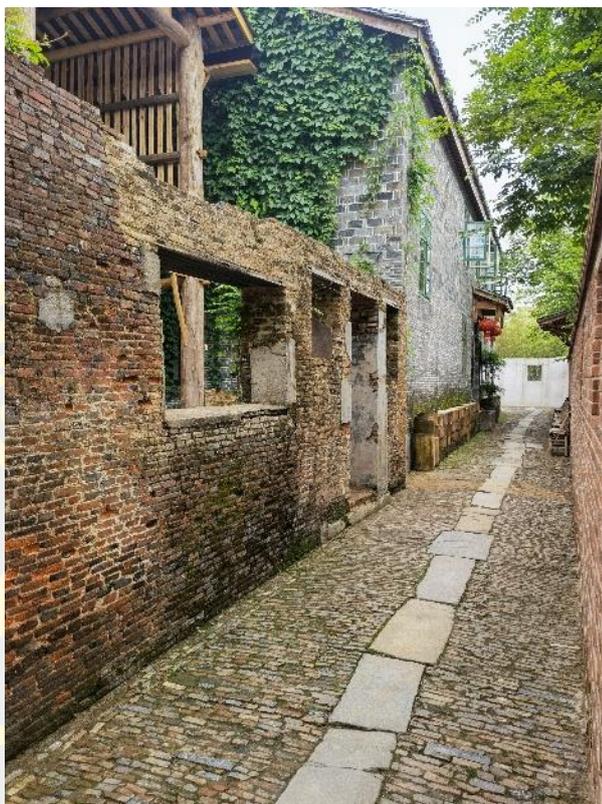
ภาพที่ 2-6 การแสดงงิ้วในพิพิธภัณฑ์ชุมชนซานฟางซีเซียง (ซานฟางซีเซียง, Baidu Encyclopedia)

ภาพที่ 2-7 พิพิธภัณฑ์ชุมชนถนนโบราณถุนซี (ถนนโบราณถุนซี, Baidu Encyclopedia)

หลังจากนั้น ภูมิภาคต่าง ๆ เช่น ปักกิ่ง เทียนจิน เจ้อเจียง ต่างก็ทยอยสร้างพิพิธภัณฑ์ชุมชนในหลากหลายรูปแบบ ตัวอย่างเช่น พิพิธภัณฑ์คณะกรรมการชุมชนแห่งแรกของจีนที่ก่อตั้งโดยชุมชนฉงเหรินหลี่ เขตเหอผิง เมืองเทียนจิน พิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมชุมชนสื่อโถวเฉิง เมืองหนานจิง พิพิธภัณฑ์ชุมชนถนนเจี้ยนกั๋วเหมิน กรุงปักกิ่ง พิพิธภัณฑ์ชุมชนเขตประวัติศาสตร์ผิงเจียล่ง เมืองจิ้งเต๋อเจิ้น เป็นต้น ปราบฏุกการณ์ข้างต้นเป็นสัญญาณบ่งบอกว่างานด้านการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมและการวิจัยเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์เชิงนิเวศ (ชุมชน) ของจีนได้ก้าวเข้าสู่การพัฒนาขั้นใหม่แล้ว

ด้วยการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวและจำนวนนักท่องเที่ยวผู้มาเยือนพิพิธภัณฑ์ชุมชนที่เพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้วัฒนธรรมชุมชนของพิพิธภัณฑ์ชุมชนซานฟางซีเซียง มณฑลฝูเจี้ยนและพิพิธภัณฑ์ชุมชนถนนโบราณฉุนซี มณฑลอานฮุย ได้รับแรงกดดันจากการนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ โดยผู้สืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้บางรายไม่อาจทนต่อการแข่งขันทางธุรกิจได้ ผู้อยู่อาศัยดั้งเดิมก็ถูกรบกวนด้วยความวุ่นวายและแออัดจากการท่องเที่ยว จึงมีบางส่วนที่โยกย้ายออกไป เมื่อเวลาผ่านไป พิพิธภัณฑ์ชุมชนก็จะค่อย ๆ ถอยห่างจากรูปแบบการจัดการแบบบูรณาการพื้นที่ ประเพณี ความทรงจำ และผู้อยู่อาศัย และกลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ไร้ซึ่งวิถีวัฒนธรรม ตัวอย่างเช่น พิพิธภัณฑ์ชุมชนผิงเจียล่ง เมืองจิ้งเต๋อเจิ้น มีสถาปัตยกรรมที่สมบูรณ์จำนวนมาก สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญทางประวัติศาสตร์และคุณค่าทางสถาปัตยกรรม แต่สิ่งที่แหล่งประวัติศาสตร์ผิงเจียล่งขาดหายไป คือการมีส่วนร่วมของผู้อยู่อาศัยในชุมชนและกิจกรรมหรือวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นที่แสดงถึงวิถีวัฒนธรรมชุมชน

ภาพที่ 2-8 เขตประวัติศาสตร์เหมิงเจียหลง เมืองจิ้งเต๋อเงินในปี 2022 (Lin Huangshan, 2022)

การจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ชุมชนในชนบทของประเทศจีนเป็นแนวปฏิบัติที่ล้ำหน้าสำหรับชาวบ้าน เพื่อรักษาไว้ซึ่งการพัฒนา พิพิธภัณฑ์ชุมชนควรต้อง “ทำให้คนในท้องถิ่นมีกินมีใช้” เพื่อให้พิพิธภัณฑ์ชุมชนนั้นมีชีวิตชีวา (Pan Shouyong, 2011) นอกจากนี้ ยังควรส่งเสริมให้ผู้อยู่อาศัยในชุมชนเข้าใจในวัฒนธรรมของตน การมองเห็นคุณค่าวัฒนธรรมชุมชนของตน จะทำให้คนคนหนึ่งรับรู้ถึงอัตลักษณ์ของตน และให้ความสำคัญกับการพัฒนาวัฒนธรรมชุมชนในระยะยาว (Su Donghai, 2005) ทั้งนี้เพื่อสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาวัฒนธรรมและเศรษฐกิจชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ

เมื่อเผชิญกับการรักษาสมดุลระหว่างชนบดั้งเดิมและความเป็นสมัยใหม่ การจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ชุมชนจึงควรจะมีการสำรวจอย่างรอบด้าน เพื่อค้นหาแนวทางการหลอมรวมเข้ากับวัฒนธรรมชุมชน ควรหลีกเลี่ยงผลกระทบที่จะก่อให้เกิดการสูญหายของคุณค่าทางวัฒนธรรมและกลายเป็นเพียงตัวเลขทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว (Gan Daijun, 2009)

แต่ก็ปฏิเสธไม่ได้ว่าความตั้งใจเดิมของการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ชุมชนคือเพื่อการปกป้องวัฒนธรรมจากการถูกลืม และมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการอนุรักษ์คุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมในท้องถิ่น ทำให้การคุ้มครองทางวัฒนธรรมดำเนินการอย่างเป็นระบบสู่ความเป็นมืออาชีพ

3. แนวคิดและคุณลักษณะของพิพิธภัณฑ์ชุมชน

จากภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ที่กล่าวมาในข้างต้น พิพิธภัณฑ์ชุมชนถูกสร้างขึ้นเพื่อแก้ปัญหาสังคมต่างๆ เช่น การไหลออกของประชากรจำนวนมาก และการสูญหายของวัฒนธรรม (Lv Jianchang & Yan Xiao, 2013) แนวคิดพิพิธภัณฑ์ชุมชนให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่างผู้อยู่อาศัยกับสภาพแวดล้อมและวิถีวัฒนธรรมของชุมชน เพื่อส่งเสริมการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน ซึ่งเป็นระบบความสมดุลของสภาพแวดล้อมและสังคม (Hugues de Varine, 1986) ชุมชนและพิพิธภัณฑ์มีความเป็นหนึ่งอันเดียวกัน ชุมชนเองคือพิพิธภัณฑ์ และพิพิธภัณฑ์ก็เป็นชุมชนด้วย โดยทั้งสองมีความยึดหยุ่นในตัวเอง

รากฐานของพิพิธภัณฑ์ชุมชน คือวิถีชีวิตของคนในชุมชน Ripley บุคคลแรกที่สร้างพิพิธภัณฑ์ชุมชน กล่าวว่า “พิพิธภัณฑ์ชุมชนเป็นสถานที่สำหรับการเรียนรู้ของชาวบ้านในชุมชน เป็นสถานที่ที่ผู้คนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมประจำวันของพิพิธภัณฑ์ และสร้างความสัมพันธ์ของชุมชน คนในชุมชนและพิพิธภัณฑ์ให้เป็นหนึ่งเดียว” (Zhang Yuteng, 2004)

สถาปัตยกรรมหรือพื้นที่ก็คือพิพิธภัณฑ์ (Janet Smaltin, 2008) พิพิธภัณฑ์จะมีบทบาททางสังคมก็ต่อเมื่อเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ความรู้ ไม่เหมือน “วัด” ที่มีคนดูแล” (Cameron, 1971) แต่เป็นสถานที่ที่หน่วยงานของรัฐและคนในชุมชนร่วมกันสร้างและบริหารจัดการร่วมกัน (George Henry Riviere, 1995) พิพิธภัณฑ์เป็นวิธีการที่ใช้ในการแก้ปัญหาทางสังคม โดยให้ความสำคัญกับความทรงจำของคนในพื้นที่และการพัฒนาสังคมด้วยรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชน และการบูรณาการสหวิทยาการเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Andry Ornहित, 1993)

พิพิธภัณฑ์ชุมชนมีต้นกำเนิดมาจากชุมชน และเพื่อบริการชุมชน ยึดหลักการการอนุรักษ์แบบองค์รวม การอนุรักษ์ในสถานที่เดิมของวัฒนธรรม การอนุรักษ์แบบมีชีวิต การอนุรักษ์ตนเอง การอนุรักษ์แบบเปิดกว้าง การอนุรักษ์ระหว่างการพัฒนา และการอนุรักษ์อย่างยั่งยืน การเกิดขึ้นของพิพิธภัณฑ์ชุมชนเป็นความท้าทายต่อแนวคิดดั้งเดิมของพิพิธภัณฑ์ ซึ่งมุ่งเน้นจัดแนวคิดการเก็บสะสมวัตถุทางวัฒนธรรมที่ทำให้ผู้ครอบครองวัฒนธรรมกลายเป็นเจ้าของวัฒนธรรม แต่ให้ผู้อยู่อาศัยในชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และจัดการมรดกทางวัฒนธรรม เพื่อรักษาสภาพแวดล้อมดั้งเดิมของมรดกทางวัฒนธรรมและคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรม (Shan Jixiang, 2011)

ซึ่งสอดคล้องกับนิยามพิพิธภัณฑ์ชุมชนที่ Rive Rivard ได้กล่าวไว้คือ พิพิธภัณฑ์ชุมชน คือการบูรณาการระหว่างพื้นที่ ประเพณี ความทรงจำ และผู้อยู่อาศัย (Yu Yafang & Liu Jianhao, 2006)

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. ทฤษฎีมานุษยวิทยา

มานุษยวิทยา คือ “ศาสตร์ที่ศึกษาเกี่ยวกับมนุษย์” ต่อมาเป็นที่รู้จักในชื่อ “วิทยาศาสตร์มนุษย์” ซึ่งการศึกษาวัฒนธรรมและอารยธรรมเป็นประเด็นที่วิชามานุษยวิทยาให้ความสนใจมาโดยตลอด นักมานุษยวิทยาในยุคแรกเริ่มอย่าง Bronistaw Malinowski เป็นผู้บุกเบิกโมเดล “การสำรวจภาคสนาม” ของสาขาวิชามานุษยวิทยา เขาให้ความสนใจกับชนเผ่าดั้งเดิมหรือสังคมชนพื้นเมืองที่ตัดขาดจากโลกภายนอก จุดประสงค์หลักในการศึกษาคนเหล่านี้จึงเป็นการค้นหาคุณค่าและหน้าที่ของวัฒนธรรมอื่น รวมถึงการค้นหาเหตุผล (Guo Jinliang, 2014, P.13) ด้วยเหตุนี้ “งานภาคสนาม” แบบ Malinowski จึงช่วยให้ผู้คนเข้าใจความหลากหลายของวัฒนธรรมมนุษย์ได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น จนถูกมองว่าเป็นลักษณะเฉพาะสำคัญของมานุษยวิทยาที่ทำให้วิชานี้แตกต่างจากสังคมศาสตร์สาขาอื่น ๆ ทั้งยังกลายมาเป็นแนวปฏิบัติในการวิจัยเชิงมานุษยวิทยาด้วย

ท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ มานุษยวิทยาในปัจจุบันไม่เพียงแต่ศึกษาอดีตหรือสังคมดั้งเดิมเท่านั้น แต่ยังสามารถขยายไปสู่สาขาต่างๆ ซึ่งอาจเป็นอารยธรรมสมัยใหม่หรือกลุ่มชนคนเร่ร่อน (Zhang Limei & Hu Hongbao, 2007) ดังนั้น การศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมจึงกลายมาเป็นภารกิจหลักของวิชามานุษยวิทยา ซึ่งจากเดิมมานุษยวิทยาที่เคยมุ่งเน้นศึกษา “วัฒนธรรมอื่น” ได้เริ่มขยายจุดสนใจมาสู่ “วัฒนธรรมชุมชนชนบท” และ “วัฒนธรรมชุมชนเมือง” (Raymond Firth, 2002) ดังนั้น ชุมชนและหมู่บ้านจึงกลายเป็นสถานที่สำคัญสำหรับการศึกษามานุษยวิทยา และการเปลี่ยนแปลงของการศึกษาทางสังคมนี้ส่งผลกระทบต่อพิพิธภัณฑวิทยา ซึ่งทำให้มานุษยวิทยาและพิพิธภัณฑวิทยามีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกันมากขึ้น

ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่ายาทานและวิถีชีวิตชุมชนในงานวิจัยนี้ รวบรวมผ่านวิธีภาคสนามในวิชามานุษยวิทยา และการสร้างพิพิธภัณฑชุมชนยังต้องอาศัยข้อมูลจากการเก็บข้อมูลภาคสนามในระยะยาว เพื่อเป็นรากฐานที่สำคัญของงานวิจัย ดังเช่นคำกล่าวของ Liang Zhaotao นักมานุษยวิทยา ที่ว่า “พิพิธภัณฑช่วยผลักดันวิชามานุษยวิทยาให้เติบโตก้าวหน้า ส่วนมานุษยวิทยาก็ช่วยส่งเสริมบทบาทของพิพิธภัณฑ” (Liang Zhaotao, 2004)

2. ทฤษฎีสังคมวิทยาชุมชน

ชุมชน เป็นสัญลักษณ์บ่งบอกถึงอัตลักษณ์ของกลุ่มคน ชุมชน คือกลุ่มชีวิตทางสังคมที่อยู่ร่วมกันในภูมิภาคหนึ่ง ๆ โดยผู้คนจะรู้สึกเป็นหนึ่งเดียวกับชุมชน เมื่อใช้ชีวิตร่วมกันและมองว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน (Ferdinand Tönnies, 1999) เป้าหมายในการศึกษาชุมชน คือความสัมพันธ์ทางสังคมของกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เดียวกัน (Xu Qi & Larry Lyon & Deng Fuzhen, 2003)

บทบาทหน้าที่ทางสังคมของชุมชนสามารถแบ่งออกเป็นห้าประการ ได้แก่ บทบาททางเศรษฐกิจ บทบาททางการบริหารจัดการ บทบาทของการมีส่วนร่วมทางสังคม และบทบาทด้านการประกันทางสังคม (Liu Haoxing & Xu Ke, 2012) โดยบทบาทพื้นฐานคือการมีส่วนร่วมทางสังคม การมีส่วนร่วมทางสังคมผ่านบทบาทที่แตกต่างกันของผู้อยู่อาศัยในชุมชน สามารถแก้ปัญหาชุมชน และตอบสนองความต้องการของชุมชน

วิถีชีวิตและการผลิตส่วนใหญ่ของชุมชนเหล่ายาทานเกี่ยวข้องกับแผ่นกระเบื้องเคลือบ ซึ่งมีบทบาททางสังคมและการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ในประเทศจีน การสร้างและการจัดการชุมชน เกิดการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยชุมชนเหล่ายาทานก็อยู่ในแผนการพัฒนาชุมชน การอนุรักษ์วิถีวัฒนธรรมและบทบาททางสังคมของชุมชนเหล่ายาทานคู่ขนานไปกับการพัฒนาชุมชน สามารถสะท้อนถึงแนวคิด “การมีส่วนร่วมทางสังคม” ของพิพิธภัณฑสถานชุมชน

ชุมชนเป็นพื้นที่สำหรับการอนุรักษ์และสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ถ้าหากออกจากพื้นที่ที่เป็นตั้ง “บ้านเกิด” มรดกทางวัฒนธรรมก็อาจสูญเสียดังคุณค่าและความหมาย (Li Zhiwei, 2021) ตั้งแต่ปี 1988 ถึง ปี 2001 สมาคมพิพิธภัณฑสถานชาติจึงเริ่มให้ความสนใจกับการพัฒนาวัฒนธรรมชุมชน โดยเชื่อว่าพิพิธภัณฑสถานควรให้บริการชุมชน พัฒนาชุมชน และเน้นการมีส่วนร่วมของผู้อยู่อาศัยในการจัดการวัฒนธรรม เพราะเมื่อใดที่ชุมชนมีบทบาททางสังคม วัฒนธรรมถึงจะสามารถเกิดการพัฒนาย่างยั่งยืน

3. ทฤษฎีการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ หมายถึงรูปแบบของการแสดงออกทางวัฒนธรรมดั้งเดิมและพื้นที่ทางวัฒนธรรมที่สืบทอดมาจากรุ่นสู่รุ่นและมีความเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับวิถีชีวิตของทุกกลุ่มชาติพันธุ์ เช่น กิจกรรมพื้นบ้าน ศิลปะการแสดง องค์ความรู้และทักษะดั้งเดิม เครื่องใช้สอยและงานฝีมือ เป็นต้น (Tu Dan, 2017) ในเดือนกุมภาพันธ์ ปี2011 ประเทศจีนได้กำหนดหลักการคุ้มครอง “ความดั้งเดิม ความสมบูรณ์ และการสืบทอด” ของมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ การอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ควรให้ความสำคัญกับความหมายแฝงทางวัฒนธรรมและลักษณะทางประวัติศาสตร์ และให้ความสนใจกับการรักษาวิถีชีวิตและการผลิต เพื่อสืบสานมรดกทางวัฒนธรรมให้คงอยู่สืบไป

การอนุรักษ์และการสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้โดยพื้นฐานแล้วมีความหมายเดียวกัน โดยแนวคิด “การสืบทอด” มาจากการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ โดยมีเป้าหมายเพื่อรักษาและสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ให้คงอยู่สืบไป (Wang Jing, 2014) โดยสนับสนุนผู้สืบทอด อนุรักษ์วิธีการผลิตและสร้างระบบวิถีการหมุนเวียน การอนุรักษ์มิไว้เพื่อการสืบทอด และการสืบทอดมิไว้เพื่อการอนุรักษ์ ซึ่งเป้าหมายสูงสุดคือวัฒนธรรมเกิดการพัฒนอย่งยั่งยืน

ในช่วงศตวรรษที่ 21 ด้วยการพัฒนาของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีพัฒนา ส่งผลให้วัฒนธรรมเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและรุนแรงยิ่งกว่ายุคสมัยใด ๆ จนทำให้หลาย ๆ คนถึงกับเอ่ยว่า เราอาจจะไม่สามารถมองเห็นบรรยากาศถนนในวัยเด็กอีกต่อไป ซึ่งสะท้อนถึงการสูญหายของวัฒนธรรมภูมิภาคและจิตวิญญาณแห่งชนชาติ และบรรยากาศการทำเครื่องเคลือบดินเผาในชุมชนเหล่ายาทาน อาจกลายเป็นความทรงจำในวัยเด็กของหลาย ๆ คนในอนาคต ซึ่งในปัจจุบันชุมชนเหล่ายาทานได้กลายเป็น “นามบัตร” ของแผ่นกระเบื้องเคลือบเมืองจิ้งเต๋อเงิน การผลิตแผ่นกระเบื้องเคลือบกับชุมชนเหล่ายาทานเป็นสิ่งที่แยกออกจากกันไม่ได้ ภูมิทัศน์ทางวัฒนธรรมของมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้นี้ ส่งเสริมความสมบูรณ์และความต่อเนื่องทางประวัติศาสตร์ของชุมชนเหล่ายาทานและควรให้ความสำคัญด้านการอนุรักษ์และการสืบทอด เพื่อส่งต่อคุณค่าให้แก่คนรุ่นหลัง

4. ทฤษฎีการจัดการพิพิธภัณฑ์

หลักการจัดการพิพิธภัณฑ์ที่สำคัญมีทั้งหมด 5 ข้อ ได้แก่

1. ประสิทธิภาพในการรวบรวมและจัดเก็บคลังสะสม
2. ประสิทธิภาพในการประชาสัมพันธ์และให้ความรู้
3. ประสิทธิภาพในการศึกษาวิจัย
4. ประสิทธิภาพในการฝึกฝนบ่มเพาะผู้ชำนาญการด้านพิพิธภัณฑ์
5. ความกระตือรือร้นในการส่งเสริมการพัฒนาและยกระดับเจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ์

(Museums and Social Heritage department of National Heritage Board, 2021)

ในยุคแห่งกระแสโลกาภิวัตน์ แวดวงพิพิธภัณฑ์จีนได้ตอบสนองความต้องการของยุคสมัยและพัฒนาการจัดการบริหารจัดการอยู่เสมอ ทั้งยังร่วมมือและแลกเปลี่ยนกับชุมชน สถานศึกษา และบุคคลต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อผลักดันการพัฒนาพิพิธภัณฑ์ชุมชนและ พิพิธภัณฑ์เชิงนิเวศ

การบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชน เป็นการใช้ทรัพยากรทั้งหมดของพิพิธภัณฑ์ (การสะสม สงวนรักษา การศึกษาวิจัย การซ่อมแซม การประชาสัมพันธ์ การสร้างสรรค์) รักษาโบราณวัตถุทางวัฒนธรรมในอดีตและหลักฐานทางกายภาพที่แสดงถึงวัฒนธรรม และสร้างพิพิธภัณฑ์ที่ไม่มีการจำกัดทางกายภาพหรือสถานที่ทางวัฒนธรรมแบบเปิดที่สะท้อนถึงพลวัตของวิวัฒนาการมนุษย์ และส่งเสริม

การมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อนำไปสู่แนวคิดที่ว่าผู้อยู่อาศัยในชุมชนเป็นเจ้าของพิพิธภัณฑ (Yu Mingfang, 1995) ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงเชื่อว่าทฤษฎีการจัดการพิพิธภัณฑชุมชนที่บูรณาการการมีส่วนร่วมของผู้อยู่อาศัยในชุมชนดีกว่ารูปแบบการจัดการพิพิธภัณฑแบบดั้งเดิม เนื่องจากการบริหารจัดการมีความยืดหยุ่นอิงตามบริบทเชิงพื้นที่และผู้อยู่อาศัย สามารถส่งเสริมการพัฒนาวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน

“ในอนาคต พิพิธภัณฑจะกลายเป็นสถานที่สำหรับกิจกรรมตามตรอกซอกซอย การทำให้พิพิธภัณฑมีชีวิตชีวา ความเป็นชุมชน และลักษณะเชิงนิเวศเป็นแนวโน้มของยุคใหม่ พิพิธภัณฑประเภทที่มีขนาดเล็ก อบอุ่นเป็นมิตร จัดแสดงข้าวของเครื่องใช้ของประวัติศาสตร์ระยะแคสลิปปี และเต็มไปด้วยสัมผัสรับรู้ต่างหากที่พวกเราตั้งตารอ” (He Chuankun, 2005) แนวคิดข้างต้นเป็นสิ่งที่ผู้วิจัยมุ่งปรารถนาและหวังว่าจะสามารถเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้สิ่ง ๆ นี้เกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้

5. ทฤษฎีการพัฒนาอย่างยั่งยืน

การพัฒนาและความยั่งยืนเป็นส่วนประกอบสำคัญขั้นพื้นฐานที่สุดของแนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยการพัฒนาเป็นรากฐานกับมูลเหตุ ส่วนสำคัญอยู่ที่ความยั่งยืน (Ye Fei, 2021) ในรายงาน “Our Common Future (อนาคตของเรา)” ที่ตีพิมพ์เมื่อปี 1987 โดยคณะกรรมการธิการโลกว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาได้ให้คำจำกัดความว่า “การพัฒนาที่ยั่งยืน คือ การพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการของคนร่วมสมัย โดยไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อคนรุ่นต่อไปในอนาคต” (Hong Yinxing, 2021) ด้วยการพัฒนาของยุคสมัย ความหมายแฝงของ “การพัฒนาที่ยั่งยืน” ค่อยๆ ขยายจากความยั่งยืนทางนิเวศวิทยาไปสู่ความยั่งยืนทางสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และการท่องเที่ยว

การพัฒนาอย่างยั่งยืนเป็นการพัฒนาระบบแบบองค์รวม โดยภูมิภาคต่าง ๆ ดำเนินการพัฒนาแบบหลากหลายมิติตามเงื่อนไขของสภาพการณ์จริง ซึ่งการมีส่วนร่วมของสาธารณชนถือเป็นหลักประกันที่สำคัญต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของการพัฒนาอย่างยั่งยืน เนื่องจากการพัฒนาอย่างยั่งยืนต้องอาศัยการยอมรับ การสนับสนุน และการมีส่วนร่วมในระดับสูงสุดของสาธารณชนและสังคม (Kang Xiaohui, 2020)

วัตถุประสงค์ของการศึกษาจัดตั้งพิพิธภัณฑชุมชนเหล่ายาทานของงานวิจัยฉบับนี้ เพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์และสืบทอดศิลปะแผ่นดินกระเบื้องเคลือบของชุมชนเหล่ายาทาน อีกทั้งยังเพื่อทำให้วัฒนธรรมการทำแผ่นดินกระเบื้องเคลือบของชุมชนเหล่ายาทานเกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน สร้างระบบนิเวศทางวัฒนธรรมและบรรลุการพัฒนาโดยรวมของชุมชน การอยู่รอดของพิพิธภัณฑชุมชนเหล่ายาทานจำเป็นต้องอาศัยแนวคิดของการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยสร้างสภาพแวดล้อมและแรงผลักดันที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาวัฒนธรรมของชุมชน เพื่อบรรลุเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในงานวิจัย “การศึกษาคุณค่าร่วมสมัยของงานหัตถกรรมจีน” โดย He Chaohai ได้ศึกษาการทำกระดาษเส้นใยไผ่เมืองฟูหยางกับงานหัตถกรรมว่าเมืองเหวยฟาง มณฑลซานตง รวมถึงพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ กรรมวิธีในการสร้างสรรค์ พื้นที่และคุณค่าวัฒนธรรมเชิงนิเวศของงานหัตถกรรมอย่างเป็นระบบ ทั้งยังได้ล่องรู้ในระหว่างการลงพื้นที่ว่า โจทย์ยากที่สุดที่การสืบสานงานหัตถกรรมต้องเผชิญก็คือ การสืบทอด (He Chaohai, 2018)

ในงานวิจัย “ภูมิหลังทางสังคมของการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้: พิพิธภัณฑสถานเชิงนิเวศชีวภาพกุ่มกุ่ม” Fang Lili ชี้ให้เห็นว่าชาวบ้านไม่ค่อยปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมต่างถิ่นหลังไหลเข้ามาทับพิพิธภัณฑสถาน ทั้งยังส่งผลให้ชาวบ้านในสถานที่ปิดรู้สึกสับสนและไม่ตระหนักถึงคุณค่าทางวัฒนธรรมของตน และส่งผลกระทบต่อวัฒนธรรมชนเผ่าเหมียวเขายาว (长角苗) ซึ่งสะท้อนถึงปัญหาที่พิพิธภัณฑสถานเชิงนิเวศในจีนกำลังเผชิญก็คือ จะอนุรักษ์วัฒนธรรมและวัตถุที่เกี่ยวข้องในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์แบบดั้งเดิมได้อย่างไร (Fang Lili, 2007)

อุปสรรคและปัญหาของการอนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรมดั้งเดิมของประเทศจีนเกี่ยวข้องกับความรู้ของผู้อยู่อาศัยในชุมชน ในงานวิจัยเรื่อง “พิพิธภัณฑสถานเชิงนิเวศ: ข้อจำกัดทางสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมกับการปลูกฝังวัฒนธรรมชุมชน” Wan Chunlin และ Zhang Xuemei เห็นว่าพิพิธภัณฑสถานเชิงนิเวศในประเทศจีนขาดการจัดการที่เป็นอิสระและผู้มีความสามารถ ซึ่งจำเป็นต้องเสริมสร้างการศึกษาและการแนะแนว สร้างกลุ่มวัฒนธรรม และรวบรวมความเข้มแข็งของชุมชน และยังเสนอความเห็นเกี่ยวกับ “การปลูกฝังวัฒนธรรมชุมชน” ว่าเป็นรากฐานของการพัฒนาที่ยั่งยืนของพิพิธภัณฑสถาน โดยการสร้างเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของผู้อยู่อาศัยในชุมชน การสร้างพิพิธภัณฑสถานเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้อยู่อาศัย การสร้างสภาพแวดล้อมแห่งความทรงจำของชุมชน และการส่งเสริมการพัฒนาประสบการณ์สร้างสรรค์มรดกทางวัฒนธรรมของชุมชน เพื่อส่งเสริมความตระหนักรู้ด้านวัฒนธรรมแก่ผู้อยู่อาศัยในชุมชน สู่การพัฒนามรดกทางวัฒนธรรมที่มีชีวิตของชุมชนอย่างยั่งยืน (Wan Chunlin & Zhang Xuemei, 2015)

ในปี 2011 ประเทศจีนได้ก่อตั้งพิพิธภัณฑสถานซานฟางซีเซียงแห่งเมืองฝูโจว ซึ่งเป็นรูปแบบการจัดการที่เป็นตัวอย่างสำหรับการอนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นบ้านดั้งเดิม ซึ่งประสบความสำเร็จเป็นอย่างมาก และนับแต่นั้นมา พิพิธภัณฑสถานและการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ก็กลายมาเป็นหัวข้อวิจัยที่ได้รับความสนใจอย่างมาก เหล่านักวิชาการที่นอกจากจะให้ความสนใจกับมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้แล้ว ยังให้ความสนใจกับมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้และชุมชนหรือพื้นที่ทางวัฒนธรรม รวมถึงใส่ใจกับจิตวิญญาณและความต่อเนื่องของบริบททางประวัติศาสตร์อีกด้วย

Lu Ying (2019) ยกตัวอย่างพิพิธภัณฑสถานชุมชนซานฟางซีเซียงแห่งเมืองฝูโจว โดยระบุว่า พิพิธภัณฑสถานชุมชนและการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมต่างก็ส่งเสริมซึ่งกันและกัน ทั้งยังเอ่ยถึงปัญหาการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมในสามแ่งมุม ได้แก่ การบริหารของภาครัฐ ความรู้ความเข้าใจของผู้อยู่อาศัยในชุมชน และการพัฒนาการท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังเสนอข้อเสนอแนะสามประการ ได้แก่ สร้างกลไกการบริหารจัดการประสิทธิภาพสูง สร้างพื้นที่ให้สมาชิกชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมได้อย่างอิสระ และสร้างสรรค์ประสบการณ์การท่องเที่ยวใหม่ ๆ (Lu Ying, 2019)

ในงานวิจัยเรื่อง “พิพิธภัณฑสถานกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมงานหัตถกรรมท้องถิ่น: กรณีศึกษาจากการสำรวจพิพิธภัณฑสถานชุมชนตลาดดอกไม้ตงฮวาชื่อเมืองปักกิ่ง” Guo Minghui ระบุว่า ละแวกย่านฮวาชื่อมีมรดกทางวัฒนธรรมด้านงานหัตถกรรมจำนวนมาก พิพิธภัณฑสถานที่มีห้องจัดแสดงดอกไม้ผ้าไหม ตุ๊กตาผ้าไหม นกสั๊กหลายตัว “อุ้งน่องช่างแซ่ฉาง” เครื่องแก้วปักกิ่ง เป็นต้น โดยมีคลังสะสมงานศิลปหัตถกรรมแบบปักกิ่งโบราณหลายร้อยชิ้น ขณะเดียวกันก็มีชั้นเรียนฝึกทักษะโบราณของชุมชนตงฮวาชื่อ ซึ่งเป็นผลดีต่อการสืบต่อวัฒนธรรมงานหัตถกรรมของย่านฮวาชื่อ ทำให้ผู้อยู่อาศัยในชุมชนเข้าใจประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นอย่างลึกซึ้ง สืบสานความทรงจำเชิงวัฒนธรรมของชุมชนฮวาชื่อ รวมถึงช่วยเสริมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมงานหัตถกรรมให้แก่ชาวชุมชนด้วย ในฐานะพิพิธภัณฑสถานแรกของปักกิ่ง พิพิธภัณฑสถานชุมชนตลาดดอกไม้ฮวาชื่อมีความสำคัญอย่างยิ่งในแง่การอนุรักษ์วัฒนธรรมงานหัตถกรรมของชุมชนดังกล่าว ทั้งยังมีคุณค่าในฐานะเป็นแหล่งอ้างอิงในด้านการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมและการก่อตั้งพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นให้แก่พื้นที่อื่นในปักกิ่งหรือแม้แต่ภูมิภาคอื่น ๆ ทั่วประเทศ ทว่า Guo Minghui เสนอแนะว่า ด้วยพื้นฐานเช่นนี้ ก็ยังต้องมีการส่งเสริมและปรับปรุงโมเดลการพัฒนาพิพิธภัณฑสถานชุมชนแบบ “สนับสนุนโดยภาครัฐ ชี้นำโดยผู้เชี่ยวชาญ นำโดยชาวชุมชน” และสร้างกลไกความร่วมมือแบบพหุภาคีและการพัฒนาอย่างยั่งยืนในระยะยาวขึ้น (Guo Minghui, 2018)

สรุป

ถึงแม้ว่าประสบการณ์ภาคปฏิบัติของพิพิธภัณฑสถานชุมชนและปฏิสัมพันธ์ชุมชนจะแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ ทว่าเนื้อหาที่เผยแพร่ออกไปว่าด้วยการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นนั้นกลับเป็นเช่นเดียวกัน ชุมชนกับพิพิธภัณฑสถานมีความสัมพันธ์แบบต่างฝ่ายต่างได้ประโยชน์และแบ่งปันซึ่งกันและกัน หากทั้งสองฝ่ายสามารถร่วมมือกันได้ พิพิธภัณฑสถานก็จะสามารถดำเนินการได้ในระยะยาว และวัฒนธรรมชุมชนก็จะได้รับการสืบสานต่อไป

ประการแรก พิพิธภัณฑสถานชุมชนควรมีรากฐานมาจากผู้อยู่อาศัยในชุมชน เนื้อหาที่จัดแสดงควรเป็นเนื้อหาเชิงวัฒนธรรม ไม่ใช่โครงการแสดงผลงานของรัฐบาลท้องถิ่นหรือทำไปเพื่อตอบสนองอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวโดยเฉพาะ ประการที่สอง พิพิธภัณฑสถานชุมชนควรทำหน้าที่เป็นสื่อกลางที่เชื่อมวัฒนธรรมชุมชนเข้ากับโลกภายนอก ไม่ใช่เก็บมรดกทางวัฒนธรรมไว้ในอาคารเป็นการถาวร ประการที่สาม พิพิธภัณฑสถานแห่งใหม่ ๆ ควรส่งเสริมความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมผ่านการมีส่วนร่วมของผู้อยู่อาศัยในชุมชน กระตุ้นพลวัตภายในเพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมชุมชนอย่างยั่งยืน และประการสุดท้าย ใช้ชุมชนเป็นแกนหลักในการสร้างกลไกชุมชนที่ตีระหว่งอำนาจอิสระของชาวชุมชนกับความช่วยเหลือของภาครัฐ เพื่อก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่สมดุลระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่าง ๆ เช่น ชุมชน รัฐบาล องค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) ผู้เชี่ยวชาญ นักท่องเที่ยว เป็นต้น เช่นนี้จึงจะรับประกันได้ว่าจะเกิดการพัฒนาวัฒนธรรมชุมชนอย่างยั่งยืน

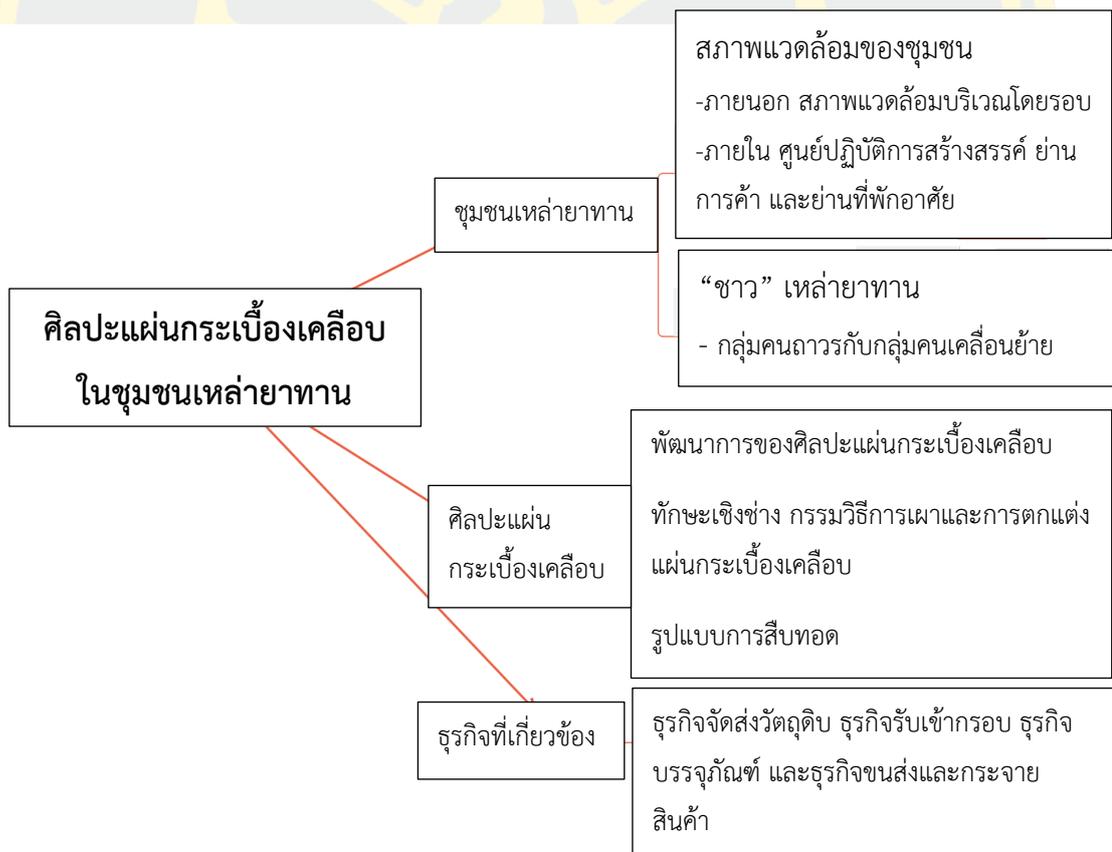
ทฤษฎีและหลักการทั้งห้าในข้างต้นคือข้อมูลอ้างอิงในการศึกษาวัฒนธรรมการผลิตแผ่นกระเบื้องเคลือบของชุมชนเหล่ายาทาน โดยใช้หลักการวิจัยเชิงมานุษยวิทยา เพื่อบันทึกปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชน และใช้ทฤษฎีการอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้เพื่อศึกษางานหัตถกรรมเครื่องเคลือบ รวมถึงหลักการสังคมวิทยาชุมชนเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ทางสังคมของชุมชนเหล่ายาทาน และการจัดการพิพิธภัณฑสถานเหล่ายาทานที่ต้องอาศัยทฤษฎีสังคมวิทยาชุมชน ทฤษฎีการพัฒนาอย่างยั่งยืน และทฤษฎีการจัดการพิพิธภัณฑสถาน เพื่อทำการจัดการวัฒนธรรมการผลิตแผ่นกระเบื้องเคลือบชุมชนเหล่ายาทานจากมุมมองนวัตกรรมเชิงสร้างสรรค์ ทั้งนี้เพื่อบรรลุเป้าหมายสูงสุดของการพัฒนาอย่างยั่งยืน

เมื่อเอ่ยถึงมรดกทางวัฒนธรรม คนจำนวนมากกล้าที่จะกล่าวถึงการอนุรักษ์ แต่ไม่กล้าเอ่ยถึงการพัฒนาและการใช้ประโยชน์ นักวิชาการจึงควรลงพื้นที่สำรวจภาคสนามอย่างจริงจังและศึกษาความต้องการของผู้อยู่อาศัยในชุมชน เช่นนี้พิพิธภัณฑสถานจึงจะเผชิญกับอุปสรรคที่น้อยลง และทำให้วัฒนธรรมเกิดการพัฒนายั่งยืน (Fang Lili, 2007, P.19) ผลการวิจัยและประสบการณ์ของนักวิจัยในอดีตเป็นพื้นฐานสำหรับงานวิจัยนี้และได้มอบแนวทางให้ผู้วิจัยได้เป็นอย่างดี ซึ่งจะนำไปสู่การศึกษาและวิเคราะห์ในบทต่อไป

บทที่ 3

ศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบในชุมชนเหล่ายาทาน

ในบทนี้ ผู้วิจัยใช้การสำรวจภาคสนาม เพื่อศึกษาวัฒนธรรมการทำกระเบื้องเคลือบ สภาพแวดล้อมและการพัฒนาของชุมชนเหล่ายาทาน รวมถึงวิถีชีวิตและการผลิตของคนในชุมชนเหล่ายาทาน เพื่อแสดงให้เห็นถึงภูมิหลังและสถานการณ์ในปัจจุบันของงานฝีมือแผ่นกระเบื้องเคลือบ และชุมชนเหล่ายาทานในด้านต่างๆ การสัมภาษณ์ตัวแทนผู้สืบทอดงานฝีมือแผ่นกระเบื้องเคลือบ จิตรกรแผ่นกระเบื้องเคลือบ ผู้เชี่ยวชาญด้านการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม เจ้าหน้าที่รัฐท้องถิ่น เพื่อเข้าใจถึงวิถีการผลิตและเรื่องราวที่น่าสนใจของการทำกระเบื้องเคลือบและชาวชุมชนเหล่ายาทาน รวมถึงนโยบายการคุ้มครองวัฒนธรรมชุมชนของรัฐบาลและกรณีศึกษาที่เกี่ยวข้อง

ภาพที่ 3-1 ศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบชุมชนเหล่ายาทาน

(Lin Huangshan, 2023)

สภาพการณ์ปัจจุบันของชุมชนเหล่าयाทาน

ด้วยความรวดเร็วในการขยายพื้นที่เมือง ความเป็นเมืองจึงค่อย ๆ แพร่ลามไปสู่เขตชนบท เงินทุนและแรงงานที่มีทักษะในการผลิตจึงค่อย ๆ แทรกซึมสู่ชนบท ผนวกกับการที่เมืองจึงต่อเงิน เป็นเมืองที่โอ้อรับประชากรต่างถิ่นจึงช่วยส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงและปรับโครงสร้างย่านผลิตเครื่อง เคลือบภายในเมืองด้วย การก่อตัวของชุมชนศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่าयाทานเป็นความ เปลี่ยนแปลงอันต่อเนื่องระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติและมนุษย์กับสังคม ทั้งยังเป็นกระบวนการของ การปะทะกันระหว่างวัฒนธรรมดั้งเดิมกับวัฒนธรรมสมัยใหม่ รวมถึงระหว่างวัฒนธรรมท้องถิ่นกับ วัฒนธรรมสากล นับว่ามีความโดดเด่นเฉพาะตัวและมีคุณค่าอย่างมหาศาล (Fang Lili, 2000)

ตลอดหลายสิบปี การฟื้นฟูงานหัตถกรรมดั้งเดิมของจึงต่อเงินได้เปลี่ยนมรดกทาง วัฒนธรรมให้กลายเป็นทรัพยากรทางวัฒนธรรม ชุมชนกระเบื้องเคลือบจึงกลายเป็นชุมชน ศิลปะวัฒนธรรม และจึงต่อเงิน เมืองหัตถกรรมแห่งนี้ ก็กลายเป็นนครหลวงแห่งเครื่องเคลือบใน ระดับนานาชาติ และชุมชนศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบอย่างเหล่าयाทานแห่งนี้ ก็ใช้ศิลปะการทำแผ่น กระเบื้องเคลือบสร้างคุณูปการแก่อุตสาหกรรมผลิตเครื่องเคลือบให้จึงต่อเงิน นครหลวงแห่งเครื่อง เคลือบ

1. สภาพแวดล้อมของชุมชน

สภาพแวดล้อมบริเวณโดยรอบ

ชุมชนเหล่าयाทานในปัจจุบันเป็นชุมชนศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบขนาดใหญ่ที่สุดที่ตั้งอยู่ ทางตอนใต้ของเมืองจึงต่อเงิน ทางเข้าชุมชนเหล่าयाทานตั้งอยู่บนช่วงถนนสู่กวง รีมแม่น้ำหนานเหอ (ซึ่งเชื่อมต่อกับแม่น้ำขางเจียง) ทางทิศเหนืออยู่ติดกับถนนหลี่ซุน (ละแวกที่คึกคักของเขตเมืองเก่าจึง ต่อเงิน) ห่างจากจัตุรัสกลางเมืองไป 2 กิโลเมตร จัดเป็นหมู่บ้านในย่านตัวเมือง

แหล่งยาทานอยู่ใกล้กับย่านค้าขายเซรามิก หลัก ๆ ประกอบด้วยย่านเถาสื่อกู่หวานเฉิง ห้างจิ่งฮั่นเถาสื่อเฉิง ห้างจินซางลี่เถาสื่อเฉิง สวนวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์เถาสื่อชว่น ทั้งยังใกล้กับย่านวิชาการด้านเซรามิก หลัก ๆ ประกอบด้วยคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเซรามิกจิ่งเต๋อเจิ้น และสถาบันวิจัยเซรามิกประจำมณฑล โดยอยู่ติดกับย่านการคมนาคมที่มีสถานีรถไฟและสถานีรถบัสแห่งเก่า บริเวณใกล้เคียงมีร้านอาหารและโรงแรมหลายสิบแห่ง ขณะที่ฝั่งซ้ายของทางแยก

อยู่ใกล้กับโรงพยาบาลสถานีรถไฟ สิ่งแวดล้อมเหล่านี้ช่วยเป็นพลังส่งเสริมการผลิตแผ่นกระเบื้องเคลือบในแหล่งยาทาน เมื่อพิจารณาสภาพแวดล้อมโดยรวม แหล่งยาทานนั้นมีข้อได้เปรียบด้านตำแหน่งทางภูมิศาสตร์ ความสะดวกในการดำเนินธุรกิจ การเดินทาง และการใช้ชีวิต อันเป็นเงื่อนไขที่จำเป็นต่อความอยู่รอดในภายหน้าของชุมชน

สภาพแวดล้อมภายในชุมชนเหล่าयाทาน

ภาพที่ 3-3 ผังพื้นที่โดยรวมภายในชุมชนเหล่าयाทาน
(Lin Huangshan, 2023)

เมื่อเข้าสู่เขตเหล่าयाทาน จะเห็นว่าบ้านเรือนไม่เป็นระเบียบ พื้นถนนขรุขระ มีถนนสายหลักเป็นเส้นทางไม่กว้างนัก ทว่ามีเอกลักษณ์ของชนบท สองฟากถนนมีตรอกชอกซอยย่อย ๆ แยกแขนงออกไปเป็นทางคดเคี้ยว บ้านเรือนทั้งสองฝั่งต่างกลายเป็นศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์แผ่นกระเบื้องเคลือบ ร้านขายเซรามิก สตูดิโอศิลปะ แน่นอันวาย่อมมีร้านขายของกิน ร้านอาหาร สถานีรับพัสดุ เป็นต้น แม้ถนนในเหล่าयाทานจะแคบ แต่กลับมีผู้คนจำนวนมากสัญจรไปมา ยกเว้นเพียงเทศกาลตรุษจีนกับช่วงที่มีการระบาดของโรคโควิด-19 เหล่าयाทานมักจะเต็มไปด้วยผู้คนที่มาทำธุรกิจเกี่ยวกับอุตสาหกรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบ ซึ่งเป็นบรรยากาศและภาพของคนทำแผ่นกระเบื้องเคลือบ วาดภาพบนแผ่นกระเบื้องเคลือบ ศิลปินสร้างสรรค์ผลงานจากแผ่นกระเบื้องเคลือบ เต็มเปี่ยมงานคนลากรถขน เข้ากรอบ และขายแผ่นกระเบื้องเคลือบ เป็นต้น

ภาพที่ 3-4 ถนนสายหลักของย่านการค้าเหล่ายาทาน (Lin Huangshan, ตุลาคม 2021)

โครงสร้างภายในของเหล่ายาทานสามารถแบ่งออกได้เป็นศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์ ย่านการค้า และย่านที่พักอาศัย

ศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์สามารถแบ่งย่อยออกเป็นศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์งานหัตถกรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบ (ราวร้อยละ80) กับศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์ศิลปะภาพจิตรกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบ (ราวร้อยละ20) บรรยากาศศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์ทั้งสองแบบติดดินเรียบง่ายอย่างยิ่ง ศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์งานหัตถกรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบส่วนใหญ่แบ่งออกเป็น 3 รูปแบบ ได้แก่ แบบครอบครัว แบบด้านหน้าเป็นร้านค้าด้านหลังเป็นที่พัก และแบบข้างบนเป็นที่พักข้างล่างเป็นศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์ ลานหลังบ้านมีแผ่นกระดานทำจากไม้เกาเหลียงสำหรับใช้ตากแผ่นกระเบื้องเคลือบ ภายในอาคารเป็นสถานที่ทำแผ่นกระเบื้องเคลือบ พื้นทำจากปูนซีเมนต์เพื่อไม่ให้ลื่น

ภาพที่ 3-5 ลานของศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์แผ่นกระเบื้องเคลือบแบบครบคร้ว (Lin Huangshan, กันยายน 2022)

ภาพที่ 3-6 ร้านแบบด้านหน้าเป็นร้านค้าด้านหลังเป็นศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์ (Lin Huangshan, กันยายน 2022)

ศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์ศิลปะจิตรกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบสามารถแบ่งออกได้เป็นแบบครอบครัวกับแบบร้านค้า ศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์แบบครอบครัวส่วนใหญ่จะตั้งอยู่ส่วนกลางและส่วนท้ายของเหล่ายาทาน หรือเขตที่พักอาศัย ซึ่งไม่เพียงประหยัดต้นทุนค่าเช่าแต่ยังสะดวกต่อการซื้อแผ่นกระเบื้องเคลือบเปล่าและนำไปเผา การจัดวางนั้นเรียบง่ายมาก เพียงแค่มีโต๊ะ 1 ตัว เก้าอี้ 1 ตัว แผ่นกระเบื้องเคลือบ 1 แผ่น และสีจำนวนหนึ่ง ก็สามารถเปิดศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์ของตัวเองได้แล้ว ทั้งยังสะดวกต่อผู้ค้าขายหรือนักท่องเที่ยวที่จะมาซื้อภาพจิตรกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบอีกด้วย

ส่วนศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์แบบร้านค้า โดยทั่วไปด้านหน้าจะเป็นร้านค้า ด้านหลังเป็นที่พักอาศัย ซึ่งเป็นกิจจะลักษณะกว่าศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์แบบครอบครัวเล็กน้อย โดยทั่วไปตรงทางเข้าจะมีประวัติย่อของจิตรกรแขวนเอาไว้ บนผนังมีภาพจิตรกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบอันสวยงามแขวนเรียงราย กลางห้องตั้งโต๊ะติ่มชาเพื่อให้ต้อนรับแขกได้สะดวก ด้านข้างมีโต๊ะ เก้าอี้ แผ่นกระเบื้องเคลือบ สี พู่กัน สามารถติ่มชาระหว่างสร้างสรรค์ภาพวาด

ภาพที่ 3-7 ร้านค้า ภาพจิตรกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่ายาทาน (Lin Huangshan, ตุลาคม 2022)

ย่านการค้าเป็นพื้นที่ขนาดย่อมในชุมชนเหล่ายาทาน เพราะถนนสายหลักค่อนข้างสั้น ริมถนนมีร้านค้าราว 50 กว่าแห่ง ร้านค้า 10 แห่งแรกขายแผ่นกระเบื้องเคลือบที่เผาเสร็จสมบูรณ์แล้วเป็นหลัก โดยบางส่วนเป็นกิจการของตระกูลหลิว ถัดไปจะเป็นร้านค้าภาพจิตรกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบประมาณ 30 แห่ง ส่วนใหญ่เป็นศิลปินต่างถิ่นที่ย้ายมาจากต่างถิ่น และปิดท้ายด้วยร้านค้าขายถนน 10 กว่าแห่ง ซึ่งแบ่งเป็นร้านขายของกิน ขายอาหารเช้า ขายผัก รวมถึงธุรกิจบริการส่งพัสดุและร้านรับเข้ากรอบ ป้ายของบ้านเรือนร้านค้าแต่ละแห่งในย่านการค้าล้วนทำจากแผ่นกระเบื้องเคลือบเขียนด้วยอักษรลายครามสีขาวและสีฟ้า

ภาพที่ 3-8 ร้านค้า แผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่ายาทาน (Lin Huangshan, ตุลาคม 2022)

ย่านที่พักอาศัยตั้งอยู่ส่วนกลางและส่วนท้ายของเหล่ายาทาน ประกอบด้วยศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์แบบครอบครัวและเขตที่พักอาศัย บ้านเรือนในบริเวณนี้ตั้งอยู่ชิดกันมาก ค่อนข้างแออัด อาคารสร้างขึ้นแบบกล่องไม้ขีด มีตรอกซอกซอยแตกแขนงไปเป็นเส้นทางแคบและยาว ไม่ค่อยมีต้นไม้ พืชพรรณศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์แบบครอบครัวตั้งอยู่ส่วนกลาง ส่วนเขตที่พักอาศัยตั้งอยู่ส่วนท้าย ใกล้กับแม่น้ำหนานเหอ เจ้าของศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์แผ่นกระเบื้องเคลือบจำนวนมากมีที่พักสองแห่งในเหล่ายาทาน หนึ่งคือที่ศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์ที่เป็นทั้งที่ทำงานและที่พัก สองคือบ้านที่ครอบครัวอยู่อาศัย เมื่อเลิกงานพวกเขาจะปิดศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์ กลับบ้านไปใช้เวลากับลูกหลาน ปัจจุบันเนื่องจากชาวเหล่ายาทานดั้งเดิมบางส่วนทยอยย้ายออกไป ประกอบกับค่าเช่าราคา ถูก แผ่นกระเบื้องเคลือบมีชื่อเสียงโด่งดัง จึงมีจิตรกรอายุน้อยจำนวนหนึ่งมาเช่าบ้านในเขตที่พักอาศัย ละแวกนี้จึงคึกคักมีชีวิตชีวาขึ้นเรื่อย ๆ

ภาพที่ 3-9 แยกแห่งหนึ่งในย่านที่ปักอาศัย (Lin Huangshan, พฤศจิกายน 2022)

ชุมชนเหล่านี้กลายเป็นหมู่บ้านอิสระ สภาพแวดล้อมตามธรรมชาติไม่ดีขึ้น ทั้งยังไม่มีหน่วยงานปกครองใด รัฐบาลจึงค่อนข้างละเลย สภาพแวดล้อมของชุมชนจึงไม่เปลี่ยนแปลงเลยตลอดช่วง 30 ปีที่ผ่านมา เว้นแต่เพียงมีบ้านเรือนเพิ่มขึ้นและถนนยาวขึ้นเท่านั้น ตรอกซอยสายเล็กสายน้อยตั้งรกรากฝอยจึงผุดขึ้นอย่างอิสระ

ในช่วงไม่กี่ปีมานี้ อุตสาหกรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบของเหล่ายาทานแข็งแกร่งขึ้น รัฐบาลท้องถิ่นจึงหันมาให้ความสำคัญกับชุมชนเหล่ายาทาน และบรรจุลงในบัญชีบูรณะซ่อมแซมชุมชนที่มี “โรงงานเตาราชสำนัก” เป็นศูนย์กลางในรายการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ในช่วงเวลาดังกล่าว ถนน ท่อ สายไฟ และโครงสร้างพื้นฐานอื่น ๆ ได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้นกว่าเดิม ทำให้เหล่ายาทานกลายเป็นชุมชนศิลปะของคนหนุ่มสาว มีโครงการปรับปรุงถนน การส่งเสริมการสร้างเขตพักผ่อนหย่อนใจและบริเวณที่จอดรถ

2. “ชาว” เหล่ายาทาน

“ชาว” เหล่ายาทาน หมายถึง ผู้ดำเนินชีวิตและทำการผลิตในชุมชนเหล่ายาทาน โดยสามารถแบ่งออกเป็นสองกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มคนถาวรกับกลุ่มคนเคลื่อนย้าย โดยทั้งสองกลุ่มประกอบด้วยทั้งชาวบ้านดั้งเดิมและคนต่างถิ่น กลุ่มคนถาวร ได้แก่ กลุ่มคนที่ใช้ชีวิตอยู่ในเหล่ายาทานมาเป็นเวลานาน รวมถึงประกอบอาชีพในอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการผลิตแผ่นกระเบื้องเคลือบ ส่วนกลุ่มคนเคลื่อนย้าย หมายถึง ศิลปินหรือผู้มีใจรักในแผ่นกระเบื้องเคลือบจากชุมชนแห่งอื่นของจังหวัดจันทบุรี แต่มาพำนักในเหล่ายาทานเป็นระยะเวลาสั้น ๆ เพื่อทำงานศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบ

- กลุ่มคนถาวร ประกอบด้วยชาวบ้านดั้งเดิมกับคนต่างถิ่นที่มาลงหลักปักฐานในจังหวัดจันทบุรี ชาวบ้านดั้งเดิมที่ประกอบอาชีพผลิตและเปิดร้านขายแผ่นกระเบื้องเคลือบมีทั้งหมด 12 แห่ง ร้านภาพจิตรกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบมี 10 แห่ง ร้านรับเข้ากรอบ 2 แห่ง บ้านเรือนที่ปล่อยเช่ามี 80 หลัง (ปล่อยเช่าให้คนต่างถิ่นที่มาประกอบอาชีพทำแผ่นกระเบื้องเคลือบในเหล่ายาทาน) ธุรกิจและบริการอื่น ๆ (ร้านอาหาร ร้านขายของกิน แผงขายผัก) อีก 15 แห่ง

- กลุ่มคนต่างถิ่น สามารถแบ่งออกได้เป็นกลุ่มคนที่ผลิตแผ่นกระเบื้องเคลือบกับกลุ่มคนที่ผลิตภาพจิตรกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบ โดยกลุ่มคนที่ผลิตแผ่นกระเบื้องเคลือบส่วนใหญ่จะมาจากเขตตุงขางและเขตโผหยาง โดยในกลุ่มนี้ คนตระกูลหลิวจากตุงขางที่ประกอบอาชีพผลิตแผ่นกระเบื้องเคลือบคิดเป็นสัดส่วนมากที่สุด เป็นเจ้าของศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์ 96 แห่ง ส่วนกลุ่มที่สองซึ่งเป็นกลุ่มคนที่ผลิตภาพจิตรกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบ จัดเป็นอุตสาหกรรมข้างเคียงที่ก่อตั้งขึ้นภายหลัง จำนวนค่อนข้างน้อย ภูมิลำเนาเดิมค่อนข้างกระจัดกระจาย (เช่น เขตเล่อผิง ผู้โจว หลินชวน ซานตง เป็นต้น) ชาวจังหวัดจันทบุรีเรียกคนกลุ่มนี้ว่า “จังหวัดเพียว” ตระกูลหลิวจากเขตตุงขางเป็นช่างทำแผ่นกระเบื้องเคลือบเริ่มรวบรวมเงินทุนตั้งแต่ปี 1988 แล้วทยอยซื้อที่ดินและสร้างบ้านในเหล่ายาทาน ตั้งต้นลงหลักปักฐานครอบครัวในระยะยาว ศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์และสมาชิกของตระกูลหลิวจัดว่าเป็นผู้ครอบครองตลาดส่วนใหญ่ในเหล่ายาทาน เหตุนี้ ชุมชนเหล่ายาทานจึงเป็นชุมชนในจังหวัดจันทบุรีที่ได้รับการขนานนามว่าเป็นหมู่บ้านผู้อพยพ

ประชากรกลุ่มคนเคลื่อนย้ายในเหล่ายาทานยังสามารถแบ่งออกได้เป็นอีก 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มคนเคลื่อนย้ายแบบระยะยาวกับกลุ่มคนเคลื่อนย้ายแบบระยะสั้น

- กลุ่มคนเคลื่อนย้ายแบบระยะยาว หมายถึง คนที่ประกอบอาชีพเกี่ยวกับแผ่นกระเบื้องเคลือบจังหวัดจันทบุรีนอกชุมชนเหล่ายาทาน พวกเขาไม่ได้อาศัยอยู่ในเหล่ายาทาน แต่มาทำธุระเกี่ยวกับแผ่นกระเบื้องเคลือบในช่วงกลางวันเท่านั้น มีทั้งช่างฝีมือที่มาเรียนทำแผ่นกระเบื้องเคลือบที่เหล่ายาทาน ช่างเขียนภาพที่มาเรียนวาดภาพจิตรกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบในสตูดิโอศิลปะ นักศึกษา และอาจารย์สาขาศิลปะจากสถาบันอุดมศึกษาท้องถิ่นทั้งสามในจังหวัดจันทบุรี ช่างเซรามิกจิตรศิลป์ชาว

จิ้งเต๋อเจิ้น คนกลุ่มนี้มาพำนักระยะยาวในเหล่ายาทานเพื่อทำแผ่นกระเบื้องเคลือบหรือสร้างสรรค์งานศิลปะ นอกจากนี้ยังมีกลุ่มคนในอุตสาหกรรมช่างเคียง ซึ่งดูแลการให้บริการสนับสนุนต่าง ๆ หลังการผลิตแบบระยะยาว (เช่น ดินพอร์ซเลน วัสดุเคลือบ แก๊ส การขนส่งและกระจายสินค้า เป็นต้น) ให้แก่บรรดาศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์แผ่นกระเบื้องเคลือบในเหล่ายาทาน

- กลุ่มเคลื่อนย้ายแบบระยะสั้น หมายถึงศิลปินชาวจีนที่ไม่ใช่คนจิ้งเต๋อเจิ้น ซึ่งมาพำนักระยะสั้นในเหล่ายาทานแบบไม่มีกำหนดเวลาที่แน่นอน บางคนก็มาพักที่เหล่ายาทานเป็นประจำทุกปี ทั้งยังมีศิลปินต่างชาติที่ได้รับเชิญมาที่จิ้งเต๋อเจิ้น (เช่น ศิลปินในโครงการ “หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง”) ทุกคนล้วนสนใจในศิลปะการทำแผ่นกระเบื้องเคลือบ และเดินทางมาที่นี่เพื่อสร้างสรรค์งานศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบ หรือไม่ก็จัดนิทรรศการในจิ้งเต๋อเจิ้นหลังจากสร้างสรรค์ผลงานเสร็จ จากนั้นจึงค่อยเดินทางกลับ คนที่พำนักในจิ้งเต๋อเจิ้นแบบระยะสั้นเช่นนี้มีชื่อเรียกว่า จิ้งเทียวแบบ “นกอพยพ” การมาเยือนของคนกลุ่มนี้เป็นการเพิ่มบรรยากาศความเป็นศิลป์ให้แก่เหล่ายาทาน

ช่างต้นสามารถแสดงให้เห็นว่า “ชาว” เหล่ายาทานแบ่งออกได้เป็นสามประเภท ได้แก่ ช่างทำแผ่นกระเบื้องเคลือบ ช่างวาดภาพจิตรกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบ และศิลปิน โดยกลุ่มคนเหล่านี้เป็นพลังขับเคลื่อนการพัฒนาของชุมชนเหล่ายาทาน

ช่างทำแผ่นกระเบื้องเคลือบในเหล่ายาทาน

ช่างทำแผ่นกระเบื้องเคลือบเป็นหัวใจสำคัญของการสืบทอดทักษะการทำแผ่นกระเบื้องเคลือบ ต้นกำเนิดของทักษะการทำแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่ายาทาน ได้แก่ Zhong Xinwei คนงานในโรงงานเครื่องเคลือบอิฐสีฉาง อันเป็นหนึ่งในสิบโรงงานเครื่องเคลือบชื่อดังของจิ้งเต๋อเจิ้นที่ดำเนินการโดยรัฐบาล ในปี 1951 เขาเรียนรู้ทักษะการทำแผ่นกระเบื้องเคลือบจนชำนาญ และหลังจากปี 1958 ก็ถ่ายทอดทักษะดังกล่าวให้แก่ลูกมือในโรงงานอิฐสีฉาง ในบรรดาลูกมือกลุ่มนั้นมี Nie Xinglong กับ Yu Yongsheng ที่เมื่อเรียนจบแล้ว นโยบายแห่งรัฐก็เริ่มอนุญาตให้มีการดำเนินธุรกิจแบบเอกชนได้ นายช่างใหญ่ทั้งสองจึงเปิดศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์ชิ้นได้ ๆ กันในหมู่บ้าน “หลี่ซุน” เพื่อสร้างรายได้ โดยพัฒนาทักษะการทำแผ่นกระเบื้องเคลือบ และรับศิษย์เป็นลูกมือเพื่อสืบทอดทักษะไปพลาง ในหมู่ลูกมือมีคนหนึ่งเป็นชาวตุซาง “Liu Tongyin (ลูกคนรองบ้านตระกูลหลิว)” ระหว่างปี 1982-1986 Liu Tongyin ร่ำเรียนทักษะจนครบถ้วนภายในเวลาสี่ปี ทั้งยังเปิดศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์ในหมู่บ้าน หลี่ซุน แต่เนื่องจากมีการรื้อถอนอาคาร เขาจึงย้ายศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์มาที่เหล่ายาทานในปี 1988 ด้วยเหตุนี้ ทักษะระดับชาติจึงเริ่มถ่ายทอดสู่ศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์ของชาวบ้าน (Guo Jinliang, 2014, pp.120-135)

การพัฒนาของอุตสาหกรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบในเหล่ายาทาน มีความเกี่ยวข้องกับอิทธิพลจากการเคลื่อนไหวของคนตระกูลหลิวจากเขตตูซาง คนตระกูลหลิวขยันอดทนต่อความยากลำบาก พัฒนาฝีมือการทำแผ่นกระเบื้องเคลือบอย่างต่อเนื่อง สะท้อนถึงภาพลักษณ์ที่ดี ภายหลังจากเมื่อมีการ “ถ่ายทอดสู่ชนรุ่นหลัง” อุตสาหกรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบของเหล่ายาทานจึงค่อย ๆ เติบโตและแข็งแกร่งขึ้น

ในปี 1988 “หลิวเหล่าเออร์” ย้ายจากเขตตูซางมาพำนักในชุมชนเหล่ายาทานและเปิดศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์แผ่นกระเบื้องเคลือบแห่งแรก เนื่องจากธุรกิจไปได้ดีและขาดคนแรงงาน จึงเรียกพี่ชายกับน้องชายของตน (หลิวเหล่าต้ากับหลิวเหล่าเสี่ยว) มาช่วยงาน สองปีต่อมา เมื่อพี่ชายน้องชายฝึกทักษะจนชำนาญ ต่างก็ไปเปิดศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์ของตนเอง เหล่ายาทานจึงมีศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์แผ่นกระเบื้องเคลือบสามแห่ง

เมื่อไม่มีพี่ชายและน้องชายคอยช่วยเหลือ Liu Tongyin ก็เริ่มหาคนจากเขตตูซาง เพื่อมาช่วยงานในศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์ ในขณะนั้น ฝั่งพี่น้องเพิ่งเริ่มทำกิจการ เนื่องจากต้องการประหยัดต้นทุน พวกเขาจึงริเริ่มโมเดลการผลิตแบบครอบครัวขึ้น (คู่สามีภรรยาช่วยกันทำงาน) หลังผ่านไปอีกสองปี กิจการของทั้งสองครอบครัวก็ไปได้ดี งานยุ่งจนไม่มีเวลาคิดเรื่องสร้างครอบครัว จึงไปหาญาติมิตรและคนจากบ้านเดิมมาเป็นลูกมืออีก เมื่อคนกลุ่มนี้ฝึกงานชำนาญแล้วก็ทยอยเปิดกิจการของตนเป็นศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์แผ่นกระเบื้องเคลือบ คนที่มีความโดดเด่นในกลุ่มนี้ ได้แก่ Tan Guoping กับ Tan Tiemin ด้วยวงจรต่อเนื่องเช่นนี้ ตระกูลหลิวจากเขตตูซางจึงทำให้การผลิตแผ่นกระเบื้องเคลือบในเหล่ายาทานกลายเป็นห่วงโซ่อุตสาหกรรมแบบหนึ่ง ภายในเวลาสั้น ๆ เพียง 5 ปี เหล่ายาทานก็มีศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์ถึง 10 กว่าแห่ง และในปัจจุบันมีศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์แผ่นกระเบื้องเคลือบราว 100 กว่าแห่ง กว่า 80 แห่งมีเตาเผาของตนเองโดยเฉพาะ เป็นศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์ของตระกูลหลิวจากเขตตูซางเกินครึ่ง ครอบครองตลาดแผ่นกระเบื้องเคลือบส่วนใหญ่ในจังหวัดเจิ้น แผ่นกระเบื้องเคลือบตระกูลหลิวจึงกลายเป็น “นามบัตร” ของแผ่นกระเบื้องเคลือบจังหวัดเจิ้น

คุณ Liu Tongyin เป็นบุคคลที่ใช้ชีวิตอย่างเรียบง่ายมาก ถึงแม้ว่าปัจจุบันอายุของ Liu Tongyin จะเกิน 60 ปีแล้ว แต่เขายังคงมุ่งมั่นทำงานศิลปะเคียงคู่กับภรรยา คุณ Liu Tongyin กล่าวถึงชุมชนเหล่ายาทานที่เปลี่ยนไปมากในช่วงสามสิบปีที่ผ่านมา เมื่อเทียบกับช่วงที่ย้ายเข้ามาอยู่ในชุมชนในช่วงแรก ชุมชนเหล่ายาทานมีผู้อยู่อาศัยจำนวนไม่มากและรายล้อมไปด้วยทุ่งนา เนื่องจากทำเลที่ตั้งดีและค่าเช่าราคาถูก เขาจึงเปิดศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์งานศิลปะ และไม่คิดว่าจะพัฒนาจนเติบโตได้เท่ากับตอนนี้ ปัจจุบัน ผู้ผลิตแผ่นกระเบื้องเคลือบในชุมชนเหล่ายาทานทุกรายล้วนเป็นคนตระกูลหลิว และเป็นที่นิยมในหมู่จิตรกรของจังหวัดเจิ้นซึ่งหากต้องการซื้อแผ่นกระเบื้องเคลือบ ทุกคนต่างจะนึกถึงและอุดหนุนแผ่นกระเบื้องเคลือบที่ผลิตโดยตระกูลหลิวในชุมชนเหล่ายาทาน

Liu Tongyin และภรรยาใช้ศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์เป็นทั้งบ้านพักและสถานที่ทำงาน โดยกิจวัตรประจำวันคือการตื่นนอนตอน 6 โมงเช้า หลังรับประทานอาหารเช้า ทั้งสองท่านเริ่มทำงานผ่านกระเบื้องเคลือบแบบเผาแนวตั้ง ซึ่งเป็นวิธีเผาแบบโบราณ กรรมวิธีตั้งแต่การรีดดินเหนียวไปจนถึงการนำเข้าเตาเผา ซึ่งใช้เวลากว่าครึ่งวัน

ภาพที่ 3-10 กรรมวิธีเผาแผ่นกระเบื้องเคลือบแบบวางตั้งของตระกูลหลิว Liu Tongyin (Lin Huangshan, 2022)

Liu Tongyin กล่าวว่า “คนส่วนใหญ่ที่ทำแผ่นกระเบื้องในชุมชนล้วนเป็นเครือญาติกัน พวกเรามีอิสระมาก ปกติจะทำงานแค่ครึ่งวัน ช่วงบ่ายเราจะไปพบปะและสนทนากับเพื่อนๆ เว้นแต่ถ้าช่วงไหนที่มีงานจำนวนมาก อาจจะต้องทำงานตั้งแต่เช้าจรดค่ำ นอกจากการทำงานในศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์แล้ว เหล่าช่างกระเบื้องเคลือบยังทำหน้าที่เป็นตั้งเจ้าบ้านที่คอยต้อนรับและให้ความรู้ ทักชะเซิงช่างแก่คณาจารย์ ผู้เชี่ยวชาญด้านเซรามิก และนักศึกษา ที่มาสร้างสรรค์ผลงานในชุมชน”

ภาพที่ 3-11 ศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์แผ่นกระเบื้องเคลือบแบบวางตั้งของตระกูลหลิว Liu

Tongyin(Lin Huangshan, 2022)กรรยาของคุณ Liu Tongyin กล่าวว่า “พวกเราเป็นโรงงานเพียงแห่งเดียวที่ใช้การเผากระเบื้องเคลือบแบบวางตั้งที่เหลืออยู่ในเหล่ายาทาน ซึ่งอีกสองเจ้าที่คุณ Liu Xianliang และคุณ Tan Guoping เป็นเจ้าของเขาก็ทำไม่ทำแล้ว เพราะการเผาแบบวางตั้งมันแพงกว่าเผาแบบวางราบ ขั้นตอนยุ่งยาก และที่สำคัญคือการเผาแบบตั้งน้ำเคลือบมันมักจะไหลลงมา เผาเสร็จก็เสียของ ทำยากทำไร่น้อย คนเลยไม่ทำ แต่พวกเราภูมิใจที่ได้สืบสานการเผาแบบวางตั้งนะ” จากคำกล่าวของกรรยาของคุณ Liu Tongyin ทำให้ผู้วิจัยทราบถึงความยากลำบากของการทำแผ่นกระเบื้องเคลือบ เนื่องจากการเป็นการผลิตที่ต้องอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีฝุ่นจำนวนมากและต้องการความละเอียดในการทำงาน ส่งผลให้ปัจจุบันไม่มีคนรุ่นใหม่เรียนรู้ทักษะการเผาแบบวางตั้งซึ่งไม่เพียงแค่นรุ่นใหม่ แต่กลับคนดั้งเดิมที่เป็นเจ้าของโรงงานก็ปรับเปลี่ยนเทคนิคการเผาเพื่อความสะดวกสบายและปัจจัยด้านต้นทุนทางการผลิต

หลังจากนั้น ผู้เขียนเดินทางไปเยี่ยมชมศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์แผ่นกระเบื้องเคลือบของคุณ Liu Richu ผู้สืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ระดับเมืองจิ่งเต๋อเจิ้น ศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์แผ่นกระเบื้องเคลือบของคุณ Liu Richu มีขนาดใหญ่ที่สุดในเหล่ายาทาน และแผ่นกระเบื้องเคลือบที่ผลิตโดยคุณ Liu Richu มีขนาดใหญ่ที่สุดในเหล่ายาทานเช่นกัน โดยมีขนาดสูงสุด 5.2 เมตร คุณ Liu Richu ใช้สถานที่ทำงานเป็นที่พักอาศัยและเป็นสถานที่รวมญาติในวันสำคัญด้วยเช่นกัน และเมื่อทราบว่าผู้วิจัยจะเดินทางมาเก็บข้อมูล เครือญาติของคุณ Liu Richu ต่างเดินทางมาต้อนรับ และกล่าวว่า “หากมีนักวิชาการให้ความสำคัญกับชุมชนเหล่ายาทานและแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่ายาทานมากกว่านี้ จะเป็นเรื่องที่ดีมาก

ภาพที่ 3-12 คุณ Liu Richu ให้ข้อมูลระหว่างการสัมภาษณ์
(Lin Huangshan, 2023)

คุณ Liu Richu เผยว่าหลังจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ตั้งแต่ปี 2020-2023 ธุรกิจแผ่นกระเบื้องเคลือบไม่ดีเหมือนเมื่อก่อน เพื่อความอยู่รอด จึงเอาชนะตลาดได้ด้วยชื่อเสียงด้านขนาดของแผ่นกระเบื้องเคลือบที่สามารถผลิตแผ่นกระเบื้องเคลือบขนาดใหญ่ แต่เนื่องจากความต้องการทางการตลาดที่น้อย จึงต้องหยุดผลิตแผ่นกระเบื้องเคลือบขนาดเล็ก

คุณ Liu Richu มีลูกศิษย์สองคน ซึ่งภายหลังไม่รับลูกศิษย์เพิ่มแล้ว หนึ่งในนั้นคือคุณ Zeng Guobin คุณ Liu Richu ยังกล่าวถึงสถานการณ์ของการสืบทอดว่า ขณะนี้ไม่มีคนหนุ่มสาวที่สนใจเรียนรู้งานฝีมือนี้ ผู้ที่มาทำงานที่โรงงานส่วนใหญ่ก็เป็นวัยกลางคน เมื่อพูดถึงราคาของแผ่น

กระเบื้องเคลือบขนาดค่อนข้างใหญ่ โดยทั่วไปราคาหนึ่งพันหยวนขึ้นไป (ประมาณห้าพันบาทขึ้นไป) และเมื่อผู้วิจัยสอบถามถึงรายได้ คุณ Liu Richu ไม่ได้ปฏิเสธว่ารายได้น้อยแต่อย่างใด ซึ่งทำให้ผู้วิจัยทราบว่าแผ่นกระเบื้องเคลือบมีความสำคัญและมีมูลค่าทางเศรษฐกิจ คุณ Liu Richu กล่าวอีกว่ายินดีอย่างยิ่งที่จะรับเด็กฝึกงานและสานต่องานฝีมือ หวังว่าคนหนุ่มสาวในปัจจุบันจะมีจิตวิญญาณของช่างฝีมือมากขึ้น

คุณ Tan Guoping ช่างแผ่นกระเบื้องเคลือบอีกท่านที่เคยยื่นหยัดมุ่งมั่นในการสร้างสรรค์งานแผ่นกระเบื้องเคลือบ คุณ Tan Guoping ย้ายมาที่ชุมชนเหล่ายาทานเมื่อปี 1990 ซึ่งในช่วงแรกทำเป็นกิจการครอบครัว คุณ Tan Guoping สร้างเตาเผาที่เป็นแบบฉบับของตนขึ้นในปี 2000 และเปลี่ยนการเผาแบบวางตั้งเป็นการเผาวางราบ เนื่องจากกระบวนการเผาแบบวางราบง่ายและตวกกว่า โดยเตาเผาหนึ่งเตาสามารถบรรจุแผ่นกระเบื้องเคลือบแบบวางราบได้ 100 แผ่นต่อการเผาหนึ่งครั้ง ซึ่งเมื่อเทียบกับการเผาแบบวางตั้งที่บรรจุได้เพียง 30 แผ่นต่อการเผาหนึ่งครั้ง กระบวนการเผาแบบวางราบนั้นสามารถลดต้นทุนและมีประสิทธิภาพทางการผลิต ซึ่งกระทบกับตลาดของแผ่นกระเบื้องเคลือบการเผาแบบวางตั้ง

แต่ 7-8 ปีหลังจากนั้น โรงงานจำนวนมากได้สร้างเตาและทำการเผาแบบวางราบ ส่งผลให้เกิดการแข่งขันมากขึ้นเรื่อย ๆ คุณ Tan Guoping จึงเปลี่ยนกลับไปใช้การเผาแบบวางตั้ง โดยเชื่อว่า มีเพียงไม่กี่คนที่รู้ทักษะดั้งเดิมนี้อย่างดี ซึ่งเป็นสิ่งที่มีค่าอย่างยิ่ง ถึงแม้ว่าทักษะดั้งเดิมจะมีความซับซ้อนและขั้นตอนที่ยุ่งยาก แต่เขาก็อยากส่งต่อให้กับคนรุ่นหลัง อย่างไรก็ตาม ด้วยเหตุผลหลายประการ ซึ่งหนึ่งในนั้นคือผลกระทบทางเศรษฐกิจในช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ตั้งแต่ปี 2020-2023 คุณ Tan Guoping จึงจำเป็นต้องเปลี่ยนกลับไปใช้การเผาแบบวางราบ

บรรดาช่างทำแผ่นกระเบื้องเคลือบในเหล่ายาทานทำงานหัตถกรรมนี้มาครึ่งชีวิต เผยให้เห็นถึงความหลงใหลในศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบ รวมถึงความรับผิดชอบและความคาดหวังของพวกเขา ช่างฝีมือในเหล่ายาทานมีอิสระในการทำงาน ช่วงเช้าทำงาน ช่วงบ่ายพักผ่อน เว้นแต่ช่วงที่รับคำสั่งซื้อจำนวนมาก ก็จะต้องทำงานตั้งแต่เช้าจรดค่ำ ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา เหล่ายาทานมีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว ธุรกิจบริการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแผ่นกระเบื้องเคลือบจึงเติบโตตามไปด้วย นอกจากการทำแผ่นกระเบื้องเคลือบแล้ว เจ้าของศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์ยังต้อนรับช่างเซรามิก นักวิชาการ นักศึกษาสาขาศิลปะ และคนกลุ่มต่าง ๆ ที่มาสร้างงานศิลปะในศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์ รวมถึงคอยดูแลและให้บริการในด้านต่าง ๆ

นอกจากนี้ ช่างฝีมือบางส่วนที่เข้าร่วมงานกับภาครัฐเพื่อผลิตแผ่นกระเบื้องเคลือบขนาดใหญ่ ยังสร้างชื่อเสียงเกียรติยศให้ตนเองและขยายอิทธิพลออกไปสู่ภายนอก ซึ่งในปัจจุบัน ชาวชุมชนเหล่ายาทานล้วนตระหนักดีว่า ตนกำลังทำงานหัตถกรรมที่มีคุณค่าอย่างยิ่ง และหนึ่งในนั้นก็คือคุณ

Zeng Guobin ซึ่งได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้สืบทอดตัวแทนของช่างฝีมือรุ่นใหม่ของชุมชนเหล่ายาทาน และเมืองจิ่งเต๋อเจิ้น

ภาพที่ 3-13 Zeng Bin ร่วมผลิตแผ่นกระเบื้องเคลือบขนาดใหญ่สำหรับสถานีรถไฟความเร็วสูงเมืองจิ่งเต๋อเจิ้น (คณะกรรมการหมู่บ้านโฮ่วเจีย, 2022)

คุณ Zeng Guobin เกิดปี 1984 และเติบโตที่เหล่ายาทาน เป็นลูกศิษย์ของคุณ Liu Richu ในปี 2013 คุณ Zeng Guobin เปิดโรงงานแผ่นกระเบื้องเคลือบพื้นที่ 600 ตารางเมตร ซึ่งเป็นพื้นที่ผลิตแผ่นกระเบื้องเคลือบขนาดใหญ่ รวมถึงเป็นพื้นที่สร้างสรรค์สำหรับศิลปินภายนอกอีกด้วย คุณ Zeng Guobin มักจะร่วมมือกับกลุ่มช่างฝีมือในชุมชนเหล่ายาทานเพื่อเข้าร่วมในโครงการของรัฐบาล เช่น การผลิตแผ่นกระเบื้องเคลือบขนาดใหญ่สำหรับสถานีรถไฟความเร็วสูงเมืองจิ่งเต๋อเจิ้น และการสร้างสรรค์กำแพงวัฒนธรรมจากแผ่นกระเบื้องเคลือบขนาดใหญ่สำหรับพื้นที่ถนนวัฒนธรรมของเมืองจิ่งเต๋อเจิ้น เป็นต้น

คุณ Zeng Guobin กล่าวว่าชีวิตนี้คงทำแค่แผ่นกระเบื้องเคลือบ ทำอะไรอย่างอื่นไม่ได้ ส่วนตัวคิดว่าแผ่นกระเบื้องเคลือบไม่ใช่แค่เทคนิค แต่คือศิลปะ แม้ว่าแผ่นกระเบื้องเคลือบจะไม่ใช้การทำงานเครื่องเคลือบที่เป็นที่นิยมหรืออยู่ในกระแสหลัก แต่เชื่อว่าด้วยความพากเพียรของช่างฝีมือในชุมชนเหล่ายาทาน แผ่นกระเบื้องเคลือบจะกลายเป็นสิ่งที่ได้รับความนิยมอย่างแน่นอน โดยสิ่งนี้ต้องการความสนับสนุนเชิงนโยบายจากรัฐบาลในการเพิ่มพื้นที่สำหรับการพัฒนาและช่องทางสำหรับการจัดแสดงผลงาน เพื่อสร้างแรงจูงใจแก่คนรุ่นใหม่ที่จะเรียนรู้จากช่างอย่างพวกเรา

ด้วยความรักในอาชีพ ความอุสาหะ และความคิดสร้างสรรค์ของช่างฝีมือชั้นนำจำนวนมากที่มีต่อแผ่นกระเบื้องเคลือบ เหล่ายาทานจึงได้รับการขนานนามว่าเป็น “สวรรค์ของแผ่นกระเบื้องเคลือบจิ่งเต๋อเจิ้น” ดึงดูดจิตรกร ศิลปิน อาจารย์และนักศึกษาศิลปะจากสถาบันอุดมศึกษาจำนวนมาก ซึ่งเป็นการพึ่งพาอาศัยและหลอมรวมกัน ร่วมกันสร้างสรรค์วัฒนธรรมใหม่ในแบบฉบับของเหล่ายาทานขึ้น

ช่างวาดภาพจิตรกรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบในเหล่ายาทาน

ช่างวาดภาพจิตรกรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบในเหล่ายาทาน คือช่างฝีมือที่หาเลี้ยงชีพด้วยการวาดภาพบนแผ่นกระเบื้องเคลือบ เป็นกลุ่มคนที่มีอิสระในการทำงาน บางส่วนมีสตูดิโอเป็นของตนเองในเหล่ายาทาน บางส่วนก็อยู่ในสังกัดศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์แผ่นกระเบื้องเคลือบ หรือเป็นลูกหลานเจ้าของเวิร์กช็อปแผ่นกระเบื้องเคลือบในเหล่ายาทาน บางส่วนก็เป็นช่างฝีมือต่างถิ่นที่มาลงหลักปักฐานในเหล่ายาทาน และบางส่วนก็เป็นช่างท้องถิ่นในเมืองจิ่งเต๋อเจิ้น

การวาดภาพบนแผ่นกระเบื้องเคลือบคือชีวิตและจิตใจของคนกลุ่มนี้ ในทุก ๆ วันช่างฝีมือกลุ่มนี้จะนำสีและพู่กันมาที่เหล่ายาทานเพื่อวาดภาพจิตรกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบ ทุกคนเป็นช่างวาดภาพธรรมดา ผลงานจัดว่าเป็นเพียง “งานหัตถกรรม” ทั่วไป โดยมีตลาดกลุ่มเป้าหมายเป็นชนหมู่มาก ซึ่งกิจกรรมของกลุ่มช่างวาดภาพจิตรกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบคือสิ่งที่ส่งเสริมและกระตุ้นให้ชุมชนเหล่ายาทานมีชีวิตชีวายิ่งขึ้น

ภาพที่ 3-14 Hu Shuqing ช่างต่างถิ่น ในสตูดิโอวาดภาพจิตรกรรมบนเซรามิก
(Lin Huangshan, 2022)

ช่างที่มีสตูดิโอส่วนตัวมักจะจัดพื้นที่ทำงานอย่างเรียบง่าย อาศัยเพียงโต๊ะ เก้าอี้ แผ่นกระเบื้องเคลือบ สี และพู่กันจำนวนหนึ่ง ก็สามารถเปิดเป็นที่ทำการของตนได้แล้ว ช่างวาดภาพที่เป็นคนรุ่นใหม่ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาหรืออาชีวศึกษาในเมืองจิ่งเต๋อเจิน โดยทั่วไปจะเปิดสตูดิโอในย่านที่พักอาศัย เพราะค่าเช่าบริเวณนี้ถูกกว่า และมักเริ่มต้นจากการช่วยคนอื่นวาดภาพแลกค่าตอบแทน นานวันเข้าเมื่อสะสมลูกค้าได้จำนวนหนึ่ง จึงค่อยเริ่มสร้างผลงานรูปแบบของตัวเอง ส่วนช่างวาดภาพต่างถิ่นส่วนใหญ่จะเป็นช่างวาดภาพจีนแบบดั้งเดิมจากภาคเหนือ ซึ่งผลงานภาพจีนแบบดั้งเดิมของช่างต่างถิ่นกลุ่มนี้ขายไม่ได้ราคานัก เมื่อต้องเลือกระหว่างการหาเลี้ยงชีพกับศิลปะ พวกเขาขอแก้ปัญหาปากท้องก่อน ช่างกลุ่มนี้จึงเดินทางมาที่จิ่งเต๋อเจินเพื่อทดลองงานเครื่องปั้นดินเผา โดยตั้งใจจะใช้สื่อกลางอย่างเซรามิกเพิ่มมูลค่าให้งานของตนเอง ท้ายที่สุดพวกเขาก็ตกหลุมรักเมืองแห่งนี้ และเลือกที่จะอยู่ต่อ ช่างต่างถิ่นกลุ่มนี้ยังมีบทบาทสำคัญต่อการประชาสัมพันธ์เหล่ายาทานแก่โลกภายนอกโดยไม่รู้ตัวอีกด้วย และเนื่องจากสตูดิโอจิตรกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบแบบดั้งเดิมมีจำนวนมากขึ้น อุตสาหกรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบของเหล่ายาทานจึงมีงานหัตถกรรมลักษณะนี้เพิ่มขึ้นอีกหนึ่งประเภท

ศิลปินในเหล่ายาทาน (ศิลปิน อาจารย์และนักศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาท้องถิ่น จิตรกรจากทั่วทุกมุมโลก)

ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา รัฐบาลเมืองจิ้งเต๋อเงินทุ่มเทความพยายามอย่างหนักที่จะสร้างวัฒนธรรมศิลปะเซรามิกขึ้น สภาพแวดล้อมแบบเมืองของจิ้งเต๋อเงินจึงถูกปรับโฉมใหม่ อุตสาหกรรมผลิตเซรามิกเต็มเปี่ยมไปด้วยกลิ่นอายของวัฒนธรรมเครื่องเคลือบ ผสมกับบรรยากาศวันวานของยุคหลังอุตสาหกรรม จนกลายเป็นกระแสนิยมใหม่ของศิลปะเซรามิก ขณะเดียวกัน จิ้งเต๋อเงินก็เป็นเมืองป่าไม้ที่มีพื้นที่สีเขียวถึง 70 เปอร์เซ็นต์ มีสภาพดั้งเดิมอันยอดเยี่ยม อีกทั้งหมู่บ้านต่าง ๆ ในเมืองนี้ก็เปิดเป็นหมู่บ้านศิลปะได้โดยอาศัยวัฒนธรรมเครื่องเคลือบ ดึงดูดศิลปินและจิตรกรผู้มีชื่อเสียงจากทุกสารทิศมาที่จิ้งเต๋อเงิน เพื่อค้นหาแรงบันดาลใจและวัตถุดิบในการสร้างสรรค์ รวมถึงจัดนิทรรศการด้วยการมาเยือนของศิลปินเป็นการยกระดับชุมชน นำไปสู่การผลักดันการพัฒนาวัฒนธรรมเซรามิกและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของจิ้งเต๋อเงิน

ศิลปินเหล่านี้ประกอบด้วยอาจารย์และนักศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษา รวมถึงจิตรกรจากที่ต่าง ๆ ศิลปินเป็นกลุ่มปัจเจกชน พวกเขาไปที่จิ้งเต๋อเงินเพื่อทดลองเทคนิคการทำเซรามิกแบบต่าง ๆ เพื่อค้นหาแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ ความต้องการของคนกลุ่มนี้กระตุ้นให้บรรดาเจ้าของเวิร์กช็อปในเหล่ายาทานคอยปรับปรุงบริการแบบ “ครบวงจร” สำหรับการผลิตแผ่นกระเบื้องเคลือบอย่างต่อเนื่อง ชื่อเสียงของศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่ายาทานก็ยิ่งขจรขจาย อาจารย์จากสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่มักจะประสานกับศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์แผ่นกระเบื้องเคลือบในเหล่ายาทาน เพื่อนำนักศึกษามาสร้างสรรค์ผลงานและเรียนรู้กรรมวิธีการทำแผ่นกระเบื้องเคลือบ ณ สถานที่จริง นอกจากนี้ ยังมีอาจารย์และนักศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาในภูมิภาคอื่น ๆ ที่มาเยือนชุมชนเหล่ายาทาน เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์ในรูปแบบเป็น “ฐานปฏิบัติการสร้างสรรค์ศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบ” ของนักศึกษา

ภาพที่ 3-15 Yu Jie วาดภาพลายครามในศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์ที่เหล่ายาทาน (Yu Jie, 2021)

จิ่งเต๋อเจิ้นยังใช้หัวข้อ “เมืองที่สื่อสารกับโลก” เป็นศูนย์กลางและสร้างสภาพแวดล้อม สำหรับวัฒนธรรมเซรามิก รื้อฟื้นความทรงจำแห่งศิลปะการทำเครื่องเคลือบที่สืบทอดมานับพันปีและความทรงจำแห่งวัฒนธรรมให้ปรากฏอีกครั้ง สร้างกิจกรรมทางธุรกิจรูปแบบใหม่อย่างการบูรณาการเซรามิก แหล่งรวมตัว การเกษตร การท่องเที่ยว เป็นเวทีให้คนหนุ่มสาวได้ทำความฝันให้เป็นจริง (JiaoYang & KouYong & YeQing, 2020) Yu Jie ที่สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยเซรามิกจิ่งเต๋อเจิ้น และ Etienne ที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันศิลปะและการออกแบบฟิรินี ประเทศฝรั่งเศส Ryan Labar ศิลปินเครื่องปั้นดินเผาชาวอเมริกัน รวมถึงศิลปิน นักศึกษา และบุคลากรต่าง ๆ เกือบหมื่นคนจากทั่วโลกต่างก็มารวมตัวกันในย่านศิลปะเซรามิกแห่งต่าง ๆ ของจิ่งเต๋อเจิ้น ประกอบอาชีพในอุตสาหกรรมเซรามิกวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ และสร้างภูมิทัศน์วัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ขึ้น ห่วงโซ่ที่ต่อเนื่องกันเป็นวงจรเช่นนี้ ทำให้เหล่ายาทานเริ่มมีความเป็นสากล ประเภทของแผ่นกระเบื้องเคลือบก็มีความสร้างสรรค์หลากหลายขึ้น แวดวงธุรกิจและบริการเกี่ยวกับแผ่นกระเบื้องเคลือบก็ยิ่งกว้างขวางขึ้นเรื่อย ๆ

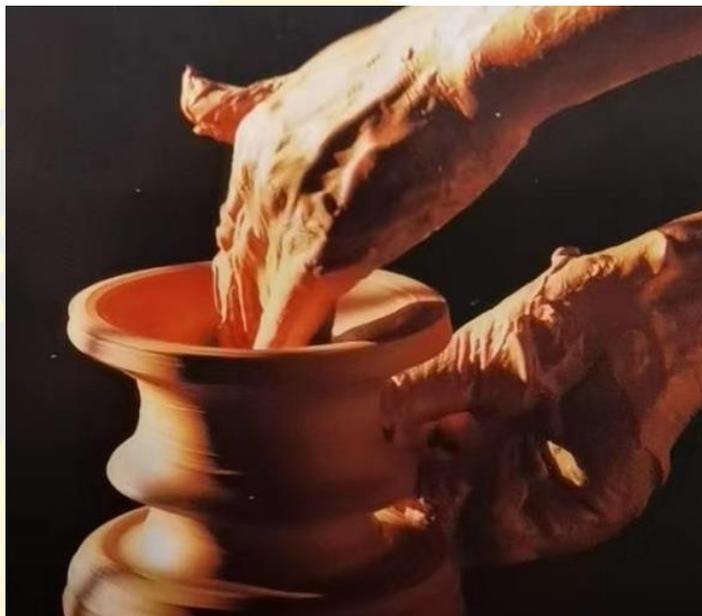
ภาพที่ 3-16 ผลงานแผ่นกระเบื้องเคลือบสร้างสรรค์ “เทือกเขาพิรินี” (Lin Huangshan, 2019)

งานหัตถกรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบเป็นพลังสำคัญของชุมชนเหล่ายาทาน ถึงแม้ว่าสภาพแวดล้อมของชุมชนจะดูทรุดโทรมเพียงใด แต่งานหัตถกรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบก็ยังกระตุ้นให้เกิดการรวมตัวกันของศิลปินและช่างฝีมือจำนวนมาก ส่งผลให้หมู่บ้านแผ่นกระเบื้องเคลือบเปลี่ยนโฉมกลายเป็นชุมชนศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบ ทำให้เหล่ายาทานมีกลิ่นอายศิลปะแบบสากล ความต้องการที่แตกต่างกันของผู้คนในชุมชนนำไปสู่การพัฒนาและความรุ่งเรืองของเหล่ายาทาน

พัฒนาการของศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบ

ประวัติศาสตร์การทำเครื่องเคลือบของจีนต่อเนื่องกันมาพันปี การแบ่งงานละเอียดถี่ถ้วน อาชีพที่เกี่ยวข้องมีมากมาย แบ่งออกได้เป็น 8 อุตสาหกรรม 36 ประเภท ได้แก่ อุตสาหกรรมเตาเผา อุตสาหกรรมผลิตชิ้นงานเปล่า อุตสาหกรรมภาพจิตรกรรม อุตสาหกรรมหีบทนไฟ อุตสาหกรรมซ่อมแซม อุตสาหกรรมขนส่ง อุตสาหกรรมทำเครื่องมือ อุตสาหกรรมบริการ โดยอุตสาหกรรมหลักทั้งแปดนี้ประกอบด้วยงานหัตถกรรมดั้งเดิม 36 ประเภท เช่น อุตสาหกรรมผลิตชิ้นงานเปล่ามีการทำหยวนซี จิวซี จาน ทัวโลซี (เครื่องใช้ลงรักประเภทหนึ่ง ชื่อภาษาจีนตรงตัวหมายถึง “เครื่องใช้ถอดโครง” หรือ bodiless chinaware อธิบายถึงขั้นตอนหนึ่งในการผลิตที่จะเอาโครงดั้งเดิมออกไป) เซียงซี (เครื่องใช้ที่มีรูปทรงไม่สมมาตร เช่น แจกันทรงสี่เหลี่ยมคางหมู) แผ่นกระเบื้องเคลือบ เป็นต้น (Fang Lili, 2000, p.165) พัฒนาการของศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบได้รับประโยชน์จากการผลิตเครื่องใช้แบบเซียงซี เนื่องจากกรรมวิธีการผลิตเซียงซีต้องนำชิ้นส่วนแผ่น

ต่าง ๆ มาประกอบกันในแนวตั้ง วิทยาการในการผลิตเช่นนี้ช่วยยกระดับวิทยาการในการผลิตแผ่นกระเบื้องเคลือบให้สูงขึ้น ทว่าในฐานะงานหัตถกรรมที่รุ่งเรืองในภายหลัง แผ่นกระเบื้องเคลือบกลับมีประวัติศาสตร์การทำเครื่องเคลือบอันยาวนาน

ภาพที่ 3-17 การขึ้นรูป (เซรามิกจึงเต๋อเจิ้น, 2022, p.40)

ภาพที่ 3-18 การฝั่งแดดแผ่นกระเบื้องเคลือบ (Lin Huangshan, 2021)

แผ่นกระเบื้องเคลือบของจีนที่เก่าแก่ที่สุดที่เคยมีการค้นพบคือ “ป้ายจารึกหลุมฝังศพ” สมัยราชวงศ์ถังที่ขุดได้จาก “เตาเยว่” นอกจากนี้ยังมีป้ายจารึกหลุมฝังศพที่เผาผลิตในจิ่งเต๋อเจิ้นยุคราชวงศ์หมิงเป็นจำนวนมาก ในช่วงเวลาดังกล่าวจะใช้วิธีเผาแบบวางราบ รูปทรงมีสองแบบคือทรงกลมและทรงสี่เหลี่ยม ข้อเสียคือผิวเคลือบจะไม่เรียบลื่น มีรอยต่างดวงเล็ก ๆ นับแต่สมัยราชวงศ์หมิงยุคกลางเป็นต้นมา ศิลปะการทำแผ่นกระเบื้องเคลือบได้พัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ จาก “ป้ายจารึกหลุมฝังศพ” ไปเป็น “กระเบื้องแผ่น” และ “ภาพจิตรกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบ” โดยนำมาใช้กับเครื่องเรือน ป้ายเหนือประตู และเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันที่ตกแต่งด้วยการฝังประดับ ก่อนจะค่อย ๆ กลายมาเป็นศิลปะรูปแบบหนึ่ง ซึ่งก็คือภาพจิตรกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบ ทั้งยังเป็นการวางรากฐานให้แก่กรรมวิธีการเผาแผ่นกระเบื้องเคลือบแบบวางราบและวางตั้งอีกด้วย (Zheng Niansheng & Liu Yang, 2003)

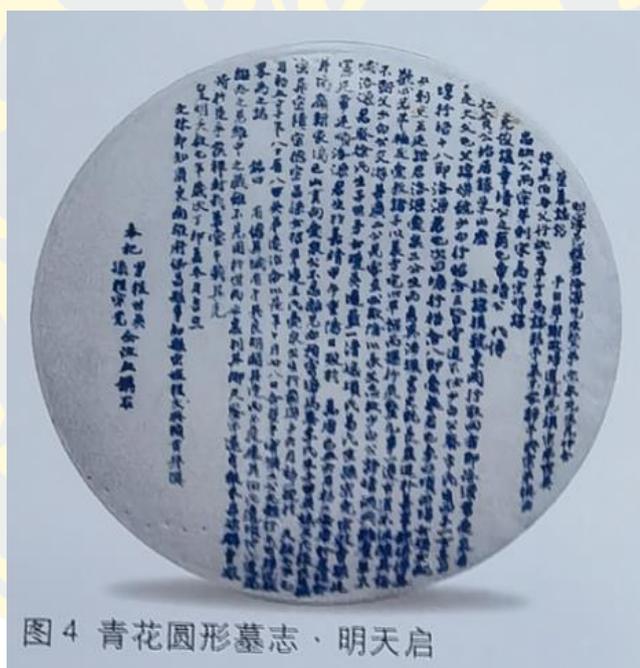

图4 青花圆形墓志·明天启

ภาพที่ 3-19 ป้ายจารึกหลุมฝังศพแผ่นกระเบื้องเคลือบลายคราม สมัยราชวงศ์หมิง (พินิจงานชั้นยอด ภาพจิตรกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบจิ่งเต๋อเจิ้น)

“กระเบื้องแผ่นลายครามทรงสี่เหลี่ยมลายเหรียญโบราณ” สมัยราชวงศ์หมิงนั้น ผลิตโดย “เผาแบบวางราบ” ผิวหน้าเรียบลื่น เนื้อดินพอร์ซเลนหนาแน่น ผิวเคลือบมีรอยต่างสีน้ำตาลเล็กน้อย ส่วน “กล่องลงรักขนาดใหญ่ ทำจากแผ่นกระเบื้องเคลือบลายเด็กเล่นกัน” สมัยราชวงศ์หมิง ทำจากแผ่นกระเบื้องเคลือบขนาดต่าง ๆ กัน 11 ชิ้น ผิวกระเบื้องเรียบลื่น อีกตัวอย่างหนึ่งคือ

“แผ่นกระเบื้องเคลือบ สระบัวใต้ต้นหลิว” สมัยราชวงศ์หมิงยุคกลางถึงปลาย เนื้อกระเบื้องหนา แต่ผิวเคลือบใสกระจ่าง เผาออกมาได้ค่อนข้างสม่ำเสมอแล้ว

图 1 青花古钱锦纹方砖 · 明宣德

ภาพที่ 3-20 กระเบื้องแผ่นลายครามทรงสี่เหลี่ยม สมัยราชวงศ์หมิง (พินิจงานชั้นยอด ภาพจิตรกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบจิ่งเต๋อเจิ้น)

ภาพที่ 3-21 กล่องลงรักขนาดใหญ่ ประดับด้วยแผ่นกระเบื้องเคลือบ สมัยราชวงศ์หมิง (พินิจงานชั้นยอด ภาพจิตรกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบจิ่งเต๋อเจิ้น)

เมื่อถึงสมัยราชวงศ์ชิง “ป้ายจารึกหลุมฝังศพ” แผ่นกระเบื้องเคลือบก็เริ่มเป็นที่นิยม สามารถผลิตชิ้นงานที่มีความสูง 22.4 เซนติเมตร ความกว้าง 12.7 เซนติเมตร และความหนา 4.5 เซนติเมตรได้ ในสมัยราชวงศ์ชิงยุคกลาง จิ่งเต๋อเจิ้นได้เริ่มศึกษาการนำข้อดีของเทคนิคการทำเครื่องใช้เซียงซีไปใช้กับเทคนิคการทำแผ่นกระเบื้องเคลือบ จึงเกิดเป็นอิฐกระเบื้องกลวง พื้นผิวสองฝั่งเป็นแผ่นกระเบื้องเคลือบ คล้ายกลองสี่เหลี่ยม ไกล่เคียงเซียงซี ยามเผาต้องวางแนวตั้ง ยิ่งแผ่นใหญ่ยิ่งหนา กรรมวิธีการเผามีการปรับปรุงให้ดีขึ้น ขณะที่ “ป้ายศาลบรรพชนโย่วเถาหลิง” ที่ปัจจุบันเก็บรักษาไว้ในพิพิธภัณฑ์เซรามิกจิ่งเต๋อเจิ้น ประกอบขึ้นจากอิฐกระเบื้องกลวงทรงสี่เหลี่ยมจำนวน 4 ก้อน ความยาวรวม 136 เซนติเมตร สูง 44 เซนติเมตร หนา 15 เซนติเมตร เนื้ออิฐละเอียด พื้นผิวเรียบลื่น แสดงให้เห็นถึงวิทยาการการทำแผ่นกระเบื้องเคลือบอันก้าวหน้าอย่างยิ่งในสมัยราชวงศ์ชิงยุคกลาง โดยการผลิตแผ่นกระเบื้องเคลือบขนาดใหญ่ในภายหลังก็ใช้การเผาแบบวางตั้งตามกรรมวิธีสมัยราชวงศ์ชิง (Zheng Niansheng, Liu Yang, 2003: P.440-441) ความนิยมของภาพจิตรกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบ รวมถึงการเพิ่มศิลปะประเภทนี้เข้าไปในข้างของเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน ส่งผลให้ปริมาณการผลิตแผ่นกระเบื้องเคลือบเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ และงานหัตถกรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบก็เริ่มปรากฏสู่สายตาของคนหมู่มาก

ภาพที่ 3-22 ป้ายศาลบรรพชนโย่วเถาหลิง สมัยราชวงศ์ชิง
(Lin Huangshan, 2013)

ช่วงต้นศตวรรษที่ 20 ตอนเริ่มต้นยุคสาธารณรัฐจีน เตาราชสำนักในจิ่งเต๋อเจิ้นหยุดทำการลง ขณะเดียวกันก็มีบริษัทที่ทำธุรกิจเครื่องเคลือบหลายแห่งเปิดกิจการ โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะการทำเครื่องเคลือบ ซึ่งช่วยส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมเครื่องเคลือบของจิ่งเต๋อเจิ้น ในช่วงต้น ๆ ของยุคสาธารณรัฐ เนื่องจากข้อจำกัดในกรรมวิธีการทำแผ่นกระเบื้องเคลือบถูกพังทลายลง ช่างวาดภาพจิตรกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบในจิ่งเต๋อเจิ้นจึงหิบบรรูปแบบภาพจีนโบราณไปใช้กับแผ่นกระเบื้องเคลือบ สร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง เริ่มต้นบทใหม่ในหน้าประวัติศาสตร์ศิลปะเครื่องเคลือบ นั่นคือ ภาพจิตรกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบ กลุ่ม “แปดสหายจูซาน”

ก็ถือกำเนิดขึ้นในช่วงเวลานี้ (Zheng Niansheng, Liu Yang, 2003, p.95) ส่งผลให้ภาพจิตรกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบจึงทำเงินเป็นที่นิยมยาวนานและได้รับการสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น แผ่นอิทธิพลมาจนทุกวันนี้

หลังการก่อตั้งสาธารณรัฐประชาชนจีน ในปี 1959 การออกแบบ “ห้องโถงเจียงซี” ในมหาศาลาประชาชน ณ กรุงปักกิ่ง ต้องใช้ภาพจิตรกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบขนาดใหญ่ ช่างฝีมือในจึงทำเงินจึงทำแผ่นกระเบื้องเคลือบขนาดใหญ่ให้จิตรกรวาดภาพลงบนนั้น Wang Xiliang ในวัย 37 ปี ได้สร้างสรรค์ภาพจิตรกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบซึ่งมีความสูงกว่า 1 เมตรและความกว้างกว่า 3 เมตร ผลงานภาพ "เขาจิ้งกัซซาน ฐานการปฏิวัติ" ชิ้นนี้ได้รับเลือก นับเป็นความสำเร็จครั้งประวัติศาสตร์ของการทำแผ่นกระเบื้องเคลือบ รวมถึงเป็นโอกาสครั้งใหม่ของศิลปะประเภทนี้ด้วย (Ceramic Business Information Network, 2008)

ภาพที่ 3-23 “เขาจิ้งกัซซาน ฐานการปฏิวัติ” โดย Wang Xiliang (Wang Mingxuan, n.d.)

การบูรณาการของแผ่นกระเบื้องเคลือบและภาพจิตรกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบทำให้เกิดเป็นศิลปะบนแผ่นกระเบื้องเคลือบ อันเป็นผลลัพธ์ที่สะท้อนถึงความคิดสร้างสรรค์แบบผสมผสานซึ่งประกอบขึ้นจากการสำรวจทดลองทักษะต่าง ๆ และการสั่งสมความอดุสาหะของผู้คนหลายรุ่นสำหรับเมืองจิ้งเต๋อเงินในปัจจุบัน เหล่ายาทานมีสถานะเป็นศูนย์กลางการทำแผ่นกระเบื้องเคลือบช่างฝีมือรุ่นเก่าของที่นี่ยังคงทำการสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่อง เพิ่มรูปทรงของแผ่นกระเบื้องเคลือบให้หลากหลาย เอาชนะอุปสรรคทางเทคนิคต่าง ๆ จนสามารถผลิตแผ่นกระเบื้องเคลือบสีขาวขนาดใหญ่ยาว 4.91 เมตร กว้าง 2.28 เมตรได้ ซึ่งได้รับการบันทึกสถิติในกินเนสส์เวิลด์เรคคอร์ด และทำให้ทักษะการทำแผ่นกระเบื้องเคลือบของเหล่ายาทานได้รับความสนใจจากสังคมมากขึ้น

ตารางที่ 3-1 พัฒนาการของศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบในแต่ละยุคสมัย
(Lin Huangshan, 2023)

ยุคสมัย	ประเภท	ลักษณะเด่นของแผ่นกระเบื้องเคลือบ	
ราชวงศ์ถัง	หลักจารึก หลุมฝังศพเคลือบ เขียวอ่อน		เครื่องเคลือบเนื้อหนาขูดพบจากเตาเผา ลักษณะเฉพาะแบบแผ่นกระเบื้องเคลือบที่เก่าแก่ที่สุด เป็นหลักจารึกหลุมฝังศพประกอบด้วยแผ่น 4 แผ่นเชื่อมต่อกัน ฐานเป็นรูปวงกลม ขอบปากถูกขัดจนมนกลม ดูคล้ายขวดโหล ป้ายจารึกหลุมฝังศพที่ทำจากแผ่นกระเบื้องเคลือบในยุคต่อมาก็มีรากฐานมาจากหลักประเภทนี้
ราชวงศ์หมิง รัชศกหลงซิ่ง	ภาพจิตรกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบลายคราม		ทรงสี่เหลี่ยมจัตุรัส เนื้อหนาหนัก ชั้นเคลือบแวววาวและหนา ขอบสี่ด้านเป็นร่องไว้ลายนกรกระเรียนและเมฆมงคลสื่อถึง “อายุยืนยาว มีโชคลาภ และความสูงส่งสง่างาม” ในวัฒนธรรมจีน ภาพอยู่ในสภาพสมบูรณ์ ลายเส้นหนา สีเข้มเข้มอ่อนชัดเจน
ราชวงศ์หมิงรัชศกเจียจิ้ง	กล่องลงรักขนาดใหญ่ ทำจากแผ่นกระเบื้องเคลือบลายคราม		ทำจากแผ่นกระเบื้องเคลือบสี่เหลี่ยมจัตุรัสขนาดใหญ่ 1 แผ่น สีเคลือบพื้นผ้าขนาดใหญ่เล็กหลายแผ่น และรูปทรงเมฆหลายแผ่น เนื้อค่อนข้างหนา ชั้นเคลือบค่อนข้างใส ลวดลายบนชิ้นงานมาจากเรื่องเด็กชายทิ้งสิบกใน

			บันทึกโบราณ “จั่วจ้วน (左传)” ซึ่งเป็นลายที่ได้รับ ความนิยมที่สุดในยุคนั้น ภายหลังเด็กชายทั้งสิบหก กลายเป็นเสนาบดีผู้ช่วยองค์ จักรพรรดิ
ราชวงศ์ หมิงรัชศก เทียนฉี	ป้ายจารึกหลุมฝัง ศพกระเบื้อง เคลือบลายคราม ทรงกลม		เนื้อกระเบื้องหนา ผิวเคลือบ ลายครามหนาและมีรอยต่าง รูปทรงเปลี่ยนจากเดิมและ ไม่สม่ำเสมอ ชิ้นงานนี้เผาใน จิ่งเต๋อเจิน เป็นเอกสารป้าย หลุมฝังศพ
ราชวงศ์หมิง รัชศกว่านลี่	เครื่องลายคราม ภาพจิตรกรรมบน แผ่นกระเบื้อง เคลือบ		เนื้อกระเบื้องหนา ผิวเคลือบ วาวใส ลายเส้นเล็กละเอียด เป็นลวดลายดอกบัว ต้นหลิว และดอกไม้ป่าที่ได้รับความนิยม ที่สุดในยุคนั้น ภาพเต็ม ไปด้วยความมีชีวิตชีวาและ ให้กลิ่นอายงานตกแต่งสูง กรอบสี่ด้านวาดเป็นลายหลัง เต่าและลายเมฆมงคล สื่อถึง โชคลาภความเป็นมงคล แสดงลักษณะเฉพาะของยุค สมัยออกมาอย่างชัดเจน

<p>ราชวงศ์ชิง รัชศกคังซี</p>	<p>เครื่องลายคราม ป้ายจารึกหลุมฝังศพ</p>		<p>แผ่นกระเบื้องเคลือบทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้า ขนาดกว้าง 12.7 เซนติเมตร ยาว 22.4 เซนติเมตร และหนา 4.5 เซนติเมตร ผิวเคลือบหนาเล็กน้อย เนื้อสีขาวหม่น ความละเอียดเหนือกว่าแผ่นกระเบื้องเคลือบสมัยราชวงศ์หมิงมาก งานฝีมือยกระดับสูงขึ้น</p>
	<p>อิฐกระเบื้อง กลวงอุ้ง รูปคนและทิวทัศน์ ธรรมชาติ</p>		<p>เทคนิคเผาแบบวางตั้ง ผลิตในจิ่งเต๋อเจิน กว้าง 20 ซม. ยาว 20 ซม. หนา 5 ซม. ตรงกลางมีแกนค้ำ ทั้งด้านหน้าและหลังมีภาพอุ้งไฉ่ ด้านหนึ่งเป็นเรื่องราวในประวัติศาสตร์ ภาพสิบแปด บัณฑิตฝึกพิณ อีกด้านเป็นทิวทัศน์สี่ฤดู</p>
<p>ราชวงศ์ชิงรัชศกยงเจิ้ง</p>	<p>ป้ายศาลบรรพชน โย่วเถาหลิง</p>		<p>ผลิตในจิ่งเต๋อเจิน ใช้เทคนิคเผาแบบวางตั้ง ประกอบขึ้นจากอิฐกระเบื้องกลวงทรงสี่เหลี่ยม 4 ก้อน ความยาวรวม 136 ซม. กว้าง 44 ซม. หนา 15 ซม. ตัวอักษรศาลบรรพชนโย่วเถาหลิง เป็นลายมือของหัวหน้าฝ่ายเครื่องปั้นดินเผาหลวง Tang Ying เขียนขึ้นในรัชศกยงเจิ้งปีที่ 9 เนื้ออิฐละเอียด ผิวเคลือบเรียบลื่น แสดงถึงระดับการผลิตแผ่นกระเบื้องเคลือบที่ก้าวหน้าขึ้น และการผลิตแผ่นกระเบื้อง</p>

			เคลือบในยุคต่อมาก็ยังคงใช้เทคนิคการเผาแบบวางตั้ง โดยใช้แกนค้ำด้านหลัง
ยุคสาธารณรัฐ	ภาพจิตรกรรมทิวทัศน์บนแผ่นกระเบื้องเคลือบเขียวอมฟ้า		Wang Yeting หนึ่งในแปดสหายจุชาน เป็นผู้สร้างสรรค์ในปี 1927 ภาพจิตรกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบได้รับความนิยมในยุคสาธารณรัฐ แผ่นกระเบื้องเคลือบล้วนถูกผลิตในจังหวัดเจ้อเจียง โดยใช้เทคนิคการเผาแบบวางตั้ง ตัดขอบสม่ำเสมอ ผิวเคลือบแวววาวใช้ดินพอร์ซเลนเนื้อละเอียด นับเป็นระดับการผลิตที่เหนือชั้นกว่าในอดีตที่ผ่านมา
สาธารณรัฐประชาชนจีน	แผ่นกระเบื้องเปล่า		ผลิตในหลายยี่ห้อ แผ่นกระเบื้องเคลือบแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ เผาแบบวางตั้งกับเผาแบบวางราบ ขนาดใหญ่ที่สุดอาจสูงถึง 5 เมตร และสามารถผลิตให้เรียบลื่นแวววาวไร้รอยต่าง ชั้นเคลือบเป็นสีขาวบริสุทธิ์ได้ นับเป็นหลักชัยสำคัญในประวัติศาสตร์แผ่นกระเบื้องเคลือบจีน

	<p>ภาพจิตรกรรมรูป คนบนแผ่น กระเบื้องเคลือบสี เฝินไฉ่</p>		<p>ใช้เคลือบสีฟันทึบบนเนื้อ กระเบื้องเคลือบเพื่อให้ได้ ลักษณะพิเศษทางศิลปะ หลังจากนำไปเผาแล้วเขียนสี บนเคลือบอีกครั้ง สีแดงกับสี เขียวขับเน้นสีขาวและความ ละเอียดของแผ่นกระเบื้อง เคลือบ เป็นการผสมผสาน อันสมบูรณ์แบบระหว่างแผ่น กระเบื้องเคลือบสมัยใหม่กับ ศิลปะ</p>
--	--	--	---

ศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบ

อันที่จริงแล้ว แผ่นกระเบื้องเคลือบตกเป็นรองหยวนซีและจิวซีมาโดยตลอด กล่าวได้ว่าอยู่ในสถานะไม่ดีไม่แย่ง จนกระทั่งชุมชนศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่านี้ก้าวตัวขึ้นในจิ้งเต๋อเจิ้น การผลิตแผ่นกระเบื้องเคลือบจึงค่อย ๆ ได้รับความสนใจจากสาธารณชน ตลอด 30 กว่าปีที่ผ่านมา งานหัตถกรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบได้ขยายจากอุตสาหกรรมเดียว ๆ ไปเป็นงานศิลปะภาพจิตรกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบ เพิ่มสีสันความเป็นศิลปะ จากที่ไร้รูปร่างกึ่งอวกาศเป็น “ศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบ” แห่งเหล่านี้ และด้วยเหตุนี้เอง เหล่าเหล่านี้จึงถูกเรียกขานเป็นชุมชนศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบ จะเห็นได้ว่า งานหัตถกรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบช่วยส่งเสริมศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบ ทั้งยังเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาของเหล่านี้ เนื้อหาในส่วนถัดไปจะอธิบายเกี่ยวกับงานหัตถกรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบ ภาพจิตรกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบ รวมถึงการสืบทอดอุตสาหกรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบ

1. กรรมวิธีเผาแบบวางตั้ง

แผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่านี้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือเผาแบบวางราบและเผาแบบวางตั้ง การเผาแบบวางราบ หมายถึงแผ่นกระเบื้องเคลือบสมัยใหม่ ขณะที่เผาแบบวางตั้ง หมายถึงแผ่นกระเบื้องเคลือบเลียนแบบของโบราณ ในแง่ของกรรมวิธี ขั้นตอนการเผาแบบวางราบนั้นเรียบง่ายกว่า ขณะที่การเผาแบบวางตั้งมีขั้นตอนซับซ้อน จึงมีช่างฝีมือที่ใช้เทคนิคนี้จำนวนไม่มากนัก การอนุรักษ์การเผาแบบวางตั้งจึงยากลำบากกว่าการเผาแบบวางราบ

การเผาแบบวางตั้ง คือการนำชิ้นงานเครื่องเคลือบที่ขึ้นรูปแล้วไปวางแบบแนวตั้งและเผาในเตา แต่กระบวนการจากต้นจนจบค่อนข้างจุกจิกซับซ้อน การเผามีความยากลำบาก อัตราเกิดความเสียหายสูง ปัจจุบันแผ่นกระเบื้องเคลือบขนาดใหญ่ที่สุดที่เผาแบบวางตั้งได้อยู่ที่ราว 1.5-2 เมตร ดินที่ใช้ก็ต้องละเอียดถี่ถ้วนอย่างยิ่ง คือดินผลิตงานเลียนแบบของเก่าที่ “แปดสหายจูซาน” ใช้ ดังนั้น แผ่นกระเบื้องเคลือบที่เผาแบบวางตั้งจึงมีชื่อเรียกอีกอย่างว่า “แผ่นกระเบื้องเคลือบเลียนแบบของเก่า”

ผู้วิจัยได้เรียบเรียงขั้นตอนการผลิตแผ่นกระเบื้องเคลือบเผาแบบวางตั้งของเหล่ายาทานไว้ดังนี้

1) เตรียมดิน: นำผงดินมาผสมร่าลงไปเล็กน้อย เติมน้ำลงไปในปริมาณที่เหมาะสม คนให้เนื้อเหลวเป็นโคลน แล้วพักไว้ในถัง

ภาพที่ 3-24 Liu Tongyin ใช้แท่งไม้หนีบดินแผ่นสำหรับเป็นส่วนค้ำ (Lin Huangshan, 2022)

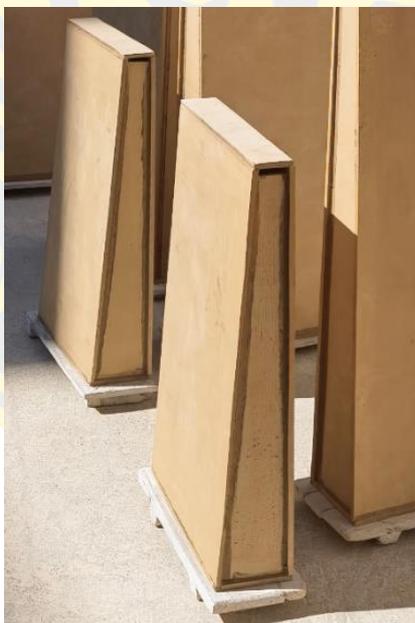
2) ขั้นตอนต่อมาคือเตรียมเส้นดิน ไม้ยาว 2 แท่ง ไม้กระดานขนาดใหญ่ 1 แผ่น ผ้าฝ้าย 1 ผืน สำหรับคลุมไม้กระดาน และไม้ขนาด 1 อัน

3) นวดดิน: เตรียมเส้นดิน นำมานวดบนไม้กระดานเพื่อให้ไอน้ำในดินออกไป นวดจนกระทั่งเนื้อดินมีความยืดหยุ่น

4) ริดดิน: ใช้ไม้ขนาดริดเส้นดินให้เป็นแผ่นเรียบ

5) เล็มดิน: ใช้มีดตัดขอบทั้งสี่ด้านให้เรียบร้อย ใช้มีดขูดพื้นผิวให้เรียบ

- 6) ปูกระดานไม้เกาหลี: จัดวางแผ่นกระดานไม้เกาหลียัดด้านบนรอยด้วยดินฝุ่นให้สม่ำเสมอ
- 7) ตากรอบแรก: นำดินแผ่นที่เพิ่งขึ้นรูปออกไปตากกลางแจ้งโดยวางบนแผ่นกระดานไม้เกาหลี รอนจนแห้งครึ่งหนึ่ง ค่อยย้ายกลับเข้ามาในที่ร่มเพื่อดำเนินการขั้นต่อไป
- 8) ทำชิ้นส่วนค้ำ: นำดินแผ่นที่ตากจนแห้งครึ่งหนึ่งวางราบกับพื้น แล้วนำดินแผ่นอีกชั้นมาตัดเป็นรูปสี่เหลี่ยมคางหมู 3 ชั้น ความยาวต้องน้อยกว่าดินชั้นหลักที่จะทำใช้แผ่นกระเบื้องเคลือบ
- 9) พอกโคลน: ใช้แท่งไม้ 2 แท่งหนีบส่วนค้ำรูปสี่เหลี่ยมคางหมู จากนั้นเอาโคลนพอกตรงขอบให้สม่ำเสมอ
- 10) ติดส่วนค้ำ: นำส่วนค้ำที่พอกโคลนแล้วไปติดในแนวขวางบนดินชั้นแรกที่วางราบกับพื้นไว้ ติดทั้งสามแผ่นให้ห่างเท่า ๆ กัน
- 11) ติดดินแผ่นชั้นที่สอง: นำดินชั้นหลักชั้นที่สองมาติดบนส่วนค้ำอย่างระมัดระวัง
- 12) อุดด้านล่าง: ตัดดินเป็นเส้นสี่เหลี่ยมผืนผ้าแล้วนำไปติดที่ด้านล่าง เสมือนเป็นส่วนค้ำข้างใต้
- 13) อุดด้านบน: ตัดดินเป็นเส้นสี่เหลี่ยมผืนผ้าที่เล็กลงมาแล้วนำไปติดด้านบน

ภาพที่ 3-25 แผ่นกระเบื้องเผาแบบวางตั้งที่กำลังตาก (Lin Huangshan, 2022)

14) ตากครั้งที่สอง: นำชิ้นงานที่ขึ้นรูปสมบูรณ์แล้ววางบนชั้นไม้ ตากทิ้งไว้กลางแจ้ง 3-6 วัน

15) ซัดเรียบ: หลังจากตากแล้ว ใช้กระดาษทรายละเอียดขัดผิวให้เรียบ

16) เติมน้ำ: หลังจากขึ้นงานแห้งดีแล้ว ต้องใช้แปรงทาน้ำบนพื้นผิวเพื่อเติมน้ำ ทาเบา ๆ เพียงชั้นเดียว

17) เขียนสีใต้เคลือบ: ก็คือการวาดรูปบนเนื้อดินของตัวงาน คนส่วนใหญ่จะวาดภาพลายคราม ศิลปินหรือจิตรกรอาจลงใช้เคลือบสี (วาดด้วยวัสดุเคลือบหรือสาดเคลือบ)

18) ฟันเคลือบ: นำชิ้นงานเตรียมเผาย้ายไปไว้ในห้องสำหรับฟันเคลือบ โดยทั่วไปจะฟันเคลือบสีขาว แต่ก็มีกรณีที่ทำเคลือบสีเขียวเหลืองและสีอื่นต่าง ๆ เช่นกัน

19) นำเข้าเตาเผา: ในวงการเรียกอีกอย่างว่า เรียงเต็มเตา นำชิ้นงานวางในแนวตั้งบนแผ่นโบราณ บรรจุให้เต็มทั่วพื้นที่เตาเผา ปรับอุณหภูมิให้อยู่ที่ 1350 องศา เผาต่อเนื่อง 30-35 ชั่วโมง

ภาพที่ 3-26 เรียงเต็มเตา (Lin Huangshan, 2022)

20) นำออกจากเตา: หลังจากดับไฟเตาจนมอดแล้ว รอจนอุณหภูมิเตาลดลงตามธรรมชาติ แล้วค่อย ๆ นำแผ่นกระเบื้องเคลือบออกมา

21) แกะแผ่นกระเบื้องเคลือบ: ใช้ค้อนเคาะดินแผ่นส่วนค้ำเบา ๆ ให้แตก ก็จะได้เป็นแผ่นกระเบื้องเคลือบสองแผ่น บริเวณด้านหลังอาจหลงเหลือรอยที่เคยมีส่วนค้ำแนบเป็นแถบสีขาว รอยเช่นนี้บ่งบอกว่าเป็นงานเลียนแบบของเก่า

ภาพที่ 3-27 ดินส่วนค้ำที่ถูกเคาะออกมา (Lin Huangshan, 2022)

22) วาดภาพ: ช่างเลียนแบบของเก่าจะวาดภาพบนแผ่นกระเบื้องเคลือบสีขาว โดยมักเลียนแบบภาพของ “แปดสหายจูซาน” เมื่อวาดเสร็จก็นำไปเผาในเตาที่อุณหภูมิ 800-900 องศาเซลเซียส นาน 20 ชั่วโมง

2. กรรมวิธีเผาแบบวางราบ

การเผาแบบวางราบ หมายถึงการนำชิ้นงานวางบนแผ่นโบรอนแล้วนำไปเผา เตารถเข็น (shuttle kiln) ซึ่งเป็นที่รู้จักในปี 1993 และแผ่นโบรอนกับคานซิลิกาที่ปรากฏในปี 1996 ทำให้การเผาแบบวางราบมีอัตราความสำเร็จสูงขึ้น ขนาดของงานที่เผาผลิตก็ใหญ่ขึ้นเรื่อย ๆ ช่างส่วนใหญ่ในเหล่ายาทานจึงเปลี่ยนจากการเผาแบบวางตั้งมาเป็นวางราบ ปัจจุบันแผ่นกระเบื้องเคลือบเผาแบบวางราบขนาดใหญ่ที่สุดที่เหล่ายาทานผลิตได้คือ 5 เมตรกว่า ซึ่งได้รับการบันทึกในกินเนสส์เวิลด์เรคคอร์ด ผู้วิจัยเรียบเรียงขั้นตอนทำแผ่นกระเบื้องเคลือบโดยเผาแบบวางราบของเหล่ายาทานไว้ดังนี้

1) เหยียบนวดดิน: นำดินเหนียวหลาย ๆ เส้นมาวางแผ่ ใช้เท้าเหยียบลงไปซ้ำ ๆ จนกระทั่งเนื้อดินแน่นดี (พูดอีกแบบคือเหยียบเพื่อไล่ไอน้ำในเนื้อดินออกมา ป้องกันไม่ให้เนื้อดินแตกระหว่างการเผา) นำก้อนดินวางบนไม้กระดานแผ่นใหญ่แล้วใช้มือนวด หลังจากนวดไม้ก็หน้าที่ ใช้ที่นวดไม้กลิ้งด้านบนเพื่อไล่ไอน้ำในดินออกมาให้หมด ทำให้เนื้อดินละเอียดยิ่งขึ้น

ภาพที่ 3-28 เทียบขนาดดิน (คณะกรรมการหมู่บ้านโฮ่วเจีย, 2021)

2) เตรียมผ้า: ซักผ้าที่จะใช้ในชั้นรีดดินขึ้นงานแผ่นกระเบื้องเคลือบ (ต้องเป็นผ้าฝ้าย 100 เปอร์เซ็นต์) โดยขนาดต้องใหญ่กว่าแผ่นกระเบื้องเคลือบ หลังจากซักจนสะอาดแล้ว ปูผ้าบนไม้กระดานให้เรียบสม่ำเสมอ

3) เตรียมท่อนดิน: เอาเนื้อดินที่เทียบขนาดจนได้ที่แล้วมากลึงเป็นท่อนสั้น ๆ แล้วนำมาเรียงต่อกันให้ยาว

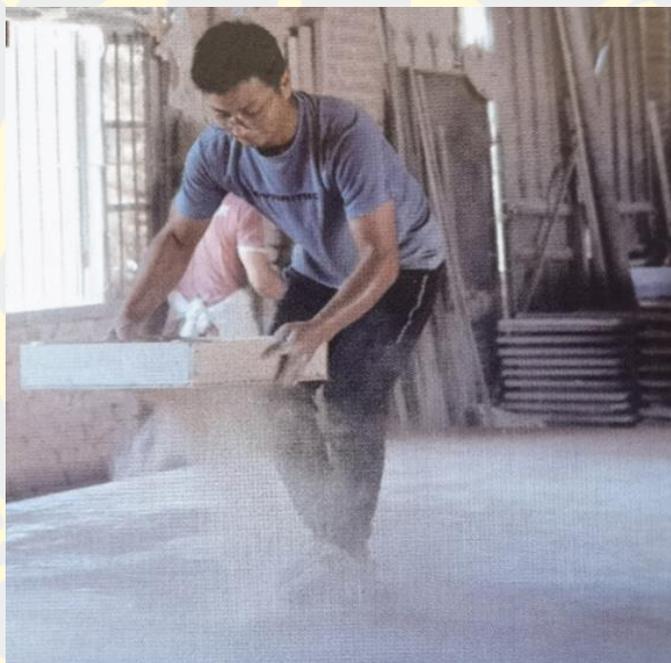

ภาพที่ 3-29 เตรียมท่อนดิน (คณะกรรมการหมู่บ้านโฮ่วเจีย, 2021)

4) กลิ้งท่อนดิน: นำท่อนดินที่เพิ่งเรียงต่อกันเสร็จมากลิ้งให้กลายเป็นแท่งดินเส้นยาวโดยไม่มีรอยต่อ

5) ริดดิน: เตรียมท่อเหล็กหรือท่อนไม้ยาวทรงกระบอก แผ่นกระเบื้องเคลือบขนาดใหญ่ ต้องใช้ช่างสิบกว่าคนช่วยกันยกท่อเหล็กเพื่อค่อย ๆ ริดแท่งดินจนเรียบด้วยความเร็วสม่ำเสมอ ส่วนแผ่นกระเบื้องเคลือบขนาดเล็กสามารถอาศัยคนเดียวใช้ลูกกลิ้งไม้ค่อย ๆ ริดดินให้เรียบได้

6) ร่อนแป้งเกาเหียง: อันที่จริงแป้งเกาเหียงเป็นผงดินพอร์ซเลนเนื้อละเอียด นำมาโรยบนแผ่นกระดานไม้เกาเหียงที่วางปูไว้ เพื่อไม่ให้แผ่นกระเบื้องเคลือบติดกระดาน และรักษาแผ่นกระเบื้องเคลือบให้อยู่ในสภาพแห้งดี

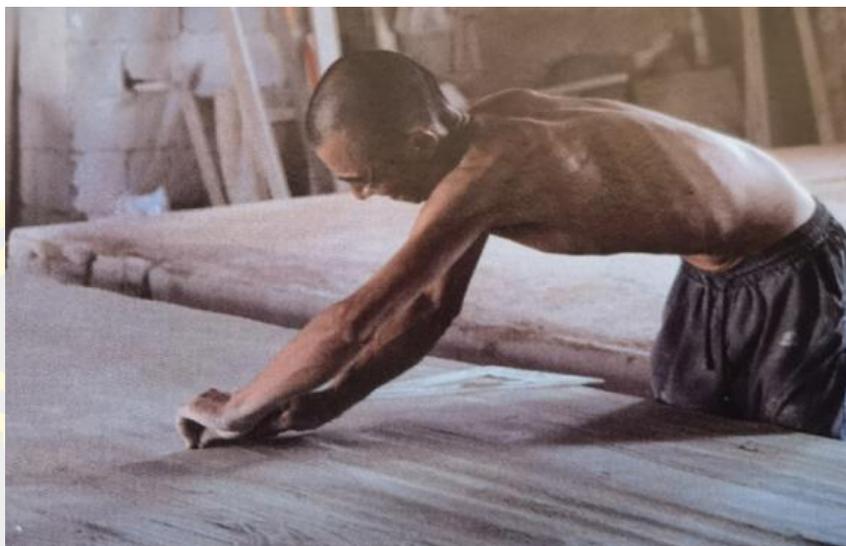

ภาพที่ 3-30 ร่อนแป้งเกาเหียง (คณะกรรมการหมู่บ้านโฮ่วเจีย, 2021๗)

7) ปรับพื้นผิวชิ้นงาน: ใช้ไม้บรรทัดสามเหลี่ยมปรับผิวดินให้เรียบ แล้วใช้มีดใสแบบบางยาวใส่อีกครั้ง

8) พลิกชิ้นงาน: หลังจากปรับพื้นผิวชิ้นงานแล้ว กรณีของชิ้นงานแผ่นกระเบื้องเคลือบใหญ่ที่ยาวหลายเมตร จะต้องใช้ปั้นจั่นยกเพื่อพลิกและวางบนกระดานไม้เกาเหียงขนาดใหญ่ โดยต้องแบ่งผู้ชายไปยืนสองฝั่งของชิ้นงานฝั่งละเท่า ๆ กันและรองตรงจุดศูนย์ถ่วง ส่วนกรณีของแผ่นกระเบื้องเคลือบขนาดเล็กทั่ว ๆ ไป สามารถให้คนเดียวพลิกชิ้นงานวางบนกระดานไม้เกาเหียง แล้วกลับไปโต๊ะทำงาน ทำแผ่นกระเบื้องเคลือบชิ้นใหม่ และทำขั้นตอนซ้ำไปเรื่อย ๆ ได้

9) ตัดแต่งชิ้นงาน: หากมีการกำหนดขนาดของงานมา อาจใช้มีดเล็มตัดแต่งในขั้นตอนนี้ได้ ตัดมุมและเจียรขอบให้เรียบ เพื่อให้ทั้งขอบสี่ด้านเป็นเส้นตรง

ภาพที่ 3-31 ปรับพื้นผิวชิ้นงาน (คณะกรรมการหมู่บ้านโฮ่วเจีย, 2021)

10) ตากแห้ง: หลังจากปรับพื้นผิวเสร็จแล้ว ก็นำไปวางตากบนแผ่นกระดานไม้เกาเหลียง หลีกเลี้ยงไม่ให้โดนแสงแดดตรง ๆ ใช้เวลาประมาณหนึ่งสัปดาห์

11) ขัดด้วยกระดาษทราย: เมื่อตากเรียบร้อยแล้ว ใช้กระดาษทรายละเอียดขัดพื้นผิวของแผ่นกระเบื้องเคลือบให้เรียบลื่น

12) ลงเคลือบ: หรือเรียกอีกอย่างว่าพ่นเคลือบ ในอดีตช่างจะเข้าไปที่ปากขวดบรรจุวัสดุเคลือบ เพื่อให้เคลือบถูกพ่นไปบนชิ้นงานอย่างสม่ำเสมอ ภายหลังมีการใช้เครื่องจักรที่เรียกว่าเครื่องพ่นเคลือบ โดยเทเคลือบสีขาวลงในขวดใส่เคลือบ เสียบท่อพ่นอากาศ เปิดสวิทช์ จากนั้นเครื่องก็จะพ่นอากาศออกมา ซึ่งช่วยพ่นเคลือบจากปากขวดบรรจุไปบนชิ้นงานได้อย่างละเอียดและสม่ำเสมอ

13) เรียงเต็มเตา: หรือนำชิ้นงานเข้าเตาเผา ช่างฝีมือจะติดตั้งแผ่นโบรอนให้เข้าที่ นำชิ้นงานแผ่นกระเบื้องเคลือบแต่ละแผ่นวางราบบนแผ่นโบรอน หลังจากจัดเรียงเรียบร้อยแล้ว ช่างก็จะใช้ท่อนเหล็กดันแผ่นกระเบื้องเคลือบเข้าไปในเตารถเข็น (เตาเผาเก้าชเหลว)

14) เผา: เปิดเตาโดยใช้อุณหภูมิสูง 1350 องศา ใช้เวลาเผาาน 30 ชั่วโมง

15) ทำเครื่องเคลือบ: การจะนำแผ่นกระเบื้องเคลือบออกจากเตาต้องรอให้อุณหภูมิลดลงเสียก่อน ค่อย ๆ เปิดเตาเพื่อป้องกันไม่ให้แผ่นกระเบื้องเคลือบเกิดรอยแตก

16) วาดภาพบนแผ่นกระเบื้องเคลือบ: เมื่อนำแผ่นกระเบื้องเคลือบออกจากเตาแล้ว ช่างวาดภาพหรือศิลปินก็สามารถวาดภาพ รั้งสรรค์ศิลปะบนแผ่นกระเบื้องเคลือบ

ทั้งหมดที่กล่าวมาเป็นขั้นตอนในกรรมวิธีการเผาแบบวางตั้งและการเผาแบบวางราบ เนื่องจากการเผาแบบวางตั้งทำให้แผ่นกระเบื้องเคลือบมีลักษณะคล้ายของเก่า จึงคงรูปลักษณะดั้งเดิมไว้ได้ตลอดมา ขณะที่แผ่นกระเบื้องเคลือบเผาแบบวางราบอาจมีรูปลักษณะหลากหลาย หลังจากเผาผลิออกมาเป็นเครื่องเคลือบแล้ว สามารถตัดแต่งรูปทรงได้ตามความประสงค์ของผู้วาด

ภาพที่ 3-32 แผ่นกระเบื้องเคลือบเผาแบบวางราบ (Lin Huangshan, 2021)

3. กรรมวิธีวาดภาพบนแผ่นกระเบื้องเคลือบ

การวาดภาพบนแผ่นกระเบื้องเคลือบสามารถแบ่งออกเป็นภาพเขียนสีใต้เคลือบกับภาพเขียนสีบนเคลือบ ภาพเขียนสีใต้เคลือบ คือการวาดภาพลงบนชิ้นงานที่ยังไม่ได้เคลือบ ส่วนภาพเขียนสีบนเคลือบ คือการวาดภาพลงบนแผ่นกระเบื้องเคลือบที่เสร็จสมบูรณ์แล้ว ผู้คนในจีนแต่ก่อนเรียกงานเช่นนี้ว่า ภาพจิตรกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบ (瓷板画 สื่อป่านฮว่า)

การเขียนสีใต้เคลือบ

การเขียนสีใต้เคลือบ ประกอบด้วย ลายคราม (ชิงฮวา) ห้าสี (อู่ฉี) เขียนสีแดงใต้เคลือบ (โหยวหลี่หง) เคลือบสี (เหยียนเซ่อโหยว)

ภาพที่ 3-33 ภาพวาดลายคราม (ชิงฮวา) (Yu Jie, 2022)

เคลือบลายคราม (ชิงฮวา): เป็นหนึ่งในสี่เครื่องเคลือบอันเลื่องชื่อของเจิ้งเต๋อเจิ้น เป็นการใช้ฟู่กันแบบละเอียดแต้มวัสดุลายครามสีเทาแก่ แล้ววาดเส้นลงบนชิ้นงาน จากนั้นใช้ฟู่กันหนาจุ่มสีให้ชุ่ม ใช้เทคนิค “เฟินสุ่ย” อันเป็นเอกลักษณ์ของเครื่องลายคราม โดยค่อย ๆ ขยี้สีออกจากปลายฟู่กันในเค้าโครงเส้นที่วาดไว้ แล้วระบายให้สม่ำเสมอบนชิ้นงาน เมื่อวาดเสร็จ ใช้เคลือบขาวโปรงใสทาทับอีกชั้น ท้ายที่สุดค่อยนำชิ้นงานเข้าไปเผาในเตา โดยทั่วไปอุณหภูมิต้องสูงกว่า 1300 องศาเซลเซียส จึงจะทำให้สีสันทนคงเดิมได้เป็นเวลานาน เมื่อเผาเสร็จแล้ว สีน้ำเงินในภาพอาจมีระดับเข้มอ่อนไม่เท่ากัน จึงเรียกอีกอย่างว่าสีคราม

เคลือบห้าสี (อู่ฉี): จะมีสีสันทันรุ่มรวยกว่า ประกอบด้วยสีน้ำเงิน สีเขียว สีเหลือง สีน้ำตาลแดง และสีแดง สีทั้งห้านี้ผสมผสานเข้ากันได้เหมาะสม เกิดเป็นผลลัพธ์ทางศิลปะอันสดใหม่งามสง่าหรือรุ่มรวยงดงาม

เคลือบสีแดงใต้เคลือบ (โหยวหลี่หง): ความหมายนั้นตรงตามชื่อ ลงสีด้วยคอปเปอร์ ออกไซด์บนชิ้นงาน จากนั้นจึงทาด้วยเคลือบใส นำไปเผาที่อุณหภูมิ 1300 องศาเซลเซียส

รูปแบบการเขียนสีทั้งสามแบบที่กล่าวมาในข้างต้นมีเทคนิคคล้ายกัน จะมีเพียงวิธีการเคลือบสี (เหยียนเซ่อโหยว) ที่มีเทคนิคที่ค่อนข้างพิเศษ

เคลือบสีแบบเหยียนเซ่อโหยว: เป็นหนึ่งในสี่เครื่องเคลือบอันเลื่องชื่อของเจิ้งเต๋อเจิ้น ในสมัยโบราณ หมายถึงเครื่องเคลือบที่ตกแต่งด้วยเคลือบสีเดียว ในยุคปัจจุบันมีการพัฒนาเคลือบขึ้น เรียกว่าเคลือบสีทนความร้อนสูง หรือการเคลือบสีอุณหภูมิสูงถึง 1,350° องศา เคลือบสีนั้นมีสีส้ม ร่ม รวยหลายหลาย แบ่งออกได้เป็นหมื่น ๆ สี ปรมาจารย์ด้านเซรามิกชื่อดังอย่างศาสตราจารย์ Ning Gang คือหนึ่งในบุคคลสำคัญของแวดวงงานเคลือบสี (เหยียนเซ่อโหยว) และมีความคุ้นเคยกับแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่ายาทาน

ภาพที่ 3-34 แผ่นกระเบื้องเคลือบสีเหยียนเซ่อโหยว (Ning Gang, 2020)

การเขียนสีบนเคลือบ

การเขียนสีบนเคลือบ ประกอบด้วย เครื่องลายครามเติมสี เครื่องเคลือบเฟินไฉ่ และเครื่องเคลือบกุ๊ไฉ่

เครื่องลายครามเติมสี: การเติมสี คือกระบวนการหลังจากนำเครื่องลายครามออกจากเตาแล้ว ช่างวาดภาพจะใช้สีตกแต่งบนแผ่นกระเบื้องเคลือบลายครามอีกครั้ง

ภาพที่ 3-35 แผ่นกระเบื้องเคลือบเฟินไฉ่ (Lin Huangshan, 2022)

เครื่องเคลือบเฟินไฉ่และกุ๊ยไฉ่: การวาดภาพลงบนแผ่นกระเบื้องเคลือบสีขาวโดยตรง ก่อนอื่นใช้สีดำวาดเค้าโครง ต้องค่อย ๆ ไล้ระดับสี โดยใช้วิธีแต้มสีอย่างสม่ำเสมอ เพียงแต่ว่าเทคนิคและสไตล์การตกแต่งทั้งสองแบบนี้มีความแตกต่างกัน สีที่ใช้ก็แตกต่างกัน โดยเฟินไฉ่จะค่อนข้างนุ่มนวล ขณะที่กุ๊ยไฉ่สดใสแจ่มชัด

แผ่นกระเบื้องเคลือบกับภาพจิตรกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบมีความเกี่ยวข้องกันอย่างใกล้ชิดตั้งแต่สมัยโบราณ การปะทะและหลอมรวมกันระหว่างการทำแผ่นกระเบื้องเคลือบกับภาพจิตรกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบในชุมชนเหล่ายาทาน ค่อย ๆ เกิดกระบวนการบูรณาการและก่อให้เกิดเป็นอัตลักษณ์ศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่ายาทาน

4. รูปแบบการสืบทอด

การทำแผ่นกระเบื้องเคลือบและภาพจิตรกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่ายาทานมีรูปแบบการสืบทอดเดียวกันกับทักษะการทำเครื่องเคลือบแบบดั้งเดิมของจิ่งเต๋อเจิ้น ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็นการสืบทอดจากนายช่างสู่ลูกมือและการสืบทอดภายในครอบครัว

การสืบทอดจากนายช่างสู่ลูกมือ

โดยทั่วไปคนที่เรียนทำแผ่นกระเบื้องเคลือบในจังหวัดจันทบุรีเป็นกลุ่มคนที่การศึกษาไม่สูงนัก ทว่ารำเรียนทักษะไปเพื่อหาเลี้ยงชีพ ช่างฝีมือกลุ่มแรก ๆ ที่มาประจำในเหล่ายาทานก็รำเรียนจากนายช่างใหญ่ในโรงงานผลิตเครื่องเคลือบเชิงศิลป์เช่นกัน โดยมักจะต้องเรียนอยู่ 3 ปี ในเหล่ายาทาน ลูกมือที่มือนายช่างใหญ่รับเป็นอาจารย์สั่งสอนมีจำนวนไม่มากนัก นายช่างหนึ่งคนรับลูกมืออย่างมากแค่ครั้งละสองคน โดยมักจะเป็นคนรู้จักแนะนำให้มาหานายช่างหรือลูกมือที่เหล่ายาทาน ลูกมือต้องทำงานในศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์ของนายช่าง ไล่ตั้งแต่ช่วยทำธุระจุกจิกโดยไม่ได้เงินเดือน มีแค่อาหารกลางวันให้ ในช่วงแรก นายช่างจะยังไม่ให้ลูกมือแตะต้องดิน แต่ให้ทำงานที่ใช้แรงอย่างขนย้ายวัสดุก่อน จนกระทั่งลูกมือฝึกฝนได้หลายเดือนแล้ว นายช่างเห็นว่าลูกมือมีความอดทน ไม่กลัวความยากลำบาก ก็จะค่อย ๆ สอนความรู้พื้นฐานให้ เช่น การเหยียบนวดดิน การใช้มือนวดดิน และอาจให้ลูกมือได้ลองทำ หลังผ่านไปหนึ่งปี ลูกมือก็จะเริ่มทำงานต่าง ๆ เช่น ริดดิน ตัดแต่งดิน เติมน้ำ และอื่น ๆ ได้ ในปีที่สอง นายช่างจะเริ่มให้ค่าตอบแทนขั้นต่ำแก่ลูกมือตั้ง 100-500 หยวน เป็นค่าชดเชยเล็ก ๆ น้อย ๆ เมื่อถึงปีที่สาม ลูกมือก็จะสามารถทำขั้นตอนทั้งหมดได้ เมื่อนายช่างรับงาน ก็จะปล่อยให้ลูกมือเป็นผู้ทำแผ่นกระเบื้องเคลือบ โดยให้ค่าคอมมิชชั่น 1-2 หยวนต่อแผ่น ณ จุดนี้จะนับว่าลูกมือเรียนจบแล้ว จะเลือกทำงานในศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์ของนายช่างต่อไปก็ได้ หรือจะออกมาทำด้วยตนเองก็ได้เช่นกัน (Xie Jiarong, 2009)

การสืบทอดภายในครอบครัว

ในอุตสาหกรรมเครื่องเคลือบของจังหวัดจันทบุรี การสืบทอดภายในครอบครัวเป็นวิธีสืบทอดแบบดั้งเดิมที่ดำเนินมาจนถึงปัจจุบัน และยังคงเป็นรูปแบบการสืบทอดหลักของอุตสาหกรรมเครื่องเคลือบ ในอดีต การผลิตเครื่องเคลือบส่วนใหญ่จะเป็นงานหัตถกรรมในครอบครัว ทักษะการทำเครื่องเคลือบจะถูกถ่ายทอดจากสามีสู่ภรรยา บิดาสู่บุตร ซึ่งเป็นการทำเครื่องเคลือบและเรียนรู้กันในบ้าน (Xie Jiarong, 2009, pp.9-15)

รูปแบบการสืบทอดภายในครอบครัวของแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่ายาทานนั้นค่อนข้างเป็นแบบแผน คนทำงานหลักในศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์คือสมาชิกในครอบครัว โดยทั่วไป ปู่หรือพ่อจะเป็นเจ้าของศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์ โดยทำหน้าที่จัดการกิจธุระประจำวัน ตั้งแต่ซื้อวัตถุดิบ จ้างคนมาช่วยงาน ไปจนถึงการจำหน่ายแผ่นกระเบื้องเคลือบ ส่วนสมาชิกคนอื่น ๆ ในครอบครัวจะรับผิดชอบหน้าที่ตามคำสั่งของผู้นำครอบครัว การผลิตทั้งหมดได้รับการวางแผนอย่างเป็นขั้นตอน เนื่องจากข้อจำกัดด้านบุคลากรและเงินทุน การแบ่งงานในศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์แบบครอบครัวจึงไม่ละเอียดนัก สมาชิกคนหนึ่งมักจะคุ้นเคยกับหลาย ๆ ขั้นตอนในการผลิตแผ่นกระเบื้องเคลือบสามารถปฏิบัติได้หลายหน้าที่

ในชุมชนเหล่านี้ท่าน เจ้าของศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์มักเก็บงำทักษะไม่แพร่พรายสู่ภายนอก โดยภายในบ้านจะไม่มีข้อจำกัดเรื่องการแบ่งแยกชายหญิงหรือลูกสาวลูกสะใภ้ เพื่อให้มีกำลังการผลิตเพิ่มขึ้น ดังนั้น ภาพของศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์แบบครอบครัวจึงมักจะเป็นคนทั้งบ้านทำงานร่วมกัน ซึ่งในงานหัตถกรรมประเภทอื่นอาจพบเห็นได้ไม่บ่อยนัก แต่ศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์แบบครอบครัวบางแห่งที่ต้องการปกป้องประโยชน์ส่วนตัว ก็จะถ่ายทอดทักษะให้ภรรยาและลูกชายเท่านั้น โดยไม่สอนให้แก่ผู้อื่น

ตั้งแต่สมัยโบราณจนถึงปัจจุบัน เพื่อความอยู่รอด ผู้คนที่เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรมจะกำหนดข้อบังคับสำหรับทักษะอุตสาหกรรมตั้งแต่ขั้นตอนของเทคนิคงานฝีมือไปจนถึงวิธีการสืบทอด ซึ่ง รูปแบบการสืบทอดเหล่านี้ยังคงใช้อยู่ แต่ด้วยการเปลี่ยนแปลงในความคิดของผู้คนในยุคสมัยปัจจุบัน และภายใต้บริบทการปะทะกันระหว่างความเจริญแบบสมัยใหม่กับวัฒนธรรมดั้งเดิม ช่างฝีมือรุ่นเก่าในชุมชนเหล่านี้จึงเล็งเห็นถึงปัญหาการสืบทอดทักษะงานฝีมือ และหากไม่มีผู้สืบทอด ทักษะงานฝีมือเหล่านี้ก็จะสูญหายไป ด้วยเหตุนี้ ปัจจุบันจึงมีช่างฝีมืองานหัตถกรรมจำนวนมากในเหล่านี้ที่เต็มใจถ่ายทอดทักษะโดยไม่ต้องการสิ่งตอบแทน เพียงต้องการให้มีผู้สืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมสู่คนรุ่นหลังเท่านั้น

ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการผลิตแผ่นกระเบื้องเคลือบ

ใน “บันทึกเครื่องปั้นดินเผาจิ่งเต๋อเจิ้น” มีข้อความหนึ่งระบุว่า “จากดินเผาออกเงยหลากหลายอาชีพ (陶所资各户)” (Lan Pu, 2004) หมายถึง เครื่องเคลือบก่อให้เกิดอาชีพและอุตสาหกรรมแขนงต่าง ๆ ชับเคลื่อนธุรกิจที่เกี่ยวข้องให้พัฒนาจนมีความหลากหลาย ธุรกิจเหล่านี้ช่วยส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมเครื่องเคลือบของจิ่งเต๋อเจิ้นอย่างยั่งยืน และก่อให้เกิดเป็นห่วงโซ่อุตสาหกรรม

ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบ สามารถแบ่งออกเป็นเตาเผาและธุรกิจที่เกี่ยวข้อง รายได้ของเตาเผาส่วนใหญ่มาจากการให้บริการเผาเครื่องเคลือบ แต่เนื่องจากศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์ในเหล่านี้เกือบทุกแห่งมีเตาส่วนตัวเพื่อเผาและผลิตแผ่นกระเบื้องเคลือบของตัวเองอยู่แล้ว ดังนั้น การให้บริการเตาเผาจึงไม่จัดเป็นธุรกิจที่เกี่ยวข้อง สำหรับธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบชุมชนเหล่านี้ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ธุรกิจจัดส่งวัตถุดิบ ธุรกิจรับเข้ากรอบ ธุรกิจบรรจุภัณฑ์กล่องผ้าไหม และธุรกิจขนส่งและกระจายสินค้า

1. ธุรกิจจัดส่งวัตถุดิบ

การจัดส่งวัตถุดิบประกอบด้วยการจัดส่งดินและแก๊ส ผู้ให้บริการจัดส่งดินมีทั้งหมด 5 เจ้า หนึ่งในนั้นเป็นร้านในชุมชนเหล่ายาทาน แต่ปัจจุบันร้านที่อยู่ในชุมชนเหล่ายาทานไม่ได้ให้บริการจัดส่งดินแล้ว ซึ่งส่วนใหญ่จะถูกจัดส่งโดยโรงงานดินในเขตตัวเมืองจิ่งเต๋อเจิ้น ดินพอร์ซเลนของจิ่งเต๋อเจิ้นมีหลากหลายประเภท ซึ่งก็มีราคาแตกต่างกันไป เช่น ดินสำหรับทำเครื่องปั้นดินเผาทั่วไปเส้นละ 10 หยวน ดินสำหรับทำเครื่องเคลือบทั่วไปเส้นละ 15 หยวน ดินขาวคุณภาพปานกลางเส้นละ 20 หยวน ดินขาวคุณภาพสูงเส้นละ 25 หยวน โดยทั่วไป ดินพอร์ซเลนที่ใช้ทำแผ่นกระเบื้องเคลือบในเหล่ายาทานเป็นดินขาวคุณภาพปานกลาง แผ่นกระเบื้องเคลือบที่ผลิตออกมาจะเป็นสีขาวยิ่งขึ้นและเนื้อละเอียดขึ้น สาเหตุที่ไม่เลือกดินขาวคุณภาพสูงนั้นเป็นเพราะดินค่อนข้างนิ่ม เนื้อทรุดง่าย เหมาะแก่การทำเครื่องเคลือบชิ้นเล็ก

ปกติคนงานจากโรงงานผลิตดินจะขับรถขนของคันเล็กมาส่งดินก่อน 7:30 น. ทุกวัน ซึ่งเป็นเวลาหลีกเลี่ยงช่วงเร่งด่วนและการจราจรติดขัดในเหล่ายาทาน โรงงานวัตถุดิบเซรามิกเชิงอี้เป็นหนึ่งในโรงงานวัตถุดิบที่มีขนาดค่อนข้างใหญ่ และมีดินพอร์ซเลนสำหรับทำเครื่องเคลือบเลียนแบบของเก่าโดยเฉพาะ ดินสำหรับงานลักษณะนี้ต้องใช้กรรมวิธีพิเศษและมีราคาสูงกว่าดินทั่วไป คือราวเส้นละ 20 หยวน เนื่องจากศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์เครื่องเคลือบเลียนแบบของเก่ามีเหลืออยู่เพียงไม่กี่เจ้า โรงงานวัตถุดิบหลายแห่งจึงเลิกผลิตดินประเภทนี้ไปแล้วเพราะไม่คุ้มค่า ในจิ่งเต๋อเจิ้นเหลือโรงงานเชิงอี้เพียงแห่งเดียวที่ยังคงผลิตอยู่

ส่วนบริการส่งแก๊สนั้นมี 5 เจ้า โดยมี 2 เจ้าเป็นร้านในพื้นที่เหล่ายาทาน ศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์เครื่องหนึ่งของเหล่ายาทานใช้บริการจัดส่งแก๊สจากบริษัทในพื้นที่ ส่วนที่เหลือจัดส่งโดยบริษัทแก๊สจากในตัวเมือง ทุก ๆ วันเจ้าหน้าที่ส่งแก๊สจะมาถึงเหล่ายาทานตอนเที่ยงหรือบ่าย เพราะศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์ส่วนมากจะทำแผ่นกระเบื้องเคลือบในช่วงเช้าและเริ่มเอาชิ้นงานเข้าเตา ในช่วงบ่าย เตาจะเริ่มติดไฟก่อนเวลาอาหารเย็น การจัดส่งแก๊สให้ถึงเตาในช่วงเที่ยงถึงบ่ายจึงเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมที่สุด

ภาพที่ 3-36 การจัดส่งแก๊ส
(Lin Huangshan, 2021)

2. ธุรกิจรับเข้ากรอบ

ภาพที่ 3-37 กรอบแผ่นกระเบื้องเคลือบ (Lin Huangshan, 2022)

เหล่ายาทานมีศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์รับเข้ากรอบอยู่สามแห่ง ได้แก่ ร้านรับเข้ากรอบเสี้ยวหลง ร้านรับเข้ากรอบตระกูลเส้า และร้านรับเข้ากรอบผิงเพย ร้านที่มีความโดดเด่นได้แก่ร้านรับเข้ากรอบเสี้ยวหลง ส่วนอีกสองเจ้าเป็นคนต่างถิ่นที่มาเปิดกิจการที่นี่ได้ 5 ปีแล้ว

ร้านรับเข้ากรอบเสี้ยวหลงเป็นร้านกรอบแห่งแรกในเหล่ายาทาน เปิดกิจการมาได้เกือบ 15 ปีแล้ว เนื่องจากเป็นเจ้าของอาคาร ซึ่งชั้นบนเป็นที่อยู่อาศัย จึงไม่ต้องจ่ายค่าเช่า ส่งผลให้ราคาไม่แพง ร้านแห่งนี้จึงมีลูกค้ามาเข้ากรอบค่อนข้างเยอะ ในระยะเวลา 15 ปีที่ผ่านมา จำนวนของศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์แผ่นกระเบื้องเคลือบในเหล่ายาทานได้เพิ่มขึ้นเป็นเท่าตัว ทั้งยังมีจิตรกรต่างถิ่นและนักศึกษาจำนวนมากที่มาจากที่อื่นเพื่อวาดภาพและทำกระเบื้องเคลือบ เพื่อความสะดวก คนกลุ่มนี้จึงเข้ากรอบแผ่นกระเบื้องเคลือบที่เหล่ายาทานเลย เจ้าของร้านรับทำกรอบสามารถบรรจุและส่งไปรษณีย์ให้ได้ อุตสาหกรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบของเหล่ายาทานจึงสมบูรณ์ขึ้นอีกขั้น พัฒนาการให้บริการอย่างไม่หยุดยั้ง

3. ธุรกิจบรรจุภัณฑ์กล่องผ้าไหม

เมื่อมีร้านรับเข้ากรอบ ย่อมขาดธุรกิจบรรจุภัณฑ์ที่เป็นกล่องผ้าไหมไปไม่ได้ เมื่อแผ่นกระเบื้องเคลือบมีกล่องผ้าไหม ก็ช่วยให้การขนส่งและการเก็บรักษาสะดวกขึ้น จึงไม่น่าแปลกใจที่เหล่ายาทานจะมีศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลิตกล่องผ้าไหม โดยทั่วไปศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์เหล่านี้จะไม่ตั้งอยู่บนถนนสายหลักของเหล่ายาทาน แต่อยู่ชายขอบของชุมชน มีพื้นที่กว้างขวางพอให้เก็บกล่องผ้าไหมและวัสดุที่ใช้ในการผลิต ร้านรับเข้ากรอบในเหล่ายาทานมักจะจับมือกับร้านกล่องผ้าไหม ซึ่งสะดวกต่อช่างฝีมือและศิลปินจำนวนมาก เป็นการช่วยประหยัดเวลาและพลังงานของทุกคน การทำกล่องผ้าไหมในปัจจุบันสะดวกสบายมาก แค่ลงมือวัดขนาดแผ่นกระเบื้องเคลือบที่เข้ากรอบแล้วส่งไปให้เจ้าของร้าน เมื่อเจ้าของทำกล่องเสร็จแล้วก็จะเรียกคนให้ส่งมาถึงที่ เนื่องจากบริการดีเยี่ยม ศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์กล่องผ้าไหมจึงไม่เพียงให้บริการแค่คนในเหล่ายาทานเท่านั้น แต่ยังรับงานจากภายนอกด้วย

4. ธุรกิจขนส่งและกระจายสินค้า

ภาพที่ 3-38 รถขนส่ง (Lin Huangshan, 2021)

ธุรกิจขนส่งจัดเป็นธุรกิจที่เกี่ยวข้องลำดับสุดท้ายของอุตสาหกรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบ การจัดส่งแผ่นกระเบื้องเคลือบไปถึงมือลูกค้ากลุ่มต่าง ๆ ทั้งจิตรกร ศิลปิน ผู้ค้า และอื่น ๆ นับเป็นการบรรลุห่วงโซ่ตั้งแต่ผลิตไปจนถึงจำหน่ายได้สำเร็จ การขนส่งจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ในเมืองจิ่งเต๋อเจิ้นมีบริษัทขนส่งจำนวนมาก ทั้งยังร่วมมือกับศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์ในเหล่ายาทานจำนวน 5 แห่งเป็นประจำ

บริษัทขนส่งจินชางเป็นบริษัทในพื้นที่เหล่ายาทาน งานหลัก ๆ ของพวกเขาคือการขนส่งแผ่นกระเบื้องเคลือบขาวเป็นชุด ๆ ซึ่งจะไม่รับขนส่งเพียงแผ่นเดียว ทุกวันนี้มีบริษัทขนส่งขนาดใหญ่มาเปิดในเหล่ายาทาน ให้บริการขนส่งแก่ผู้อยู่อาศัยในชุมชนและขนย้ายงานจิตรกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบ เช่น จงทงไคว่ตี้ อ้วนต้าไคว่ตี้ เป็นต้น

ภาพที่ 3-39 คนขี่รถสามล้อ (Lin Huangshan, 2022)

ชุมชนเหล่านี้ยังมียานพาหนะพิเศษอื่น ๆ ได้แก่ รถลาก รถสามล้อ และมอเตอร์ไซค์ โดยปกติจะมีแต่คนท้องถิ่นในจังหวัดที่ให้บริการขนส่งรูปแบบเหล่านี้ รถลากได้รับแรงสนับสนุนน้อย เป็นวิธีขนส่งแบบดั้งเดิม เนื่องจากวิถีชีวิตที่เร่งรีบและการเข้ามาของรถสามล้อกับมอเตอร์ไซค์ ผู้คนจึงเลิกใช้รถลาก และหันมาใช้รถสามล้อและมอเตอร์ไซค์ โดยผู้ให้บริการรถสามล้อกับมอเตอร์ไซค์ในเหล่านี้มี 6 เจ้า ล้วนเป็นคนท้องถิ่นทั้งหมด ปกติหากมีเวลาว่างก็จะใช้รถของครอบครัวมารับงานลักษณะนี้ ซึ่งเป็นงานที่มีเวลาทำงานอิสระ ไม่ต้องลงทุน ทั้งยังสร้างรายได้อีกด้วย

5. การประชาสัมพันธ์

ห่วงโซ่การผลิตแผ่นกระเบื้องเคลือบ เป็นส่วนเชื่อมโยงสำคัญที่นำไปสู่ตลาด ซึ่งเดินทางผ่านชุมชนเหล่านี้ เชื่อมโยงผู้สร้างสรรค์ภาพวาดแผ่นกระเบื้องเคลือบ ตลาดผู้บริโภคในประเทศจีนและต่างประเทศ การใช้วิธีการออนไลน์หรือออฟไลน์เพื่อประชาสัมพันธ์งานศิลปะและขายภาพวาดบนแผ่นกระเบื้องเคลือบ เช่น WeChat Douyin หรือ การจำหน่ายสินค้าผ่านช่องทาง Taobao ไม่เพียงแต่จะเป็นช่องทางสำหรับการประชาสัมพันธ์และการจำหน่ายแผ่นกระเบื้องเคลือบเท่านั้น แต่ยังมีส่วนร่วมในโครงการความร่วมมือและการแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นการขยายอิทธิพลของศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบชุมชนเหล่านี้ไปอีกช่องทางหนึ่ง

ในช่วงหนึ่งทศวรรษที่ผ่านมา สถานีโทรทัศน์และสื่ออิสระได้เริ่มส่งเสริมศิลปะแผ่น กระเบื้องเคลือบชุมชนเหล่านี้มาได้แก่

1. “Jingdezhen Memory – Laoyatan” จัดทำโดย China Net ประเทศจีน
2. “Laoyatan พื้นที่สีกลับจากชื้ออิกา” จัดทำโดยเว็บไซต์อารยธรรมแห่งจิ่งเต๋อเจิ้น
3. “ตัวเอกที่ถ่อมตนในโลกเซรามิก” จัดทำโดยสื่ออิสระด้านศิลปะเซรามิก
4. “ความประทับใจของเหล่ายาทานจิ่งเต๋อเจิ้น” จัดทำโดยเว็บไซต์ศิลปะเมืองหนานชาง
5. “เหล่ายาทาน ภาพแทนของเมืองจิ่งเต๋อเจิ้น” จัดทำโดยสื่ออิสระด้านศิลปะเซรามิก

ภาพที่ 3-40 ผู้วิจัยมอบช่อดอกไม้แก่ศาสตราจารย์ Fang Lili หลังจากการสัมภาษณ์ (Lin Huangshan, มิถุนายน 2023)

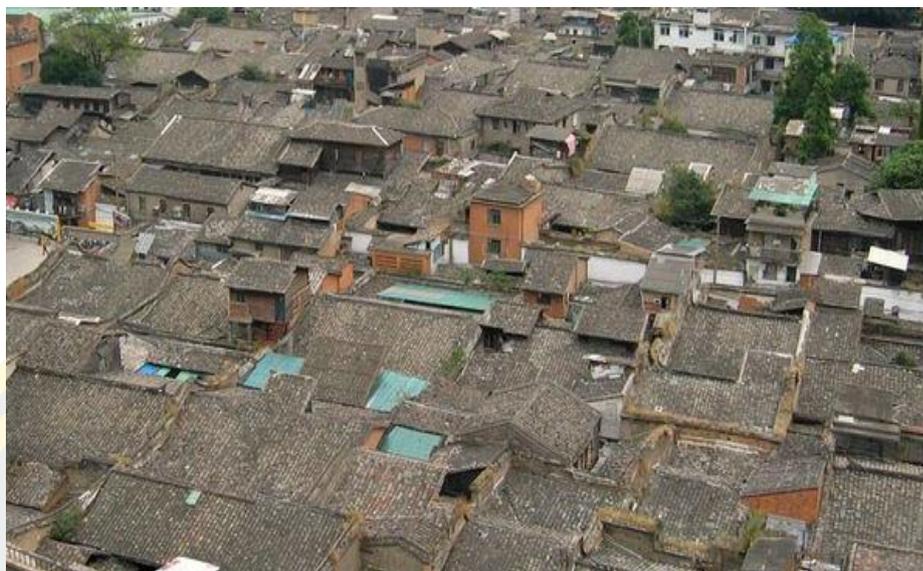
ศาสตราจารย์ Fang Lili นักมานุษยวิทยาศิลปะชื่อดังของจีน เชื่อว่าสินค้าโภคภัณฑ์ที่ไม่มีวัฒนธรรมจะไม่มีคุณค่า และเมืองที่ไม่มีวัฒนธรรมก็ไม่สามารถแข่งขันในเวทีสากล นิเวศวิทยา มนุษยศาสตร์และการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ปัจจุบัน ผู้คนต้องการสัมผัสวิถีชีวิตที่แตกต่างผ่านพื้นที่ทางวัฒนธรรม วัฒนธรรมควรได้รับการจัดระเบียบใหม่และสร้างให้สอดคล้องกับ ยุคสมัย และวัฒนธรรมใหม่ควรถูกสร้างขึ้นบนพื้นฐานธรรมเนียมดั้งเดิม (ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ศาสตราจารย์ Fang Lili, มิถุนายน 2023)

ชุมชนเหล่ายาทาน เป็นผลผลิตที่เกิดขึ้นจากยุคหลังอุตสาหกรรม มีห่วงโซ่อุตสาหกรรม แผ่นกระเบื้องที่สมบูรณ์ การพัฒนาและการเติบโตสอดคล้องกับแนวโน้มของยุคสมัย รัฐบาลสามารถชะลอความเร็วของการขยายตัวของเมืองและให้ความสำคัญกับคุณค่าและการวางแผนของชุมชนงานฝีมือดั้งเดิม โดยศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์ในชุมชนงานฝีมือดั้งเดิมอาจเป็นจุดเริ่มต้นใหม่และสัญลักษณ์ใหม่สำหรับการพัฒนาในอนาคตของเมืองจึงต่อเงิน

กรณีศึกษาพิพิธภัณฑสถานชุมชน

1. พิพิธภัณฑสถานชุมชนซานฟางซีเซียง

ชุมชนซานฟางซีเซียงเคยประสบปัญหาการสูญเสียวัฒนธรรมดั้งเดิม สถาปัตยกรรมดั้งเดิม เสื่อมโทรม และความทรงจำร่วมของชุมชนเริ่มเลือนลาง ทั้งชุมชนแห่งนี้มีพื้นที่ทางวัฒนธรรม 56 แห่ง พื้นที่ความทรงจำทางประวัติศาสตร์กว่า 40 แห่ง และกิจการเก่าแก่กว่า 30 เจ้า มีองค์ประกอบของมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้มากกว่า 200 อย่าง เป็นชุมชนที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมอย่างยิ่ง (Sun Jia, 2018, P.133) ในตอนแรกเริ่ม ผู้คนที่นี่ไม่ตระหนักถึงการคุ้มครองวัฒนธรรมและไม่เข้าใจแนวคิดเรื่องพิพิธภัณฑสถานชุมชน บ้านเรือนถูกสร้างอย่างไร้ระเบียบ โบราณวัตถุถูกทำลาย เป็นต้น แต่เมื่อภาครัฐค่อย ๆ ทำการฟื้นฟูวัฒนธรรม ก็มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้อยู่อาศัยในชุมชนเป็นอย่างดี เปิดโอกาสให้ชาวบ้านเข้าไปมีส่วนร่วมในการวางแผนและทั้งกระบวนการอนุรักษ์ รวมถึงกระตุ้นความกระตือรือร้นของชาวชุมชน สำนักทางวัฒนธรรมของชาวชุมชนจึงค่อย ๆ ก่อตัวขึ้น เป็นการวางรากฐานอันมั่นคงให้พิพิธภัณฑสถานชุมชนเปิดทำการที่นี่ได้อย่างราบรื่น

ภาพที่ 3-41 ภาพมุมสูงของชุมชนซานฟางซีเซียง

(Lin Huangshan, 2021)

การก่อสร้างและการจัดการและกิจกรรมต่าง ๆ ของพิพิธภัณฑ์ชุมชนซานฟางซีเซียงดำเนินการภายใต้การจัดการโดยภาครัฐคณะกรรมการชุมชน ภาคเอกชนบริษัท Sanfangqixiang Protection and Development Co., Ltd และภาคประชาชนมีส่วนร่วม โดยยึดหลักการการอนุรักษ์แบบองค์รวม การอนุรักษ์ในสถานที่เดิมของวัฒนธรรม การอนุรักษ์แบบมีชีวิต การอนุรักษ์ตนเอง การอนุรักษ์แบบเปิดกว้าง การอนุรักษ์ระหว่างการพัฒนา การอนุรักษ์อย่างยั่งยืน และการแบ่งระยะดำเนินการ (คณะกรรมการบริหารพิพิธภัณฑ์ชุมชนซานฟางซีเซียง, 2010)

พิพิธภัณฑ์ชุมชนซานฟางซีเซียงใช้ประโยชน์จากสวนและสถาปัตยกรรมดั้งเดิมภายในชุมชน โดยมีรูปแบบการบูรณาการศูนย์จัดแสดงกลาง ที่จัดแสดงพิเศษ จุดจัดแสดง พื้นที่ประชุม พื้นที่กิจกรรมและพักผ่อนเข้าด้วยกัน ประกอบด้วยศูนย์จัดแสดงกลาง 1 แห่ง (ศูนย์ข้อมูลและเอกสาร) ที่จัดแสดงพิเศษ 33 แห่ง (แบ่งออกเป็นอนุสรณ์สถาน อดีตบ้านพักของบุคคลที่มีชื่อเสียง ศูนย์ประเพณีพื้นเมือง โถงจัดแสดงวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ หอศิลป์ เป็นต้น) และจุดจัดแสดง 19 แห่ง (ร้านอาหารเก่าแก่ ร้านค้าเก่าแก่ ศาลบรรพชน วัดวาอาราม ดนตรี หมากกระดาน การเขียนอักษรจีน ภาพเขียนจีนโบราณ เป็นต้น) กลายเป็นเครือข่ายที่แผ่กระจายครอบคลุมทั้งย่านโดยมีศูนย์จัดแสดงกลางเป็นจุดศูนย์กลาง โครงการอนุรักษ์ซานฟางซีเซียงได้ขยายจนครอบคลุมสภาพสังคมและนิเวศวิทยาของทั้งซานฟางซีเซียงและพื้นที่ใกล้เคียง จนในที่สุดการอนุรักษ์แบบองค์รวมและการจัดแสดงแบบทุกทิศทางของย่านนี้ก็บรรลุผลสำเร็จ (Sun Jia, 2018) เป็นการจัดแสดงวัฒนธรรม “พิพิธภัณฑ์ที่มีชีวิต” แบบองค์รวม และสะท้อนถึง “อัตลักษณ์ท้องถิ่น” ในการสร้างชุมชน

ภาพที่ 3-42 โถงจัดแสดงวัฒนธรรม บ้านสกุลหลิว ซานฟางซีเซียง

(Lin Huangshan, 2021)

เพื่อทำการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมแบบมีชีวิต พิพิธภัณฑ์ชุมชนซานฟางซีเซียงจึงดำเนินนโยบายสิทธิประโยชน์เพื่อดึงดูดช่างชาวบ้านที่สร้างสรรค์วัฒนธรรมท้องถิ่น (เช่น ช่างแกะสลักหินโซ่วซาน ช่างทำเครื่องเงินถอดโครง ช่างเข้าม้วนผ้าภาพเขียนหรือภาพตัวอักษร ช่างแกะสลักไม้เนื้ออ่อนเป็นภาพทิวทัศน์ เป็นต้น) เพื่อฟื้นฟูกิจการเก่าแก่ในชุมชน รวมถึงฟื้นฟูเทศกาลและพิธีกรรมดั้งเดิมของซานฟางซีเซียง จัดกิจกรรมสัมผัสประสบการณ์มรดกทางวัฒนธรรม จัดกิจกรรมอัตลักษณ์ท้องถิ่น เช่น งานโคมไฟเทศกาลหยวนเซียว การประดับเจดีย์และไหว้พระจันทร์ในเทศกาลไหว้พระจันทร์ ขบวนแห่เจ้าแม่มาจู่ การแสดงงิ้ว เป็นต้น การหวนคืนสู่วัฒนธรรมทำให้คนท้องถิ่นกลับมา มี “ความทรงจำร่วม” อีกครั้ง รวมถึงจุดประกายความปรารถนาที่จะแสดงออกทางวัฒนธรรมชาวชุมชนด้วย

ภาพที่ 3-43 ชาวบ้านในซานฟางซีเซียงแต่งกายและแสดงบทบาทย้อนยุค
(Hu, 2012)

ต่อมาภายหลัง เนื่องจากชุมชนได้รับความนิยมมากขึ้นและมูลค่าเชิงพาณิชย์ของการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว หน่วยงานภาครัฐบาลและบริษัทที่ดูแลไม่ได้ป้องกันให้ดี ส่งผลให้มีร้านค้าสมัยใหม่เปิดในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง จำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น และคนท้องถิ่นย้ายออกจากพื้นที่เป็นจำนวนมาก ซึ่งส่งผลกระทบต่อวัฒนธรรมท้องถิ่นโดยตรง ในช่วงไม่กี่ปีมานี้ รัฐบาลผู้เจี้ยนได้ตระหนักถึงผลกระทบต่อการพัฒนาวัฒนธรรมที่เกิดจากการทำให้เป็นสมัยใหม่ จึงได้ทำการตรวจสอบและสำรวจการสร้างวัฒนธรรมท้องถิ่นใหม่อีกครั้ง รวมถึงศึกษาประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมการดับเพลิง ก่อนจะสร้าง “พิพิธภัณฑ์การดับเพลิง” ขึ้นในพื้นที่ใต้ดินของซานฟางซีเซียงในปี 2022 พิพิธภัณฑ์แห่งนี้เปิดให้นักท่องเที่ยวเข้าชมโดยผสมผสานการจัดแสดงทั้งในรูปแบบภาพนิ่งและเคลื่อนไหว บอกเล่าประวัติศาสตร์หนึ่งศตวรรษของการดับเพลิงในมณฑลผู้เจี้ยน ให้ผู้เข้าชมได้เรียนรู้สัมผัสประสบการณ์แบบดั่งในเรื่องการป้องกันเพลิงไหม้และทักษะการหนีเอาชีวิตรอด (Today's Toutiao, 2022)

กิจกรรมเชิงวัฒนธรรมของพิพิธภัณฑ์ชุมชนซานฟางซีเซียงจัดขึ้นโดยมีศูนย์กลางที่จุดเด่นของรูปแบบการบูรณาการท้องถิ่น ประเพณี ความทรงจำและผู้อยู่อาศัย ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาวัฒนธรรมท้องถิ่น แนวทางการอนุรักษ์มรดกวิถีวัฒนธรรมท้องถิ่นของพิพิธภัณฑ์แห่งนี้ควรค่าให้ชุมชนเหล่านายาทานศึกษาและนำมาปรับใช้

2. พิพิธภัณฑสถานชุมชนเมืองเจียง

เขตประวัติศาสตร์เมืองเจียง ซึ่งเป็นสถานที่ที่กำเนิดขึ้นพร้อมกับโรงงานเตาราชสำนัก ผ่านพัฒนาทั้งความเจริญรุ่งเรืองและความเสื่อมโทรม ย่านประวัติศาสตร์แห่งนี้เป็นที่นำร่องปฏิบัติการของพิพิธภัณฑสถานในจิ้งเต๋อเงินแบบระยะยาว โดยยึดมั่นในหลักไม่เปลี่ยนโครงสร้างของย่านและมุ่งทำการบูรณะในตำแหน่งพื้นที่เดิม เพื่ออนุรักษ์ร่องรอยทางประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่เอาไว้

ชุมชนกระเบื้องเคลือบในจิ้งเต๋อเงินมีจุดร่วมที่เป็นเอกลักษณ์ คือการบูรณาการพื้นที่ผลิตและการใช้ชีวิตเข้าไว้ด้วยกัน ซึ่งถือเป็นจิตวิญญาณของชุมชน หลังการบูรณะย่านเมืองเจียงในระยะแรก ผลลัพธ์ที่ปรากฏต่อสายตานั้นน่าตกตะลึงอย่างยิ่ง ซึ่งเป็นการบูรณาการประวัติศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม และสถาปัตยกรรมเข้าด้วยกัน ผู้มาเยือนจะสัมผัสได้ถึงความรุ่งเรืองในอดีต ซึ่งจุดบกพร่องเพียงประการเดียวคือไม่มีผู้คนใช้ชีวิตและทำการผลิตในย่านนี้ มีแต่นักท่องเที่ยวที่หลั่งไหลมาถ่ายรูปและชมอาคารต่าง ๆ เท่านั้น

ภาพที่ 3-44 ภาพเขตประวัติศาสตร์เมืองเจียงหลังการบูรณะซ่อมแซม

(Lin Huangshan, 2022)

ภาพที่ 3-45 ถนนในเขตประวัติศาสตร์เฟิงเจี๋ยล่ง

(Lin Huangshan, 2022)

ในระยะที่สอง โครงการเขตประวัติศาสตร์เริ่มมีความคืบหน้า ระหว่างที่บูรณะเฟิงเจี๋ยล่ง เขตล่าง ได้มีความต้องการจะทำให้ย่านนี้มีผู้คนเข้ามาอยู่อาศัยและทำการผลิต จึงเชิญชวนสตูดิโอของศิลปิน โรงแรมขนาดเล็ก และสถานศึกษาที่มีความร่วมมือมาจัดกิจกรรมพิเศษ

Li Yugang นักร้องและศิลปินชื่อดังของจีนผู้ชื่นชอบเครื่องปั้นดินเผา ได้เปิดศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์เครื่องปั้นดินเผาของตัวเองชื่อ “ศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์อวี” ในเฟิงเจี๋ยล่ง Li Yugang ผสมผสานวัฒนธรรมอุปรากรเข้ากับวัฒนธรรมเซรามิก ใช้สไตล์การร้องอุปรากรที่ตนถนัดตีความเสน่ห์ของเซรามิก ดึงดูดคนท้องถิ่นที่สนใจให้มาเยี่ยมชมและลงมือทำ เรียกได้ว่าเป็นประวัติศาสตร์ของเฟิงเจี๋ยล่ง ถึงแม้ในอดีตจะไม่มีผู้อยู่อาศัยในเขตประวัติศาสตร์เฟิงเจี๋ยล่ง แต่ย่านนี้ก็กำลังมุ่งหน้าสู่สถานะ “ผลิตและดำเนินชีวิต” อย่างช้า ๆ การหลอมรวมของวัฒนธรรมและผู้คนที่แตกต่างกัน รวมถึงการปะทะกันระหว่างวัฒนธรรมเซรามิกกับวัฒนธรรมอื่น ได้นำความสดชื่นมีชีวิตชีวา มาสู่เฟิงเจี๋ยล่ง ผู้คนเหล่านี้ยังคงสร้างอนาคตบนรากฐานของประวัติศาสตร์ รอคอยให้เขตประวัติศาสตร์เฟิงเจี๋ยล่งได้เป็นแบบอย่างของการอนุรักษ์วัฒนธรรมย่านท้องถิ่น

ภาพที่ 3-46 ศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์อวีวี
(Li Yugang, 2022)

ภาพที่ 3-47 Li Yugang วาดตัวละครในอุปรากรจีนบนชิ้นงาน
(Li Yugang, 2022)

เหล่าทายาทกับเผิงเจียงต่างก็เป็นชุมชนในจังหวัดจิ้นเหมือนกัน ทั้งยังมีวัฒนธรรมทำกระเบื้องเคลือบเช่นเดียวกันด้วย จุดแตกต่างคือเหล่าทายาทไม่ได้มีประวัติศาสตร์เก่าแก่เหมือนเผิงเจียง ขณะที่เผิงเจียงไม่มีระบบนิเวศและห่วงโซ่การผลิตกระเบื้องเคลือบแบบเหล่าทายาท เหล่าทายาทมีข้อได้เปรียบคือปัจจุบันผู้คนในชุมชนยังทำการผลิตและใช้ชีวิตอยู่ในพื้นที่ ซึ่งต้องการการจัดการที่เป็นระบบ การปรับปรุงบูรณะ และการพัฒนาต่อยอด การเปลี่ยนแปลงพื้นที่ชุมชนซานฟางซีเซียง

และเชิงเจียงล่างจากการเป็นย่านประวัติศาสตร์ที่คร่ำคร่าทรุดโทรมสู่การเป็นหนึ่งในเขตประวัติศาสตร์ ต้นแบบของเมืองจิ้งเต๋อเจิ้น สามารถเป็นแนวทางและรูปแบบการพัฒนาที่เป็นประโยชน์สำหรับการจัดการชุมชนเหล่ายาทานได้ในอนาคต

ศาสตราจารย์ Ning Gang อดีตอธิการบดีมหาวิทยาลัยเซรามิกจิ้งเต๋อเจิ้น และประธาน กิตติมศักดิ์สมาคมอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้เมืองจิ้งเต๋อเจิ้น ผู้มีคุณูปการต่อการ ส่งเสริมและการพัฒนาวัฒนธรรมเซรามิกจิ้งเต๋อเจิ้นทั้งในและต่างประเทศ ได้ให้ข้อคิดต่อประเด็นการ อนุรักษ์วิถีวัฒนธรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบในชุมชนเหล่ายาทานว่า “ชุมชนเหล่ายาทานเป็นชุมชนที่ ผสมผสานความดั้งเดิมกับความทันสมัยเข้าด้วยกันได้ดีมาก จึงควรได้รับความสนใจและคุ้มครอง โดย ประการแรกเหล่ายาทานต้องปรับปรุงสภาพแวดล้อมและโครงสร้างพื้นฐานสาธารณะ เพื่อดึงดูดคน หนุ่มสาวให้มาอยู่อาศัยมากขึ้น ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานสำหรับการทำการสืบทอด ในแง่พิพิธภัณฑ์ชุมชน ซึ่งเป็นการอนุรักษ์พื้นที่ดั้งเดิมของช่างหัตถกรรม ทั้งยังใช้การลงทุนที่ไม่มากและน่าจะมีความเป็นไป ได้สูง การดำเนินการของพิพิธภัณฑ์ควรเริ่มจากการให้ความรู้แก่ชาวบ้านในชุมชนเรื่องการคุ้มครอง วัฒนธรรม สร้างความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ท้องถิ่น ซึ่งจะเป็นการนำไปสู่การสืบทอดและการพัฒนา ศิลปะและวัฒนธรรมของชุมชนอย่างยั่งยืน”

ภาพที่ 3-48 การสัมภาษณ์ศาสตราจารย์ Ning Gang ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะเซรามิกจิ้น (Lin Huangshan, 2023)

การบรรยายวิชาการ ณ เกาซีชว่น เมืองจิ้งเต๋อเจิ้นในปี 2011 ศาสตราจารย์ Shan Jixiang ผู้อำนวยการสถาบันกู่ก่งแห่งประเทศจีน ผู้เชี่ยวชาญอาวุโสด้านพิพิธภัณฑสถานชุมชนของจีน ที่ปรึกษาและผู้สนับสนุนโครงการพิพิธภัณฑสถานชุมชนซานฟางซีเซียง มองว่าการอนุรักษ์และคุ้มครองวัฒนธรรมเป็นงานที่ไม่มีวันสิ้นสุด ด้วยความก้าวหน้าของยุคสมัย มาตรฐานของการอนุรักษ์จึงต้องยกระดับให้ดียิ่งขึ้นตามบริบทของสังคม โดยมรดกทางวัฒนธรรมต้องหลอมรวมและมีบทบาทที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของผู้คนในสังคม จึงสามารถทำให้ผู้คนเกิดความใส่ใจในมรดกทางวัฒนธรรม วัฒนธรรมแผ่นดินกระเบื้องเคลือบเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมเซรามิก ซึ่งต่างก็ใกล้ชิดกับชีวิตของผู้คนจำนวนมาก เช่น ช่างหัตถกรรมหัตถศิลป์ ผู้สร้างสรรค์งานหัตถกรรม ผู้สืบทอดมรดกทางวัฒนธรรม ซึ่งผู้คนที่กล่าวมาในข้างต้นสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมการอนุรักษ์และการสืบทอด

พิพิธภัณฑสถานชุมชนซานฟางซีเซียงที่มณฑลฝูเจี้ยนนั้นเติบโตอย่างไม่หยุดยั้งด้วยการลงมือลองถูกลงกู่ โครงการนำร่องพิพิธภัณฑสถานเหล่าหยาทานมีข้อได้เปรียบในด้านภูมิทัศน์วัฒนธรรม ซึ่งไม่จำเป็นต้องสร้างวัฒนธรรมขึ้นใหม่ ภาครัฐควรจัดการให้ศิลปะแผ่นดินกระเบื้องเคลือบและผู้คนในชุมชนได้อยู่ในชุมชนเดิม อาคารบ้านเรือนก็ควรคงไว้ในตำแหน่งเดิมโดยบูรณะซ่อมแซมแบบคงอัตลักษณ์ไว้ซึ่งไม่เพียงแต่จะสามารถสร้างประโยชน์ทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวให้แก่เหล่าหยาทาน แต่ยังช่วยปรับปรุงพื้นที่ในการใช้ชีวิต และการสืบทอดศิลปะวัฒนธรรมของพื้นที่ไปสู่ชนรุ่นหลัง

สรุป.....

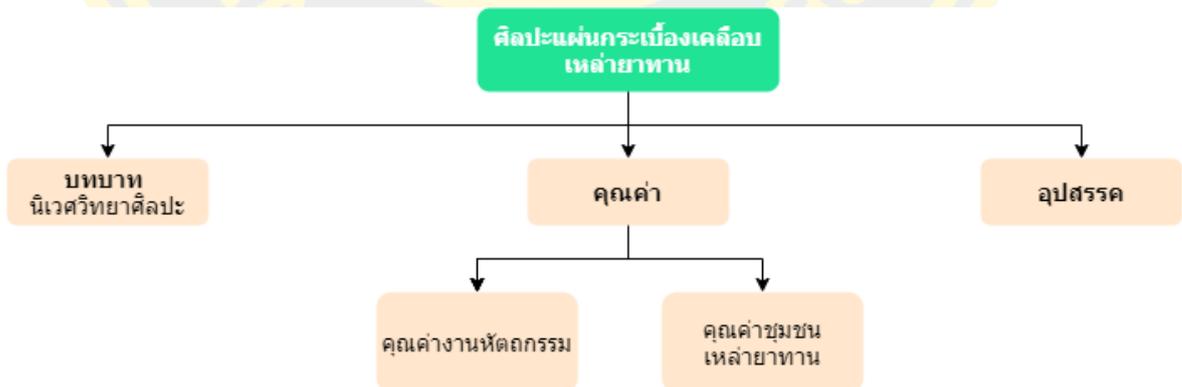
การศึกษาภูมิหลังพัฒนาการทางประวัติศาสตร์และสถานการณ์ในปัจจุบันของงานฝีมือแผ่นดินกระเบื้องเคลือบและชุมชนเหล่าหยาทานในด้านต่างๆ ข้อมูลภาคสนามจากการสัมภาษณ์ตัวแทนผู้สืบทอดงานฝีมือแผ่นดินกระเบื้องเคลือบ จิตรกรแผ่นดินกระเบื้องเคลือบ ผู้เชี่ยวชาญด้านการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม เจ้าหน้าที่รัฐท้องถิ่น ทำให้ผู้วิจัยเข้าใจถึงวิถีการผลิตและเรื่องราวที่น่าสนใจของการทำกระเบื้องเคลือบและชาวชุมชนเหล่าหยาทาน นโยบายการคุ้มครองวัฒนธรรมชุมชนของรัฐบาลและกรณีศึกษาที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะเป็นรากฐานที่สำคัญในการวิเคราะห์บทบาทและคุณค่าของศิลปะแผ่นดินกระเบื้องเคลือบและนำไปสู่การจัดการพิพิธภัณฑสถานเหล่าหยาทานเพื่อการสืบทอดและการพัฒนางานฝีมือเชิงช่าง

บทที่ 4

บทบาทและคุณค่าของศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบ

ในธรรมชาติมีห่วงโซ่อาหารที่ทำหน้าที่รักษาสมดุลในระบบนิเวศ ขณะที่มนุษย์มีห่วงโซ่เชิงนิเวศที่ปกป้องรักษาอารยธรรมของสังคม ซึ่งห่วงโซ่อาหารและห่วงโซ่เชิงนิเวศล้วนมีที่มาจากความปรารถนาและการแสวงหาความอยู่รอดของมนุษย์ ซึ่งพลวัตของสิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดบทบาทและคุณค่าทางสังคม ในฐานะศิลปะกระเบื้องเคลือบของเมืองจิ้งเต๋อเจิ้น งานหัตถกรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบได้ปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมอย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลาอันยาวนานในประวัติศาสตร์ ด้วยความอดสาหะของช่างหัตถกรรมรุ่นต่าง ๆ ศิลปะประเภทนี้จึงหยั่งรากลึกลงในชุมชนเหล่ายาทาน การผลิต วิถีชีวิต และศิลปะหลอมรวมกันเป็นนิเวศวิทยาศิลปะของแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่ายาทาน และกลายเป็นตัวแทนของอุตสาหกรรมศิลปะหัตถกรรมเซรามิกจิ้งเต๋อเจิ้นยุคใหม่

เนื้อหาในบทนี้ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์นิเวศวิทยาศิลปะและหน้าที่ทางสังคมที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมเชิงวิถีวัฒนธรรมในชุมชนเหล่ายาทาน ผ่านมุมมองทฤษฎีมานุษยวิทยาและสังคมวิทยาชุมชน และอาศัยมุมมองทฤษฎีคุ้มครองและสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้และการพัฒนาอย่างยั่งยืน เพื่อวิเคราะห์คุณค่าของงานหัตถกรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบและชุมชนเหล่ายาทานในมิติต่าง ๆ รวมถึงปัญหาที่พบในอุตสาหกรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่ายาทาน โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

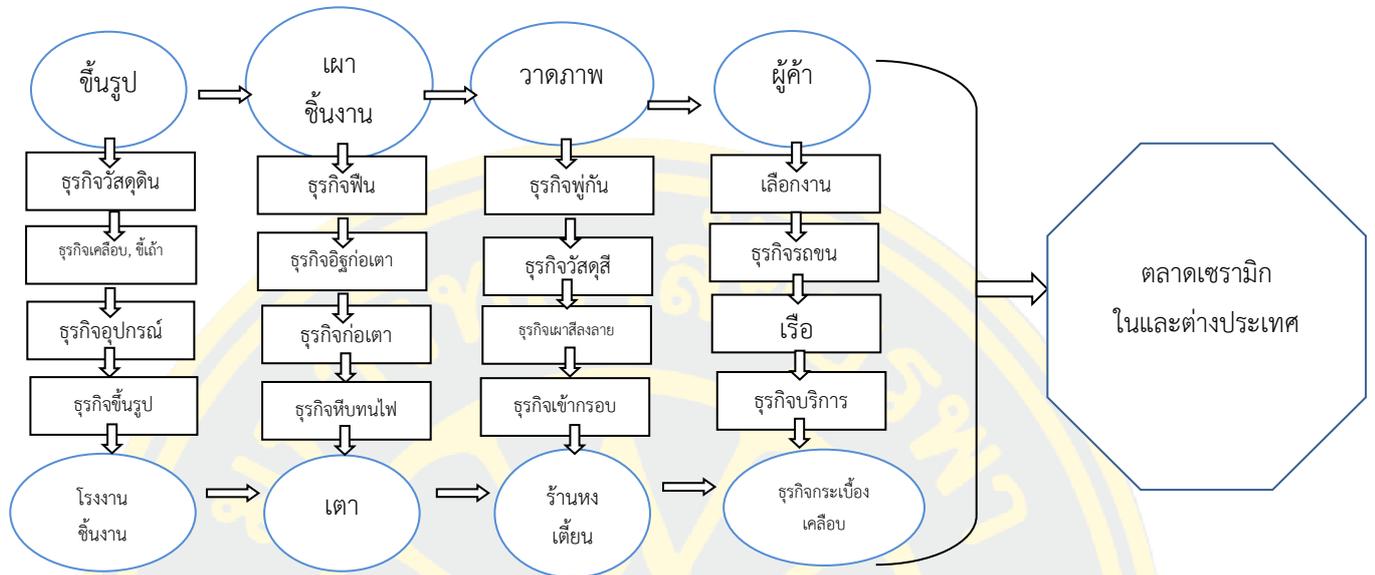

ภาพที่ 4-1 บทบาทและคุณค่าของศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบชุมชนเหล่ายาทาน
(Lin Huangshan, 2023)

บทบาทหน้าที่ด้านนิเวศวิทยาศิลปะ

ธรรมชาติให้กำเนิดชีวิต ชีวิตสรรค์สร้างอารยธรรม อารยธรรมผลักดันการพัฒนาสังคม อารยธรรมช่วยให้มนุษย์สามารถทิ้งร่องรอยเอาไว้ท่ามกลางจักรวาลอันไพศาล ส่วนมนุษย์ก็ทำให้อารยธรรมเจริญรุ่งเรืองยิ่งขึ้นไปได้ นี่คือนิเวศวิทยา “นิเวศวิทยา” แบบหนึ่ง การผลิตเซรามิกหลวมรวมเข้ากับชีวิตประจำวันเป็นวิถีชีวิตของชาวจีนต่อเนื่องกันมาตลอดหลายพันปี บ่มเพาะชาวจีนต่อเนื่องกันรุ่นแล้วรุ่นเล่า ชาวจีนต่อเนื่องกันผู้ชาญฉลาดต้องการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น จึงใช้ประโยชน์จากสภาพแวดล้อมให้มากที่สุดเท่าที่ทำได้ อาศัยทักษะดั้งเดิมสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ปรับปรุงเทคนิคการทำกระเบื้องเคลือบต่าง ๆ จนล้ำเลิศ เกิดเป็นระบบของตนที่เอื้อต่อการพัฒนาวัฒนธรรมเซรามิกแบบหลายทิศทาง

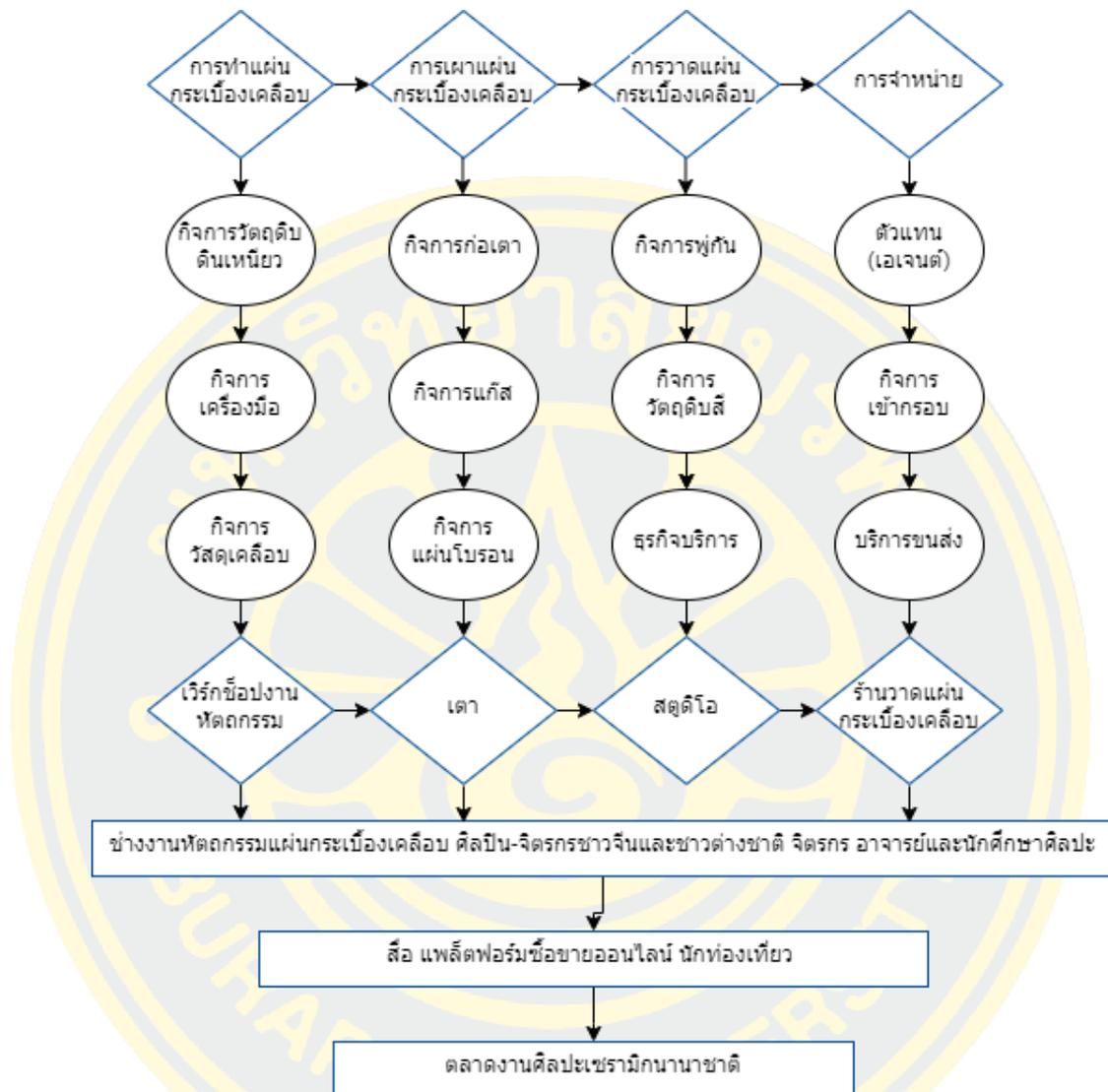
ท่ามกลางการดำเนินการผลิตมาเป็นเวลาอันยาวนาน อุตสาหกรรมงานหัตถกรรมเซรามิกจีนต่อเนื่องกันได้สร้างระบบเฉพาะขึ้นชุดหนึ่ง มีการจำแนกประเภททักษะอย่างชัดเจน โดยแบ่งงานออกเป็นถึง 36 ประเภทและกรรมวิธีผลิตเครื่องเคลือบ 72 ขั้นตอน (Ming Dynasty. Song Yingxing, 2022) โดยทั่วไปสามารถแบ่งธุรกิจออกเป็นสามประเภท ได้แก่ โรงผลิตชิ้นงานกึ่งสำเร็จ (การผลิตชิ้นงานกึ่งสำเร็จก่อนเผาเป็นเครื่องเคลือบ) ร้านหงเตี้ยน (การวาดภาพตกแต่งเครื่องเคลือบ) เตเผา (การเผาชิ้นงานเครื่องเคลือบ) นอกเหนือจากธุรกิจหลักทั้งสามนี้ ยังมีธุรกิจย่อยอื่น ๆ ที่ช่วยในการพัฒนาอุตสาหกรรมดังกล่าวด้วย เช่น ธุรกิจวัตถุดิบผลิตเซรามิก อุปกรณ์ทำเครื่องเคลือบ วัสดุสำหรับลงสี บรรจุภัณฑ์หีบห่อ ขนย้าย จัดจำหน่าย บริการอำนวยความสะดวกในการใช้ชีวิตต่าง ๆ เป็นต้น ความเกี่ยวพันอันใกล้ชิดระหว่างธุรกิจหลักกับธุรกิจย่อยส่งผลให้อุตสาหกรรมงานหัตถกรรมเซรามิกจีนต่อเนื่องกันกลายเป็นจักรอันครบถ้วน รวมถึงทำให้จีนต่อเนื่องกันกลายเป็นเมืองศิลปะเซรามิก “ครบวงจร” ที่ครอบคลุมทั้งการผลิต การจำหน่าย และการบริการ

ภาพที่ 4-2 ท่วงโซ่การผลิตและจำหน่ายงานหัตถกรรมเซรามิกด้วยเตาราชภัฏจิ้งเต๋อเจิ้น (สมัยราชวงศ์หมิงและชิง-ยุคสาธารณรัฐจีน)

ที่มา: Fang Lili: ธรรมเนียมและการเปลี่ยนแปลง (Lin Huangshan, 2023)

หลังจากผ่านไปกว่า 30 ปี ชุมชนเหล่ายาทานได้กลายเป็นศูนย์กลางกระจายสินค้าและชุมชนศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบขนาดใหญ่ที่สุดของจิ้งเต๋อเจิ้น ด้วยพื้นฐานการผลิต “งานหัตถกรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบ” ที่เป็นหัวใจสำคัญ ชุมชนนี้ยังได้พัฒนาธุรกิจแผ่นกระเบื้องเคลือบและธุรกิจอื่นๆ เช่น การขนส่งวัตถุดิบ การเข้ากรอบ กล่องผ้าไหม การขนส่ง อาหารและเครื่องดื่ม ที่พักอาศัย เป็นต้น คุณภาพของแผ่นกระเบื้องเคลือบรวมถึงการบริการได้รับการยกระดับอย่างต่อเนื่อง ดึงดูดผู้มีใจรักศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบจากทั่วโลกให้มาสร้างสรรค์ อยู่อาศัย และใช้ชีวิตที่รื่นรมย์ ณ ชุมชนเหล่ายาทาน

ภาพที่ 4-3 ห่วงโซ่การผลิตศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่ายาทาน

(Lin Huangshan, 2023)

ขณะเดียวกัน ด้วยอิทธิพลของอินเทอร์เน็ตและสารสนเทศ การจำหน่ายแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่ายาทานจึงใช้ช่องทางการขายผ่านแอปพลิเคชัน “วีแชต (Wechat)” ซึ่งถูกผนวกกลายเป็นส่วนหนึ่งของห่วงโซ่การผลิตศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบ “ครบวงจร” ที่ค่อนข้างสมบูรณ์ เปรียบเหมือนศูนย์กลางขนาดเล็กประจำเมือง ซึ่งทำให้อุตสาหกรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่ายาทานพัฒนาไปได้อย่างมั่นคงและเป็นระบบ

จากแผนภาพห่วงโซ่การผลิตและจำหน่ายงานหัตถกรรมเซรามิกด้วยเตาราชภัฏจ้่งเต๋อเจิ้น และแผนภาพห่วงโซ่การผลิตศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบเคลือบเคลือบ สະท่อนให้เห็นได้ว่าอุตสาหกรรมเครื่องเซรามิกจ้่งเต๋อเจิ้นมีห่วงโซ่การผลิตที่สมบูรณ์มาตั้งแต่โบราณจวบจนปัจจุบัน ซึ่งครอบคลุมอาชีพและธุรกิจหลากหลายประเภท ขณะที่สังคมเปลี่ยนแปลงไป องค์ประกอบของห่วงโซ่การผลิตก็เปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลให้อารยธรรมยังคงดำเนินสืบต่อไป ก่อตัวเป็น “นิเวศวิทยา”

ในฐานะชุมชนอิสระ ชุมชนเหล่านี้มีลักษณะพิเศษประการหนึ่ง คือ สามารถกำกับปกครองตนเอง ไม่ถูกแทรกแซงหรือควบคุมจากหน่วยงานหรือองค์กรใดองค์กรหนึ่ง ลักษณะพิเศษอันเป็นอิสระนี้ช่วยให้ “ศิลปะ” เบ่งบานและงอกงามในชุมชนได้ ระหว่างทางจากชิ้นงานเครื่องเคลือบกึ่งสำเร็จรูป สู่ศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบ จนกระทั่งออกสู่สังคมนั้นแฝงไปด้วยกลุ่มอาชีพจำนวนมากที่ช่วยส่งเสริมศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบ ความหลากหลายทางวัฒนธรรมดังกล่าวถูกสะท้อนออกมาอย่างชัดเจนผ่านชุมชนเหล่านี้ เป็นการสร้างสภาพแวดล้อมและเงื่อนไขที่เหมาะสมแก่การก่อตัวของระบบนิเวศศิลปะให้มากยิ่งขึ้น

ขณะที่ความเปิดกว้างและความหลากหลายช่วยส่งเสริมการสื่อสารแลกเปลี่ยนระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ในนิเวศวิทยาศิลปะ กลุ่มเป้าหมายของการบริการในเหล่านี้ค่อนข้างน้อย ๆ ขยายตัวขึ้น และประเภทของการบริการก็หลากหลายขึ้นเรื่อย ๆ การที่อาจารย์และนักศึกษาศิลปะจากสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่ต่าง ๆ เข้ามาปักหลักในเหล่านี้และสร้างฐานวิจัย (research base) ขึ้นในภายหลัง ช่วยผลักดันการบ่มเพาะปัจจัยด้านการศึกษาในเหล่านี้ให้เจริญเติบโต ส่วนศิลปินและจิตรกรที่ตั้งรกรากในเหล่านี้ก็ช่วยส่งเสริมการฟื้นฟูเศรษฐกิจในพื้นที่ ส่งผลให้โครงสร้างและหน้าที่ของระบบนิเวศศิลปะมีการเกิดใหม่และพัฒนา ห่วงโซ่การผลิตศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบก็เติบโตตามไปด้วย เป็นการบ่มเพาะบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับศิลปะประเภทนี้ให้แก่สังคมทางอ้อม

จากชุมชนสู่อุตสาหกรรมงานหัตถกรรมจนกระทั่งถึงบุคลากร ปฏิสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อมโยงทางสังคมและการส่งเสริมซึ่งกันและกันระหว่างอุตสาหกรรมต่าง ๆ ทำให้ศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่านี้ก่อตัวเป็น “ระบบนิเวศศิลปะ” พร้อมทั้งทำหน้าที่ในฐานะระบบนิเวศศิลปะ โดยสะท้อนบทบาทและหน้าที่ผ่าน 4 มิติ ได้แก่ บทบาทการศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรม บทบาทการสืบทอดวัฒนธรรม บทบาทการพัฒนาทางเศรษฐกิจ และบทบาทการสร้างชุมชน บทบาทหน้าที่เหล่านี้ช่วยให้ผู้อยู่อาศัยในชุมชนมีโอกาสได้แลกเปลี่ยนทางศิลปะและวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรมและธุรกิจในชุมชน

บทบาทการศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรม: ระบบนิเวศศิลปะของชุมชนเหล่ายาทานในจังหวัดเต๋อเจิ้น จะช่วยให้ผู้อยู่อาศัยในชุมชนและนักศึกษาจากทุกหนแห่งมีโอกาสอันรุ่งโรยในการศึกษาศิลปะ แผ่นกระเบื้องเคลือบ รวมไปถึงการสร้างงานหัตถกรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบ ภาพจิตรกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบ และการสร้างสรรค์งานศิลปะด้านอื่น ๆ ในการร่วมมือและแลกเปลี่ยนกับศิลปิน อาจารย์ และนักศึกษาศิลปะ ชาวชุมชนและช่างฝีมือในเหล่ายาทานก็ได้มีส่วนร่วมและช่วยเหลือในหลักสูตรและกิจกรรมวิจัยด้วย ภูมิปัญญาช่างท้องถิ่นได้ปะทะกับแนวคิดในรั้วมหาวิทยาลัย งานหัตถกรรมบูรณาการเข้าศิลปะ นำไปสู่การเรียนรู้และฝึกฝนเทคนิคและความรู้ทางศิลปะแขนงต่าง ๆ ยกระดับสุนทรียภาพและความรู้ความเข้าใจทางวัฒนธรรมของคนเหล่านี้ให้ดียิ่งขึ้น

บทบาทการสืบทอดวัฒนธรรม: การปกป้องระบบนิเวศศิลปะของชุมชนศิลปะเหล่ายาทานต้องอาศัยความต่อเนื่องและความมุ่งมั่นของกลุ่มช่างทำเครื่องเคลือบ ด้วยจำนวนของศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์งานหัตถกรรมและสตูดิโอเขียนสีแผ่นกระเบื้องเคลือบที่เพิ่มสูงขึ้นในช่วงหลายปีนี้ ชุมชนเหล่ายาทานจึงกลายมาเป็นแหล่งกระจายสินค้าแผ่นกระเบื้องเคลือบขนาดใหญ่ที่สุดของ จังหวัดเต๋อเจิ้น อุตสาหกรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบของชุมชนแห่งนี้ได้บ่มเพาะและผลิตช่างหัตถกรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบเป็นจำนวนมาก นับว่ามีสภาพแวดล้อมชั้นเลิศที่เอื้ออำนวยต่อการสืบทอด

บทบาทการพัฒนาทางเศรษฐกิจ: ระบบนิเวศศิลปะในชุมชนเหล่ายาทานส่งผลดีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น ด้วยการผลิตและการจัดจำหน่ายแผ่นกระเบื้องเคลือบ การสร้างสรรค์และการจัดจำหน่ายชิ้นงานศิลปะ รวมถึงการดำเนินงานของธุรกิจข้างเคียง สมาชิกในชุมชนจึงมีโอกาสในการหางานและการประกอบการมากกว่า ธุรกิจให้เช่าอาคารในท้องถิ่นก็คึกคักอย่างยิ่ง ซึ่งเพิ่มผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจในชุมชนอย่างมหาศาล และเป็นการเสริมสร้างความมั่นคงและการพัฒนาของชุมชน

บทบาทการสร้างชุมชน: เหล่ายาทานไม่ใช่พื้นที่รกร้างว่างเปล่าเหมือนในอดีตอีกต่อไป โดยการเป็นระบบนิเวศศิลปะของชุมชนเหล่ายาทานช่วยส่งเสริมการสร้างสภาพแวดล้อมของชุมชน การดำเนินการอย่างต่อเนื่องของอุตสาหกรรมศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบ ช่วยกระตุ้นการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน ขณะที่ความต้องการด้านสภาพแวดล้อมของชาวชุมชนก็ได้รับการยกระดับขึ้นเรื่อย ๆ เช่น การสร้างบ้านใหม่ การตกแต่งร้าน การเปลี่ยนมาใช้แผ่นกระเบื้องเคลือบทำป้ายหน้าร้านให้เหมือนกันทั้งชุมชน เพื่อสร้างกลิ่นอายแหล่งงานศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบ ระหว่างที่อิทธิพลค่อย ๆ ขยายออกไป ก็ได้รับความสนใจจากหลายฝ่าย การสร้างชุมชนเหล่ายาทานกลายเป็นจุดสนใจของภาครัฐในแง่การอนุรักษ์วัฒนธรรมในช่วงไม่กี่ปีมานี้ ปัจจุบันรัฐบาลก็ได้เริ่มเตรียมการยกระดับสภาพแวดล้อมของเหล่ายาทาน ปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานในการใช้ชีวิตให้ครบถ้วน จัดทำแผนสร้างพื้นที่ศิลปะสำหรับเยาวชนในชุมชนเหล่ายาทาน สร้างช่องทางสร้างสรรค์ศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบให้แก่เยาวชน และพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในชุมชน

ระบบนิเวศศิลปะเปรียบได้กับระบบไหลเวียนเลือดของชีวิตชุมชน การที่ระบบจะเกิดขึ้นควรประกอบด้วยปัจจัยทั้งสาม ได้แก่ “จังหวะเวลา ชัยภูมิ พลังของผู้คน” ซึ่งในความเป็นจริงไม่ใช่เรื่องง่าย ระบบหนึ่ง ๆ จะพัฒนาได้เป็นอย่างดีและทำหน้าที่ได้อย่างต่อเนื่อง ก็ต้องให้นักวิจัยทำการค้นหาคณะกรประกอบที่มีคุณค่าในระบบเสียก่อน จึงจะมีทิศทางที่แน่นอนในการจัดการวัฒนธรรมของชุมชนและบรรลุการพัฒนาอย่างยั่งยืน

คุณค่าของงานหัตถกรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบ

ในฐานะกิจกรรมเชิงปฏิบัติการแบบดั้งเดิมในยุคแรกเริ่มของอารยธรรมมนุษย์ งานหัตถกรรมไม่ได้เป็นเพียงการแสวงหาคคุณค่าทางวัตถุเพื่อตอบสนองความต้องการที่จะมีชีวิตรอดเท่านั้น แต่ยังเป็นการสร้างความแตกต่างทาง “วัฒนธรรม” “ศิลปะ” และ “วิทยาการ” นำไปสู่การแสวงหาและการถ่ายทอดรายละเอียดเชิงจิตวิญญาณ เช่น ความงาม คุณธรรม ความเชื่อทางศาสนา เป็นต้น ซึ่งสร้างสรรค์เป็นวัตถุจริงที่จับต้องได้และแฝงไว้ด้วยคุณค่าทางความงาม คุณค่าทางจิตวิญญาณ และคุณค่าการสืบทอด

1. คุณค่าทางความงาม

ในฐานะงานหัตถกรรมประเภทหนึ่ง งานหัตถกรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบแต่ละชิ้นถูกทำขึ้นอย่างประณีตบรรจงโดยช่างฝีมือและศิลปินเขียนภาพแผ่นกระเบื้องเคลือบ จึงมีคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์สูงอย่างยิ่ง จากวัตถุดิบสู่ลักษณะภายนอกของแผ่นกระเบื้องเคลือบ เหล่าช่างฝีมือได้ให้ความสำคัญกับความละเอียดและความยืดหยุ่นของเนื้อดินพอร์ซเลน โดยพยายามจะทลายข้อจำกัดของรูปทรงขนาดใหญ่และราบเรียบ รวมถึงสีชาวแววาวของแผ่นกระเบื้องเคลือบ จากแผ่นกระเบื้องเคลือบสู่ศิลปะภาพจิตรกรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบ เหล่าศิลปินได้แสวงหาที่มาของการสร้างสรรค์ จากองค์ประกอบสู่เส้นสาย จากกลดลายสู่สีสัน สร้างสรรค์สิ่งใหม่ในชนบดั้งเดิม ตีความวัฒนธรรมจีนโบราณในการสร้างสรรค์ สะท้อนจุดเด่นของสุนทรียศาสตร์จีนโบราณ เติมไปด้วยคุณค่าทางความงาม

งานหัตถกรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบไม่เพียงสะท้อนให้เห็นถึงระดับอันเหนือชั้นของศิลปะเซรามิกจีน แต่ยังแสดงถึงการแสวงหาสุนทรียภาพในชีวิตอย่างไม่หยุดยั้งของผู้คนด้วย กลุ่มช่างหัตถกรรมและศิลปินแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่านี้ ได้อาศัยภูมิปัญญาและความทุ่มเทของตนและพัฒนางานหัตถกรรมประเภทนี้จนกลายเป็นทักษะที่ใช้สำหรับหาเลี้ยงชีพ จนกระทั่งแผ่นกระเบื้องเคลือบได้กลายเป็นศิลปะแขนงหนึ่ง รับหน้าที่หลอมรวมวัฒนธรรมเข้ากับสุนทรียภาพให้เป็นหนึ่งเดียว ยกกระดับวัตถุให้มีความสำคัญทางจิตวิญญาณ แสดงคุณค่าทางวัฒนธรรมและศิลปะอันรุ่มรวย

2. คุณค่าทางจิตวิญญาณ

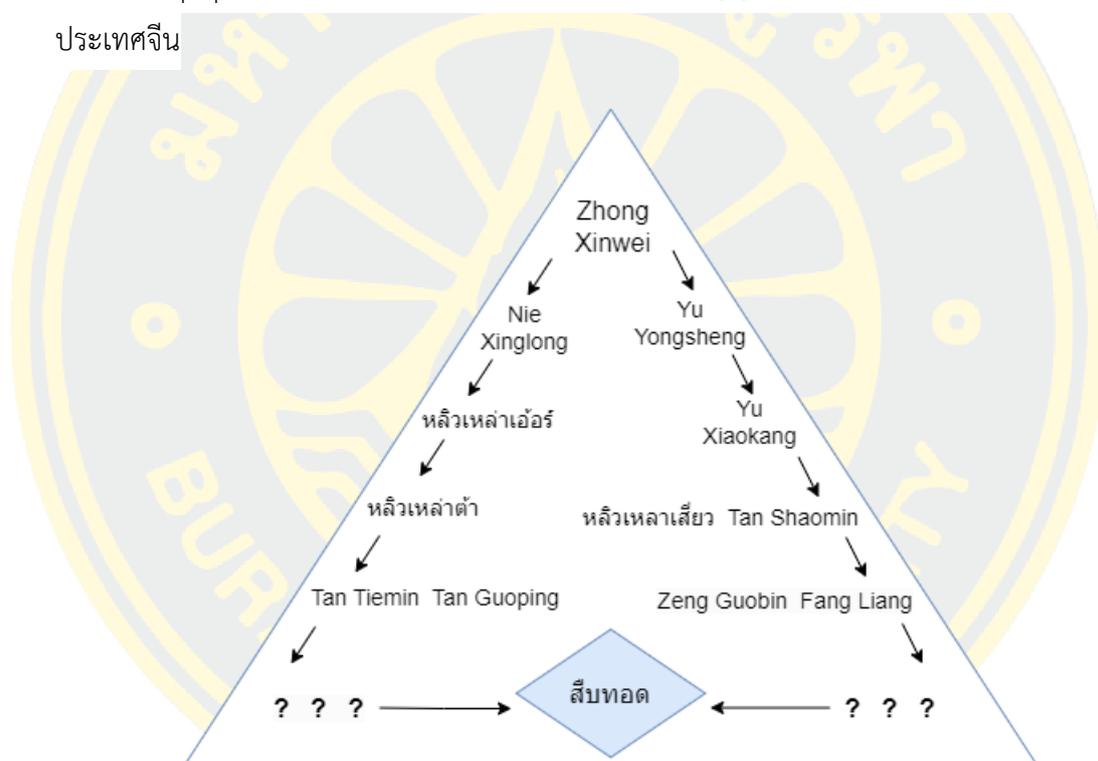
จิตวิญญาณคือภาพสะท้อนธรรมชาติและการแสวงหาคูณค่าของมนุษย์ ทั้งยังเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานที่จะมีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของทั้งตนเองและกลุ่มชาติพันธุ์ งานหัตถกรรมไม่เพียงประกอบด้วยวัฒนธรรมเท่านั้น แต่ยังรวมถึงจิตวิญญาณในการสืบทอดวัฒนธรรมด้วย บ่อยครั้งการสืบทอดวัฒนธรรมก็มักจะเป็นความต้องการทางจิตวิญญาณ ซึ่งไม่ใช่การหวนกลับไปใช้ชีวิตแบบดั้งเดิม หรือย้อนกลับไปสู่ยุคสมัยที่ล้าหลัง ทว่าเป็นการทำให้ผู้คนรำลึกถึงความทรงจำในอดีตผ่านกระบวนการสร้างสรรค์งานหัตถกรรม ผ่านวัตถุที่มีสัญลักษณ์ของชนชาติและชนบทร่วมเนียม ลวดลายการตกแต่ง และประโยชน์ใช้สอย ความทรงจำเช่นนี้สร้างความอบอุ่นและความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งทางจิตวิญญาณอย่างแรงกล้า ซึ่งทำให้ผู้คนรู้สึกว่ามีที่ยึดเหนี่ยวและปลอดภัย (Jing Lei, 2012)

ในสังคมสมัยใหม่ เมื่อผู้คนยกระดับรสนิยมและมีความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมเพิ่มมากขึ้น งานหัตถกรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบก็ไม่ใช่แค่เพียงงานหัตถกรรมอีกต่อไป แต่ยังเป็นสัญลักษณ์แทนวัฒนธรรมและจิตวิญญาณของชาติด้วย ช่างหัตถกรรมเหล่านี้สามารถทนต่อความยากลำบากและทำงานหนักได้ พวกเขาเป็นคนที่มีความกระตือรือร้น และมีความสามัคคี เส้นทางการผลิตและการดำเนินชีวิตของช่างแต่ละคนล้วนเต็มไปด้วยอารมณ์ความรู้สึกและเรื่องราวต่าง ๆ ความทรงจำลักษณะนี้มีความเกี่ยวข้องกับทั้งศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบ และชุมชนเหล่าชาวนานที่ในบ้านของพวกเขาแห่งนี้สามารถเชื่อมโยงอดีตและอนาคตเข้าด้วยกัน ทุกวันนี้ชุมชนเหล่าชาวนานได้โบกมือลายุคสมัยที่ยังเป็นพื้นที่รกร้างว่างเปล่า สู่อการเป็นพื้นที่สร้างสรรค์แผ่นกระเบื้องเคลือบที่ชาวจิ่งเต๋อเจิ้นสืบทอดต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่น ทั้งยังเป็นหมุดหมายพิเศษของอุตสาหกรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบในแควตงเซรามิกอีกด้วย ในจิ่งเต๋อเจิ้น “หากจะซื้อแผ่นกระเบื้องเคลือบต้องไปเหล่าชาวนาน” คำกล่าวข้างต้นคือความภาคภูมิใจที่ช่างหัตถกรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบแห่งเหล่าชาวนานรุ่นแล้วรุ่นเล่าฝ่าฟันจนกระทั่งได้มา ภายในนั้นแฝงไปด้วย “จิตวิญญาณของเหล่าชาวนาน”

3. คุณค่าการสืบทอด

งานหัตถกรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่าชาวนาน เป็นกระบวนการผลิตที่อาศัย “ทักษะ” ไปจนถึง “เครื่องมือ” ในประวัติศาสตร์ การปฏิบัติอุตสาหกรรมส่งผลให้งานหัตถกรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบเคยถูกมองว่าเป็นวิธีการผลิตที่ล้าหลัง แต่งานหัตถกรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบไม่ได้เป็นเพียงกระบวนการสร้างวัตถุ ทว่ายังมีความเกี่ยวข้องกับธรรมชาติ สังคม วัฒนธรรม และศิลปะ คุณค่าที่ถูกสร้างขึ้นเป็นการหลอมรวมระหว่างคุณค่าทางวัตถุกับคุณค่าทางจิตวิญญาณ เป็นสิ่งที่มีคุณค่าการสืบทอดเป็นอย่างยิ่ง

เมื่อกล่าวถึงช่างหัตถกรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบของชุมชนเหล่ายาทาน หากปราศจากพวกเขาที่ทำหน้าที่ผู้สืบทอด ก็คงจะไม่มีแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่ายาทานในทุกวันนี้ การสืบทอดทักษะการทำแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่ายาทานเริ่มต้นจากการที่ Zhong Xinwei คนงานทำแผ่นกระเบื้องเคลือบของโรงงานเครื่องเคลือบเชิงศิลปะรับลูกมือมาฝึกฝน โดยจวบจนปัจจุบันได้สืบทอดต่อกันมาเป็นรุ่นที่ 5 โดยเป็นการสืบสานวิธีการสืบทอดแบบดั้งเดิมทั้งสองรูปแบบของอุตสาหกรรมเซรามิกจิ่งเต๋อเจิ้น อันได้แก่ “การสืบทอดภายในครอบครัว” และ “การสืบทอดจากครูช่างสู่ลูกมือ” นอกจากนี้ชุมชนเหล่ายาทานยังเปิดกว้างต่อผู้คน อาศัยน้ำใจของชาวชุมชนเหล่ายาทานต้อนรับคนรักศิลปะเซรามิกจากทั่วทุกมุมโลก ซึ่งถือเป็นการเผยแพร่และสานต่อจิตวิญญาณช่างฝีมือในวัฒนธรรมดั้งเดิมของประเทศจีน

ภาพที่ 4-4 การสืบทอดงานหัตถกรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่ายาทาน

(Lin Huangshan, 2023)

งานหัตถกรรมและประสบการณ์ล้ำค่าของการทำแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่ายาทานที่ถูกสืบทอดต่อกันมาเหล่านี้ จึงไม่ได้เป็นเพียงมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้อันเลอค่าเท่านั้น แต่ยังช่วยส่งเสริมความภาคภูมิใจทางวัฒนธรรมของคนท้องถิ่น เสริมสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทางวัฒนธรรมของผู้อยู่อาศัย ทุกวันนี้ งานหัตถกรรมมีความสำคัญเหนือกว่าการเป็นวัตถุไปไกลมาก โดยได้กลายเป็นสื่อแทนคุณค่าทางจิตวิญญาณ ซึ่งมีความหมายอย่างยิ่งต่อการผลักดันการสืบทอดและการพัฒนาวัฒนธรรมดั้งเดิมของจีน

คุณค่าของชุมชนเหล่ายาทาน

ชุมชนเหล่ายาทาน เป็นชุมชนที่เป็นตัวแทนของอุตสาหกรรมงานหัตถกรรมเครื่องเคลือบแบบดั้งเดิมของจังหวัดจันทบุรี เป็นศูนย์รวมของทักษะการทำแผ่นกระเบื้องเคลือบ ศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบ วัฒนธรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบ ระบบนิเวศของอุตสาหกรรมเครื่องเคลือบ ศิลปะการทำแผ่นกระเบื้องเคลือบสะท้อนถึงคุณค่าของชุมชนทั้งด้านศิลปะวัฒนธรรมและจิตวิญญาณ

นับตั้งแต่ช่วงปฏิรูปและเปิดประเทศ วัฒนธรรมและศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบของชุมชนเหล่ายาทานได้พัฒนาเคียงคู่กันมา ซึ่งช่วยส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมการผลิตต่าง ๆ ของชุมชน ทั้งยังมีคุณูปการต่อการอนุรักษ์และการผลิตซ้ำของวัฒนธรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบแบบดั้งเดิม ก่อให้เกิดเป็นศิลปวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่ายาทาน สร้างคุณค่าทางสังคม โดยสะท้อนผ่านคุณค่าทางวิถีวัฒนธรรม คุณค่าทางทรัพยากรบุคคล คุณค่าทางเศรษฐกิจ และคุณค่าด้านการท่องเที่ยว

1. คุณค่าทางวิถีวัฒนธรรม

วิถีวัฒนธรรม คืออารยธรรมที่สร้างขึ้นโดยมนุษย์ในพื้นที่ ชุมชน หรือประเทศหนึ่ง ๆ โดยรวมถึงมรดกทางวัฒนธรรมทั้งที่จับต้องได้และไม่ได้ วิถีวัฒนธรรมประเพณี ศิลปะ ประวัติศาสตร์ สถาปัตยกรรม ภูมิทัศน์ทางธรรมชาติ เป็นต้น รวมไปถึงองค์ความรู้ ทักษะ ภูมิปัญญา ค่านิยม ทัศนคติ และอื่น ๆ ที่รวมอยู่ในอารยธรรมดังกล่าว อันที่จริงแล้ว “วิถีวัฒนธรรม” เป็นทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่มีชีวิตประเภทหนึ่ง เป็นทรัพย์สินสำคัญอันไม่อาจแยกขาดจากความอยู่รอดและการพัฒนาของมนุษย์ไปได้ ประเทศจีนที่ให้ความสำคัญกับอำนาจละมุน (soft power) ทางวัฒนธรรม สามารถอาศัยการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ทรัพยากรทางวัฒนธรรมอย่างเหมาะสม เพื่อผลักดันการแลกเปลี่ยนและการสืบทอดทางวัฒนธรรม รวมถึงยกระดับความมีวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ของผู้คนได้ ขณะเดียวกันยังเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจและเสถียรภาพทางสังคมด้วย

ชุมชนศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่ายาทานเป็นชุมชนอิสระที่หลอมรวมงานหัตถกรรมแบบดั้งเดิม การสร้างสรรค์ทางศิลปะ และการสื่อสารเข้าด้วยกัน และเป็นแหล่งรวมช่างหัตถกรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบจำนวนมาก ด้วยการสืบทอดทักษะจากรุ่นสู่รุ่นและการอนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบ สามารถดึงดูดศิลปินทั้งในและต่างประเทศให้เดินทางมาสร้างสรรค์ผลงาน วิถีชีวิตและวิถีการผลิตในชุมชนเหล่ายาทานเปรียบได้กับภาพจำลองของภาพเขียนชิงหมิงช่างเหอหลู หรือจิตรกรรมแนวประเพณีนิยมสมัยราชวงศ์ซ่งเหนือ ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับทิวทัศน์นครหลวงทางตะวันออกของราชวงศ์ซ่งและสภาพความเป็นอยู่ของผู้คนจากชนชั้นต่าง ๆ ในสังคม เป็นหลักฐานถึงความเจริญรุ่งเรืองของนครหลวงในเวลานั้น ทั้งยังเป็นภาพที่แสดงสภาพเศรษฐกิจของเมืองในสมัยราชวงศ์ซ่งเหนือด้วย

แม้เหล่ายาทานที่เก่าแก่ทรุดโทรมจะเทียบไม่ได้กับมรดกจากวัฒนธรรมอันเก่าแก่จากอดีต และเทียบไม่ได้กับความรุ่งเรืองมั่งคั่งของเอเชียตะวันออกในปัจจุบัน แต่ผู้มาเยือนเหล่ายาทานจะสามารถชื่นชมกับบรรยากาศที่มีความเป็นมิตร ได้เข้าไปสัมผัสกับการทำแผ่นกระเบื้องเคลือบทั้งกระบวนการด้วยตนเอง ได้สื่อสารแลกเปลี่ยนกับช่างหัตถกรรมอย่างใกล้ชิด และเข้าใจถึงความรักอันลึกซึ้งที่พวกเขามีต่อแผ่นกระเบื้องเคลือบ นอกจากนี้ ผู้มาเยือนยังสามารถผูกมิตรกับศิลปิน ร่วมวงดื่มชาและสนทนาพูดคุยถึงแนวคิดในการสร้างสรรค์แผ่นกระเบื้องเคลือบ และที่สำคัญที่สุดคือ หากผู้มาเยือนต้องการก็สามารถเรียนรู้ทักษะการทำแผ่นกระเบื้องเคลือบและทดลองสร้างชิ้นงานได้ เรียกได้ว่าเป็นที่ที่ช่วยเติมเต็มความฝันทางศิลปะให้กลายเป็นความจริงได้

2. คุณค่าทางทรัพยากรบุคคล

ทรัพยากรบุคคล คือกลุ่มคนที่สร้างวัฒนธรรมในชุมชน ภูมิภาค หรือประเทศ วัฒนธรรมที่ทรัพยากรบุคคลสร้างขึ้น ได้แก่ มรดกทางวัฒนธรรม ประเพณี ศิลปะ สถาปัตยกรรม ภูมิทัศน์ ซึ่งประกอบด้วย ความรู้ ทักษะ ภูมิปัญญา และค่านิยม

ความอยู่รอดของชุมชนเหล่ายาทานมีความสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกับกลุ่มช่างหัตถกรรม ที่เป็นตั้งเสาหลักของการพัฒนาชุมชน ทั้งยังเป็นปัจจัยสำคัญต่อการสืบทอดและการพัฒนางานหัตถกรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบ การพัฒนาชุมชนเหล่ายาทานย่อมหนีไม่พ้นกลุ่มปฏิบัติการทางศิลปะ การสร้างสรรค์ศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบของกลุ่มศิลปะช่วยผลักดันการผลิตกระเบื้องเคลือบและการพัฒนาของเหล่ายาทาน แนวคิดทางศิลปะและองค์ความรู้ของกลุ่มคนเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อชาวชุมชนเหล่ายาทาน โดยยกระดับบรรณนิมเชิงวัฒนธรรมต่อชาวชุมชนทางอ้อม การพัฒนาอย่างมั่นคงของชุมชนเหล่ายาทานไม่อาจแยกขาดได้จากกลุ่มธุรกิจข้างเคียงต่าง ๆ พวกเขาเข้ากรอบ บรรจุ ส่ง วัตถุประสงค์ จัดหาอาหาร จัดการขนส่ง เป็นแรงสนับสนุนเชิงโลจิสติกส์ที่อยู่เบื้องหลังอุตสาหกรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่ายาทาน

จากความอยู่รอด สู่การพัฒนา และการต่อยอดสู่ความมั่นคงและยั่งยืน ขั้นตอนกระบวนการเพื่อบรรลุเป้าหมายทั้งสามระยะในข้างต้นต้องอาศัยทรัพยากรบุคคล การสร้างสรรค์ของแรงงานในเหล่ายาทานช่วยมอบพื้นที่ที่มีชีวิตให้ผู้คนได้ศึกษาศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบและเข้าไปมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ พลวัตความร่วมมือระหว่างทรัพยากรในลักษณะนี้ก่อให้เกิดเป็นภูมิทัศน์เชิงวิถีวัฒนธรรมการทำแผ่นกระเบื้องเคลือบอันเป็นเอกลักษณ์ของเหล่ายาทาน ซึ่งภูมิทัศน์เชิงวิถีวัฒนธรรมเหล่านี้เองที่ยังคงทำให้เหล่ายาทานมีชีวิต

ภาพที่ 4-5 ทรัพยากรบุคคลของชุมชนเหล่ายาทาน

(Lin Huangshan, 2023)

3. คุณค่าทางเศรษฐกิจ

การผลิตงานหัตถกรรมแบบดั้งเดิมของจีนเป็นระบบเศรษฐกิจแบบธรรมชาติที่ผสมผสานการเกษตรในครัวเรือนเข้ากับการผลิตงานหัตถกรรม ซึ่งเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจหลักและที่มาหลักของความมั่งคั่งทางสังคมในยุคโบราณ ระบบเศรษฐกิจนี้มีปรากฏในรูปแบบของหน่วยการผลิตระดับครัวเรือนหรือตระกูล ในกระบวนการผลิตและการดำเนินการ อุตสาหกรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่ายาทานได้นำความมีชีวิตชีวาสามรูปแบบมาสู่เหล่ายาทาน ซึ่งช่วยส่งเสริมการเติบโตของชุมชนจากการทำอุตสาหกรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบเพียงอย่างเดียวไปสู่การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบ อันเป็นการเพิ่มคุณค่าทางเศรษฐกิจให้แก่ชุมชน

ความมีชีวิตชีวาในรูปแบบแรก: การผลิตและการจำหน่ายแผ่นกระเบื้องเคลือบซึ่งครอบคลุมตั้งแต่ศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์แบบครอบครัวไปจนถึงฐานวิจัย ช่างหัตถกรรมไปจนถึงศิลปิน รูปแบบปิดไปจนถึงการเปิดสู่นานาชาติ ไม่เพียงช่วยกระตุ้นกิจกรรมอุตสาหกรรมแบบพหุวัฒนธรรมในท้องถิ่นเท่านั้น แต่ยังตามมาด้วยจำนวนศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์แผ่นกระเบื้องเคลือบที่เพิ่มสูงขึ้น อัตราการเช่าอาคารในชุมชนที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และอาคารหน้าร้านติดถนนใหญ่ไม่เพียงพอต่อความต้องการ สถานการณ์เช่นนี้ช่วยพลิกสถานการณ์ของชาวบ้านส่วนใหญ่ในเหล่ายาทานที่มีฐานะยากจนไป โดยสามารถเก็บค่าเช่าไปพร้อมกับทำงานหรือทำธุรกิจแผ่นกระเบื้องเคลือบได้ เป็นการเพิ่มขีดความสามารถทางเศรษฐกิจให้สูงขึ้น

ความมีชีวิตชีวาในรูปแบบที่สอง: ในช่วงไม่กี่ปีมานี้ การรวมตัวของกลุ่มศิลปะต่าง ๆ ช่วยกระตุ้นให้สตูดิโอศิลปิน ศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์แผ่นกระเบื้องเคลือบ และธุรกิจร้านค้าต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการค้าก็เนินชีวิตประจำวันขยายตัวอย่างรวดเร็ว ขณะเดียวกัน ความสามารถในการแข่งขันในตลาดก็เพิ่มสูงขึ้น เพื่อความอยู่รอดทางธุรกิจ กลุ่มช่างหัตถกรรมจึงมักจะตั้งราคากลางรายรับต่อปีก็ค่อนข้างสมดุล เมื่อเศรษฐกิจหลักของชุมชนมีความมั่นคง เศรษฐกิจพหุภาคีจึงค่อยเริ่มพัฒนา ซึ่งเปิดโอกาสในการทำงานและการสร้างธุรกิจให้แก่ผู้คนในท้องถิ่นมากขึ้น

ความมีชีวิตชีวาในรูปแบบที่สาม: การที่อุตสาหกรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบพัฒนาไปอย่างมั่นคงนำไปสู่กิจกรรมศึกษาศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบ เช่น อาจารย์สถาบันอุดมศึกษาจำนวนมากนำนักศึกษาเข้ามาในช่วงปิดเทอมเพื่อเรียนรู้และสร้างสรรค์ผลงาน ส่วนหน่วยงานด้านศิลปะและสังคมหลายแห่งก็จัดกิจกรรมชุมนุมคุณภาพจิตรกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบ เพื่อสร้างประสบการณ์และเผยแพร่วัฒนธรรมเซรามิกของจังหวัดจันทบุรี ทั้งยังมีการเปิดหลักสูตรวาดภาพจิตรกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบสำหรับศิลปินจากทั่วประเทศ มีเพียงเหล่ายาทานที่สามารถรองรับความต้องการด้านแผ่นกระเบื้องเคลือบอันหลากหลายของผู้ใช้บริการได้ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเหล่ายาทานจึงได้เริ่มเจริญรุ่งเรืองขึ้น

4. คุณค่าด้านการท่องเที่ยว

คุณค่าทางความงาม คุณค่าทางจิตวิญญาณ คุณค่าทางวิถีวัฒนธรรม และคุณค่าทรัพยากรบุคคลของศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบชุมชนเหล่ายาทาน เป็นพลังที่สามารถต่อยอดสู่การสร้างมูลค่าการท่องเที่ยวของชุมชนเหล่ายาทาน ศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบชุมชนเหล่ายาทานสามารถอาศัยในการส่งเสริมความต่อเนื่องของการอนุรักษ์และสืบทอด และเป็นตั้งก้าวสำคัญของการพัฒนาศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบชุมชนเหล่ายาทาน คุณค่าด้านการท่องเที่ยวของชุมชนเหล่ายาทาน สามารถแบ่งออกเป็นสี่ประการ ดังนี้

1. กระตุ้นการพัฒนาการท่องเที่ยว ชุมชนเหล่ายาทานดึงดูดคนรักศิลปะจำนวนมากให้มาเยี่ยมชมและท่องเที่ยว ด้วยลักษณะเฉพาะของชุมชนในเขตเมือง แหล่งงานหัตถกรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบที่ไม่เหมือนใครในจังหวัดจันทบุรี และภูมิทัศน์ทางวิถีวัฒนธรรมอันเรียบง่ายไม่ปรุงแต่ง อันเป็นการกระตุ้นการพัฒนาการท่องเที่ยว

2. ส่งเสริมความเจริญรุ่งเรืองของธุรกิจท้องถิ่น ด้วยจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ธุรกิจร้านค้าในละแวกชุมชนเหล่ายาทานก็เติบโตขึ้นอย่างรวดเร็วเช่นกัน นอกจากนี้จะมีร้านอาหารกินเล่นของท้องถิ่นและร้านขายสินค้างานหัตถกรรมเป็นจำนวนมากแล้ว ยังมีโฮสเทลและโรงแรมเปิดให้บริการเพิ่มขึ้นด้วย ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสในการทำงานและการทำธุรกิจให้แก่ชาวบ้านในพื้นที่

3. ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม ชุมชนเหล่าयाทานดึงดูดคนรักศิลปะและนักท่องเที่ยวจากทั่วโลกให้มาเยี่ยมชมเยือน ทำให้ชาวบ้านท้องถิ่นกับนักท่องเที่ยวต่างก็มีโอกาสได้แลกเปลี่ยนและทำความเข้าใจวัฒนธรรมที่ต่างออกไป ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการเผยแผ่วัฒนธรรมจีน และการส่งเสริมภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวของมณฑลเจียงซี อันเป็นการกระตุ้นการพัฒนาเศรษฐกิจการท่องเที่ยวของจังหวัดเอ่ย์เจิ้นให้มากยิ่งขึ้น

4. เพิ่มรายได้ให้รัฐบาลท้องถิ่น ในฐานะแหล่งผลิตแผ่นกระเบื้องเคลือบขนาดใหญ่ที่สุดของจังหวัดเอ่ย์เจิ้น ยอดจำหน่ายของแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่าयाทานและการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่ส่งผลต่อหลายฝ่าย ทำให้รัฐบาลท้องถิ่นเก็บภาษีและมีรายได้เพิ่มขึ้น รายได้เหล่านี้สามารถนำไปใช้ในการก่อสร้างและจัดการชุมชน รวมถึงส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเหล่าयाทาน ก่อให้เกิดวงจรเศรษฐกิจการท่องเที่ยวที่ดี

ปัญหาในการอนุรักษ์ สืบทอด และพัฒนาศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบ

หัวใจสำคัญอันเป็นรากฐานของศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบ คือการทำแผ่นกระเบื้องเคลือบอันเป็นขั้นตอนที่ยากลำบากที่สุด เมื่อเทียบกับอุตสาหกรรมกระเบื้องเคลือบประเภทอื่น การทำแผ่นกระเบื้องเคลือบปรากฏปัญหาที่อาจส่งผลกระทบต่ออนุรักษ์ สืบทอด และพัฒนาศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบ โดยสามารถแบ่งได้เป็นห้าประเด็นหลัก ดังนี้

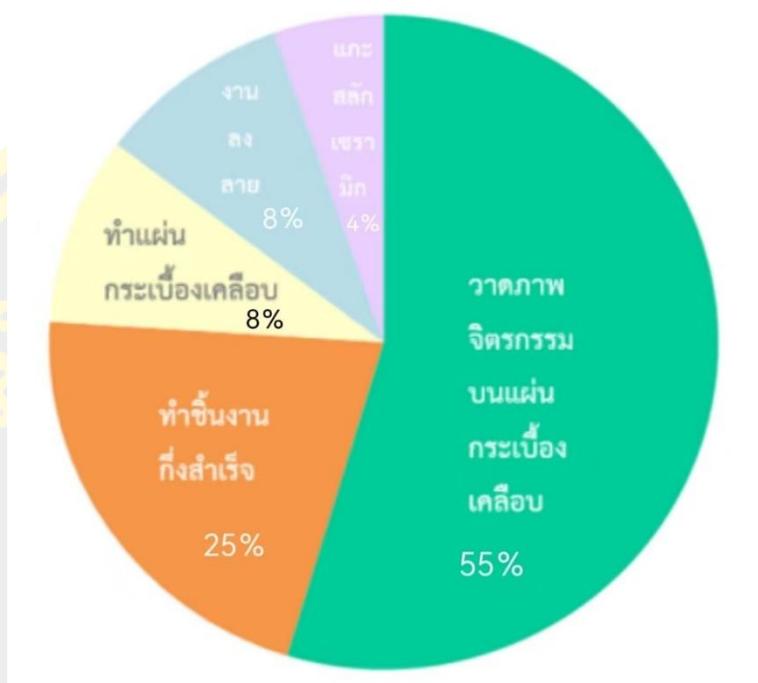
1. ปัญหาด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน

อาคารบ้านเรือนดูเรียบง่ายและทรุดโทรม ทางเป็นหลุมเป็นบ่อ สายไฟฟ้าระโยงระยาง ต้นไม้พืชพรรณดูไม่สวยงาม มีห้องสุขาน้อย และมีที่จอดรถจำกัด แม้สภาพแวดล้อมที่ย่ำแย่จะขัดขวางความรักของคนรักแผ่นกระเบื้องเคลือบไม่ได้ แต่ก็ใช่อุปสรรคในระดับหนึ่งต่อนักท่องเที่ยวที่อยากมาทำแผ่นกระเบื้องเคลือบที่เหล่าयाทาน รวมถึงคนหนุ่มสาวที่คิดจะอยู่อาศัยและหาเลี้ยงชีพในเหล่าयाทาน

2. การขาดแคลนผู้สืบทอด

ประการแรก ในบรรดาอุตสาหกรรมเซรามิกประเภทต่าง ๆ ของจังหวัดเอ่ย์เจิ้น ภาพจิตรกรรมบนเซรามิกนั้นเป็นอุตสาหกรรมหลัก ขณะที่ในบรรดาอุตสาหกรรมงานหัตถกรรมทำกระเบื้องเคลือบของจังหวัดเอ่ย์เจิ้น การทำชิ้นงานถึงสำเร็จรูปเป็นอุตสาหกรรมหลักมาโดยตลอด ด้วยเหตุผลทางประวัติศาสตร์ เครื่องเคลือบในยุคราชวงศ์ต่าง ๆ จึงมักมีรูปทรงเป็นแจกัน กา ถ้วย ชาม และจานเป็นส่วนใหญ่ จนเมื่อถึงยุคราชวงศ์ชิงตอนปลาย ภาพจิตรกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบจึงเริ่มได้รับความนิยม ด้วยเหตุนี้ งานหัตถกรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบจึงเป็นทักษะที่ไม่ค่อยมีผู้รู้มาแต่ไหนแต่ไรเมื่อ

เทียบกับทักษะอื่นในอุตสาหกรรมเซรามิกจิ่งเต๋อเจิ้น อีกทั้งในหมู่งานหัตถกรรมเซรามิกจิ่งเต๋อเจิ้นก็นับว่ามีสัดส่วนการสืบทอดและการศึกษาค่อนข้างต่ำ

ภาพที่ 4-6 สัดส่วนอุตสาหกรรมเซรามิกจิ่งเต๋อเจิ้น

(Lin Huangshan, 2023)

ประการที่สอง ถึงแม้ผู้คนในปัจจุบันจะเริ่มเกิดความเบื่อหน่ายเครื่องจักรและการขยายตัวของเมือง ขณะที่งานหัตถกรรมเริ่มกลายเป็นที่โปรดปรานของคนจำนวนมากและค่อย ๆ ฟื้นฟูความนิยมอีกครั้ง แต่ก็ยังยากที่จะเปลี่ยนค่านิยมดั้งเดิมที่ฝังรากลึกในจิตใจของชาวจีน นั่นคือ หวังให้ลูกชายเป็นมังกร หวังให้ลูกสาวเป็นหงส์ การทำแผ่นกระเบื้องเคลือบต้องคลุกดินคลุกฝุ่นทุกวัน ไม่ใช่งานที่พ่อแม่ชาวจีนอยากให้ลูกตัวเองทำ บรรดาช่างทำแผ่นกระเบื้องเคลือบในเหล่ายาทานเองก็ไม่อยากให้ลูกต้องมาลำบากเหมือนตน จึงมีแนวโน้มจะให้ลูกเลือกงานตำแหน่งสูง ๆ หรือผลตอบแทนดีกว่า (เช่น เขียนภาพจิตรกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบ) โดยมองข้ามคุณค่าและความสำคัญของงานหัตถกรรมดั้งเดิมเหล่านี้ ซึ่งอาจนำไปสู่การลดความสำคัญและขาดแคลนผู้สืบทอดงานหัตถกรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบได้ อันที่จริง นี่นับเป็นการสิ้นเปลืองทรัพยากรมนุษย์และวัฒนธรรมอย่างชัดเจนที่สุด

ปัจจุบัน มีศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์แผ่นกระเบื้องเคลือบเลียนแบบของเก่าที่ใช้กรรมวิธีเผาแบบวางตั้งเหลือเพียงแห่งเดียวเท่านั้นในเหล่ายาทาน ซึ่ง Liu Tongyin ที่เป็นเจ้าของศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์ก็อยู่ในสถานะกึ่งเกษียณแล้ว ขณะที่ลูกชาย Liu Shibing ทำงานด้านภาพจิตรกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบ และไม่มีคนรับช่วงต่อ จึงมีความเสี่ยงที่ทักษะจะสูญหายไป

3. แนวคิดด้านการอนุรักษ์และสืบทอดมรดกงานหัตถกรรมที่ยังไม่แข็งแกร่ง

ช่างทำแผ่นกระเบื้องเคลือบในเหล่ายาทานโดยส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาน้อยและไม่ค่อยมีความลึกซึ้งด้านวัฒนธรรมนัก สำหรับคนกลุ่มนี้ งานหัตถกรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบเป็นเครื่องมือในการหาเลี้ยงชีพ จึงไม่อาจเข้าใจและชื่นชมนัยยะและคุณค่าทางวัฒนธรรมของศิลปะประเภทนี้ได้เป็นอย่างดี ช่างหัตถกรรมขาดความตระหนักรู้และการกำหนดมาตรฐานให้ตัวเอง เมื่อเผชิญกับการแข่งขันทางธุรกิจและการกดราคาจากพ่อค้า ช่างแต่ละคนจึงอาจเลือกใช้วิธีตั้งราคาต่ำกว่าตลาดเพื่อให้ตนมีรายได้เพิ่ม ซึ่งเป็นการตัดราคาช่างคนอื่น ช่างอายุน้อยที่เพิ่งเริ่มกิจการบางส่วนก็อยู่ต่อไม่ได้และต้องเปลี่ยนอาชีพ ยิ่งสร้างความสูญเสียให้แก่มรดกทางวัฒนธรรม รวมถึงยากที่จะรับประกันการสืบทอดและการพัฒนางานหัตถกรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบ

4. ขาดการสนับสนุนเชิงนโยบายและการจัดการ

เหล่ายาทานเป็นหมู่บ้านอิสระมาโดยตลอด และเนื่องจากมีคนต่างถิ่นอพยพเข้ามาเป็นจำนวนมาก ที่นี่ยังไม่มีการตั้งหน่วยงานจัดการหมู่บ้าน โดยที่ผ่านมา ประเด็นที่ฝ่ายปกครองระดับสูงใส่ใจเกี่ยวกับเหล่ายาทานมีเพียงเรื่องความปลอดภัยในการผลิตเท่านั้น ไม่มีเรื่องวัฒนธรรมและช่างหัตถกรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบของเหล่ายาทานเลย กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบแทบเป็นศูนย์ ชาวชุมชนเหล่ายาทานต่างคาดหวังให้อุตสาหกรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบได้รับความสนใจ แต่ก็ยังขาดความมั่นใจในวัฒนธรรมของตนเอง

5. ขาดแคลนช่องทางการค้าระหว่างประเทศ

ตลาดเซรามิกของจิ่งเต๋อเจิ้นมีขนาดค่อนข้างเล็ก มีธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเป็นหลัก ขณะที่ธุรกิจชั้นนำไม่เข้ามามีบทบาทมากนัก ในแง่ของช่องทางการค้าระหว่างประเทศ การค้าเซรามิกจิ่งเต๋อเจิ้นยังไม่เข้าสู่ยุค “อินเทอร์เน็ตพลาซัส” อย่างเต็มรูปแบบ หลัก ๆ แล้วการจำหน่ายเซรามิกยังต้องพึ่งพาการค้าแบบดั้งเดิมและงานจัดแสดงและเจรจาธุรกิจเซรามิก แต่ขาดช่องทางให้บริการการค้าระหว่างประเทศ เช่น แพลตฟอร์มอีคอมเมิร์ซข้ามพรมแดน โกดังปลอดภาษี โกดังนอกประเทศ ศูนย์บริการนอกประเทศ เป็นต้น (China News Network, 2023) การจำหน่ายแผ่นกระเบื้องเคลือบและภาพจิตรกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่ายาทานก็ตกอยู่ในสถานการณ์เดียวกัน ช่างหัตถกรรมที่อยู่ในวัยสูงอายุกันเกือบทั้งหมดไม่สามารถขายสินค้าทางอินเทอร์เน็ตได้ โดยขาดทั้งความรู้ความเข้าใจและวิธีการที่จะโฆษณาด้วยสื่อออนไลน์ จึงได้แต่พึ่งพาลูกค้าที่มาถึงร้านหรือ

ลูกค้าเก่าแก่ กระทั่ง “งานแสดงเซรามิกนานาชาติ” ที่จัดในจังหวัดเองก็ยังไม่เข้าร่วมด้วยซ้ำ การไม่ได้รับความสนใจจากภาครัฐและผู้นำธุรกิจยังส่งผลให้การค้าในเหล่ายาทานอยู่ในสภาวะอ่อนแอ

ปัญหาข้างต้นทั้งห้าประการที่การพัฒนาชุมชนเหล่ายาทานกำลังเผชิญอาจส่งผลกระทบต่อ การสืบทอดและการพัฒนาศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่ายาทาน เพื่อการอนุรักษ์และการสืบทอด งานหัตถกรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบ จึงควรให้ความสำคัญกับการปรับปรุงสภาพแวดล้อมในการ ทำงานของช่างหัตถกรรม ส่งเสริมการบ่มเพาะบุคลากรคนรุ่นใหม่เพื่อสืบทอดทักษะการทำแผ่น กระเบื้องเคลือบ ขณะเดียวกัน ภาครัฐควรให้การสนับสนุนเชิงนโยบาย ปรับปรุงระบบที่เกี่ยวข้อง เสริมความแข็งแกร่งให้กับการคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาและการกำกับดูแลตลาดงาน หัตถกรรม ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานหัตถกรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบในหมู่คนรุ่นใหม่ เพื่อการอนุรักษ์และการสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่ายาทาน

สรุป.....

เหล่ายาทานเป็นชุมชนที่เปี่ยมไปด้วยพลังแห่งชีวิต ภายในชุมชนไม่เพียงแฝงด้วยกลิ่นอาย ความมีชีวิตชีวา แต่ยังสัมผัสได้ถึงศิลปหัตถกรรมแบบดั้งเดิมและบรรยากาศทางศิลปะ ผู้อยู่อาศัยใน ชุมชนเป็นตั้งโครงสร้างกระดูกของเหล่ายาทาน ทักษะการทำกระเบื้องเคลือบแบบดั้งเดิมเป็นตั้งโลหิต ส่วน การวาดจิตรกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบนั้นเป็นตั้งกล้ามเนื้อ ในบั้นนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ บทบาทคุณค่าของงานหัตถกรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบและชุมชนเหล่ายาทานในมิติต่าง ๆ รวมถึง ปัญหาที่พบในอุตสาหกรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่ายาทาน ซึ่งเป็นข้อมูลที่จะนำไปสู่การสร้าง แผนการจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่ายาทาน ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ที่กล่าวมาข้างต้นทำให้ ผู้วิจัยเชื่อมั่นยิ่งขึ้นไปกว่า พิพิธภัณฑ์ชุมชนจะเป็นชุมชนพลังอันไม่มีที่สิ้นสุดที่จะทำให้ชุมชนเหล่ายา ทานและศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบของเหล่ายาทานเปี่ยมด้วยพลังของชีวิต

บทที่ 5

การจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่ายาทาน การสืบทอดและการพัฒนางานฝีมือเชิงช่าง

ห่วงโซ่การผลิตเชิงนิเวศของศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่ายาทานมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิต และการพัฒนาทางเศรษฐกิจในท้องถิ่น ลักษณะเฉพาะที่โดดเด่นในการเปิดกว้างและยอมรับผู้คน ภายนอกของชุมชนเหล่ายาทานส่งผลให้ศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบดึงดูดศิลปินจากทั่วโลก อันจะเป็น ผลดีต่อส่งเสริมการแลกเปลี่ยนและสานสัมพันธ์ทางวัฒนธรรม ท่ามกลางสังคมที่เจริญก้าวหน้าและยุค สมัยที่เปลี่ยนแปลง ด้วยความต้องการที่จะผลักดันให้ศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่ายาทานพัฒนา อย่างยั่งยืน ผู้วิจัยจึงอาศัยภูมิหลังทางประวัติศาสตร์และวิถีวัฒนธรรมของศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบ ชุมชนเหล่ายาทาน เพื่อใช้ในการจัดการวัฒนธรรมเหล่ายาทาน ผ่านแนวคิดการจัดการโครงการนำ ร่องพิพิธภัณฑ์ชุมชน ประยุกต์ใช้รูปแบบการบูรณาการพื้นที่จัดแสดงนิทรรศการ พื้นที่จัดแสดงวิถี ชุมชน พื้นที่ตลาดซื้อขายแผ่นกระเบื้องเคลือบ และพื้นที่สนับสนุนการ โดยผลักดันให้ชุมชนทำหน้าที่ เป็นคลังวัฒนธรรมของพิพิธภัณฑ์ ชาวชุมชนเป็นภัณฑารักษ์ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการและ ดำเนินการและเผยแพร่กิจกรรมวัฒนธรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบในสังคมและสถานศึกษา โดยมี รายละเอียดดังนี้

การจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่ายาทานภายใต้การส่งเสริมเชิงนโยบาย

พิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่ายาทานยึดมั่นในรัฐธรรมนูญ กฎหมาย ข้อกำหนด และนโยบาย แห่งชาติ ปฏิบัติตามค่านิยมหลักแบบสังคมนิยม ดำเนินรอยตามแนวคิดสำคัญตามหลักสังคมนิยมอัต ลักษณ์จีนยุคใหม่และหลักการจากการประชุมสมัชชาใหญ่พรรคคอมมิวนิสต์จีนครั้งที่ 20 รวมถึง ข้อคิดสำคัญว่าด้วยการอนุรักษ์และการสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมจากท่านเลขาธิการพรรคฯ Xi Jinping “แผนปฏิบัติการเขตนำร่องสืบทอดวัฒนธรรมและนวัตกรรมเซรามิกแห่งชาติจิ่งเต๋อเจิ้น” และ “มาตรการเร่งดำเนินการของนครจิ่งเต๋อเจิ้นเพื่อส่งเสริมและยกระดับเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ เพื่อปรับตัวในทางที่ดีขึ้น”

พิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่ายาทานเป็นหน่วยงานพิพิธภัณฑ์ที่ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางด้านวิถี วัฒนธรรม การท่องเที่ยว และเศรษฐกิจ รวมถึงมุ่งบริการสังคม จึงต้องการการสนับสนุนเชิงนโยบาย และการร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและภาคส่วนต่างๆที่เกี่ยวข้อง จึงจะสามารถวางรากฐานอันมั่นคง และเจริญก้าวหน้าไปได้ ซึ่งมีรายละเอียดความร่วมมือ ดังนี้

1. ความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ การก่อตั้งพิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่ายาทานมีจุดมุ่งหมายเพื่ออนุรักษ์ สืบทอด และพัฒนานิเวศวิทยาวัฒนธรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบ ซึ่งสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายหลักของโครงการก่อสร้างเขตนำร่องสืบทอดเซรามิกจิ่งเต๋อเจิ้น โดยสำนักวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวนครจิ่งเต๋อเจิ้นและรัฐบาลเขตจูชานสามารถให้การสนับสนุนเชิงบริหารแก่ชุมชนเหล่ายาทานในด้านต่าง ๆ ได้ เช่น นโยบาย แนวทางจากผู้เชี่ยวชาญ เงินทุน การประชาสัมพันธ์ และอื่น ๆ

2. ความร่วมมือกับช่างหัตถกรรมในชุมชน (ผู้อยู่อาศัย) การก่อตั้งพิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่ายาทานต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของช่างหัตถกรรม ซึ่งประกอบด้วยช่างแผ่นกระเบื้องเคลือบและจิตรกรวาดภาพจิตรกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบ ช่างฝีมือเหล่านี้ทำหน้าที่เป็นผู้ฝึกสอน ผู้เผยแพร่วัฒนธรรม ซึ่งมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ชุมชน

3. ความร่วมมือกับสถาบันการศึกษา เป็นสร้างความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาชั้นนำในเมืองจิ่งเต๋อเจิ้น คณาจารย์และนิสิตนักศึกษาด้านศิลปะเซรามิกจะทำหน้าที่เป็นผู้สืบทอดวัฒนธรรมผ่านกิจกรรมและหลักสูตรการเรียนการสอน ภายใต้พิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่ายาทาน เพื่อให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในห่วงโซ่คุณค่าศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบของชุมชน ซึ่งเป็นประโยชน์ในการช่วยให้ความสนใจและการต่อยอดทางอาชีพในอนาคต อันจะช่วยส่งเสริมการสืบทอดและการพัฒนาวัฒนธรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบต่อไป

4. ความร่วมมือกับศิลปิน ประกอบด้วยศิลปินในท้องถิ่น ศิลปินชาวจีนและชาวต่างชาติ โดยเชี่ยวชาญในสาขาที่แตกต่างกันไป เช่น จิตรกรรมจีนโบราณ ภาพสีน้ำมัน ภาพประกอบ ประติมากรรม เป็นต้น ซึ่งแต่ละคนต่างก็มีช่องทางการสื่อสารของตนเอง พลังความคิดสร้างสรรค์ของกลุ่มคนเหล่านี้สามารถส่งเสริมการพัฒนาศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบชุมชนเหล่ายาทานให้ก้าวไปสู่ระดับที่สูงขึ้นได้

การเลือกสถานที่สำหรับพิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่ายาทาน

ภาพที่ 5-1 เส้นทางการเรียนรู้ของพิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่ายาทาน

(Lin Huangshan, 2023)

พิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่ายาทาน ใช้รูปแบบการบูรณาการพื้นที่จัดแสดงนิทรรศการ พื้นที่จัดแสดงวิถีชุมชน พื้นที่ตลาดซื้อขายแผ่นกระเบื้องเคลือบ และพื้นที่สันตนาการ ผู้วิจัยจึงเลือกสถานที่ที่มีความโดดเด่นในเหล่ายาทานมาจำนวนหนึ่ง เพื่อเชื่อมต่อเป็นเส้นทางเที่ยวชมชุมชนเหล่ายาทาน

1. โรงงานกระเบื้องเคลือบเว่ยฮัว

ภาพที่ 5-2 สภาพภายนอกของโรงงานกระเบื้องเคลือบเว่ยฮัว

(Lin Huangshan, 2023)

โรงงานกระเบื้องเคลือบเว่ยฮว่าก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 18 กันยายน 1990 ทำกิจการผลิตและแปรรูปเซรามิกเป็นหลัก ด้วยเหตุผลทางประวัติศาสตร์อย่างเช่นข้อจำกัดในการพัฒนา เจ้าของโรงงานกระเบื้องเคลือบเว่ยฮว่าจึงย้ายแผนกจำหน่ายและกระจายสินค้าไปที่จัตุรัสในปี 1992 ส่วนโรงงานเดิมยังคงตั้งอยู่ในเหล่ายาทานในฐานะสถานที่แปรรูป รวมถึงมีการแบ่งเช่าให้เจ้าของศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์จำนวนหลายราย ถึงแม้สถานที่แห่งนี้จะค่อนข้างเก่าและทรุดโทรม แต่ตั้งอยู่ในตำแหน่งที่ดีเรียกว่าเป็นทำเลทองของเหล่ายาทาน สถาปัตยกรรมเป็นอาคารสี่ชั้น ด้านนอกมีลานกว้าง รอบลานมีโรงงานขนาดเล็กทรงยาวที่มีหลังคาทรงจั่วสองแห่ง สามารถซ่อมแซมและนำมาใช้ประโยชน์ได้ เหมาะจะเป็นศูนย์จัดแสดงกลางศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบอย่างยิ่ง

2. ที่ตั้งเดิมของโรงเรียนประถมสู่งวง

ไม่ว่าจะเป็นโรงงานกระเบื้องเคลือบเว่ยฮว่าหรือที่ตั้งเดิมของโรงเรียนประถมสู่งวงก็ล้วนมีร่องรอยของประวัติศาสตร์ พร้อมทั้งทำหน้าที่ทางสถาปัตยกรรมอยู่ทั้งสิ้น โรงเรียนประถมสู่งวงก่อตั้งขึ้นในปี 1995 ในฐานะโรงเรียนประถมประจำชุมชนเหล่ายาทาน ก่อนจะถูกย้ายไปยังเขตที่พักอาศัยของเหล่ายาทานใกล้กับแม่น้ำหนานเหอเมื่อปี 2016 ปัจจุบันที่ตั้งเดิมของโรงเรียนถูกปล่อยเช่าให้เจ้าแม่ Shi ชาวชุมชนเหล่ายาทานที่มีภูมิลำเนาในตุ๋ชาง เปิดเป็นศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์แผ่นกระเบื้องเคลือบ ห้องเรียนแต่ละห้องถูกใช้เป็นห้องวาดภาพจิตรกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบ

ภาพที่ 5-3 ที่ตั้งเดิมของโรงเรียนประถมสู่งวง

(Lin Huangshan, 2023)

ผู้วิจัยมองว่า เราสามารถอ้างอิงจากรูปแบบการใช้ประโยชน์จากบ้านเก่าของเขตประวัติศาสตร์เมืองเจียงหนิงในจีนต่อเงินกับพิพิธภัณฑ์ชุมชนซานฟางซีเซียงมณฑลฝูเจี้ยน แล้วทำการบูรณะปรับเปลี่ยนอาคารเก่าเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้ นี่ไม่เพียงเป็นการรักษาความทรงจำร่วมของชาวชุมชน แต่ยังช่วยสืบสานศิลปะและวัฒนธรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบของเหล่ายาทานด้วย

ที่ตั้งเดิมของโรงเรียนประถมสุ่งกวงมีความเกี่ยวข้องกับการศึกษาเด็ก พิพิธภัณฑ์ชุมชนจึงกำหนดการใช้งานเป็นโซนสัมผัสประสบการณ์ศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบสำหรับนักเรียนชั้นประถม และมีมัธยมต้น โดยมีนักเรียนในระดับชั้นเหล่านี้เป็นกลุ่มเป้าหมายในการให้บริการ

3. โรงเผาแบบวางตั้งของ Liu Tongyin กับโรงเผาแบบวางราบของ Liu Richu

การเผาแบบวางตั้งและการเผาแบบวางราบเป็นเทคนิคหลักในการทำแผ่นกระเบื้องเคลือบวิธีการผลิตและวิถีชีวิตของช่างหัตถกรรมเป็นการจัดแสดงแบบมีชีวิตอันเป็นเอกลักษณ์ที่สุดของพิพิธภัณฑ์ชุมชน ผู้วิจัยจึงเลือกศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์เก่าแก่ในเหล่ายาทานที่โดดเด่นที่สุดสองแห่งเป็นโซนจัดแสดงรวม และทำการประชาสัมพันธ์ศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์แห่งอื่นตามลำดับ สาเหตุที่โรงเผาแบบวางตั้งของ Liu Tongyin (หลิวเหล่าเอ้อร์) ได้รับเลือกเป็นจุดจัดแสดงการผลิตแผ่นกระเบื้องเคลือบเลียนแบบของเก่าเป็นเพราะที่นี่เป็นร้านเพียงแห่งเดียวในเหล่ายาทานที่ยังทำแผ่นกระเบื้องเคลือบเลียนแบบของเก่าด้วยวิธีเผาแบบวางตั้ง อีกทั้งช่าง Liu Tongyin ยังมาที่เหล่ายาทานในปี 1988 นับว่าเป็นพยานของพัฒนาการการทำกระเบื้องเคลือบในเหล่ายาทาน ส่วนโรงเผาแบบวางราบของ Liu Richu ได้รับเลือกเป็นจุดจัดแสดงขั้นตอนเผาแบบวางราบนั้นเป็นเพราะช่าง Liu Richu เป็นช่างเผาแบบวางราบผู้มีอาวุโสสูงสุดในเหล่ายาทาน ปัจจุบัน ศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์ Liu Richu เป็นศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์ขนาดใหญ่ที่สุดของเหล่ายาทาน ทั้งยังเคยทำแผ่นกระเบื้องเคลือบขนาดใหญ่ที่สุดในเหล่ายาทาน (ความสูง 5.3 เมตร) นอกจากนี้ เทคนิคการเผาแบบวางราบของ Liu Richu ยังมีอิทธิพลต่อและช่วยผลักดันการปรับปรุงเทคนิคของศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์น้อยใหญ่ต่าง ๆ ในเหล่ายาทานด้วย

ภาพที่ 5-4 โรงเผาแผ่นกระเบื้องเคลือบแบบวางตั้งของ Liu Tongyin
(Lin Huangshan, 2023)

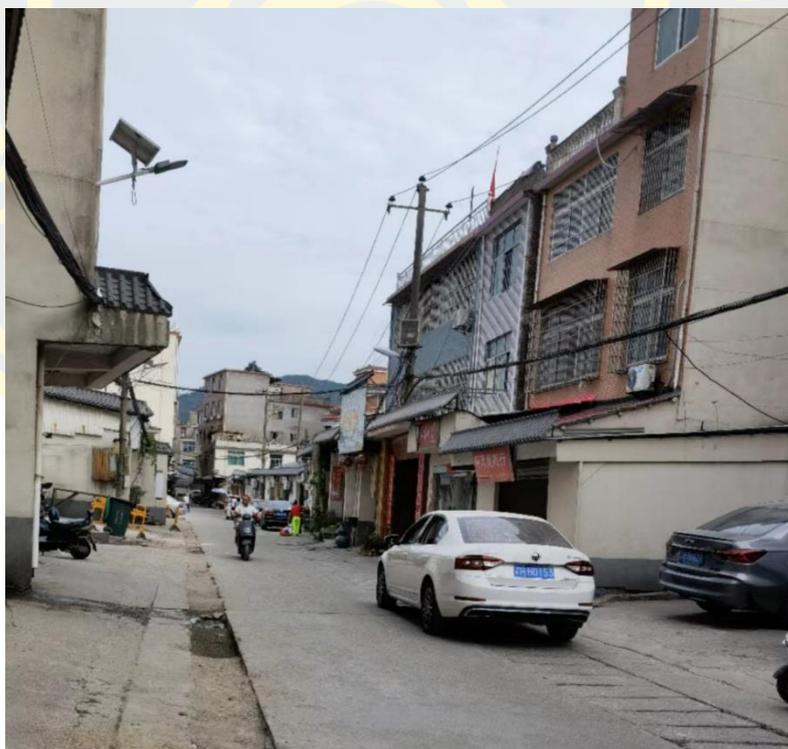

ภาพที่ 5-5 โรงเผาแผ่นกระเบื้องเคลือบแบบวางราบของ Liu Richu
(Lin Huangshan, 2023)

4. ย่านถนนสายหลัก

ย่านถนนสายหลักของเหล่ายาทานมีประโยชน์ใช้สอยทั้งในเชิงพาณิชย์ ที่พักอาศัย และเป็นศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์ร่วมกันในแห่งเดียว โดยหลักแล้วเป็นแหล่งรวมของสตูดิโอกับร้านภาพจิตรกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบ ช่างฝีมือจะมารวมตัวกันที่นี่ โดยมีศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์ทำแผ่นกระเบื้องเคลือบประปราย นอกจากนี้ยังมีร้านรับเข้ากรอบ ร้านรับส่งพัสดุด่วน ซูเปอร์มาร์เก็ตขนาดเล็ก ร้านอาหารขนาดเล็ก เป็นต้น นับว่าเป็นบริเวณที่คึกคักที่สุดของเหล่ายาทาน ถนนสายหลักของเหล่ายาทานแคบและไม่เหมาะจะให้นยานพาหนะขับเคลื่อนเข้ามาออก ทว่าเหมาะจะเป็นถนนคนเดินอย่างยิ่ง โดยในการวางผังเมืองจะมีการสร้างลานจอดรถไว้บริเวณถนนรอบนอกของเหล่ายาทานเพื่อตัดปัญหาเรื่องการจอดรถ

ผู้วิจัยดำเนินการจัดตั้งถนนสายวัฒนธรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบเชิงสร้างสรรค์ขึ้นที่ย่านถนนสายหลัก โดยแบ่งพื้นที่ออกเป็นสามโซนหลัก ๆ ได้แก่ โซนสัมผัสประสบการณ์จิตรกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบแบบเขียนสีบนเคลือบ โซนตลาดผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ และโซนพักผ่อนกับร้านอาหาร

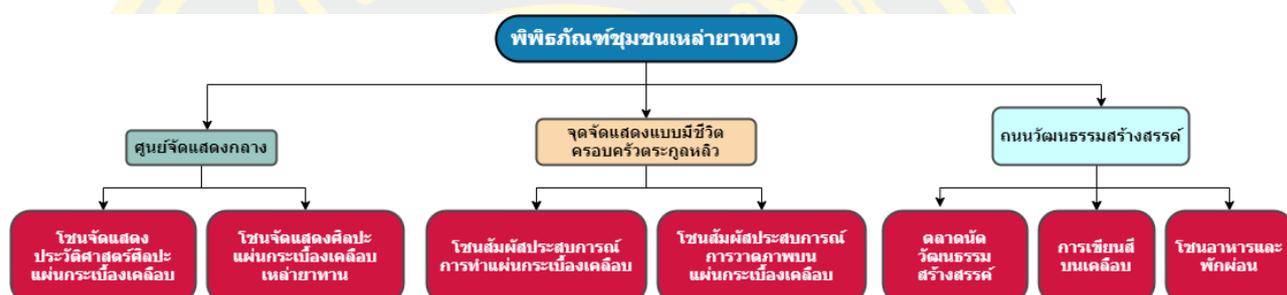

ภาพที่ 5-6 ย่านถนนสายหลักของชุมชนเหล่ายาทาน

(Lin Huangshan, 2023)

แผนการจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่ายาทาน

ด้วยพื้นฐานของการส่งเสริมเชิงนโยบาย กลุ่มความร่วมมือ และการเลือกสถานที่ ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดพิพิธภัณฑ์ชุมชนเป็นหลักการดำเนินงาน โดยมีผู้อยู่อาศัยในชุมชนเป็นเจ้าของพิพิธภัณฑ์ บูรณาการทรัพยากรท้องถิ่น ขยายการใช้งานของพิพิธภัณฑ์ให้ครอบคลุมด้านบริการสังคม การศึกษา การวิจัย นันทนาการและความบันเทิง ส่งเสริมการสืบทอดและการพัฒนาวัฒนธรรมศิลปะแผ่น กระเบื้องเคลือบ และบรรจุการเป็นชุมชนที่ยั่งยืน โดยผู้วิจัยได้จัดสรรองค์ประกอบของพิพิธภัณฑ์ชุมชนไปตามพื้นที่ต่าง ๆ ของชุมชนเหล่ายาทาน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ภาพที่ 5-7 แผนการจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่ายาทาน

(Lin Huangshan, 2023)

1. ศูนย์จัดแสดงกลาง

ศูนย์จัดแสดงกลางของพิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่ายาทานตั้งอยู่ในโรงงานกระเบื้องเคลือบ เว่ยฮัว ชั้นหนึ่งเป็นบริเวณรวมโซนจัดแสดงประวัติศาสตร์ศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบ วัฒนธรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่ายาทาน และธุรกิจที่เกี่ยวข้อง ชั้นสองเป็นโซนจัดแสดงศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบ ส่วนชั้นสามเป็นสำนักงานบริหารจัดการและพื้นที่สำหรับการบรรยาย

ภาพที่ 5-8 สถาปัตยกรรมภายนอกของศูนย์จัดแสดงกลางพิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่ายาทาน

(ออกแบบโดย Lin Huangshan วาดแบบโดย Xiang Wei และ Zhang Chengrui, 2023)

1) โซนจัดแสดงประวัติศาสตร์ศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบ

โซนจัดแสดงประวัติศาสตร์ศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบตั้งอยู่ทางซ้ายของทางเข้าชั้นหนึ่ง โดยจัดแสดงพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบตั้งแต่ยุคโบราณจนถึงปัจจุบันผ่านรูปภาพและข้อความ

2) โซนจัดแสดงวัฒนธรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบหลายาทาน

โซนจัดแสดงนี้ตั้งอยู่ที่ชั้นหนึ่งของโรงงานกระเบื้องเคลือบเว่ยฮว่า เริ่มต้นจากส่วนที่อยู่ติดกับโซนจัดแสดงประวัติศาสตร์ศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบ จัดแสดงกระบวนการและห่วงโซ่การผลิตของนิเวศวิทยาศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบตามลำดับ ล้อมรอบทั้งโซนจัดแสดงในรูปแบบของภาพข้อความ และวัตถุสมผสานกัน

- จัดแสดงประวัติศาสตร์ของชุมชนหลายาทาน

พัฒนาการของงานหัตถกรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบในหลายาทาน นำเสนอข้อมูลในรูปแบบของภาพและข้อความ

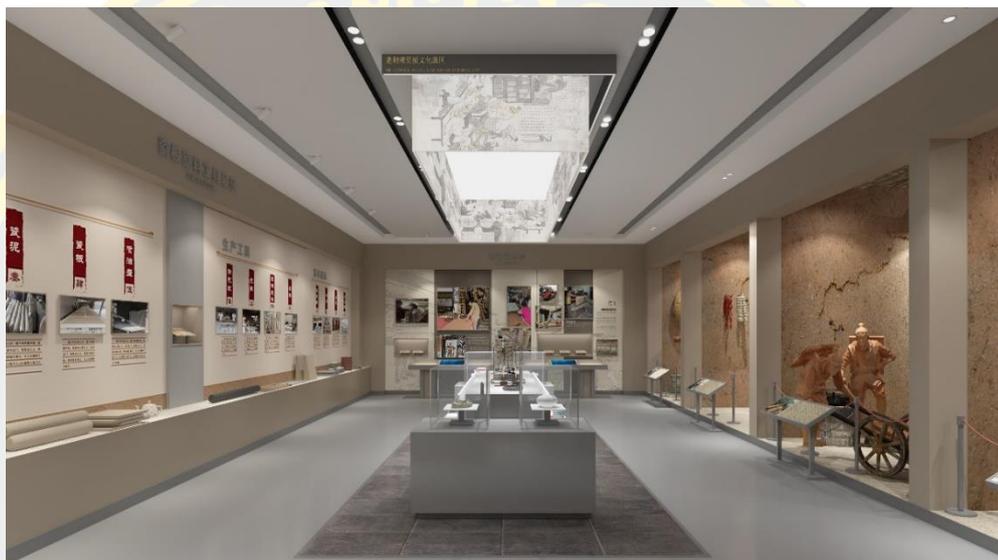

ภาพที่ 5-9 โซนจัดแสดงพัฒนาการของงานหัตถกรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบหลายาทาน (ออกแบบโดย Lin Huangshan วาดแบบโดย Xiang Wei และ Zhang Chengrui, 2023)

- จัดแสดงวัสดุอุปกรณ์เกี่ยวกับการผลิตแผ่นกระเบื้องเคลือบ

จัดวางตามสภาพใช้งานจริง พร้อมแผนภาพขั้นตอนการทำศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบ จัดแสดงแบบผสมผสานรูปภาพกับวัตถุ

ก. การจัดแสดงวัสดุ: ดินพอร์ซเลน (ดินเกาลิน) ชิ้นงานกึ่งสำเร็จ วัสดุเคลือบ กระเบื้องเคลือบเปล่า สารอะลูมิเนียมออกไซด์ สีฝุ่น น้ำมัน

ภาพที่ 5-10 โชนจัดแสดงวัสดุอุปกรณ์เกี่ยวกับการผลิตแผ่นกระเบื้องเคลือบ

(ออกแบบโดย Lin Huangshan วาดแบบโดย Xiang Wei และ Zhang Chengrui, 2023)

ข. การจัดแสดงอุปกรณ์ทำแผ่นกระเบื้องเคลือบ: รวบรวมเครื่องมือและอุปกรณ์จากยุคเก่าของช่างฝีมือ เช่น แผ่นปูนดินเกาลิน กระดานรองเนื้อดิน ไม้รวดดิน เกรียง มีดแกะสลักตกแต่ง กระดาษขัด เครื่องฟนเคลือบ หม้อฟนเคลือบ เตเผาชิ้นงาน แผ่นโบราณ ถังแก๊ส

ภาพที่ 5-11 โซนจัดแสดงอุปกรณ์ทำแผ่นกระเบื้องเคลือบ

(ออกแบบโดย Lin Huangshan วาดแบบโดย Xiang Wei และ Zhang Chengrui, 2023)

ค. การจัดแสดงอุปกรณ์เขียนภาพบนแผ่นกระเบื้องเคลือบ: พู่กันเขียนสีชิ้นงานกระเบื้องเคลือบ พู่กันเขียนสีแผ่นกระเบื้องเคลือบ ที่แขวนพู่กัน สีวาดภาพ น้ำมัน จานรอง แก้วน้ำไม่ใสตรงเตี้ย

ภาพที่ 5-12 โซนจัดแสดงอุปกรณ์เขียนภาพบนแผ่นกระเบื้องเคลือบ

(ออกแบบโดย Lin Huangshan วาดแบบโดย Xiang Wei และ Zhang Chengrui, 2023)

- จัดแสดงธุรกิจที่เกี่ยวข้อง

จัดแสดงขั้นตอนการเข้ากรอบ การบรรจุลงกล่องผ้าไหม การขนส่งและบรรจุชิ้นงาน

ก. วัสดุไม้ กรอบประเภทต่าง ๆ กรอบที่เสร็จสมบูรณ์แล้ว อุปกรณ์และเครื่องมือ

ข. ผ้าสำหรับทำกล่องผ้าไหม กล่องผ้าไหมที่เสร็จสมบูรณ์

ค. การบรรจุกรอบไม้และรถลากสำหรับการขนส่งแผ่นกระเบื้องเคลือบ

3) กำแพงเกียรติภูมิช่างหัตถกรรมและสารคดีศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่านี้

ผนังของชั้นหนึ่งทำเป็นกำแพงเกียรติภูมิช่างทำแผ่นกระเบื้องเคลือบ ช่างวาดภาพบนแผ่นกระเบื้องเคลือบที่เกี่ยวข้องของเหล่านี้ในช่วง 30 กว่าปีที่ผ่านมา ทั้งยังจัดแสดงข้อมูลช่างหัตถกรรม นำเสนอข้อมูลผู้สืบทอด 5 รุ่น ซึ่งเป็นประจักษ์พยานของพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่านี้ สะท้อนให้เห็นว่าการก่อตั้งพิพิธภัณฑ์ชุมชนไม่อาจแยกขาดจากช่างฝีมือกลุ่มนี้ไปได้ และในอนาคตกำแพงรูปถ่ายนี้ก็จะมีภาพของช่างฝีมือที่สร้างคุณูปการแก่เหล่านี้เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ช่างฝีมือในชุมชนก็จะตระหนักถึงคุณค่าในตัวเองและรับรู้ถึงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตน

ภาพที่ 5-13 กำแพงเกียรติภูมิช่างหัตถกรรม

(ออกแบบโดย Lin Huangshan วาดแบบโดย Xiang Wei และ Zhang Chengrui, 2023)

สารคดีเป็นวิธีเผยแพร่และบันทึกเรื่องราวของศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่านี้มาประกอบด้วยการสัมภาษณ์ช่างฝีมือที่โดดเด่นในเหล่านี้มา พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบ วิธีชีวิตและการผลิตศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบ การวางแผนพิพิธภัณฑ์ชุมชน รวมถึงการริเริ่มและผลของกิจกรรมสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ การฉายสารคดีในสถานที่จัดแสดงจะเป็นการถ่ายทอดห่วงโซ่การผลิตของศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่านี้มาทั้งหมด การบูรณาการให้แก่ผู้ชมได้อย่างมีชีวิตชีวา เป็นการสรุปการจัดแสดงที่ไม่ใช่เนื้อหาเชิงโต้ตอบและเป็นความคาดหวังต่อการพัฒนาในอนาคต ทั้งยังช่วยให้ผู้เข้าชมเข้าใจวัฒนธรรมได้ดียิ่งขึ้น

4) โชนจัดแสดงศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบ

โชนจัดแสดงศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบตั้งอยู่ที่ชั้นสองของโรงงานกระเบื้องเคลือบเว่ยฮัว แบ่งออกเป็นโชนจัดแสดงภาพจิตรกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบแบบดั้งเดิมและแบบร่วมสมัย

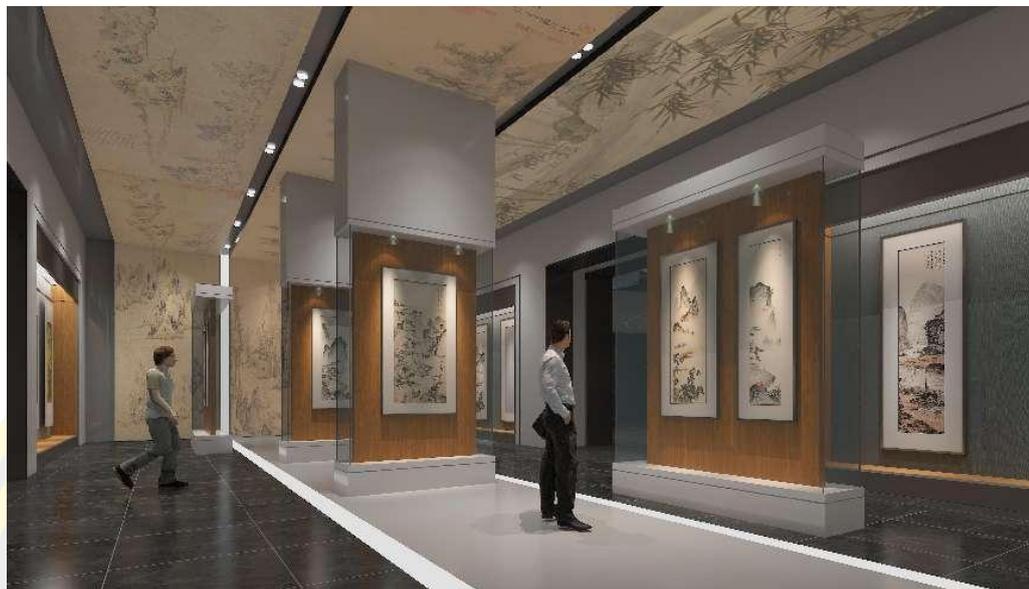
- โชนจัดแสดงแผ่นกระเบื้องเคลือบแบบดั้งเดิม: รวบรวมแผ่นกระเบื้องเคลือบแบบดั้งเดิม ภาพจิตรกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบโบราณ และภาพจิตรกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบโดยช่างฝีมือร่วมสมัยที่มีชื่อเสียง เพื่อสร้างเป็นคลังสะสมระดับมณฑล กระตุ้นให้ช่างฝีมือในชุมชนบริจาคผลงานภาพวาดหรือภาพอักษรพุทธรูปที่ตกทอดมาจากจิตรกรหรือศิลปิน โดยผู้บริจาคจะได้รับเกียรติบัตรรับรองวัตถุประสงค์ของทางการพร้อมรางวัลหรือสิ่งตอบแทนตามความเหมาะสมจากรัฐบาล เช่น เหรียญรางวัลผู้ใช้แรงงานและพนักงานดีเด่นระดับมณฑล/นคร ตำแหน่งกิตติมศักดิ์ เช่น ช่างฝีมือยอดเยี่ยม เป็นต้น

- โชนจัดแสดงภาพจิตรกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบแบบร่วมสมัย:

ก. ใช้สำหรับหมุนเวียนจัดแสดงผลงานที่ได้รับรางวัลในการประกวดที่จัดโดยพิพิธภัณฑ์

ชุมชน

ข. ใช้สำหรับจัดนิทรรศการของศิลปินไม่ว่าจะแบบกลุ่มหรือเดี่ยว

ภาพที่ 5-14 โซนจัดแสดงแผ่นกระเบื้องเคลือบแบบดั้งเดิม
(ออกแบบโดย Lin Huangshan วาดแบบโดย Xiang Wei และ Zhang Chengrui, 2023)

ภาพที่ 5-15 โซนจัดแสดงแผ่นกระเบื้องเคลือบแบบร่วมสมัย
(ออกแบบโดย Lin Huangshan วาดแบบโดย Xiang Wei และ Zhang Chengrui, 2023)

- การประกวดและนิทรรศการ:

ก. ร่วมมือกับภาครัฐ ขยายอิทธิพล จัดการประกวดและนิทรรศการเกี่ยวกับศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบในหลายาทาน รวบรวมผลงานจากนักศึกษาศิลปะ ศิลปิน จิตรกร และผู้มีใจรักในศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบจากที่ต่าง ๆ

ข. ร่วมมือกับช่างวาดภาพและศิลปิน ริเริ่ม “โครงการนกอพยพ” ศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบหลายาทาน บ่มเพาะผู้สืบทอดศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบ รวมถึงจัดนิทรรศการเดี่ยวให้แก่ศิลปิน

5) โชนบริหารจัดการและพื้นที่การบรรยาย

ชั้นสามของโรงงานกระเบื้องเคลือบเว่ยฮว่าทำหน้าที่เป็นห้องประชุมและแผนกจัดการบริหารงานการบริการชุมชน และยังทำหน้าที่เป็นสถานที่จัดการบรรยายพิเศษ โดยสามารถแบ่งออกเป็นการบรรยายความรู้เกี่ยวข้องกับศิลปะและวัฒนธรรมและการสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

ก. การบรรยายความรู้ด้านศิลปะและวัฒนธรรม: เชิญศาสตราจารย์ผู้เชี่ยวชาญจากสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ศิลปินผู้มีชื่อเสียงในระดับนานาชาติ ผู้สืบทอดระดับประเทศ และอื่น ๆ มาขึ้นบรรยายพิเศษเกี่ยวกับวัฒนธรรมเซรามิก ศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบ และหัวข้อทางศิลปะวัฒนธรรมอื่น ๆ โดยมีเป้าหมายเป็นสาธารณชนคนหนุ่มมากที่สนใจด้านศิลปะวัฒนธรรม อันจะส่งผลดีต่อความหลากหลายทางวัฒนธรรมในแง่ปฏิบัติการและบูรณาการของหลายาทาน

ข. การบรรยายความรู้ด้านการสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้: เชิญผู้สืบทอดและผู้เชี่ยวชาญการอนุรักษ์มาบรรยายประสบการณ์เชิงปฏิบัติการด้านการสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ โดยมีเป้าหมายเป็นช่างฝีมือในพื้นที่หลายาทานและช่างฝีมือตามชุมชนต่าง ๆ ในจังหวัดจ้อเจิ้น ซึ่งจะช่วยยกระดับความรู้ความเข้าใจของช่างฝีมือท้องถิ่นเกี่ยวกับการสืบทอดงานหัตถกรรม เปลี่ยนแปลงแนวคิดที่ว่าช่างฝีมือเป็น “ชนชั้นล่าง” รวมถึงส่งเสริมความมั่นใจในวัฒนธรรมของตนเองในทางทฤษฎี

2. จุดจัดแสดงการสืบทอดแบบมีชีวิตของตระกูลหลิว

จุดจัดแสดงการสืบทอดแบบมีชีวิตมีแนวคิดการสัมผัสประสบการณ์เชิงลึก (Immersive) ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ กิจกรรมประสบการณ์นักท่องเที่ยว และกิจกรรมสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ การดำเนินโครงการอาศัยช่างฝีมือในหลายาทาน ซึ่งเป็นสมาชิกของพิพิธภัณฑ์ชุมชน การจัดกิจกรรมในโครงการเป็นไปตามกฎระเบียบต่าง ๆ การเก็บค่าธรรมเนียมสำหรับแผ่นกระเบื้องเคลือบตรวจสอบคล้อยกับราคากลางของทางพิพิธภัณฑ์ชุมชน ช่างฝีมือสามารถมีรายได้จากกิจกรรมภายใต้การดำเนินการของพิพิธภัณฑ์ชุมชน โดยมีรายละเอียดการจัดกิจกรรม ดังนี้

1) กิจกรรมการเรียนรู้

ก. สัมผัสประสบการณ์การทำแผ่นกระเบื้องเคลือบ

โซนประสบการณ์ทำแผ่นกระเบื้องเคลือบตั้งอยู่ในศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์ของช่างฝีมือเหล่ายาทาน โดยร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษา โรงเรียนระดับประถมและมัธยมต้น ใช้ “ศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์ Liu Tongyin” กับ “ศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์ Liu Richu” เป็นแหล่งการเรียนรู้ขั้นต้น โดยใช้ศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์แห่งอื่น ๆ ร่วมตามความเหมาะสม

มอบหมายให้อาจารย์ศิลปะที่มอบหมายโดยสถานศึกษาเป็นผู้นำกลุ่ม พิพิธภัณฑ์ชุมชน จัดหาไกด์นำเที่ยว ส่วนช่างเขียนสีได้เคลือบให้ความช่วยเหลือในการวาดภาพ ใช้ “ศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์ Liu Tongyin” กับ “ศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์ Liu Richu” เป็นแหล่งการเรียนรู้การทำแผ่นกระเบื้องเคลือบ โดยจัดหาสถานที่และอุปกรณ์ในการเรียน ถ่ายทอดกระบวนการการทำแผ่นกระเบื้องเคลือบให้แก่ผู้เรียน ช่างฝีมือจะทำการสอนด้วยตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนได้ทดลองทำแผ่นกระเบื้องเคลือบไปพร้อมกัน ช่วยปรับปรุงเทคนิคการทำของผู้เรียน รวมถึงแกะสลักชื่อเป็นที่ระลึก ในกรณีที่แหล่งการเรียนรู้ดังกล่าวมีบุคลากรไม่เพียงพอ สามารถโยกย้ายผู้เรียนไปยังศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์แห่งอื่น ค่อย ๆ กระจายไปจนทั่วทั้งชุมชน

ข. สัมผัสประสบการณ์เขียนสีได้เคลือบบนกระเบื้องเคลือบ

หลังจากได้ลองทำแผ่นกระเบื้องเคลือบแล้ว ผู้เรียนจะได้สัมผัสประสบการณ์ขั้นถัดไปได้แก่ การเขียนสีได้เคลือบบนกระเบื้องเคลือบ เนื่องจากชิ้นงานกิ่งสำเร็จทำจากดิน ซึ่งแตกง่ายและไม่สะดวกต่อการเคลื่อนย้าย อีกทั้งขั้นตอนการเผาหลังเขียนสีได้เคลือบก็ตรงกับตารางการเผาประจำวันของเจ้าของศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์แผ่นกระเบื้องเคลือบอยู่แล้ว การสัมผัสประสบการณ์เขียนสีได้เคลือบบนชิ้นงานกิ่งสำเร็จในศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์ของช่างฝีมือจึงนับว่าสะดวกที่สุด ผู้เรียนจะได้สัมผัสบรรยากาศของวัฒนธรรมศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบอย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น

เจ้าของศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์มีหน้าที่จัดเตรียมโต๊ะ เก้าอี้ และชิ้นงานกระเบื้องกิ่งสำเร็จให้ผู้เรียน ช่างเขียนสีได้เคลือบเหล่ายาทานทำหน้าที่สอนวาด รวมถึงจัดเตรียมอุปกรณ์การวาดบางส่วนให้ผู้เรียน ผู้เรียนจะได้เขียนสีบนแผ่นกระเบื้องเคลือบตามความรู้และความคิดสร้างสรรค์ของตนเอง

ค. สัมผัสประสบการณ์พ่นเคลือบ

โซนประสบการณ์พ่นเคลือบจะอยู่ที่โรงพ่นเคลือบใกล้ ๆ กับศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นที่ที่ช่างฝีมือมักจะมาใช้งานบ่อย ๆ ด้วย ขั้นตอนถัดจากการเขียนสีได้เคลือบคือการลงเคลือบ โดยพ่นเคลือบสีขาวชั้นหนึ่งลงบนชิ้นงานกิ่งสำเร็จ เจ้าของศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์จะสาธิตเทคนิคให้ชมก่อน จากนั้นผู้เรียนจึงค่อยทดลองทำเอง ผู้เรียนแต่ละคนจะได้พ่นเคลือบบนผลงานของตนเองภายใต้การชี้แนะของช่างฝีมือ

ง. สัมผัสประสบการณ์การเผาแผ่นกระเบื้องเคลือบ

โดยทั่วไปโซนเตาเผาจะอยู่ใกล้กับศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์และโรงพ่นเคลือบ หรืออาจอยู่ภายในศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์เลยอย่างเช่นเตาของอาจารย์ Liu Richu ช่วงนี้มีเมื่อนำผลงานของผู้เรียนวางบนรถเข็นขนาดใหญ่แล้วเข็นไปใกล้ปากเตา จากนั้นก็จัดเรียงผลงานใส่ในเตาทีละชั้น ๆ เพื่อใช้พื้นที่ในเตาให้เกิดประโยชน์สูงสุด หลังจากผู้เรียนได้เห็นขั้นตอนการนำงานเข้าเตาแล้ว ยังสามารถตามไคด์นำเที่ยวไปชมชิ้นงานที่กำลังถูกนำออกจากเตา เพื่อสัมผัสขั้นตอนอันน่าทึ่งที่เปลี่ยนชิ้นงานกิ่งสำเร็จให้กลายเป็นแผ่นกระเบื้องเคลือบ

2) กิจกรรมสัมผัสประสบการณ์การนำเที่ยว

นักท่องเที่ยวที่มาเยือนต้องลงทะเบียนกับทางพิพิธภัณฑ์ชุมชน หากรวมกันเป็นกลุ่ม 5 คน ก็จะสามารถเลือกสัมผัสประสบการณ์ในศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์ได้อย่างอิสระ หรือจะให้เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ์ช่วยแนะนำศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์ก็ได้เช่นกัน ทางพิพิธภัณฑ์มีหน้าที่ติดต่อศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์ที่กำหนดไว้และแจ้งเจ้าของศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์ให้มารับนักท่องเที่ยวที่พิพิธภัณฑ์ชุมชน นักท่องเที่ยวยังสามารถขอให้ไคด์นำเที่ยวตามไปดูแลได้ตลอดกระบวนการ กิจกรรมประสบการณ์นักท่องเที่ยวแทบไม่ต่างจากกิจกรรมแนวศึกษาวิจัย โดยสามารถแบ่งออกเป็นกิจกรรมทำแผ่นกระเบื้องเคลือบ กิจกรรมเขียนสีได้เคลือบ กิจกรรมพ่นเคลือบ และกิจกรรมเผาชิ้นงานในเตา นักท่องเที่ยวสามารถเลือกกิจกรรมได้ตามความต้องการของตนเอง กิจกรรมสัมผัสประสบการณ์เหล่านี้ล้วนอยู่ในขอบเขตการบริการของศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์แผ่นกระเบื้องเคลือบ ส่วนกิจกรรมนอกเหนือจากนี้จะมีค่าใช้จ่ายเพิ่มเติม

3) กิจกรรมสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

เปิดชั้นเรียนการสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้สำหรับคนหนุ่มสาว ในชั้นทดลองกิจกรรมการสืบทอดระยะแรก อาจารย์สองท่านได้แก่ Liu Tongyin และ Liu Richu เป็นผู้สืบทอดหลักที่ทำหน้าที่สอนเทคนิคต่าง ๆ ชั้นเรียนบ่มเพาะผู้สืบทอดใช้ระบบสมัครเรียน แนะนำผู้สมัคร และประเมินผล ระยะเวลาเรียน 2 ปี ค่าเล่าเรียน 5,000 หยวนต่อ 2 ปี รับผู้เรียนเทคนิคเผาแบบวางตั้ง 3 คน ผู้เรียนเทคนิคเผาแบบวางราบ 3 คน รวมทั้งสิ้น 6 คน ไม่มีเรียนช่วงสุดสัปดาห์และในวันหยุดตามเทศกาล รัฐบาลให้เงินสนับสนุนค่ากินอยู่แก่ผู้เรียนและสนับสนุนค่าวัสดุแก่ผู้สืบทอด

- คุณสมบัติในการสมัคร: มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปในสาขาศิลปะเซรามิก ผู้สมัครที่มีผลการเรียนยอดเยี่ยมหรือมีประสบการณ์ทำแผ่นกระเบื้องเคลือบจะได้รับการพิจารณาเป็นพิเศษ มีอายุระหว่าง 20-30 ปี ไม่จำกัดเพศ สุขภาพแข็งแรง (ต้องส่งผลตรวจร่างกาย) ผู้สมัครต้องได้รับการรับรองจากช่างทำแผ่นกระเบื้องเคลือบในเหล่ายาทานจำนวนสองคน

- เนื้อหาที่เรียน: ขั้นตอนการทำแผ่นกระเบื้องเคลือบ (จากดินจนเป็นกระเบื้องเคลือบ) ช่วยเหลืออาจารย์ในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การศึกษาวิจัย เข้าร่วมการบรรยายของพิพิธภัณฑ์ชุมชนทุก ครั้งและเขียนรายงานสรุป

- ระบบการประเมิน: หลังจากเรียนครบ 2 ปี ผู้เรียนจะต้องตีพิมพ์บทความในหัวข้อ วัฒนธรรมศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบลงวารสารระดับมณฑลขึ้นไป 1 ฉบับ รวมถึงต้องเข้ารับการ ประเมินโดยภาครัฐ ช่างฝีมือแผ่นกระเบื้องเคลือบจากพิพิธภัณฑ์ชุมชน และผู้เชี่ยวชาญด้านการ อนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ เมื่อผ่านการประเมินแล้วจะได้รับประกาศนียบัตรสำเร็จ การศึกษาในอีกหนึ่งเดือนให้หลัง ผู้เรียนที่มีผลการเรียนยอดเยี่ยมจะได้รับตำแหน่งผู้ชำนาญการยอด เยี่ยมนครจึงต่อเงิน ส่วนผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาทั้งหมดจะได้รับตำแหน่งผู้สืบทอดการทำแผ่น กระเบื้องเคลือบ

หลังจากผู้สืบทอดรุ่นใหม่สำเร็จการศึกษาแล้ว ก็สามารถทำหน้าที่เป็นครูฝึกอบรมด้านการ สืบทอดและปฏิบัติงานสืบทอดในพิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่านี้ได้ ภาครัฐอาจสนับสนุนให้ผู้เรียนเปิด ศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์แผ่นกระเบื้องเคลือบและเริ่มสร้างธุรกิจชุมชนเหล่านี้ โดยเพิ่ม ผู้เรียนเหล่านี้เข้าไปในสาแหรกผู้สืบทอด รวมถึงจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์

3. ถนนวัฒนธรรมสร้างสรรค์ศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบ

ย่านถนนวัฒนธรรมสร้างสรรค์ศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบสะท้อนให้เห็นถึงประโยชน์ด้าน วัฒนธรรมและสันติภาพของพิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่านี้ โดยให้ความสำคัญกับการออกแบบที่ ตอบสนองความต้องการและความคาดหวังของผู้คน หลอมรวมอุตสาหกรรมศิลปะแผ่นกระเบื้อง เคลือบเหล่านี้เข้ากับพื้นที่ชุมชน เพื่อสร้างพื้นที่วัฒนธรรมสร้างสรรค์ที่บูรณาการการใช้งานเชิง วัฒนธรรม ศิลปะ ความคิดสร้างสรรค์ ธุรกิจ และอื่น ๆ เข้าด้วยกัน เพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ การสืบทอด และการพัฒนาวัฒนธรรมศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบของชุมชน

ภาพที่ 5-16 ร่างแผนผังถนนวัฒนธรรมสร้างสรรค์แผ่นกระเบื้องเคลือบ
(Lin Huangshan, 2023)

ระเบียบการจัดการ

การวางแผนตำแหน่งที่ตั้ง: ถนนวัฒนธรรมสร้างสรรค์จะจัดให้อยู่แคในเขตรัศมี 200 เมตร จากทางเข้าชุมชนเหล่ายาทานถึงถนนสายหลัก เพื่อไม่ให้รบกวนการใช้ชีวิตของชาวบ้านในส่วนท้ายชุมชน ขณะเดียวกันก็เพิ่มความร่มร่วยให้ชีวิตของผู้อยู่อาศัยในชุมชน แผนในขั้นต้นคือจัดพื้นที่นำร่องสามแห่ง ได้แก่ โซน A อาหารท้องถิ่น (20 บูธ) โซน B ตลาดนัดผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ ศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบ (80 บูธ) และโซน C โซนสัมผัสประสบการณ์วาดภาพจิตรกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบ (20 บูธ) รวมทั้งสิ้นเป็น 120 บูธ เรียงตามหมายเลข 1-120 โดยเริ่มจากโซนขายอาหาร

การสมัครบูธออกร้าน

- เงื่อนไขในการสมัคร: ผู้สมัครกรอกใบสมัครสำหรับออกร้านในตลาดนัดวัฒนธรรมสร้างสรรค์ พร้อมแนบรูปถ่ายจริงของผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ รูปถ่ายของสตูดิโอ และรูปถ่ายขณะช่างฝีมือกำลังทำงาน โดยผู้ที่เป็นสมาชิกของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจะได้รับการพิจารณาก่อน และผู้สมัครต้องมีอายุระหว่าง 20-35 ปี
- ค่าใช้จ่าย: 50 หยวน/เดือน เดือนแรกไม่มีค่าใช้จ่าย
- กำหนดเวลา: ทุกวันศุกร์ เสาร์ และอาทิตย์ เวลา 17:00-22:00 น. โซนสัมผัสประสบการณ์วาดภาพจิตรกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบสำหรับเด็กสามารถเปิดในช่วงกลางวันได้
- การจัดสรรบูธออกร้าน: ทางพิพิธภัณฑ์จะจัดสรรตำแหน่งบูธใหม่เดือนละครั้งโดยใช้ระบบจับฉลาก

ตลาดนัดผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบ (โซน B)

- ผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ของพิพิธภัณฑ์: พิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่ายาทานเปิดตัวผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ในทุก ๆ ปี โดยนำทุกสิ่งที่เกี่ยวข้องกับแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่ายาทานมาใช้เป็นองค์ประกอบในการสร้างสรรค์ เช่น ศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบ โลโก้ของพิพิธภัณฑ์ ตัวอักษรในคำว่า “เหล่ายาทาน” เครื่องมือกับอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำแผ่นกระเบื้องเคลือบ เป็นต้น
- ผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์กลุ่มวัยหนุ่มสาว: คนหนุ่มสาวเป็นกลุ่มที่เต็มไปด้วยพลังชีวิตและความคิดสร้างสรรค์ ตลาดนัดผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ของพิพิธภัณฑ์ชุมชนมีคนหนุ่มสาวเป็นกลุ่มเป้าหมายหลัก โดยผลิตภัณฑ์ต้องมีวัฒนธรรมศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบของเหล่ายาทานเป็นองค์ประกอบหลักในการสร้างสรรค์ ไม่จำกัดรูปร่างและรูปแบบ ตลาดนัดผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์จะกำหนดอัตราค่าบูธออกไว้ที่เดือนละ 10 เปอร์เซ็นต์ บางครั้งอาจเลือกผู้ประกอบการที่มีความโดดเด่นจากในตลาดให้เข้าร่วมโดยไม่มีค่าใช้จ่าย

ภาพที่ 5-17 พื้นที่บริเวณทางเข้าตลาดนัดผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์
(ออกแบบโดย Lin Huangshan วาดแบบโดย Xiang Wei และ Zhang Chengrui, 2023)

ภาพที่ 5-18 พื้นที่ภายในตลาดนัดผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์
(ออกแบบโดย Lin Huangshan วาดแบบโดย Xiang Wei และ Zhang Chengrui, 2023)

โซนสัมผัสประสบการณ์การวาดภาพบนแผ่นกระเบื้องเคลือบแบบเขียนสีบนเคลือบ (โซน C)

โซนสัมผัสประสบการณ์วาดภาพจิตรกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบจะจัดไว้ในที่ตั้งเดิมของโรงเรียนประถมสุ่งวง แบ่งออกเป็นสี่ส่วนคือ C-1, C-2, C-3 และ C-4

โรงเรียนประถมสุ่งวง: ทำหน้าที่เป็นโซนสัมผัสประสบการณ์วาดภาพจิตรกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบและศึกษาค้นคว้า ซึ่งอยู่ติดกับศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์แผ่นกระเบื้องเคลือบ ภายในมีห้องเรียนแบบเก่า 6 ห้องและสนามเด็กเล่นขนาดเล็ก สามารถรองรับได้ครั้งละ 40 คน สะดวกต่อการเรียนการสอนวาดภาพในสถานที่จริง กลุ่มเป้าหมายได้แก่นักเรียนชั้นประถมและมัธยมต้น

บูธในโซน C-1 กับ C-4 จัดไว้สำหรับช่างวาดภาพจิตรกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบวัยหนุ่มสาว โดยสามารถจำหน่ายและจัดแสดงผลงานของตัวเองในโซนนี้ได้ นักท่องเที่ยวผู้มาเยือนสามารถแวะที่บูธและทดลองวาดภาพจิตรกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบได้

โซน C-2 กับ C-3 เป็นสตูดิโอภาพจิตรกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบหลายาทาน สตูดิโอทำหน้าที่จัดจำหน่ายและสาธิตกระบวนการวาดภาพจิตรกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบ ขณะเดียวกันยังสามารถเป็นพื้นที่สำหรับสัมผัสประสบการณ์และบริการอื่น ๆ แก่นักท่องเที่ยว การจัดตั้งตลาดนัดสามารถช่วยให้สตูดิโอเหล่านี้เป็นที่รู้จักและส่งผลดีต่อกิจการยิ่งขึ้น

ภาพที่ 5-19 ห้องเรียนโรงเรียนประถมสุ่งวงที่ดัดแปลงเป็นพื้นที่สร้างสรรค์จิตรกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบ

(ออกแบบโดย Lin Huangshan วาดแบบโดย Xiang Wei และ Zhang Chengrui, 2023)

โซนอาหาร (โซน A)

โซนอาหารจะตั้งอยู่ตรงบริเวณถนนหลวงทางเข้าเหล่ายาทาน เป็นจุดที่นักท่องเที่ยวทุกคนที่จะเข้าไปในเหล่ายาทานต้องเดินผ่าน โซนนี้จะขายอาหารขึ้นชื่อของจังหวัดจันทบุรีกับเหล่ายาทานเป็นหลัก สมาชิกในชุมชนสามารถสมัครจองบูธออกร้านได้ เรื่องกินเป็นเรื่องใหญ่สำหรับทุกคน ร้านขายอาหารในโซน A จะเป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยว และสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเที่ยวชมพิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่ายาทานมากขึ้น

โครงการนกอพยพ

นกอพยพ หมายถึง ผุ้คนที่ย้ายถิ่นเพื่อค้นหาสถานที่ที่มีภูมิอากาศและสภาพแวดล้อมเหมาะสมต่อการดำรงชีพเพื่อไปอยู่อาศัยเป็นเวลานาน ๆ และอพยพกลับถิ่นเดิมเมื่อถึงเวลา ในจังหวัดจันทบุรีมีหนุ่มสาวที่ย้ายถิ่นฐานมาอยู่ที่นี่หรือที่เรียกว่า “จิ้งเพียว” หลายหมื่นคน พวกเขาเดินทางมาจากทั่วทุกมุมโลกและลงหลักปักฐานเป็นเวลานานบ้างสั้นบ้าง คนกลุ่มนี้ทดลองสร้างสรรค์เซรามิกด้วยเทคนิคต่าง ๆ พยายามค้นหาภาษาหรือรูปแบบการสร้างสรรค์เซรามิกของตนเอง พิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่ายาทานสามารถริเริ่ม “โครงการนกอพยพ” เช่นสัญญา กับศิลปิน ดึงตัวบุคลากรที่ทำงานสร้างสรรค์เพื่อเป็นการส่งเสริมการพัฒนาของวัฒนธรรมศิลปะแผ่นดินกระเบื้องเคลือบ

1. เปิดสถานที่สำหรับ “โครงการนกอพยพ” ขึ้นในเหล่ายาทาน เพื่อก่อตั้งเป็นศูนย์การสร้างสรรค์สำหรับศิลปินกลุ่ม “จิ้งเพียว” ที่มีศักยภาพ สนับสนุนคนรุ่นหนุ่มสาวให้ประกอบกิจการหรือเข้าทำงาน เป็นแหล่งที่มาของผลิตภัณฑ์สำหรับตลาดนัดวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ นอกจากนี้สำหรับผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ที่โดดเด่น ก็สามารถเซ็นสัญญากับทางพิพิธภัณฑ์ชุมชนเพื่อใช้เป็นผลิตภัณฑ์ประชาสัมพันธ์พิพิธภัณฑ์ได้

2. เช่นสัญญา กับศิลปินที่มีชื่อเสียงจากทั่วโลก โดยทางพิพิธภัณฑ์อาจกำหนดระยะเวลาสัญญาเป็น 3 เดือน 6 เดือน 1 ปี และ 2 ปี จัดพื้นที่ทำงานสร้างสรรค์และที่พำนักให้ศิลปินโดยไม่มีค่าใช้จ่าย สอนเทคนิค จัดหาเตาเผา เคลือบสำหรับพ่น และบริการอื่น ๆ ในการทำแผ่นดินกระเบื้องเคลือบ ผลงานที่ศิลปินสร้างสรรค์ภายในระยะเวลาสัญญาจะถูกนำไปจัดนิทรรศการเดี่ยวที่พิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่ายาทาน และผลงานบางส่วนจะถูกเก็บเข้าคลังสะสมของทางพิพิธภัณฑ์

ภาพที่ 5-20 พื้นที่สร้างสรรค์ของศิลปินในโครงการนกอพยพ
(ออกแบบโดย Lin Huangshan วาดแบบโดย Xiang Wei และ Zhang Chengrui, 2023)

โซนพักผ่อนหย่อนใจ

ชุมชนเหล่ายาทานเป็นชุมชนที่การผลิตและการใช้ชีวิตดำเนินเคียงคู่กันไป ที่กล่าวไปข้างต้นเป็นแผนงานที่จัดทำเพื่อการส่งออกและนำเข้าอุตสาหกรรมวัฒนธรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบลำดับถัดไปยังมีปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่ง ได้แก่ ที่พักสำหรับพักผ่อนหย่อนใจ การก่อสร้างพิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่ายาทานควรคำนึงถึงความสะดวกในการใช้ชีวิตของชาวบ้านท้องถิ่น ผู้ที่เดินทางมาศึกษาวิจัย รวมถึงกลุ่มนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้การทำแผ่นกระเบื้องเคลือบและการวาดภาพจิตรกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบหรือการสร้างสรรคงานศิลปะ ล้วนต้องสั่งสมการเรียนรู้และการปฏิบัติจริงเป็นระยะเวลาาน การสร้างโฮมสเตย์เชิงศิลป์ รวมถึงการเปิดร้านอาหารและสถานที่นั่งทานการขึ้นในชุมชน จะช่วยให้ “ผู้คน” อยู่อาศัยที่นี่ได้นานขึ้น ทั้งยังเป็นการเพิ่มตำแหน่งงานให้แก่ชาวชุมชนเหล่ายาทานด้วย โดยโซนที่พักอาจแบ่งออกเป็นสองรูปแบบ ได้แก่ หอพักเยาวชนและโฮมสเตย์หรือโรงแรม หอพักเยาวชนอาจมีเป้าหมายเป็นกลุ่มคนที่มาเรียนและอาศัยอยู่เป็นระยะเวลาค่อนข้างนาน ส่วนโฮมสเตย์กับโรงแรมเน้นไปที่นักท่องเที่ยวจร

หอพักเยาวชนอาจตั้งอยู่ข้างสถานที่จัด “โครงการนกอพยพ” ใกล้กับพื้นที่สร้างสรรค์ของโครงการ โชนงานหัตถกรรม และย่านชุมชน เพื่อให้สะดวกต่อกลุ่มคนที่มาศึกษาและทำงานสร้างสรรค์ในเหล่าย่านนานเป็นระยะเวลาสั้นๆ เอื้ออำนวยต่อการใช้ชีวิตและการสร้างผลงานของพวกเขา โสมสแดย์กับโรงแรมอาจตั้งอยู่ในบริเวณทะเลสาบหนานที่มีสภาพแวดล้อมสวยงาม ทั้งยังอยู่ห่างจากถนนสายหลักเป็นระยะเดินเพียง 10-15 นาที จัดให้หอพักกับโรงแรมตั้งอยู่คนละทิศ เพื่อกระจายกลุ่มคนไม่ให้รู้สึกแออัด

ร้านอาหารในชุมชนอาจทำเป็นร้านอาหารเยาวชน ร้านอาหารท้องถิ่นขึ้นชื่อ เป็นต้น โดยสร้างไว้ใกล้กับหอพักและโรงแรม ร้านอาหารควรสร้างให้รองรับนักศึกษาและนักท่องเที่ยวที่มาทำกิจกรรมศึกษาวิจัยได้เป็นจำนวนมาก ส่วนร้านอาหารท้องถิ่นขึ้นชื่อก็สามารถให้บริการแขกขาจร จะได้อตอบสนองความต้องการของคนแต่ละกลุ่ม

ผลการดำเนินโครงการพิพิธภัณฑสถานชุมชนเหล่าย่านนาน

ด้วยความทุ่มเทของผู้นำในทุกระดับร่วมกับผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการ โครงการพิพิธภัณฑสถานชุมชนเหล่าย่านนานได้รับการยอมรับจากรัฐบาลจังหวัดจันทบุรี เมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2023 “มาตรการเร่งดำเนินการของนครจังหวัดจันทบุรีเพื่อส่งเสริมและยกระดับเสถียรภาพทางเศรษฐกิจเพื่อปรับตัวในทางที่ดีขึ้น” ได้ระบุถึง: ความมุ่งมั่นที่จะปรับโฉมเขตน่านรองการสืบทอดวัฒนธรรมเซรามิกระดับชาติ สืบทอดและสร้างสรรค์วัฒนธรรมเซรามิกแบบมีชีวิต สร้างศูนย์สืบทอดและอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ เสริมความแข็งแกร่งให้แก่การคุ้มครองนิเวศวิทยาวัฒนธรรมเซรามิก กระตุ้นพลังการสร้างสร้างสรรค์วัฒนธรรมเซรามิก พัฒนามาตรฐานแบรนด์ “เมตอินจังหวัดจันทบุรี” ยกระดับการซื้อขายแลกเปลี่ยน เปิดตัวโครงการชุมชนศิลปะเหล่าย่านนาน (พิพิธภัณฑสถานชุมชน) สร้างสวรรค์สำหรับคนรักเซรามิก รวมถึงส่งเสริมการสืบทอดและการพัฒนามรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ในจังหวัดจันทบุรี

景德镇市人民政府
WWW.JDZ.GOV.CN

政务资讯 政务公开 政务服务 政民互动 数据开放 走进瓷都

首页 > 政务公开 > 政府公报 > 2023年 > 第3期 (总第51期) > 市委办公室 市政府办公室文件

市委办公室 市政府办公室印发《景德镇市关于进一步巩固提升经济回稳向好态势的若干措施》的通知

景办字〔2023〕8号

来源: 景德镇市人民政府 发布时间: 2023-03-31 访问量: 130次

各县(市、区)党委、人民政府, 市委各部门, 市直各单位, 各人民团体:

《景德镇市关于进一步巩固提升经济回稳向好态势的若干措施》已经市委、市政府同意, 现印发给你们, 请结合实际认真贯彻落实。

2023年3月24日

ภาพที่ 5-21 ประกาศสำนักงานคณะกรรมการและสำนักงานรัฐบาลเมือง
(เว็บไซต์ทางการของรัฐบาลนครจิ่งเต๋อเจิ้น, 24 มีนาคม 2023)

คำแปลหัวข้อประกาศ: ประกาศสำนักงานคณะกรรมการและสำนักงานรัฐบาลเมืองเรื่อง “มาตรการ
เร่งดำเนินการของนครจิ่งเต๋อเจิ้นเพื่อส่งเสริมและยกระดับเสถียรภาพทางเศรษฐกิจเพื่อปรับตัวในทาง
ที่ดีขึ้น”

景德镇市关于进一步巩固提升经济回稳向好态势的若干措施

今年是全面贯彻党的二十大精神开局之年，是推进景德镇国家试验区树标杆的重要之年，是“工业倍增三年行动计划”收官之年。为贯彻落实好《中共江西省委办公厅、江西省人民政府办公厅印发〈关于进一步巩固提升经济回稳向好态势的若干措施〉的通知》（赣办发〔2023〕2号）精神，全力以赴抓好稳经济一揽子政策和接续措施落地见效，现结合我市实际提出如下措施。

一、着力擦亮国家试验区金字招牌

1. 活态传承创新陶瓷文化。加大文化遗产保护，推进御窑遗址申遗，完成御窑厂等遗址展示提升工程，实施落马桥等8个遗址保护项目，启动编制《瓷业遗址保护规划》，制定陶瓷中华老字号传承发展计划，开展国家文物保护单位利用示范区创建，支持湖田窑遗址创建第二批省级考古遗址公园。打造非遗传承保护基地，实施国家级非遗代表性项目记录工程，支持陶研所、御窑博物院争创国家文物局重点实验室和重点科研基地。激发陶瓷文化创新活力，加强陶瓷文化生态保护，完善“景德镇制”系列标准，推进“景德镇制”区域品牌建设法制化。支持陶溪川创建国家文化和科技融合示范基地，推动知识产权保护中心升格为国家级，为陶瓷企业提供更加便捷完善的维权服务。【责任单位：市文旅局、市发改委、市商务局、市工信局、市市场监管局、陶文旅集团、国控集团，各县（市、区）、园区】

2. 塑造文旅融合品牌。全力争创国家全域旅游示范区。建成陶阳里历史街区保护更新项目，推动陶阳里创5A、宁封窑4A、高岭·中国村等创省级旅游度假区。实施“国际瓷都·优质文旅”融合计划，启动荷塘红色旅游等项目，运营好陶溪川大剧院、景德镇记忆等平台，建成国际陶博研学交流中心。加快名坊园智慧旅游服务中心、三闾庙清街、陶溪川三期四期等项目建设，提升“吃住行游购娱”全要素品质。【责任单位：市文旅局、黑猫集团、陶文旅集团、国控集团、城投集团，各县（市、区）、园区】

3. 提升交流交易水平。启动老鸦滩艺术社区等项目，推动景德镇列入青年汉学家研修计划，打造陶瓷爱好者的朝圣之地。积极参与“走读中国”等品牌活动，举办国际陶瓷艺术双年展、全球陶瓷艺术高峰论坛等活动，加强国际友城交往。精心办好第二十届瓷博会，申报国家对外文化贸易基地，扩大“陶瓷官方旗舰店”市场影响力。高标准建设运营陶博城，打造成为城市窗口新标杆、全球陶瓷会展经济核心区、陶瓷文化旅游目的地。【责任单位：市文旅局、市商务局、市外办、陶文旅集团、国控集团，各县（市、区）、园区】

ภาพที่ 5-22 ประกาศสำนักงานคณะกรรมการและสำนักงานรัฐบาลเมืองเกี่ยวกับโครงการชุมชนศิลปะเหล่ายาทาน

(<http://www.jdz.gov.cn/zwgk/zfgb/2023n/d3q/swbgs/t892668.shtml>)

คำแปลข้อความกรอบสีแดง: ยกระดับการซื้อขายแลกเปลี่ยน เปิดตัวโครงการชุมชนศิลปะเหล่ายาทาน, สร้างเป็นมาตรฐานใหม่เป็นเขตศูนย์กลางเศรษฐกิจงานนิทรรศการเซรามิกระดับโลกและเป็นจุดหมายการท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรมเซรามิก

ในฐานะพื้นที่เป้าหมายสำหรับการสร้างเขตนาร่องนวัตกรรมสร้างสรรค์ของภาครัฐ พิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่ายาทานจะเป็นประโยชน์ต่อการกระตุ้นความมีชีวิตชีวาและยกระดับอิทธิพลของ อุตสาหกรรมศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบ การสร้างชุมชนที่อุตสาหกรรมศิลปะกับการอยู่อาศัยดำรงอยู่ คู่เคียงกัน ด้วยการสนับสนุนจากรัฐบาลท้องถิ่น ผู้วิจัยได้นำแผนงานในโครงการพิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่า ยาทานมาดำเนินการเบื้องต้น ผลการดำเนินโครงการพิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่ายาทานมีรายละเอียด ดังนี้

**1. นิทรรศการศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบและการประกวดผลงานแผ่นกระเบื้องเคลือบ
วันที่ 6-7 ตุลาคม 2023**

ภาพที่ 5-23 สื่อประชาสัมพันธ์นิทรรศการแลกเปลี่ยนศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบนานาชาติเหล่ายาทาน

(Lin Huangshan, 2023)

ระยะเวลากิจกรรม: 1 ตุลาคม 2566 - 3 ตุลาคม 2566

สถานที่จัดงาน: เมืองจูซานตะวันออก

หัวข้อกิจกรรม: นิทรรศการศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบนานาชาติ

ผู้เข้าร่วม: ศิลปินรุ่นใหม่ของชุมชนเหล่ายาทานและศิลปินรุ่นใหม่ชาวฝรั่งเศส

เนื้อหากิจกรรม : นิทรรศการผลงานศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบ

วัตถุประสงค์การจัดงาน: ส่งเสริมศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบชุมชนเหล่ายาทานและ

ผลักดันโครงการดำเนินการโดยพิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่ายาทาน

การจัดนิทรรศการภายใต้พิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่ายาทาน เป็นการเชิญศิลปินท้องถิ่นในเมืองจิ่งเต๋อเจิ้น นักศึกษาศิลปะ ศิลปินชาวต่างชาติในโครงการแลกเปลี่ยน และอาจารย์ระดับอุดมศึกษา เพื่อร่วมจัดนิทรรศการศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบ โดยแผ่นกระเบื้องเคลือบทั้งหมดผลิตขึ้นในชุมชนเหล่ายาทาน ประเภทของผลงานแผ่นกระเบื้องเคลือบประกอบด้วย แผ่นกระเบื้องเคลือบแบบเคลือบสี แผ่นกระเบื้องเคลือบลายคราม การเขียนสีแบบเฟินไฉ่และกุ๋ไฉ่ รวมถึงการตกแต่งแผ่นกระเบื้องเคลือบแบบองค์รวมนอกจากนี้ยังมีผลงานสร้างสรรค์ประติมากรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบโดยศิลปินชาวต่างชาติ นิทรรศการที่จัดขึ้นในครั้งนี้สามารถดึงดูดศิลปินท้องถิ่นและนักศึกษาให้เข้าร่วมเป็นจำนวนมาก

ภาพที่ 5-24 บรรยากาศภายในนิทรรศการ
(Lin Huangshan, 2023)

ภาพที่ 5-25 ผลงานที่เข้าร่วมนิทรรศการ
(Lin Huangshan, 2023)

ภาพที่ 5-26 ภาพบรรยากาศการให้สัมภาษณ์ของศิลปินชาวฝรั่งเศสกับสื่อท้องถิ่น
(Lin Huangshan, 2023)

แม้ว่านิทรรศการครั้งนี้จะเป็นนิทรรศการขนาดเล็ก แต่ผลงานกระเบื้องเคลือบของศิลปินแต่ละท่านต่างก็มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว เนื่องจากศิลปินเหล่านี้ล้วนมีความโดดเด่นในท้องถิ่นอยู่แล้ว ศิลปินหลายท่านเป็นผู้สืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ระดับมณฑล จึงมีอิทธิพลในแวดวงศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบท้องถิ่นพอสมควร ขณะที่การติดต่อแลกเปลี่ยนระหว่างศิลปินชาติต่าง ๆ ก็มีบทบาทอย่างมากในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่านี้

2. กิจกรรมการแลกเปลี่ยนความรู้ในรูปแบบหลักสูตรการฝึกอบรมและการบรรยาย

ก. เปิดชั้นเรียนหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรม วันที่ 1 พฤศจิกายน

2023

ระยะเวลากิจกรรม: 1 พฤศจิกายน 2566

สถานที่: มหาวิทยาลัยเซรามิกจิ่งเต๋อเจิ้น

หัวข้อกิจกรรม : กิจกรรมการแลกเปลี่ยนความรู้ในรูปแบบการฝึกอบรมและการบรรยาย

ผู้เข้าร่วม: อาจารย์ Liu Tongyin ศาสตราจารย์ Liu Fang นักศึกษาสาขาการออกแบบ

เซรามิก

เนื้อหากิจกรรม: สอนทักษะงานฝีมือให้กับนักศึกษา

วัตถุประสงค์การจัดงาน: สืบสาน "จิตวิญญาณช่างฝีมือ" และปลูกฝังผู้สืบทอดงานฝีมือ

การจัดหลักสูตรการฝึกอบรมในครั้งนี้ เป็นการร่วมมือกับมหาวิทยาลัยเซรามิกจิ่งเต๋อเจิ้น จัดทำหลักสูตรกิจกรรมเชิงปฏิบัติการ โดยเชิญช่างกระเบื้องเคลือบชุมชนเหล่านี้มาสอนวิธีทำแผ่นกระเบื้องเคลือบแบบดั้งเดิมในวิชาการออกแบบ เพื่อให้ให้นักศึกษาเข้าใจกระบวนการการสร้างสรรค์ตั้งแต่การวาดจินตนาการกลายเป็นแผ่นกระเบื้องเคลือบ เพื่อกระตุ้นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ของนักศึกษา ส่งเสริมการสืบทอดทักษะการทำแผ่นกระเบื้องเคลือบ เผยแพร่จิตวิญญาณช่างฝีมือเหล่านี้ เตรียมความพร้อมในการบ่มเพาะผู้สืบทอดศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบรุ่นถัดไป

ภาพที่ 5-27 สื่อประชาสัมพันธ์การจัดหลักสูตรการฝึกอบรม
(Lin Huangshan, 2023)

ภาพที่ 5-28 ผู้วิจัยบรรยายความรู้และเทคนิคการทำแผ่นกระเบื้องเคลือบให้นักศึกษา
(Lin Huangshan, 2023)

ภาพที่ 5-29 การลงมือปฏิบัติของผู้เรียนในระหว่างการเรียนรู้เทคนิคการทำแผ่นกระเบื้องเคลือบ
(Lin Huangshan, 2023)

ภาพที่ 5-30 การบรรยายเทคนิคการเผาแบบตั้งของศาสตราจารย์ Liu Fang
(Lin Huangshan, 2023)

Liu Tongyin กำลังสอนนักศึกษามหาวิทยาลัยเซรามิกจิ่งเต๋อเจิ้น ซึ่งเป็นครั้งแรกที่นักศึกษาเหล่านี้ได้เข้าร่วมชั้นเรียนการทำแผ่นกระเบื้องเคลือบ พวกเขากล้าทดลองลงมือทำ กล้าตั้งคำถาม ศาสตราจารย์ Liu Fang สนับสนุนให้นักศึกษาเรียนทักษะนี้ เนื่องจากเวลาสอน นายช่าง Liu Tongyin พูดภาษาจีนกลางไม่ค่อยชัด ศาสตราจารย์จึงช่วยอธิบายให้นักศึกษาฟังด้วย โดยมองว่าวิชานี้มีความสำคัญอย่างยิ่ง ช่วยให้ตนรู้ว่าแผ่นกระเบื้องเคลือบโบราณมีกรรมวิธีการทำเช่นนี้ และหวังว่า Liu Tongyin จะได้ลูกมือจากนักศึกษากลุ่มนี้เพื่อสืบทอดและพัฒนาทักษะการทำแผ่นกระเบื้องเคลือบต่อไป

ข. การจัดการบรรยายว่าด้วยการสืบทอดวัฒนธรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบ

ระยะเวลากิจกรรม: 22-23 พฤศจิกายน 2023

สถานที่จัดงาน: โรงแรม Jingdezhen Peninsula และชุมชนเหล่ายาทาน

หัวข้อกิจกรรม: ศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบและมรดกทางวัฒนธรรม การอบรมอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านเซรามิกรุ่นใหม่

ผู้เข้าร่วม: อาจารย์ด้านศิลปะเซรามิก ศิลปินเซรามิกในเมืองจิ่งเต๋อเจิ้น

เนื้อหากิจกรรม: การบรรยายเกี่ยวกับวัฒนธรรมเซรามิก ศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบ และการจัดแสดงภาพวาดบนแผ่นกระเบื้องเคลือบ

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม: เพื่อยกระดับความสามารถระดับมืออาชีพของอาจารย์ผู้สอนในสาขาวิชาศิลปะเซรามิก

การบรรยายในครั้งนี้เป็นการร่วมมือกับศูนย์เยาวชนเมืองจิ้งเต๋อเจิ้น โดยเชิญอาจารย์จากมหาวิทยาลัยเซรามิกจิ้งเต๋อเจิ้นมาบรรยายเกี่ยวกับหลักสูตรศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบแก่เยาวชน อบรมอาจารย์ศิลปะรุ่นใหม่ในโครงการการศึกษานอกโรงเรียน สร้างความแข็งแกร่งให้กับวิชาชีพศิลปะเซรามิก และพัฒนาการถ่ายทอดวัฒนธรรมกระเบื้องเคลือบให้นักศึกษา

ภาพที่ 5-31 พิธีเปิดกิจกรรม

(Lin Huangshan, 2023)

ภาพที่ 5-32 การบรรยายของศาสตราจารย์ Zhang Jinghui
(Lin Huangshan, 2023)

ศาสตราจารย์ Zhang Jinghui จากมหาวิทยาลัยเซรามิกจิ่งเต๋อเจิ้น ถ่ายทอดความรู้ให้แก่อาจารย์รุ่นใหม่ โดยบรรยายภูมิหลังทางวัฒนธรรมของศิลปะเซรามิก ประเภทและกรรมวิธีการทำของเซรามิก ท่านยังบรรยายเรื่องศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบและการทำแผ่นกระเบื้องเคลือบเป็นพิเศษ และสาธิตทักษะการวาดภาพจิตรกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบขณะสอนด้วย

ภาพที่ 5-33 การสาธิตทักษะการวาดภาพจิตรกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบ
(Lin Huangshan, 2023)

ค. กิจกรรม “ติงดูคู้เรียนทักษะศิลป์” เพื่อการสืบทอดศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบ
ระยะเวลากิจกรรม: 25 พฤศจิกายน 2023

สถานที่จัดงาน : ชุมชนเหล่ายาทาน

หัวข้อกิจกรรม: การเดินทางเพื่อค้นหาต้นกำเนิดของศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบ

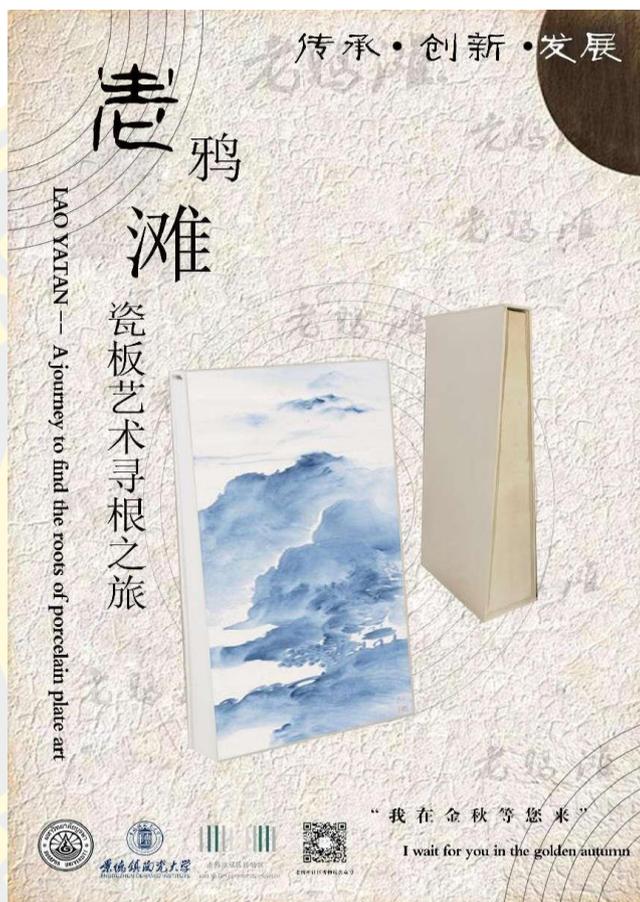
ผู้เข้าร่วม: อาจารย์มหาวิทยาลัยเซรามิกจิ่งเต๋อเจิ้น อาจารย์ประจำพิพิธภัณฑ์ศิลปะจิ่งเต๋อเจิ้น ผู้เข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 9 ครอบครัว และกลุ่มช่างฝีมือเหล่ายาทาน

เนื้อหากิจกรรม: สัมผัสประสบการณ์การทำแผ่นกระเบื้องเคลือบ

วัตถุประสงค์ของการจัดงาน: ส่งเสริมการสืบทอดและเผยแพร่ศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่ายาทาน

กิจกรรมในครั้งนี้เป็นการเชิญผู้เชี่ยวชาญและช่างวาดภาพจิตรกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบจากมหาวิทยาลัยเซรามิกจิ่งเต๋อเจิ้น รวมถึงช่างจากหอศิลป์จิ่งเต๋อเจิ้นมาถ่ายทอดความรู้ให้แก่เยาวชน ร่วมมือกับหน่วยงานทางการศึกษานอกโรงเรียนของนครจิ่งเต๋อเจิ้น ใช้วัฒนธรรมและการสืบทอดศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบเป็นหัวข้อ สรรหานักเรียนและผู้ปกครองจากทุกที่ให้มาเข้าร่วมกิจกรรมเรียนรู้การสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้สำหรับครอบครัว โดยกิจกรรมนี้

จัดขึ้นในช่วง “งานนิทรรศการเซรามิกนานาชาติ” จึงต่อเจิ้นอันยิ่งใหญ่ โดยดึงดูดคนรักศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบจำนวนมากที่มาร่วมงานดังกล่าวได้

ภาพที่ 5-34 สื่อประชาสัมพันธ์กิจกรรมการสืบทอดศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบ (Lin Huangshan, 2023)

กิจกรรมนี้จัดขึ้นที่โซนจัดแสดงการสืบทอดแบบมีชีวิตครอบครัวตระกูลหลิว (ศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์ ณ ที่ตั้งเดิมโรงเรียนประถมสู่กวง) พิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่ายาทาน สมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรมประกอบด้วยคนจาก 9 ครอบครัว โดยมาจากจังหวัดเจิ้น ช่างเหรา ซานตง โดยเป็นการเยี่ยมชมศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์แผ่นกระเบื้องเคลือบและสัมผัสประสบการณ์การทำแผ่นกระเบื้องเคลือบ รวมถึงเขียนชื่อบนแผ่นกระเบื้องเคลือบเปล่าเป็นที่ระลึกว่ามีส่วนร่วมในการสืบทอด สุดท้ายยังได้ทดลองวาดภาพบนชิ้นงานกระเบื้องกึ่งสำเร็จ สัมผัสถึงความสำเร็จในการสร้างสรรค์งานศิลปะ

ภาพที่ 5-35 กิจกรรมสัมผัสประสบการณ์การทำแผ่นกระเบื้องเคลือบร่วมกันของคนในครอบครัว
(Lin Huangshan, 2023)

ภาพที่ 5-36 กิจกรรมการเขียนอักษรจีนบนแผ่นกระเบื้องเคลือบ
(Lin Huangshan, 2023)

ภาพที่ 5-37 กิจกรรมการวาดภาพบนแผ่นกระเบื้องเคลือบ
(Lin Huangshan, 2023)

ภาพที่ 5-38 ผู้เข้าร่วมกิจกรรมบางส่วนร่วมถ่ายรูปเป็นที่ระลึก
(Lin Huangshan, 2023)

กิจกรรมการเรียนรู้ครั้งนี้ถือว่าประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี ศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบไม่เพียงได้รับการถ่ายทอดไปสู่เด็ก ๆ แต่ยังรวมถึงกลุ่มผู้ปกครองและวัยกลางคน ขณะที่ช่างทำแผ่นกระเบื้องเคลือบก็รู้สึกภาคภูมิใจที่ได้สานิตทักษะการทำแผ่นกระเบื้องเคลือบในกิจกรรมครั้งนี้ หนึ่งในผู้ร่วมกิจกรรม Kang Zhuoyu และครอบครัวกล่าวว่า “นี่เป็นครั้งแรกที่ได้ร่วมกิจกรรมสัมผัสประสบการณ์ศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบ มีความรู้ที่อยากจะเรียนได้จากตำรา รูปทรงของภาพจิตรกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบก็พิเศษมาก สามารถกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก ๆ ได้นับว่าเป็นประสบการณ์อันน่าจดจำสำหรับเด็ก ครั้งหน้าก็หวังว่าจะได้เข้าร่วมกิจกรรมลักษณะนี้อีก”

ง. กิจกรรมบ่มเพาะจิตอาสาเผยแพร่ศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่ายาทาน

ระยะเวลากิจกรรม: วันที่ 2 ธันวาคม 2023

สถานที่จัดงาน : ชุมชนเหล่ายาทาน

หัวข้อกิจกรรม: จิตอาสาเผยแพร่ศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่ายาทาน

ผู้เข้าร่วม: จิตอาสาเยาวชนในเมืองจิ่งเต๋อเจิน กลุ่มช่างฝีมือชุมชนเหล่ายาทาน คณะผู้วิจัย

เนื้อหากิจกรรม: กิจกรรมการบ่มเพาะจิตอาสาผ่านการเรียนรู้ภาคทฤษฎีและปฏิบัติเพื่อ

เผยแพร่ศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่ายาทาน

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม: เพื่อแนะนำศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบชุมชนเหล่ายาทานในหลักสูตรฝึกปฏิบัติการสอนวัฒนธรรมดั้งเดิมท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ได้รับการบูรณาการทรัพยากรเพิ่มเติมจากทุกภาคส่วนของสังคม และส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนของศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบชุมชนเหล่ายาทาน

พิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่ายาทานร่วมมือกับเทศบาลเมืองจิ่งเต๋อเจิ้น คณะกรรมการสันนิบาตเยาวชนพรรคคอมมิวนิสต์และหน่วยการศึกษาสาธารณะเมืองจิ่งเต๋อเจิ้น เพื่อตอบสนองต่อนโยบายของรัฐบาลเทศบาลเมืองจิ่งเต๋อเจิ้นที่ว่าด้วยการพัฒนาต่อยอดวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงเรียนรู้และการสืบทอดวัฒนธรรมเซรามิก พิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่ายาทานจึงสร้างกิจกรรมการปัมเพาะจิตอาสาเผยแพร่ศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่ายาทาน โดยเป็นกิจกรรมการศึกษาเรียนรู้ ณ หมู่บ้านศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบ โดยมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมการสำรวจ สืบทอด และเผยแพร่ศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่ายาทาน ซึ่งจิตอาสาจะใช้เสียงของตนในการเผยแพร่ศิลปะและวัฒนธรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบ

กิจกรรมการปัมเพาะจิตอาสาที่จัดขึ้นในครั้งนี้เป็นกรปัมเพาะเยาวชนคนรุ่นใหม่ให้มีความเข้าใจต่อชุมชนและงานศิลปะในชุมชน ซึ่งหวังว่าจะเป็นกรกระตุ้นความรักความผูกพันของเยาวชนคนรุ่นใหม่ที่มีต่อชุมชนและศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบ ซึ่งเป็นพลังและกำลังที่สำคัญในการอนุรักษ์ สืบทอดและต่อยอดงานศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบของชุมชนเหล่ายาทานในอนาคต

ภาพที่ 5-39 ผู้วิจัยทำหน้าที่จิตอาสาบรรยายความเป็นมาของชุมชนเหล่ายาทานและเกร็ดความรู้เกี่ยวกับแผ่นกระเบื้องเคลือบให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

(Lin Huangshan, 2023)

ภาพที่ 5-40 จิตอาสาเรียนรู้ขั้นตอนการผลิตแผ่นกระเบื้องเคลือบ
(Lin Huangshan, 2023)

ภาพที่ 5-41 ผู้วิจัยสอนการวาดภาพบนแผ่นกระเบื้องเคลือบให้จิตอาสารุ่นใหม่
(Lin Huangshan, 2023)

ภาพที่ 5-42 การแบ่งปันเกร็ดความรู้และข้อคิดจากการเรียนรู้ของจิตอาสาผ่านสื่อสังคม (Lin Huangshan, 2023)

หลังกิจกรรม เหล่าจิตอาสารุ่นใหม่ต่างพึงพอใจในผลงานของตน ผู้ปกครองแสดงความเห็นในกลุ่มสนทนา WeChat ว่ากิจกรรมนี้มีคุณค่าและความหมายอย่างยิ่ง โดยไม่เพียงแต่ช่วยให้เด็กๆ ได้เพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับศิลปะและวัฒนธรรมดั้งเดิม แต่ยังได้ความอิสระในการเปิดโลกทัศน์อีกด้วย

กิจกรรมจิตอาสาได้รับการปรับปรุงเพิ่มเติมบนพื้นฐานของกิจกรรมการสืบทอดที่กล่าวมาในช่วงต้น เนื่องจากความร่วมมือเพิ่มเติมกับหน่วยงานของรัฐ จึงได้ขยายอิทธิพลสาธารณะของชุมชนเหล่าเยาวชน ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อส่งเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืนของศิลปะแผ่นดินกระเบื้องเคลือบเหล่าเยาวชน

ในอนาคต พิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่าเยาวชนวางแผนดำเนินการจัดนิทรรศการผลงานของกลุ่มจิตอาสา ในหัวข้อนิทรรศการสร้างสรรค์ผลงานแผ่นดินกระเบื้องเคลือบเยาวชนเหล่าเยาวชน

ภาพที่ 5-43 ความคิดเห็นและการสนทนาในกลุ่ม WeChat ของผู้ปกครอง
(Lin Huangshan, 2023)

คำแปลการสนทนาส่วนหนึ่งในกลุ่ม WeChat ของผู้ปกครอง
13979861732 ลูกกลับบ้านมีความสุขมากค่ะ ขอบคุณคุณครูที่จัดกิจกรรมที่มีหมายคามให้แก่
เด็กๆ
13879822811 ขอบคุณที่จัดกิจกรรมที่มีคุณค่าให้เด็กๆ นะคะ
15970375046 ขอบคุณคุณครูที่พาเด็กๆ ไปเรียนรู้และสัมผัสกับศิลปะและวัฒนธรรม เป็นวันที่มี
ความหมายสำหรับเด็กๆ อีกวันค่ะ

การประชาสัมพันธ์พิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่ายาทาน

1. การประชาสัมพันธ์ผ่านบัญชี Wechat ทางการของพิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่ายาทาน

ปัจจุบัน หน่วยงานภาครัฐ ธุรกิจภาคเอกชน และสื่ออิสระในประเทศจีนนิยมเปิดบัญชีทางการเพื่อใช้เป็นแพลตฟอร์มประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงาน การเปิดบัญชีวีแชตทางการของพิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่ายาทานจะเป็นประโยชน์ในด้านการแลกเปลี่ยนข้อมูลและการโฆษณาประชาสัมพันธ์

Scan: LYT-PP-ART-2023

ภาพที่ 5-44 บัญชีทางการ ศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่ายาทาน
(Lin Huangshan, 2023)

คำแปล ชื่อบัญชีทางการ ศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่ายาทาน

(ชุมชนเหล่ายาทานคือศูนย์กลางการทำแผ่นกระเบื้องเคลือบขนาดใหญ่ที่สุดของจังหวัดเอ่ย์เจิ้น เปรียบเสมือนพิพิธภัณฑ์ที่มีชีวิต ศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์แต่ละแห่งเปรียบดั่งคลังวัตถุของพิพิธภัณฑ์แผ่นกระเบื้องเคลือบ.....)

ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลและประชาสัมพันธ์ข่าวกิจกรรมของพิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่ายาทานในบัญชีทางการศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่ายาทาน เช่น การมาศึกษาดูงานที่ชุมชนเหล่ายาทานของผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการ รองศาสตราจารย์ ดร.เสกสรรค์ ตันยาภิรมย์ คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บุญชู บุญลิขิตศิริ รองคณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ผสมผสานกับเกร็ดความรู้ประวัติศาสตร์และการพัฒนาของเหล่ายาทาน โดยนำเสนอข้อมูลเป็นรูปภาพและข้อความบนบัญชีทางการของพิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่ายาทาน

11:53

✕

**นักวิชาการและศิลปินถ่ายทอดศิลปะ
แผ่นกระเบื้องเคลือบเคลือบเหล่ายาทาน**
บทความโดย Lin Huangshan
ศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบชุมชนเหล่ายาทาน
2023-10-16 23:32 น. โพสต์ที่เจียงซี

หลังช่วงทศวรรษที่ 1990 เวิร์กช็อปงานหัตถกรรม เอกชนนับพันแห่งเป่้งานในเจียงเต๋อเจิ้น มีสารพัดกิจการ กระจายไปทั่วพื้นที่ ทั้งงานเลียนแบบของเก่า ช่างงานกิ่ง สำเร็จ แผ่นกระเบื้องเคลือบ ภาพจิตรกรรมบนเซรามิก เต่าเผาชิ้นงาน เป็นต้น ชุมชนเหล่ายาทานก็เป็นหนึ่งในนั้น หมู่บ้านที่ผู้คนหาเลี้ยงชีพด้วยการทำแผ่นกระเบื้องเคลือบแห่งนี้ก่อตั้งโดยคนต่างถิ่นที่มาลงหลักปักฐาน ระยะเวลาหลังมีนโยบายปฏิรูปและเปิดประเทศ ที่นี้อยู่ ห่างจากจัตุรัสประชาชนในเมืองเจียงเต๋อเจิ้นไม่ถึงสอง กิโลเมตร เป็นชุมชนเมืองผสมชนบท (หมู่บ้านโมเดลตัว เมือง) ชนนานแท้ ปัจจุบันเป็นแหล่งจำหน่ายแผ่น กระเบื้องเคลือบขนาดใหญ่ที่สุดของเจียงเต๋อเจิ้น

ในเวิร์กช็อปที่เหล่ายาทาน ทุกคนสามารถทำตามลำดับ ขั้นตอนการทำแผ่นกระเบื้องเคลือบด้วยตัวเองจนเสร็จสิ้น และได้เป็น “แผ่นกระเบื้องเคลือบเปล่า” ได้ แผ่นกระเบื้องเคลือบเปล่านี้จะกลายเป็นสื่อในการสร้างสรรค์ของศิลปิน ชุมชนเหล่ายาทานกลายเป็นพื้นที่สำหรับกิจกรรมทางศิลปะ สร้างภาษาศิลปะอันเป็นเอกลักษณ์ของภาพจิตรกรรมบน แผ่นกระเบื้องเคลือบขึ้น อันจะส่งผลดีต่อการยกระดับนัยยะเชิงวัฒนธรรมและคุณค่าเชิงสุนทรียภาพของศิลปะแผ่น กระเบื้องเคลือบ บรรลุการบูรณาการระหว่างทักษะงานฝีมือ กับศิลปะ เหล่ายาทานแสดงให้เห็นถึงพลังและความทุ่มเท ของช่างฝีมือยุคปัจจุบัน จาก “ช่างฝีมือทั่วสารทิศรวมตัว” สู่ “สรรค์สร้างเครื่องใช้ไปทั่วหล้า” กลายเป็นหมู่บ้านศิลปะ แผ่นกระเบื้องเคลือบอันค้ำบั้บหนึ่งของจีน ที่นี้ดึงดูดศิลปินและ นักศึกษาศิลปะทั้งชาวจีนและชาวต่างชาติจำนวนมากให้มา ทำงานสร้างสรรค์ เกิดเป็นภูมิทัศน์วิถีวัฒนธรรมเฉพาะตัว ปรางก์การณณ์เช่นนี้เป็นเอกลักษณ์แห่งยุคสมัย

ภาพที่ 5-45 การประชาสัมพันธ์กิจกรรมศึกษาดูงานที่ชุมชนเหล่ายาทานของนักวิชาการจากประเทศไทย (Lin Huangshan, 2023)

นำทักษะการทำแผ่นกระเบื้องเคลือบเคลือบยาทานเข้าสู่ชั้นเรียนลูกเสือ ฝ่ส่งเสริม การสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ บทความโดย LHS เทศำที่ระลึกป๋านลู่ 2023-10-28 23:16 น. โงตโตในลู่ยี่ซี

Liu Tonglin ผู้ริเริ่มของกิจกรรมนำทักษะการทำแผ่นกระเบื้องเคลือบเคลือบยาทาน และ นักวิชาการ Lin Huangshan ได้ให้เกียรติไม่ถ่ายทอดความรู้เชิงวิชาการเชิงระบบ ให้กับนักเรียน ม.1 โรงเรียนมัธยมศึกษา นำมาประกอบเป็นผลงานศิลปะให้แก่นักศึกษาชั้นมัธยมศึกษา สาขานานาชาติ วิทยาลัยนานาชาติ และบรรดาอาสาสมัครทางการศึกษา ประสิทธิภาพของศิลปะและวัฒนธรรมของศิลปิน เพื่อให้นักศึกษาไม่เพียงแต่สามารถถ่ายทอดกระบวนการของศิลปินได้เท่านั้น แต่ยังสามารถเข้าใจคุณค่าของวัฒนธรรมและวิถีของการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมของศิลปินได้ดียิ่งขึ้น อีกทั้งยังมีความร่วมมือกับอาจารย์ผู้สอน เพื่อให้นักเรียนได้สัมผัสกับงานศิลปะที่สร้างสรรค์และเป็นประโยชน์ต่อสังคม ศิลปินและนักเรียนร่วมกัน

อาจารย์ Lin Huangshan ผู้ริเริ่มของกิจกรรมนำทักษะการทำแผ่นกระเบื้องเคลือบเคลือบยาทานเข้าสู่ชั้นเรียนลูกเสือ

อาจารย์ Lin สาธิตการทำแผ่นกระเบื้องเคลือบ

ภายใต้การชี้แนะของอาจารย์ Lin นักศึกษาได้ร่วมกับทำแผ่นกระเบื้องเคลือบ ด้วยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ถึงกระบวนการ

ระหว่างทำนักศึกษาแสดงความสนใจอย่างยิ่ง เนื่องจากยังไม่ได้ทำชิ้นตอนวาดดินและ ฝ่ประดับอย่างเต็มที่ นักศึกษาคำกกล่าวว่าจะไปที่เหล่ายาทานบ่อย ๆ เพื่อสัมผัสประสบการณ์ทำแผ่นกระเบื้องเคลือบ เปิดตาเผ่าชิ้นงาน และวาดภาพจิตรกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบด้วยตัวเองในอนาคต

กิจกรรมครั้งนี้ นับว่าเป็นกิจกรรมตัวแทนของพิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่ายาทาน ทำหน้าที่เป็นแหล่งสนับสนุนคนหนุ่มสาวรุ่นใหม่ในการสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ในอนาคต ทักษะการทำแผ่นกระเบื้องเคลือบจะเดินทางไปยังสถาบันอุดมศึกษาแห่งอื่น ๆ รวมถึงต่างประเทศ ด้วยความมุ่งมั่นที่จะสร้างอัตลักษณ์ศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่ายาทาน รวมถึงร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างสรรค์ทรัพยากรนานาชาติที่สื่อสารกับคนทั่วโลก และการก่อตั้งเขตมรดกศิลปวัฒนธรรมชาวมักแตงชาติจีนต่อไป

ภาพที่ 5-46 การประชาสัมพันธ์กิจกรรมการฝึกอบรมที่มหาวิทยาลัยเซรามิกจิ่งเต๋อเจิ้น (Lin Huangshan, 2023)

นายกเทศมนตรี Hu Xuemei ได้กล่าวถึงความต้องการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเซรามิกใน “แผนปฏิบัติการเขตนำร่องสืบทอดวัฒนธรรมและนวัตกรรมเซรามิกแห่งชาติจี้จื่อเต๋อเจิ้น” ในแง่นี้ จี้จื่อเต๋อเจิ้นได้ดำเนินนโยบาย “Culture+” สร้างสภาพแวดล้อมทางอุตสาหกรรมที่เหมาะสมต่อการท่องเที่ยวชมมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ การท่องเที่ยวเชิงอุตสาหกรรม เป็นต้น นอกจากนี้ “มาตรการเร่งดำเนินการของนครจี้จื่อเต๋อเจิ้นเพื่อส่งเสริมและยกระดับเสถียรภาพทางเศรษฐกิจเพื่อปรับตัวในทางที่ดีขึ้น” ยังระบุถึงความมุ่งมั่นที่จะปรับโฉมเขตนำร่องการสืบทอดวัฒนธรรมเซรามิกระดับชาติ สืบทอดและสร้างสรรค์วัฒนธรรมเซรามิกแบบมีชีวิต รวมถึงสร้างสวรรค์สำหรับคนรักเซรามิก เพื่อให้เด็กและเยาวชนในนครหลวงแห่งเครื่องเคลือบรักใคร่หวงแหน ศึกษาเรียนรู้ และมีความรู้ความเข้าใจในวัฒนธรรมเซรามิกท้องถิ่นดียิ่งขึ้นยกระดับพลังการสร้างสรรค์วัฒนธรรมศิลปะเซรามิก และส่งเสริมการสืบทอดและการพัฒนาวัฒนธรรมเซรามิกจี้จื่อเต๋อเจิ้น พิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่ายาทานจี้จื่อได้จัดกิจกรรมพิเศษ “การเดินทางค้นหารากเหง้าศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่ายาทาน” ขึ้น

ภาพที่ 5-47 การประชาสัมพันธ์กิจกรรมสัมผัสประสบการณ์การทำแผ่นกระเบื้องเคลือบ (Lin Huangshan, 2023)

2. วิดีโอประชาสัมพันธ์ศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบชุมชนเหล่ายาทาน

1) แนวคิดหลักของวิดีโอประชาสัมพันธ์

เนื้อหาในวิดีโอประชาสัมพันธ์บรรยายเรื่องราวตั้งแต่อดีต ปัจจุบัน สู่อนาคต โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็นส่วนต่าง ๆ ได้แก่ ประวัติศาสตร์การทำกระเบื้องเคลือบในจิ่งเต๋อเจิ้น การถือกำเนิดของชุมชนทำกระเบื้องเคลือบ จิตวิญญาณเหล่ายาทาน และอนาคตของเหล่ายาทาน โดยวิดีโอประชาสัมพันธ์จะถูกเผยแพร่บนแพลตฟอร์มออนไลน์ของพิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่ายาทาน สนับสนุนให้ชาวชุมชนร่วมกันประชาสัมพันธ์ผ่านการส่งต่อในแพลตฟอร์มออนไลน์ และประสานงานเพื่อเผยแพร่ในช่องทางสถานีโทรทัศน์และสื่อท้องถิ่น

ภาพที่ 5-48 ตัวอย่างภาพในวิดีโอประชาสัมพันธ์

(Lin Huangshan, 2023)

2) เนื้อหาของวิดีโอประชาสัมพันธ์

ประวัติศาสตร์จิ่งเต๋อเจิ้น

จิ่งเต๋อเจิ้นเป็นเมืองที่มีประวัติศาสตร์อันเก่าแก่และมีชื่อเสียงด้านวัฒนธรรมเครื่องเคลือบ ล้อมรอบด้วยขุนเขาธารา มีทรัพยากรที่เหมาะสมแก่การทำเครื่องปั้นดินเผา โดยมีประวัติศาสตร์การทำเครื่องปั้นดินเผากว่า 2,000 ปี และมีเตาเผาโบราณสำนักอายุกว่า 1,000 ปี ผู้คนมักนิยามเมืองจิ่งเต๋อเจิ้นว่า “สามด้านล้อมด้วยภูเขา หนึ่งด้านกั้นด้วยสายน้ำ ทั้งเมืองเต็มไปด้วยเครื่องเคลือบ ครึ่งเมืองเป็นเตาเผา”

จิ่งเต๋อเจิ้นมีบทบาทไม่เพียงเป็นแหล่งจัดหาสินค้าบนเส้นทางการค้าเซรามิกทางทะเลในสมัยอดีต แต่ยังเป็นจุดกำเนิดของสินค้าสำคัญของโครงการ “หนึ่งแถบ หนึ่งเส้นทาง” ในปัจจุบันด้วย ในจิ่งเต๋อเจิ้น อุตสาหกรรมเซรามิกคือสิ่งที่ค้ำจุนเมืองทั้งเมืองมานับพันปี ทั้งยังมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตและรสนิยมทางสุนทรียภาพของผู้คนอย่างยิ่ง

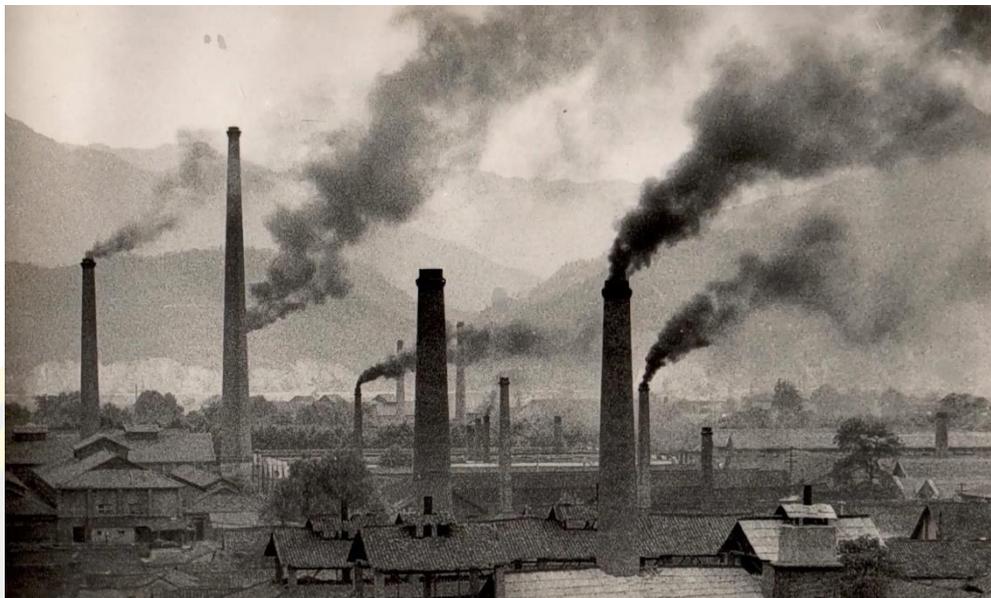

ภาพที่ 5-49 ภาพเมืองจิ่งเต๋อเจิ้นในวิดีโอประชาสัมพันธ์
(Lin Huangshan, 2023)

การถือกำเนิดของชุมชนทำกระเบื้องเคลือบ

จิ่งเต๋อเจิ้นเป็นเมืองที่มั่นคงยืนหยัดท่ามกลางอุปสรรค ในปี 1951 โรงงานเครื่องเคลือบเอกชนในจิ่งเต๋อเจิ้นทยอยกลายเป็นรัฐวิสาหกิจ นำไปสู่ยุครุ่งเรืองของ “โรงงานเครื่องเคลือบชื่อดังสิบอันดับแรก” ที่สร้างรายได้ทางภาษีของทั้งเมืองจิ่งเต๋อเจิ้นหรือแม้แต่รายได้จากการส่งออกของจีน

หลังจากช่วงดำเนินนโยบายปฏิรูปและเปิดประเทศ ระบบเศรษฐกิจแบบวางแผนถูกแทนที่ด้วยระบบเศรษฐกิจแบบตลาด ในปี 1995 “โรงงานเครื่องเคลือบชื่อดังสิบอันดับแรก” ต้องสลายตัว ผู้คนนับหมื่นในจิ่งเต๋อเจิ้นต้องตกงานในช่วงข้ามคืน ชีวิตของพวกเขาไร้หลักประกัน ทว่าท่ามกลางวิกฤตยังมีโอกาสเสมอ

ภาพที่ 5-50 ภาพโรงงานเครื่องเคลือบในอดีตในวิดีโอประชาชนสัมพันธ์
(Lin Huangshan, 2023)

เมื่อวาฬตาย สรรพสิ่งก็ถือกำเนิด

เวลาที่วาฬตัวหนึ่งตายในมหาสมุทร ร่างมึนของมันจะจมลงสู่ก้นทะเล เนื้อหนังถูกสัตว์อื่นกัดกิน ส่วนที่เป็นโปรตีนถูกย่อยสลายโดยจุลินทรีย์ โครงกระดูกกลายเป็นที่อยู่ของสิ่งมีชีวิตอื่น ซากวาฬตัวหนึ่งสามารถค้ำจุนทั้งระบบชีวิต (biosystem) ได้ยาวนานนับร้อยปี

การปิดตัวของโรงงานเครื่องเคลือบชื่อดังสิบอันดับแรกเปรียบเสมือนวาฬที่ตายลง โรงงานถูกแบ่งแยกย่อยเป็นส่วน ๆ เหล่าคนงานนำทักษะไปเปิดศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์ของตนเอง ภายหลังศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์เอกชนเริ่มขยายไปทั่วตรอกซอยน้อยใหญ่ของจังหวัดเอ่จิน และค่อย ๆ เกิดเป็นแหล่งทำกระเบื้องเคลือบประเภทต่าง ๆ ตามรูปแบบการรวมกลุ่ม ชุมชนแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่ายาทานถือกำเนิดขึ้นโดยมีภูมิหลังทางประวัติศาสตร์เช่นนี้ ปัจจุบันผ่านร้อนผ่านหนาวมากว่า 30 ปีแล้ว

ภาพที่ 5-51 ภาพบรรยากาศการผลิตกระเบื้องเคลือบในวิดีโอประชาชนสัมพันธ์
(Lin Huangshan, 2023)

จิตวิญญาณเหล่ายาทาน

มนุษย์เป็นผู้สร้างสรรค์และผู้มีส่วนร่วมในประวัติศาสตร์กับอารยธรรม ผู้วิจัยเดินเท้าทั่วทุกตรอกซอกซอยของเหล่ายาทานเพื่อสัมภาษณ์ช่างแผ่นกระเบื้องเคลือบ จิตรกร ศิลปิน และนำเรื่องราวของพวกเขามาเรียงร้อยเข้าด้วยกัน บอกเล่าโชคชะตาของคนกลุ่มนี้ในยุคสมัยดังกล่าว รวมถึงตำนานที่พวกเขาสร้างขึ้นตลอดเวลา 30 กว่าปีที่ผ่านมา

สืบย้อนไปในปี 1988 คนหนุ่มสาวแซ่หลิวกลุ่มหนึ่งจาก “ตูซาง” ได้เดินทางจากบ้านเกิดมายังเหล่ายาทานพร้อมความมุ่งมั่น และตั้งศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์ทำแผ่นกระเบื้องเคลือบน้อยใหญ่ขึ้นบนหาดโคลนอันรกร้าง คนกลุ่มนี้ตรากตรำทำงานมากกว่า 30 ปี ชีวิตส่วนตัวและการผลิตปะปนผสมผสาน จนสร้างเป็นศูนย์กลางการกระจายแผ่นกระเบื้องเคลือบขนาดใหญ่ที่สุดของจังหวัดเจ้อเจิ้น

ภาพจิตรกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบที่เข้ามาเสริมทัพ การเติบโตของธุรกิจที่เกี่ยวข้อง และมีส่วนร่วมของบรรดาศิลปินและช่างฝีมือ ก่อให้เกิดห่วงโซ่ในเวศวิทยาศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่ายาทาน ซึ่งช่วยยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของชาวชุมชนโดยตรง และเป็นประโยชน์ต่อศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบและการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดเจ้อเจิ้น ช่างฝีมือรุ่นเก่าในเหล่ายาทานยังมั่นคงในจุดยืน ยึดมั่นในความเชื่อ และยืนหยัดใน “จิตวิญญาณเหล่ายาทาน” ที่พวกเขาสร้างสรรค์ขึ้น

อนาคตของชุมชนเหล่ายาทาน

เหล่ายาทานนั้นเป็นเสมือนวงกลมที่ภายในไม่เพียงแฝงด้วยกลิ่นอายความมีชีวิตชีวา แต่ยังสามารถสัมผัสได้ถึงศิลปหัตถกรรมแบบดั้งเดิมและบรรยากาศทางศิลปะ ชาวชุมชนเป็นตั้งโครงสร้างของเหล่ายาทาน ทักษะการทำกระเบื้องเคลือบแบบดั้งเดิมอันชำนาญเป็นโลหิต ส่วนศิลปะภาพจิตรกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบนั้นเป็นดั่งกล้ามเนื้อ คำถามก็คือ จะรักษาวงกลมนี้ให้เปี่ยมด้วยพลังชีวิตต่อไปได้อย่างไร คำตอบมีดังต่อไปนี้

3. หนังสือคู่มือศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่ายาทาน

ในการจัดทำหนังสือคู่มือศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่ายาทาน ผู้วิจัยได้เชิญช่างฝีมือและผู้เชี่ยวชาญภาครัฐมาให้คำปรึกษาและตรวจสอบเนื้อหา ภายหลังจากนำตัวเล่มไปจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์ในฐานะหนังสือประชาสัมพันธ์พิพิธภัณฑ์ชุมชน การจัดทำหนังสือคู่มือศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่ายาทานจะเป็นประโยชน์ต่อการรักษาข้อมูล งานวิจัยต่อยอดของนักวิจัยรุ่นหลัง และการค้นคว้าทางวิชาการ โดยผู้วิจัยจะแบ่งเนื้อหาในหนังสือออกเป็นแปดส่วน ดังนี้

1. ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์และนัยยะแฝงทางวัฒนธรรม
2. วิถีวัฒนธรรมในชุมชนเหล่ายาทาน
3. ศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบชุมชนเหล่ายาทาน
4. ช่างฝีมือแผ่นกระเบื้องเคลือบ
5. พิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่ายาทาน
6. การจัดแสดงกิจกรรมการสืบทอด
7. การประเมินผลกิจกรรมพิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่ายาทาน
8. สารจากคณะผู้จัดทำ

ภาพที่ 5-52 หนังสือคู่มือศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่ายาทาน
(Lin Huangshan, 2023)

การประเมินผลโครงการพิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่ายาทาน

1. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ

ศาสตราจารย์ Ning Gang อดีตอธิการบดีมหาวิทยาลัยเซรามิกจิ่งเต๋อเจิ้น ประธาน
กิตติมศักดิ์ของสมาคมอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้แห่งจิ่งเต๋อเจิ้นด้วย ได้ให้แนวทาง
และข้อเสนอแนะสำหรับพิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่ายาทานสามประการ ดังนี้

- 1) พิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่ายาทานควรให้ความสำคัญกับความต้องการของผู้อยู่อาศัยใน
ชุมชนและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้คนในชุมชน
- 2) พิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่ายาทานควรใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางวัฒนธรรมของชุมชน
อย่างเหมาะสม โดย สามารถทำความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ เพื่อป้อนเพาะผู้สืบทอด
- 3) พิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่ายาทานควรบูรณาการทรัพยากรทางสังคม ผลักดันการท่องเที่ยว
เชิงวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมการพัฒนาของศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่ายาทาน

คุณ Lin Maosheng ผู้อำนวยการหอจดหมายเหตุนครjingเต๋อเจิ้นและผู้เชี่ยวชาญด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรมjingเต๋อเจิ้น เห็นชอบและยินดีให้การสนับสนุนโครงการพิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่ายาทาน หลังจากการเยี่ยมชมศูนย์การเรียนรู้ของพิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่ายาทาน คุณ Lin Maosheng มองว่าแผนการจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่ายาทานสอดคล้องกับนโยบายของรัฐและสถานการณ์ปัจจุบันของชุมชนเซรามิกเมืองjingเต๋อเจิ้น และได้ให้แนวทางและข้อเสนอแนะสำหรับพิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่ายาทานสี่ประการ ดังนี้

- 1) พิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่ายาทานควรให้ความสำคัญกับการสำรวจวัฒนธรรมเหล่ายาทาน และทำหน้าที่เป็นสื่อกลางของการเผยแพร่วัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง
- 2) บ่มเพาะบุคลากรผู้มีความรู้ความสามารถด้านการจัดการและการพัฒนาพิพิธภัณฑ์ชุมชน
- 3) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของช่างฝีมือในกิจกรรมที่จัดโดยพิพิธภัณฑ์ชุมชน
- 4) พัฒนาผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมสร้างสรรค์และส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

2. ผลการประเมินจากแบบสอบถาม

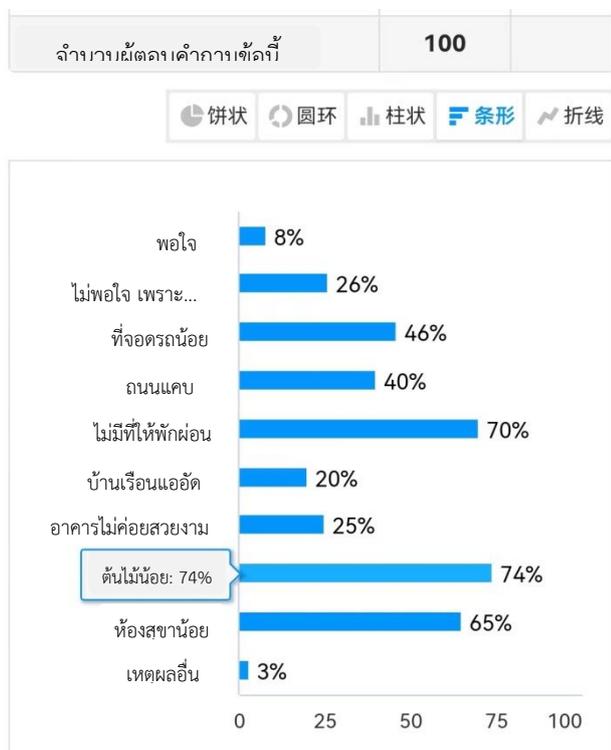
ผู้วิจัยใช้วิธีการสำรวจด้วยแบบสอบถามเพื่อสอบถามความคิดเห็นของชาวชุมชนเหล่ายาทาน (ช่างฝีมือในชุมชนแผ่นกระเบื้องเคลือบ) ช่างวาดภาพจิตรกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบ ศิลปิน นักศึกษาศิลปะ อาจารย์สถาบันอุดมศึกษา เจ้าหน้าที่ของรัฐ ในเรื่องของความเห็นชอบและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่ายาทานและการจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชน โดยแจกแบบสอบถามทั้งสิ้น 100 ชุด เก็บกลับคืน 100 ชุด

ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นคนท้องถิ่นชาวjingเต๋อเจิ้นกับคนต่างถิ่นอย่างละครึ่ง บ่งบอกว่ามีคนต่างถิ่นที่ทำงานในอุตสาหกรรมศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบในเหล่ายาทานเป็นจำนวนมาก โดยกลุ่มผู้ตอบหลักอยู่ในช่วงอายุ 18-60 ปี ส่วนใหญ่เป็นผู้ทำอาชีพเกี่ยวกับศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบ มีเจ้าหน้าที่รัฐเป็นส่วนน้อยที่ร่วมทำแบบสอบถามการประเมิน การสำรวจด้วยแบบสอบถามครั้งนี้มีประสิทธิภาพอย่างยิ่ง ผู้ตอบแบบสอบถามทุกคนล้วนตอบคำถามด้วยความตั้งใจและให้ข้อเสนอแนะอย่างจริงใจหลายประการ โดยสามารถสรุปได้ดังนี้

ภาพที่ 5-53 แบบสำรวจประเมินการจัดการศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่ายาทานและพิพิธภัณฑ์ชุมชน
(Lin Huangshan, 2023)

1) ควรมีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมในชุมชนเหล่ายาทาน ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการให้มีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมในเหล่ายาทาน โดยให้มีพื้นที่สีเขียวเพิ่มขึ้น ตัวเลขในแผนภูมิด้านล่างแสดงให้เห็นว่ามีความต้องการพื้นที่สีเขียวสูงถึง 74 เปอร์เซ็นต์ ความต้องการพื้นที่นันทนาการ 70 เปอร์เซ็นต์ และความต้องการห้องสุชาธารณะ 65 เปอร์เซ็นต์ สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นโครงการด้านสภาพความเป็นอยู่ของประชาชน ซึ่งส่งผลกระทบต่อดัชนีความสุขในการใช้ชีวิตและจำนวนนักท่องเที่ยวในเหล่ายาทาน

ภาพที่ 5-54 ข้อมูลด้านสภาพแวดล้อมในชุมชนเหล่ายาทาน

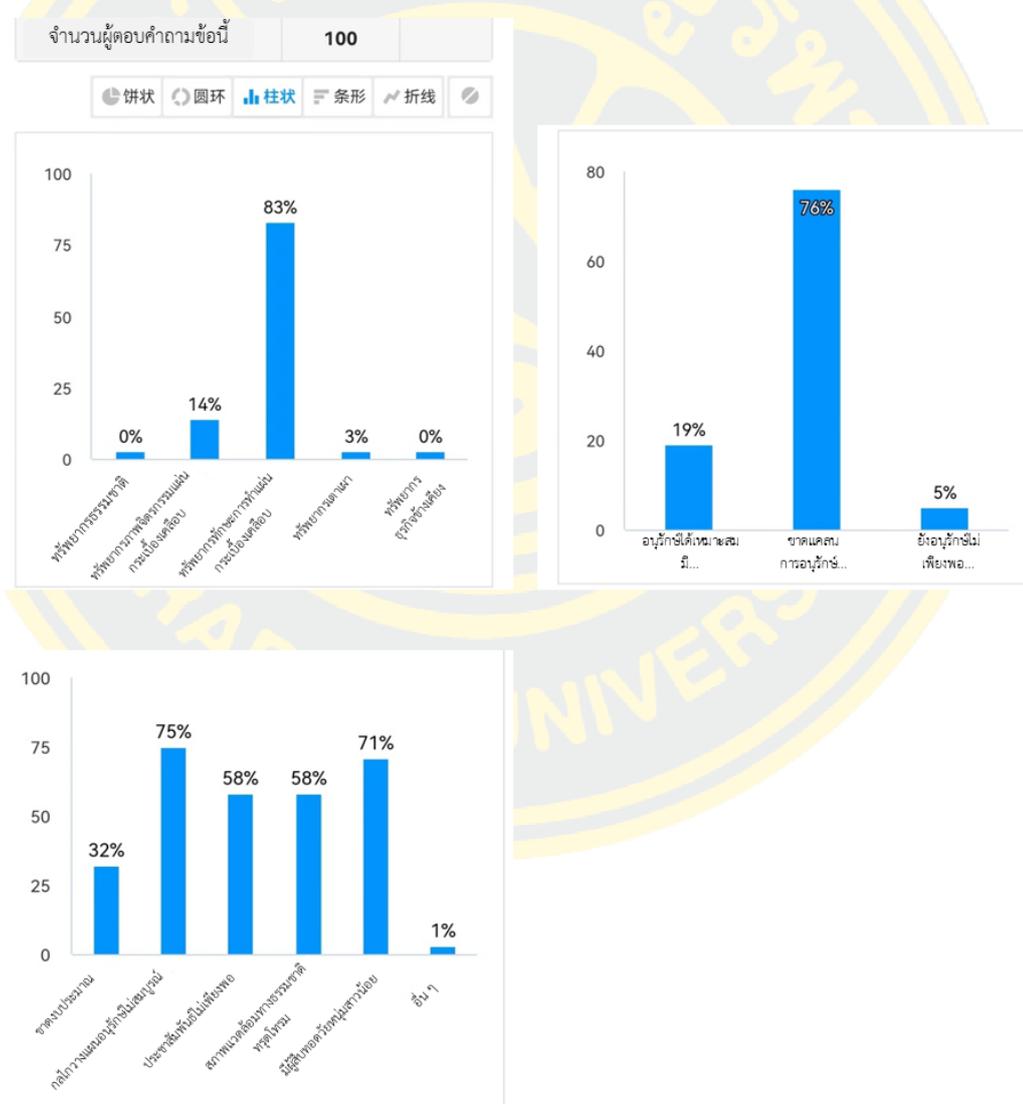
(Lin Huangshan, 2023)

ในช่วงเทศกาลวันชาติปี 2023 จำนวนของผู้มาเยือนเหล่ายาทานไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ถึงขั้นน้อยกว่าปีก่อน ๆ เล็กน้อย เพราะนักท่องเที่ยวเดินทางไปสถานที่อื่นในจังหวัดที่โด่งดังกว่า นักท่องเที่ยวโดยทั่วไปนั้นใส่ใจกับสภาพแวดล้อมในชุมชน ป้ายสัญลักษณ์ของชุมชน และอัตลักษณ์ชุมชน พวกเขายินดีที่จะชื่นชมทิวทัศน์อันงดงาม ผลิตภัณ์ท้องถิ่นที่โดดเด่น ดังนั้น การพัฒนาชุมชนเหล่ายาทานจึงควรตั้งต้นจากสภาพแวดล้อมและความต้องการของผู้คน

2) ควรสร้างกลไกการจัดการที่มีประสิทธิภาพเพื่อผลักดันการสืบทอดศิลปะแผ่นดินกระเบื้องเคลือบ

ประการแรก 83 เปอร์เซ็นต์ของผู้ตอบแบบสอบถามมองว่าทรัพยากรทักษะแผ่นดินกระเบื้องเคลือบเป็นทรัพยากรที่มีความเป็นเอกลักษณ์ที่สุดของเหล่ายาทาน ซึ่งบ่งบอกว่าฝีมือการทำแผ่นดินกระเบื้องเคลือบเป็นทักษะหายากอันล้ำค่าในความคิดของทุกคน เหตุใดถึงเป็นเช่นนั้น คำตอบคือ เพราะมีผู้ศึกษาทักษะนี้น้อยลงเรื่อย ๆ เมื่อพิจารณาข้อมูลชุดถัดไป 76 เปอร์เซ็นต์ของผู้ตอบแบบสอบถามมองว่ายังขาดกลไกการอนุรักษ์ทักษะการทำแผ่นดินกระเบื้องเคลือบ รวมถึงขาดแคลนผู้สืบทอดทักษะดังกล่าว

ขณะที่ผู้วิจัยเริ่มจัดกิจกรรมต่าง ๆ ภายใต้โครงการพิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่ายาทาน ช่างทำแผ่นกระเบื้องเคลือบที่ถูกเชิญมานั้นแทบไม่มีคนหนุ่มสาว ช่วงส่วนใหญ่เป็นคนสูงวัย ซึ่งขาดความมีชีวิตชีวา และใช้เวลานานกว่าจะยอมรับสิ่งใหม่ ๆ การพัฒนาของงานหัตถกรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่ายาทานจึงต้องอาศัยผู้สืบทอดอายุน้อยอย่างเร่งด่วน อนาคตของเหล่ายาทานต้องพึ่งพาคนรุ่นใหม่กลุ่มนี้เพื่อทำการสืบทอดรุ่นที่หกต่อไป ด้วยเหตุนี้ คนที่กังวลกับการพัฒนาของเหล่ายาทานล้วนมองว่า กลไกการจัดการที่เหมาะสมกับเหล่ายาทานเป็นสิ่งจำเป็น ทั้งยังเป็นกุญแจสำคัญในการรักษาบุคลากรเอาไว้

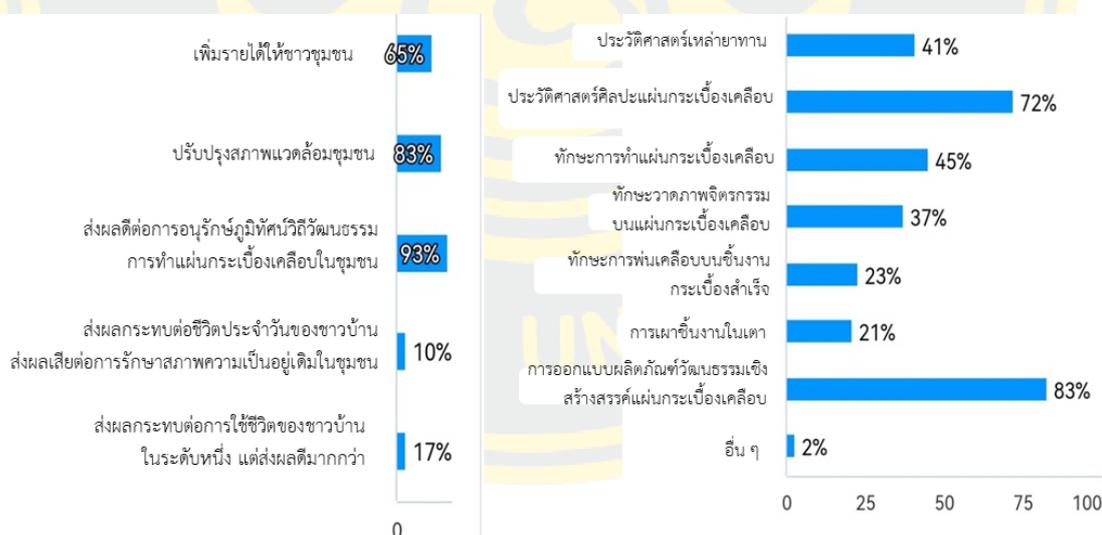

ภาพที่ 5-55 ข้อมูลด้านการจัดการของชุมชนเหล่ายาทาน

(Lin Huangshan, 2023)

3) สนับสนุนพิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่ายาทานเพื่อสืบทอดศิลปะแผ่นดินกระเบื้องเคลือบเหล่ายาทาน

หลังจากที่ผู้วิจัยทำการสำรวจวิจัยอย่างต่อเนื่อง ชาวชุมชน ช่างฝีมือ ศิลปิน และคนกลุ่มอื่น ๆ จำนวนมากในเหล่ายาทานก็เกิดความเข้าใจในเรื่องพิพิธภัณฑ์ชุมชนพอสมควร มีช่างฝีมือจำนวนหนึ่งสนับสนุนโครงการพิพิธภัณฑ์ชุมชนและเป็นฝ่ายเสนอพื้นที่เพื่อใช้เป็นฐานทดลองดำเนินการของพิพิธภัณฑ์ชุมชน โดยมีการจัดกิจกรรมในนามพิพิธภัณฑ์ชุมชนไปหลายครั้งและประสบความสำเร็จอย่างยิ่ง ช่างฝีมือเริ่มมองเห็นโอกาสสร้างรายได้และสถานะ นักศึกษาได้ฝึกทักษะและได้รับทรัพยากร ส่วนนักท่องเที่ยวก็ได้รับผลิตภัณฑ์และประสบการณ์เชิงวัฒนธรรม จากข้อมูล 65 เปอร์เซ็นต์ของผู้ตอบแบบสอบถามมองว่า การเปิดทำการของพิพิธภัณฑ์ชุมชนสามารถเพิ่มรายได้ให้สมาชิกในชุมชนได้ และ 93 เปอร์เซ็นต์มองว่าเป็นประโยชน์ต่อการอนุรักษ์ภูมิทัศน์วัฒนธรรมการทำกระเบื้องเคลือบในชุมชน โดยรวมแล้วผู้ตอบแบบสอบถามแทบทั้งหมดมองว่า การจัดการและการดำเนินการของพิพิธภัณฑ์ชุมชนจะนำผลประโยชน์มาสู่ชุมชน พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่เป็นการสนับสนุนโครงการพิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่ายาทานหลายประการ

ภาพที่ 5-56 ข้อมูลด้านพิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่ายาทาน

(Lin Huangshan, 2023)

ตั้งข้างมูลที่ปรากฏในข้างต้น 83 เปอร์เซนต์ของผู้ตอบแบบสอบถามคาดหวังจะได้เรียนรู้ การออกแบบผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ผ่านกระเบื้องเคลือบจากพิพิธภัณฑ์ชุมชน ในคนกลุ่ม นี้มีเกือบครึ่งหนึ่งที่คุ้นเคยกับการทำแผ่นกระเบื้องเคลือบดี ความใฝ่รู้และความปรารถนาที่จะทดลอง สิ่งใหม่ ๆ ของพวกเขาเอื้อต่อการสร้างกลุ่มแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมผ่านกระเบื้องเคลือบของพิพิธภัณฑ์ ชุมชน สามารถพัฒนาไปเป็นฐานมวลชนเพื่อการสืบทอดและการพัฒนาวัฒนธรรมศิลปะแผ่น กระเบื้องเคลือบเหล่านี้ การสร้างนวัตกรรมคือหนทางสู่การพัฒนา เช่นเดียวกับศูนย์การ สร้างสรรค์ เกาซีชวน จึงต่อเงิน ทุนแก่สำคัญสู่ความสำเร็จของที่นี่คือการสร้างสรรค์นวัตกรรม วัฒนธรรมเซรามิก ความสดใหม่มีชีวิตชีวา การใช้ลูกเล่นสร้างสรรค์กับพื้นผิว การแลกเปลี่ยนที่เน้น ความหลากหลาย จึงสามารถประสบความสำเร็จได้อย่างทุกวันนี้

4) ข้อเสนอแนะจากแบบสอบถาม

ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 45 ท่านเป็นอย่างสูงที่ได้เขียนข้อเสนอแนะ อันล้ำค่าเกี่ยวกับการจัดการประโยชน์ใช้สอยและการดำเนินการของพิพิธภัณฑ์ชุมชน โดยสามารถ สรุปได้เป็นด้านต่าง ๆ ดังนี้

(1) ความต้องการด้านพื้นที่ในพิพิธภัณฑ์ชุมชน

ชาวชุมชนควรร่วมแรงร่วมใจกันสร้างพื้นที่ที่ผสมผสานการใช้ชีวิตและการผลิตเข้าด้วยกัน บนพื้นที่อาคารบ้านเรือนในปัจจุบัน เช่น ศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์กับที่อยู่ของชาวชุมชน เพิ่มพื้นที่ ทางวัฒนธรรมและนันทนาการ พื้นที่ตลาดวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ เป็นต้น

(2) เพิ่มประโยชน์ใช้สอยของพิพิธภัณฑ์ชุมชน

ข้อเสนอแนะจากแบบสอบถามสรุปได้เป็นห้าแง่มุมหลักดังนี้: เพิ่มแพลตฟอร์มจัดแสดง แบบดิจิทัลของพิพิธภัณฑ์ชุมชน นิทรรศการข้าวของเครื่องใช้ในอดีต พื้นที่ฝึกอบรมช่างฝีมือ ช่อง ทางการสื่อสารแลกเปลี่ยนในระดับนานาชาติ และศูนย์การออกแบบวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์

(3) นโยบายช่วยเหลือนักเรียนนักศึกษาของพิพิธภัณฑ์ชุมชน

จัดกิจกรรมศึกษาวิจัยและการบรรยาย เผยแพร่ทักษะ เปิดชั้นเรียนแก่สาธารณชน แบ่งปัน ทรัพยากร สรรหาบุคลากร

(4) การประชาสัมพันธ์พิพิธภัณฑ์ชุมชน

โฆษณาการท่องเที่ยวโดยอ้างอิงจากผลการศึกษาค้นคว้าวิจัย ใช้สารคดีเหล่านี้ ผลิตภัณฑ์ วัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ผ่านกระเบื้องเคลือบ โดยใช้เนื้อหาเกี่ยวกับช่างฝีมือในการประชาสัมพันธ์

สรุป

เนื้อหาในบทนี้เป็นการนำเสนอแผนการจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่ายาทาน เพื่อการสืบทอดและการพัฒนางานฝีมือเชิงช่าง โดยในกระบวนการขั้นตอนดังกล่าวได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชาวชุมชนเหล่ายาทาน ทั้งนี้ ผู้เชี่ยวชาญการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้และผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการพิพิธภัณฑ์ได้เห็นชอบและสนับสนุนแผนงานพิพิธภัณฑ์ชุมชนเป็นอย่างดี ซึ่งเป็นส่วนช่วยผลักดันการทดลองดำเนินการของพิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่ายาทานอย่างต่อเนื่อง ณ ปัจจุบัน กิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นล้วนประสบความสำเร็จด้วยดี และยังมีหน่วยงานความร่วมมืออื่น ๆ ที่ติดต่อผู้วิจัยเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมการสืบทอดวัฒนธรรมศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่ายาทานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเป็นส่วนต่อยอดโครงการสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนในอนาคต

คนส่วนหนึ่งที่เป็นชาวตูซัง เมืองจิวเจียง ได้ลงหลักปักฐานที่หมู่บ้านเหล่ายาทาน และบุกเบิกเส้นทางการสร้างสรรค์และผลิตงานหัตถกรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบ

ปัจจุบัน การสืบทอดทักษะการทำแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่ายาทานได้ถ่ายทอดต่อกันมา 6 รุ่น หลิวเหล่าเออร์ (หลิวคนรอง) กับหลิวเหล่าเสี่ยว (หลิวคนเล็ก) เป็นเรียวยาวสำคัญในการสืบทอดและการพัฒนาอุตสาหกรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่ายาทานทั้งคู่ยังเป็นผู้สืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้สาขาสร้างสรรค์แผ่นกระเบื้องเคลือบรุ่นแรกของจิ้งเต๋อเจิ้น และมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการสืบทอดและการพัฒนาทักษะการทำแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่ายาทาน นำไปสู่ความสำเร็จของแผ่นกระเบื้องเคลือบ “ตระกูลหลิว” ในปัจจุบัน นี่ส่งผลให้อุตสาหกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแผ่นกระเบื้องเคลือบมารวมอยู่ในเหล่ายาทาน เกิดเป็นห่วงโซ่การผลิตนิเวศวิทยาศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบ ช่างฝีมือส่วนใหญ่ที่อาศัยอยู่ในชุมชนเหล่ายาทานมองว่า การทำแผ่นกระเบื้องเคลือบเป็นงานที่เหนื่อยยาก ทว่าไม่รู้วิธีที่จะดึงเอาคุณค่าของงานหัตถกรรมแขนงนี้ออกมาใช้ประโยชน์ จึงถูกจำกัดอยู่ในวังวนการผลิต การขาย และการหาเลี้ยงชีพขั้นพื้นฐานเท่านั้น ในฐานะพื้นที่สำหรับการดำรงชีวิตและการผลิต เหล่ายาทานมีการเปลี่ยนแปลงไปในแต่ละปี และปัจจัยมนุษย์ก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ไม่อาจแยกขาดจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ มีเพียงแต่ต้องรักษาและบ่มเพาะบุคลากรเท่านั้น จึงจะสามารถสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ และผลักดันการพัฒนาระบบนิเวศของศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่ายาทานได้

การที่รัฐบาลจีนให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์คุ้มครองวัฒนธรรมช่วยสร้างความคึกคักให้กับเมืองจิ้งเต๋อเจิ้น จิ้งเต๋อเจิ้นยึดมั่นในคำฝากฝังของประธาน Xi Jinping ด้วยความใส่ใจและการส่งเสริมของท่าน รัฐบาลเมืองจิ้งได้ประกาศใช้นโยบายเกี่ยวกับการอนุรักษ์ระบบนิเวศวัฒนธรรมการทำกระเบื้องเคลือบอย่างต่อเนื่อง ในปี 2015 มณฑลเจียงซีได้เริ่มเตรียมงานเพื่อขอขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรม นับจากปี 2019 เป็นต้นมา ทางมณฑลได้ดำเนินการสร้างเขตนาร์่องสืบทอดเซรามิกแห่งชาติอย่างแข็งขัน และอนุรักษ์พื้นที่ใจกลางขนาด 13.1 เฮกตาร์ พื้นที่ส่วนขยายขนาด 80 เฮกตาร์ และเขตเมืองเก่า “เถาหยางสี่ซ่านหลี่” ขนาด 240 เฮกตาร์ ซึ่งอยู่ภายในขอบเขตโบราณสถานจิ้งเต๋อเจิ้น อนุรักษ์แหล่งเตาโบราณพันปี สืบทอดทักษะโบราณพันปี รักษาจิตวิญญาณช่างพันปี บอกเล่าเรื่องราวเก่าแก่พันปี และมุ่งมั่นที่จะชุบชีวิตร่องรอยวัฒนธรรมเซรามิก 1000 ปี แหล่งวัฒนธรรมเตาราชสำนัก 600 ปี และมรดกอุตสาหกรรมเซรามิก 100 ปี เพื่อให้จิ้งเต๋อเจิ้นเป็นแหล่งการเรียนรู้ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมเซรามิกที่มีชีวิตสืบไป (เดือนพฤษภาคม 2022, เลขาธิการคณะกรรมการพรรคฯ นครจิ้งเต๋อเจิ้น Liu Feng เสนอข้อกำหนดเหล่านี้ในประเด็นการสร้างเขตนาร์่องสืบทอดวัฒนธรรมและนวัตกรรมเซรามิกแห่งชาติ)

ภาพที่ 6-1 นายกเทศมนตรี Hu Xuemei ตรวจสอบศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์ศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่ายาทาน

ที่มา: Jiang Quming 2022

นอกจากจะเป็นชุมชนมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ในเขตเมืองแห่งสำคัญแล้ว เหล่ายาทานยังอยู่ในรัศมีเขตอนุรักษ์เมืองเก่า 240 เฮกตาร์ด้วย จึงนับเป็นส่วนหนึ่งของเขตนาร่องสี่ทอด้วัฒนธรรมและนวัตกรรมเซรามิกแห่งชาติ เหล่ายาทานได้รับความสำคัญอย่างมากในฐานะส่วนหนึ่งของแผนเขตนาร่องสี่ทอด้ฯ ในเดือนสิงหาคมปี 2022 นายกเทศมนตรีเมืองจิ่งเต๋อเจิน Hu Xuemei และเลขาธิการคณะกรรมการพรรคฯ เขตจูชาน Yu Hua ได้เดินทางมาตรวจเยี่ยมที่เหล่ายาทาน ทักทายช่างฝีมือในชุมชน และแลกเปลี่ยนแนวคิดเกี่ยวกับโครงการเหล่ายาทาน การพัฒนาเหล่ายาทานจึงกำลังเผชิญกับทั้งโอกาสและความท้าทาย

2. บทบาทและคุณค่าของศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบ

การดำรงอยู่ของสิ่งต่าง ๆ ล้วนมีคุณค่าและความหมายในตัว ศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบดำรงอยู่สืบมายาวนานนับพันปี มนุษย์ต้องมีความต้องการเสียก่อนจึงจะเปิดทางให้แก่การพัฒนา ทว่าสิ่งเหล่านี้น่าจะไรมาสู่มนุษย์และจัดหาสิ่งใดให้แก่มนุษย์บ้าง ประเด็นคำถามข้างต้นนำไปสู่การบูรณาการบริบทการพัฒนาชุมชนเหล่ายาทานเข้ากับห่วงโซ่การผลิตแผ่นกระเบื้องเคลือบ เพื่อวิเคราะห์บทบาทและคุณค่าของศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบ

แผ่นกระเบื้องเคลือบนั้นพัฒนาจากข้อความแกะสลักมาสู่เครื่องประดับตกแต่ง ก่อนจะกลายมาเป็นงานศิลปะในชีวิตประจำวัน พัฒนาการดังกล่าวเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม รวมถึงสุนทรียภาพและความต้องการของผู้คน การส่งเสริมซึ่งกันระหว่างเศรษฐกิจชุมชนกับความสัมพันธ์ทางสังคมของช่างฝีมือ ส่งผลให้ศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่ายาทานก่อตัวเป็น “ระบบนิเวศวิทยาศิลปะ” ซึ่งตอบสนองผู้คนที่มีความต้องการด้านศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบ และความต้องการนี้ก็เปลี่ยนไปเรื่อย ๆ ตามยุคสมัย บทบาทของศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบย่อมเกิดตามมาโดยธรรมชาติ โดยแบ่งออกเป็นสี่ประการดังต่อไปนี้

1. บทบาทการศึกษาด้านศิลปะและวัฒนธรรม: ห่วงโซ่การผลิตศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบที่สมบูรณ์เป็นประโยชน์ด้านการศึกษา
2. บทบาทการสืบทอดวัฒนธรรม: การบ่มเพาะและผลิตช่างทำแผ่นกระเบื้องเคลือบได้จำนวนมากเป็นประโยชน์ด้านการสืบทอด
3. บทบาทการพัฒนาทางเศรษฐกิจ: การส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการและการจ้างงานเป็นประโยชน์ด้านเศรษฐกิจ
4. บทบาทการสร้างชุมชน: ที่ได้มีวัฒนธรรม ที่นั้นย่อมมีการพัฒนา ศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบเป็นกิจการด้านวัฒนธรรมที่มีอยู่มายาวนาน เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมการสร้างและการพัฒนาพื้นที่สถาปัตยกรรมทางวัฒนธรรม

บทบาทต่าง ๆ เหล่านี้ช่วยสร้างคุณค่าให้แก่ศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบ โดยสามารถแบ่งออกเป็นคุณค่าสองประการ ดังนี้

ประการที่หนึ่ง คุณค่างานหัตถกรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบ ประกอบด้วยคุณค่าทางความงาม คุณค่าทางจิตวิญญาณ คุณค่าการสืบทอด ปฏิบัติการที่สร้างประโยชน์จากศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบคือการสืบสานการสร้างสรรคงานศิลปวัฒนธรรมและจิตวิญญาณช่างฝีมือ เป็นการหวนคืนของนัยยะทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม รวมถึงเป็นการฟื้นฟูสร้างสรรค์วัฒนธรรมขึ้นมาใหม่

ประการที่สอง คุณค่าชุมชนเหล่ายาทาน ชุมชนเหล่ายาทาน เป็นองค์กรร่วมทางสังคมที่ บูรณาการศิลปะทัศนกรรม วิถีชีวิต และเศรษฐกิจเข้าด้วยกัน พลวัตในเหล่ายาทานคือภูมิทัศน์วิถี วัฒนธรรมที่ดำเนินอย่างต่อเนื่อง ก่อเกิดเป็นประวัติศาสตร์การพัฒนา 30 ปีของชุมชนเหล่ายาทาน ก่อให้เกิดเป็นคุณค่าทางวิถีวัฒนธรรม คุณค่าทรัพยากรบุคคล คุณค่าทางเศรษฐกิจ และคุณค่าด้าน การท่องเที่ยว บทบาทและคุณค่าเหล่านี้เป็นพลังสำคัญสำหรับการพัฒนาชุมชนเหล่ายาทานอย่าง ต่อเนื่อง

3. การจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่ายาทานเพื่อส่งเสริมการสืบทอดและการพัฒนา ศิลปะแผ่นดินกระเบื้องเคลือบ

จากการวิจัยเอกสารเกี่ยวกับแนวคิดพิพิธภัณฑ์ชุมชน พิพิธภัณฑ์ชุมชนเป็นแนวคิดการใช้ ชุมชนเป็นคลังวัตถุ โดยไม่จำกัดด้วยขอบเขตของอาคาร ในแง่ของการจัดการ พิพิธภัณฑ์ชุมชนให้ ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชนและความต้องการของผู้อยู่อาศัยในชุมชน โดยสนับสนุนให้ ชาวชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างและการจัดการ เพื่อให้ลักษณะวิถีวัฒนธรรมดั้งเดิมของชุมชน ยังคงปรากฏ ในแง่การบริการบุคคลภายนอก พิพิธภัณฑ์ชุมชนให้ความสำคัญกับการที่ผู้มาเยือนได้ สัมผัสประสบการณ์ได้ต่อกับวัฒนธรรม เป็นการนำเสนอวัฒนธรรมแบบมีชีวิต เพื่อทำความเข้าใจ เชิงลึกเกี่ยวกับสถานการณ์การพัฒนาพิพิธภัณฑ์ชุมชนของประเทศจีนในปัจจุบัน ผู้วิจัยจึงได้ศึกษา พิพิธภัณฑ์ชุมชนซานฟางซีเซียงเมืองฝูโจว ซึ่งเป็นพิพิธภัณฑ์ชุมชนแห่งสำคัญของจีน ที่นี้ใช้รูปแบบ การจัดการแบบบูรณาการพื้นที่จัดแสดงนิทรรศการ พื้นที่จัดแสดงวิถีชุมชน พื้นที่ตลาดซื้อขายแผ่น กระเบื้องเคลือบ และพื้นที่สนทนาการ โดยบูรณาการอัตลักษณ์ท้องถิ่นทางพื้นที่กับอัตลักษณ์วิถี วัฒนธรรม ดำเนินการจำแนกและจัดการอย่างเป็นระเบียบ รูปแบบนี้ผสมผสานทั้งการเคลื่อนไหวและ การหยุดนิ่ง มีความยืดหยุ่นและการพัฒนา เป็นการปรับใช้แนวคิดพิพิธภัณฑ์ชุมชนเชิงลึก ย่าน ประวัติศาสตร์เถาหยางหลี่ เมืองจิ้งเต๋อเจิ้น ก็ใช้รูปแบบนี้ในการดำเนินการเช่นกัน

เหล่ายาทานมีห้วงโซ่เนวิศวิทยาศิลปะแผ่นดินกระเบื้องเคลือบที่สมบูรณ์ อันเป็นสภาพที่ เหมาะกับการก่อตั้งพิพิธภัณฑ์ชุมชน โดยอาศัยศิลปะแผ่นดินกระเบื้องเคลือบ เป็นแรงขับเคลื่อนโครงการ พิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่ายาทาน ผู้วิจัยอาศัยภูมิหลังทางประวัติศาสตร์และวิถีวัฒนธรรมของศิลปะแผ่น กระเบื้องเคลือบชุมชนเหล่ายาทาน เพื่อใช้ในการจัดการวัฒนธรรมเหล่ายาทาน ผ่านแนวคิดการ จัดการโครงการนำร่องพิพิธภัณฑ์ชุมชน ประยุกต์ใช้รูปแบบการบูรณาการพื้นที่จัดแสดงนิทรรศการ พื้นที่จัดแสดงวิถีชุมชน พื้นที่ตลาดซื้อขายแผ่นกระเบื้องเคลือบ และพื้นที่สนทนาการ ภายใต้งบเป็น โซนจัดแสดงศิลปะแผ่นดินกระเบื้องเคลือบ โซนจัดแสดงวัฒนธรรมแผ่นดินกระเบื้องเคลือบ โซนสัมผัส ประสบการณ์การทำแผ่นดินกระเบื้องเคลือบ โซนสัมผัสประสบการณ์เขียนสีใต้เคลือบและเขียนสีบน เคลือบ ตลาดนัดผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมสร้างสรรค์ โซนร้านอาหารและพักผ่อน

พิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่ายาทานสนับสนุนการมีส่วนร่วมของชาวชุมชน ส่งเสริมความภาคภูมิใจและความรู้สึกถึงการเป็นเจ้าของของผู้อยู่อาศัยในชุมชน และประสานงานและสร้างความร่วมมือกับผู้ดูแลคณะกรรมการหมู่บ้าน ช่างฝีมือในชุมชน องค์กรทางสังคม เพื่อดำเนินนโยบาย “เชิญคนในออกสู่ภายนอก ชวนคนนอกเข้ามาสัมผัส” โดยผู้วิจัยได้นำแผนงานในโครงการพิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่ายาทานมาดำเนินการเบื้องต้น ผลการดำเนินโครงการพิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่ายาทานมีรายละเอียดดังนี้

- 1) นิทรรศการศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบและการประกวดผลงานแผ่นกระเบื้องเคลือบ
- 2) กิจกรรมการแลกเปลี่ยนความรู้ในรูปแบบหลักสูตรการฝึกอบรมและการบรรยาย
  - การเปิดหลักสูตรการฝึกอบรม เพื่อสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรม
  - การจัดการบรรยายว่าด้วยการสืบทอดวัฒนธรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบ
  - การจัดกิจกรรม “ติงดูตผู้เรียนทักษะศิลป์” เพื่อการสืบทอดศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบ
  - การจัดกิจกรรมบ่มเพาะจิตอาสาเผยแพร่ศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่ายาทาน
- 3) การประชาสัมพันธ์พิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่ายาทาน
  - การประชาสัมพันธ์ผ่านบัญชี Wechat ทางการของพิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่ายาทาน
  - การจัดทำวิดีโอประชาสัมพันธ์ศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบชุมชนเหล่ายาทาน
  - การจัดทำหนังสือคู่มือศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่ายาทาน

การอภิปรายผลวิจัย

จากผลการวิจัยในข้างต้น ผู้วิจัยมีประเด็นการอภิปรายผลสามประการ ได้แก่ การฟื้นฟูงานหัตถกรรมชุมชนเหล่ายาทาน แนวคิดและผลสัมฤทธิ์ของพิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่ายาทาน และข้อค้นพบในโครงการวิจัยศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่ายาทานเมืองจิ้งเต๋อเจิ้น

1. การฟื้นฟูงานหัตถกรรมชุมชนเหล่ายาทาน

เหล่ายาทานเป็นหมู่บ้านเพียงแห่งเดียวในจิ้งเต๋อเจิ้นที่ผลิตแผ่นกระเบื้องเคลือบโดยเฉพาะ ผู้วิจัยเคยซื้อแผ่นกระเบื้องเคลือบและเคยสร้างสรรค์ภาพจิตรกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบที่นี่ จึงมีประสบการณ์ส่วนตัวกับชุมชนแห่งนี้ในระดับหนึ่ง ก่อนจะเริ่มเตรียมการศึกษาวินิจฉัยเหล่ายาทาน ผู้วิจัยได้ไปสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมเซรามิกที่หอสุมุดจิ้งเต๋อเจิ้น สำนักงานบันทึกประวัติศาสตร์เมืองและสำนักหอจดหมายเหตุเมือง ค้นพบว่ามียุคโบราณบันทึกประวัติศาสตร์เกี่ยวกับงานหัตถกรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบเพียงน้อยนิด โดยส่วนใหญ่เป็นผลวิจัยเทคนิคการทำชิ้นงานกึ่งสำเร็จและการวาดภาพจิตรกรรมเซรามิก แง่มุมที่ยังว่างเปล่าของแผ่นกระเบื้องเคลือบนี้กระตุ้นให้ผู้วิจัยอยากศึกษาศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบเพื่ออุดช่องว่างดังกล่าว

ผู้วิจัยตระหนักดีถึงความสำคัญของการสืบทอดและการพัฒนางานหัตถกรรมดั้งเดิมประเภทนี้ โดยได้รับอิทธิพลมาจากการงานวิจัยเรื่องงานหัตถกรรมเซรามิกจิ่งเต๋อเจิ้นของศาสตราจารย์ Fang Lili เป็นหลัก ในงานเขียนของศาสตราจารย์เรื่อง “ประเพณีกับการเปลี่ยนแปลง: การสำรวจภาคสนามเตาราชฎร์เก่าและใหม่ในเมืองจิ่งเต๋อเจิ้น” มีบทหนึ่งที่ยกเล่าถึงการเปลี่ยนแปลงของชุมชนผลิตภัณฑ์เครื่องเคลือบเลียนแบบของเก่าฝานเจียจิ่งในจิ่งเต๋อเจิ้น โดยศึกษาตั้งแต่พื้นที่ทางภูมิศาสตร์ไปจนถึงพื้นที่ทางวัฒนธรรม สอดแทรกด้วยความรู้สึกที่มีต่องานหัตถกรรมและความหวังเพื่อชุมชน นอกจากนี้ ระหว่างดำเนินโครงการ “ประวัติศาสตร์หนึ่งศตวรรษแห่งการเปลี่ยนแปลงของงานหัตถกรรมเซรามิกจิ่งเต๋อเจิ้น” ของศาสตราจารย์ Fang Lili ท่านยังนำคณะนักวิชาการไปสำรวจและบันทึกการฟื้นฟูงานหัตถกรรมดั้งเดิมของจิ่งเต๋อเจิ้นครั้งใหญ่ บทความชื่อ “การฟื้นฟูงานหัตถกรรมดั้งเดิมและการสร้างวัฒนธรรมใหม่: รายงานการสำรวจภาคสนามเขตศิลปะเซรามิกเหล่ายาทานเมืองจิ่งเต๋อเจิ้น” โดย Guo Jinliang ก็เป็นส่วนหนึ่งของโครงการดังกล่าว ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้เป็นทฤษฎีสันับสนุนและแนวทางการวิจัยในระดับหนึ่ง

หลังจากใช้ระเบียบวิธีวิจัยทางมานุษยวิทยาในการสำรวจภาคสนามชุมชนเหล่ายาทานและปรากฏการณ์วัฒนธรรมศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบของชุมชนอย่างต่อเนื่อง ผู้วิจัยพบว่า การให้ความสนใจกับการพัฒนาวิถีวัฒนธรรมชายขอบคือสิ่งจำเป็นสำหรับชนชั้นล่างในสังคม การวิจัยวัฒนธรรมงานหัตถกรรมของชุมชนเหล่ายาทานนั้นสำคัญอย่างยิ่ง ในอนาคตสิ่งนี้จะกลายเป็นกระจกส่องวัฒนธรรม ไม่ว่าจะสูงศักดิ์หรือต้อยต่ำ ทุกคนต่างก็สามารถมองเห็นเงาสะท้อนของตนในฐานะผู้สร้างประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมได้ การบูรณาการศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบและศิลปะในชุมชนเหล่ายาทาน คือการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนางานหัตถกรรมซึ่งถือว่าเป็นแนวทางการฟื้นฟูวัฒนธรรมแบบหนึ่ง

2. แนวคิดและผลสัมฤทธิ์ของพิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่ายาทาน

แนวคิด “รูปแบบจิ่งเต๋อเจิ้นที่ทันสมัยสุดขีด” (hyper-modern Jingdezhen model) ที่เสนอโดยศาสตราจารย์ Fang Lili ก็เป็นสิ่งที่ชักนำผู้วิจัยให้ขบคิดเกี่ยวกับการศึกษารูปแบบการจัดการเหล่ายาทานเช่นกัน รูปแบบดังกล่าวซึ่งเป็นรูปแบบกลุ่มปฏิบัติการสร้างสรรค์งานหัตถกรรมดั้งเดิมที่มีที่มาจากพื้นที่งานหัตถกรรมดั้งเดิมของจิ่งเต๋อเจิ้น ไม่ได้เป็นแค่การสืบสานงานหัตถกรรมโบราณ แต่ยังมีส่วนช่วยในการผลิตกระเบื้องเคลือบวิจิตรศิลป์ งานเครื่องปั้นดินเผาสมัยใหม่ งานออกแบบเซรามิกสมัยใหม่ งานศิลปะร่วมสมัยด้วย

ชุมชนเหล่ายาทาน ถือเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมกับการพัฒนาสู่รูปแบบที่ทันสมัยสุดขีด ทว่าต้องการการจัดการอย่างเป็นระบบระเบียบ โดยการจัดการวัฒนธรรมเป็นงานที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย รวมถึงการติดต่อสื่อสารและความร่วมมือกับช่างฝีมือในระยะยาว การดำเนินการจริงมีความยากลำบากในระดับหนึ่ง

พิพิธภัณฑ์ชุมชนเปรียบได้กับกุญแจที่จะช่วยปลดปล่อยเหล่ายาทาน โดยแนวคิดของการไม่ถูกจำกัดด้วยขอบเขตอาคารซึ่งแตกต่างจากพิพิธภัณฑ์แบบดั้งเดิม ชุมชนคือคลังของพิพิธภัณฑ์ เครื่องมือในการหาเลี้ยงชีพของชาวบ้านคือวัตถุจัดแสดง ส่วนวัฒนธรรมคือวิถีชีวิตและการผลิตของชุมชน ประเด็นสำคัญทั้งหมดล้วนชี้ไปที่การมีส่วนร่วมของผู้คน การตอบสนองความต้องการของผู้อยู่อาศัย การสร้างประโยชน์ให้แก่ชุมชน

โครงการพิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่ายาทานอ้างอิงจากประสบการณ์ของพิพิธภัณฑ์ชุมชนที่ประสบความสำเร็จทั้งในประเทศจีนและต่างประเทศ ถอดบทเรียนจากความล้มเหลว โดยใช้หลักการบูรณาการท้องถิ่น ประเพณี ความทรงจำ และผู้อยู่อาศัยเป็นองค์ประกอบ และหลักการแปดข้อใน “แผนงานและแผนปฏิบัติการระยะสั้นพิพิธภัณฑ์ชุมชนซานฟางซีเซียง” เป็นแนวทาง ได้แก่

1. การอนุรักษ์อย่างเป็นระบบ
2. การอนุรักษ์ในสถานที่เดิมของวัฒนธรรม
3. การอนุรักษ์แบบมีชีวิต
4. การอนุรักษ์ตนเอง
5. การอนุรักษ์แบบเปิดกว้าง
6. การอนุรักษ์ระหว่างการพัฒนา
7. การอนุรักษ์อย่างยั่งยืน
8. การแบ่งระยะดำเนินการ

พิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่ายาทานได้เข้าร่วมโครงการทุนวิจัยเมืองจิ้งเต๋อเงินและได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายใต้คณะกรรมการพรรคฯ รวมถึงสำนักวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเมืองจิ้งเต๋อเงิน

3. ข้อค้นพบในโครงการวิจัยศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่ายาทานเมืองจิ้งเต๋อเงิน

ก. ข้อค้นพบด้านวิชาการ

เหล่ายาทานและแผ่นกระเบื้องเคลือบไม่ใช่สิ่งที่ได้รับความสนใจมากนักมาแต่ไหนแต่ไร นี้เป็นเพราะเหล่ายาทานไม่ใช่แหล่งโบราณคดีเก่าแก่ ส่วนแผ่นกระเบื้องเคลือบก็ไม่ใช่อุตสาหกรรมกระแสหลักของจิ้งเต๋อเงินมาแต่โบราณแล้ว ด้วยเหตุนี้ งานวิจัยทางวิชาการเกี่ยวกับศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่ายาทานจึงมีน้อยมาก เอกสารวิชาการทั้งหมดที่ผู้วิจัยสืบค้นได้มีดัชนีฉบับ 1 ฉบับและบทความวารสารวิชาการ 6 ฉบับ ฉบับที่เป็นงานวิจัยเชิงลึกอย่างแท้จริงมีเพียงรายงานการสำรวจภาคสนามที่เหล่ายาทานของอาจารย์ Guo Jinliang ผู้วิจัยได้ต่อยอดโดยอาศัยพื้นฐานจากงานวิจัยในอดีตและศึกษาเหล่ายาทานในเชิงลึก เพิ่มการวิจัยประวัติของศาสตร์ศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบ เรียบเรียงกรอบการวิจัยให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เเจาะจงวิเคราะห์ประโยชน์และคุณค่าของศิลปะแผ่น

กระเบื้องเคลือบชุมชนเหล่ายาทาน ซึ่งปัญหาที่พบในการสืบทอดและการพัฒนา แล้ววิจัยและจัดทำแผนงานโดยมีปัญหาเหล่านี้เป็นจุดศูนย์กลาง

ข. ข้อค้นพบด้านการปฏิบัติงาน

บนพื้นฐานของการนำเสนอแผนงาน ผู้วิจัยได้มุ่งมั่นแสวงหาการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผ่านการสัมภาษณ์นักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญหลากหลายสาขา เจ้าหน้าที่รัฐ ศาสตราจารย์ ศิลปิน ช่างหัตถกรรม และคนทั่วไป ชักชวนสมัครเข้าโครงการ เพื่อมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการต่าง ๆ ซึ่งนำผลประโยชน์และการเป็นที่ยอมรับของสังคมมาสู่ช่างฝีมือเหล่ายาทาน

มาตรการหลายประการของเมืองจึงต่อเงินในการเสริมความแข็งแกร่งและการปรับปรุงเสถียรภาพและปรับปรุงเศรษฐกิจที่ออกโดยรัฐบาล ได้ให้การสนับสนุนแก่ผู้วิจัยในการผลักดันโครงการจัดการพิพิธภัณฑสถานชุมชนเหล่ายาทาน ผู้วิจัยได้ดำเนินกิจกรรมเชิงปฏิบัติซึ่งนำประโยชน์และเอกลักษณ์ทางสังคมมาสู่ช่างฝีมือในชุมชน โดยงานวิจัยนี้ได้เน้นย้ำถึงการบูรณาการองค์ความรู้เชิงทฤษฎีและการปฏิบัติ

ปัจจุบันช่างฝีมือกลุ่มนี้ยินดีให้ผู้วิจัยจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในเหล่ายาทาน ทั้งยังเต็มใจอย่างยิ่งที่จะเข้ามามีส่วนร่วม นับว่าจุดมุ่งหมายด้าน “การมีส่วนร่วมของชาวชุมชน” ของ พิพิธภัณฑสถานชุมชนเหล่ายาทานบรรลุผลแล้ว ผู้วิจัยเชื่อว่าทฤษฎีมีความสำคัญและเป็นพื้นฐานของการปฏิบัติ ทว่าแม้แต่ต้องลงมือปฏิบัติจริงจึงจะช่วยเหลือช่างฝีมือกลุ่มนี้ได้ เมื่อเทียบกับนักวิจัยในอดีตที่ทำการศึกษาด้านทฤษฎีล้วน ๆ งานวิจัยฉบับนี้ได้ฝ่าฟันอุปสรรคด้านปฏิบัติการแล้ว นับเป็นความพยายามที่ต่างไปจากเดิมโดยสิ้นเชิง

ค. ข้อค้นพบด้านการจัดการ

พิพิธภัณฑสถานอนาคอสเตียก่อตั้งขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาทางสังคมต่างๆ เช่น การจ้างงานคนผิวดำ การระบาดของยาเสพติดในพื้นที่ โดยพิพิธภัณฑสถานตั้งอยู่ในโรงภาพยนตร์ร้างในชุมชนคนผิวสีและสร้างการมีส่วนร่วมของชาวชุมชนผ่านการจัดนิทรรศการชุมชน กิจกรรมแลกเปลี่ยน เป็นต้น การมีส่วนร่วมผ่านกิจกรรมต่างของที่ดำเนินการโดยพิพิธภัณฑสถานไม่เพียงส่งเสริมวัฒนธรรมของคนผิวสี แต่ยังช่วยแก้ปัญหาชีวิตของผู้อยู่อาศัยผิวสีด้วย เมื่อเทียบกับพิพิธภัณฑสถานอนาคอสเตียในสหรัฐอเมริกา พิพิธภัณฑสถานเหล่ายาทานมีทักษะสำหรับหาเลี้ยงชีพและห่วงโซ่การผลิต ปัญหาสังคมที่พิพิธภัณฑสถานแต่ละแห่งต้องเผชิญจึงแตกต่างกัน แห่งแรกมุ่งแก้ไขปัญหาการเข้าทำงานในสังคมกับพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ ขณะที่แห่งหลังมุ่งแก้ไขเรื่องการสืบทอดและการพัฒนาทักษะงานหัตถกรรม

จุดที่พิพิธภัณฑสถานเหล่ายาทานแตกต่างจากพิพิธภัณฑสถานซานฟรานซิสโกก็คือ กิจกรรมทั้งหมดของพิพิธภัณฑสถานเหล่ายาทานมีศิลปะแผนกระเบื้องเคลือบเป็นจุดศูนย์กลาง โดยไม่มีธุรกิจหรืออุตสาหกรรมอื่นที่ไม่เกี่ยวข้อง ชาวบ้านที่ทำงานหัตถกรรมจึงมีส่วนร่วมในการสืบทอดอย่างแท้จริง แทนที่จะต้องรับผลกระทบจากธุรกิจสมัยใหม่

แม้พิพิธภัณฑ์เขตประวัติศาสตร์เมืองเจียงจะได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก มีถนนโบราณทอดตัวเรียงราย อบอวลด้วยกลิ่นอายประวัติศาสตร์ ทว่าปัจจุบันไม่มีชาวบ้านดั้งเดิมใช้ชีวิตและทำการผลิตอยู่ในนั้นเลย ทั้งยังต้องเสียค่าเข้าชมด้วย คนที่อาศัยอยู่ในชุมชนเป็นช่างฝีมือและพ่อค้าแม่ค้าต่างถิ่น จึงไม่มีลักษณะของชาวบ้านท้องถิ่นตัวจริง ขณะที่ลักษณะเด่นของพิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่านี้คือการผลิตและชีวิตของชาวบ้านดั้งเดิมหยั่งรากลึกแน่นหนาในที่แห่งนี้ เต็มไปด้วยกลิ่นอายการใช้ชีวิต อีกทั้งชาวบ้านยังสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการก่อตั้งและกิจกรรมของพิพิธภัณฑ์ชุมชนร่วมกันสร้างสรรค์ความทรงจำของงานหัตถกรรมชุมชนต่อไปได้ เป็นความทรงจำที่มี “รากเหง้า” หากจัดการได้อย่างเหมาะสม ผลประโยชน์ชัดเจน ลูกหลานของชาวเหล่านี้ก็จะยังคงสืบทอดและสานต่อศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบต่อไปในภายหน้า

ข้อเสนอแนะ

เพื่อเสนอแนวทางการต่อยอดการวิจัยในอนาคตและการสืบทอดและพัฒนาศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่านี้ในอนาคต ผู้วิจัยได้ประมวลข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องและข้อเสนอแนะของผู้วิจัย โดยแบ่งออกเป็นสองประการ ได้แก่ ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต และข้อเสนอแนะสำหรับการสืบทอดและพัฒนาศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบชุมชนเหล่านี้ในอนาคต ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต

Lin Maosheng ผู้อำนวยการหอจดหมายเหตุนครจี้เต๋อเจิ้น แสดงความคิดเห็นว่า ชุมชนเหล่านี้เป็นที่ที่รวมเอาสารพัดแง่มุมทั้งหมดของชีวิตไว้ และยังมีอีกหลายประเด็นที่ควรค่าแก่การวิจัยให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น เช่น ประเภทของแผ่นกระเบื้องเคลือบ ภูมิทัศน์วิถีวัฒนธรรมในภาพจิตรกรรมฝาผนังแผ่นกระเบื้องเคลือบ วัฒนธรรมสร้างสรรค์กับแผ่นกระเบื้องเคลือบ เป็นต้น ซึ่งล้วนเป็นหัวข้อที่ศึกษาต่อยอดได้ ข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้มีบทบาทอย่างยิ่งในการช่วยแนะแนวทางและวิธีคิดให้แก่ผู้วิจัย

1) ประเด็นวัตถุดิบดินพอร์ชเลนยังสามารถวิจัยลงลึกได้อีก เพราะดินพอร์ชเลนคือที่มาของแผ่นกระเบื้องเคลือบ กระบวนการเปลี่ยนแร่ดินให้กลายเป็นเนื้อดินชุ่มชื้นนี้มีขั้นตอนที่พิถีพิถันอยู่ ดินพอร์ชเลนแบบดั้งเดิมที่สุดคือดินเกาลิน ทว่าปัจจุบันไม่อนุญาตให้ทำเหมือนแร่ดินชนิดนี้ ถ้าเช่นนั้นดินพอร์ชเลนที่มีอยู่ในเวลานี้มาจากที่ไหน ลักษณะของดินเป็นอย่างไร มีกี่ประเภท ประเภทใดที่เหมาะสมสำหรับทำแผ่นกระเบื้องเคลือบ หรือเจาะลึกถึงต้นกำเนิดและอิทธิพลที่มีต่อกันระหว่างดินพอร์ชเลนกับศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบ เพื่ออุดช่องว่างในงานวิจัยทางวิชาการประเด็นการใช้ดินพอร์ชเลนในแผ่นกระเบื้องเคลือบ

2) ภาพจิตรกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบเป็นสิ่งที่ไม่อาจขาดไปได้ในห่วงโซ่การผลิต นิเวศวิทยาศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่านี้หาทาน ปริมาณการผลิตภาพจิตรกรรมส่งผลกระทบต่อ โดยตรงต่อยอดขายแผ่นกระเบื้องเคลือบ โดยอาจศึกษาเจาะลึกเทคนิคการวาดภาพจิตรกรรมบนแผ่น กระเบื้องเคลือบประเภทต่าง ๆ เพื่อให้งานวิจัยฉบับนี้ครบถ้วนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3) ภาพจิตรกรรมฝาผนังแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่านี้หาทานขึ้นชื่อลือชาม อีกรั้งเหล่านี้หา ทานยังเป็นแหล่งผลิตแผ่นกระเบื้องเคลือบขนาดใหญ่ที่สุดในโลกตามบันทึกกินเนสส์เวิลด์เรคคอร์ด จึงอาจศึกษาภูมิทัศน์วิถีวัฒนธรรมของศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่านี้หาทานจากแง่มุมวัฒนธรรม ภาพจิตรกรรมฝาผนัง ก่อนจะใช้ภาพจิตรกรรมฝาผนังตีแผ่วิถีวัฒนธรรมในเหล่านี้หาทาน เป็นการ บุกเบิกเส้นทางวิจัยสายใหม่

4) เซรามิกจีนถูกส่งออกไปขายแดนไกลมานานับแต่โบราณ จึงได้มีศัพท์เฉพาะว่า “外销瓷 (กระเบื้องเคลือบส่งออก)” แผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่านี้หาทานก็ถูกส่งออกไปขายต่างประเทศเช่นกัน จึงอาจลองศึกษาพัฒนาการ ของแผ่นกระเบื้องเคลือบจีนตั้งแต่สมัยโบราณจนถึงปัจจุบันจากแง่มุม ของกระเบื้องเคลือบส่งออก เพื่อขยายขอบเขตการวิจัยศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบ

5) การคุ้มครองสิ่งแวดล้อมยังคงเป็นประเด็นร้อนในสังคมปัจจุบัน เศษแผ่นกระเบื้อง เคลือบเหลือใช้จำนวนมากที่ผลิตในชุมชนไม่ได้ถูกนำมาใช้ประโยชน์ ผู้วิจัยเชื่อว่าจากมุมมองของการ ออกแบบสามารถการใช้ประโยชน์จากเศษแผ่นกระเบื้องเคลือบเหลือใช้ ส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรม ชุมชนและสร้างแรงบันดาลใจผ่านการออกแบบและวัฒนธรรมสร้างสรรค์

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการสืบทอดและพัฒนาศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบชุมชนเหล่านี้หา ทานในอนาคต

จากการสำรวจภาคสนาม ผู้วิจัยพบว่าชนบธรรมเนียมดั้งเดิมไม่ได้ถูกแทนที่ด้วยความเป็น สมัยใหม่ นอกจากจะไม่มีทางสูญหายแล้ว ยังอาจกลายเป็นทรัพยากรและรากฐานที่ช่วยให้ท้องถิ่น หนึ่ง ๆ ผงาดขึ้นได้อีกครั้ง การทดลองดำเนินโครงการพิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่านี้หาทานประสบผลสำเร็จ อย่างยิ่ง และเป็นเครื่องยืนยันที่ดีที่สุดของข้อสรุปนี้ แต่ในภายหน้าก็ยังคงต้องใช้เวลาและแรงกายแรงใจ เพื่อที่จะหลอมรวมเข้ากับชุมชนให้ได้ดียิ่งขึ้น วันเวลายังคงเดินหน้า แนวคิดใหม่ก็ต้องปรับตัวเข้ากับ สิ่งที่กำลังพัฒนาด้วยเช่นกัน

ศาสตราจารย์ Fang Lili นักมานุษยวิทยาชื่อก้องได้เสนอแนวคิด “อารยธรรมยุคหลัง เกษตรกรรม” และ “การปฏิวัติยุคหลังเกษตรกรรมในจิ่งเต๋อเจิ้น” โดยศาสตราจารย์ระบุว่า “การ ปฏิวัติยุคหลังเกษตรกรรม” อาจเริ่มขึ้นเป็นครั้งแรกในจิ่งเต๋อเจิ้น ระบบการผลิตเซรามิกในเขตตัว เมืองจิ่งเต๋อเจิ้นได้พังทลายลงอย่างช้า ๆ และแพร่กระจายไปยังแถบชนบทโดยรอบแทน การมาถึง ของ “ศิลปิน” ช่วยกระตุ้นการพัฒนาชนบท ขณะเดียวกัน แถบชนบทโดยรอบก็เชื่อมต่อกับพื้นที่ สัมผัสประสบการณ์ พื้นที่จัดแสดง และศูนย์รวมความทันสมัยของเขตเมือง ประกอบกันเป็นรูปแบบ

การพัฒนายุคหลังเกษตรกรรม ซึ่งประกอบด้วยลักษณะของ “ยุคหลังอุตสาหกรรมในครัวเรือน” “ยุคหลังระบบตลาด” “ยุคหลังสังคมใกล้ชิด” “ยุคหลังช่างฝีมือ” และ “ยุคหลังวิถีชีวิตวิถีกรรม” ซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนาวัฒนธรรมอัตลักษณ์จีน ผู้วิจัยกล้าชี้ขาดว่า ชุมชนเหล่ายาทานเป็น “ผู้นำ” ของ “การปฏิวัติหลังยุคเกษตรกรรม” ดังกล่าว การดำเนินการของพิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่ายาทานเป็นการสืบทอดและการฟื้นฟูวัฒนธรรม ซึ่งจัดเป็นหนึ่งในรูปแบบการพัฒนาวัฒนธรรมการทำกระเบื้องเคลือบท้องถิ่นของจิ่งเต๋อเจิ้น เป็นการตีความ “การปฏิวัติยุคหลังเกษตรกรรม” รวมถึงเป็นแนวโน้มการพัฒนาในอนาคต

เมื่อวันที่ 11 ตุลาคมปี 2023 ระหว่างการตรวจเยี่ยมนครจิ่งเต๋อเจิ้น มณฑลเจียงซี ท่าน Xi Jinping เลขาธิการใหญ่พรรคคอมมิวนิสต์ได้กล่าวว่าวัฒนธรรมดั้งเดิมของจีนอันทรงคุณค่านั้นได้รับการสืบสานต่อเนื่องมาแต่โบราณ เชมามิกเป็นสมบัติล้ำค่าของชาติจีน และเป็นเครื่องหมายสำคัญที่แสดงถึงอารยธรรมจีน ณ จุดตัดระหว่างการสืบทอดสิ่งเก่ากับการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ระหว่างประวัติศาสตร์กับยุคสมัยปัจจุบัน จิ่งเต๋อเจิ้น นครหลวงแห่งเครื่องเคลือบพันปีแห่งนี้ก็ยังคงเปล่งพลังชีวิตใหม่ ๆ ออกมาอย่างไม่หยุดยั้ง เราต้องรวบรวมบุคลากรผู้มีฝีมือในด้านต่าง ๆ ส่งเสริมการออกแบบสร้างสรรค์กับการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม ทำให้อุตสาหกรรมเซรามิกยิ่งใหญ่และแข็งแกร่งไปอีกขั้น ให้ตราเกียรติยศ “นครหลวงแห่งเครื่องเคลือบพันปี” อันงดงามนี้เปล่งประกายยิ่งขึ้น

เมื่อทอดสายตาไปสู่ออนาคต การพัฒนาเหล่ายาทานยังอยู่ตรงจุดเริ่มต้นประวัติศาสตร์ใหม่ พิพิธภัณฑ์ชุมชนต้องยึดมั่นในคำฝากฝังของ Xi Jinping เลขาธิการใหญ่พรรคคอมมิวนิสต์และตอบสนองต่อข้อเรียกร้องให้ “สร้างเขตนาร่องสืบทอดวัฒนธรรมและนวัตกรรมเซรามิกแห่งชาติจิ่งเต๋อเจิ้น สร้างแพลตฟอร์มใหม่สำหรับแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมให้ดี” โดยอาจารย์เริ่มใช้รูปแบบเชื่อมต่อเขตเมือง-เขตชนบท ขยายเส้นทางการพัฒนาชุมชนเหล่ายาทานอย่างต่อเนื่อง จัดกิจกรรมสืบทอดและสร้างสรรค์ศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบในชุมชนเหล่ายาทาน เปิดตลาดนัดผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมสร้างสรรค์ชุมชนเหล่ายาทาน บ่มเพาะบุคลากรเพื่อสืบทอดวัฒนธรรมศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบริเริ่มอุตสาหกรรมวัฒนธรรมสร้างสรรค์ ก่อตั้งศูนย์ศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบสำหรับเยาวชน พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบ ส่งเสริมการสืบทอดวัฒนธรรมและการพัฒนาอย่างยั่งยืน ผลักดันแนวทางพัฒนาวัฒนธรรมแบบจีนให้ก้าวไปสู่แนวหน้าระดับโลก และบรรลุภารกิจในการพัฒนาวัฒนธรรมเซรามิกจิ่งเต๋อเจิ้นที่ได้รับมอบหมายจากท่านเลขาธิการใหญ่ Xi Jinping จนเสร็จสมบูรณ์

บรรณานุกรม

- Ai Chunlong. (2016). Jingdezhen Culture. *Jangxi Fine Arts Publishing House*
- An Laishun. (1995). Feasibility Study Report on the Establishment of China 's First Eco-Museum in Suoga Township, Guizhou Province. *National Museum of CHINA 02*, 8-14.
- Andry Ornhirt. (1993). New museology. *National Museum of China, 04*.
- Bamotrebumo & Zhang Ling. (2016). UNESCO : ' Ethical Principles for the Protection of Intangible Cultural Heritage '. *Ethnic Literature Research, 03*, 5-6.
- Bei Chunying. (2011). Interpretation of the Intangible Cultural Heritage Law of the People 's Republic of China. *Beijing : Beijing Legal Publishing House*.
- Cameron. (1971). The Museum, a Temple or the Forum1. *Curator: The Museum Journal, 1*.
- Ceramic Business Information Network. (2008, August 8). Wang Xiliang: Appreciate the five flavors of life and paint the scenery on porcelain. Retrieved from <http://www.lidodo.com/news/Detail.aspx?nc=101032002&ntid=100000001516958&id=9848234125619>
- China News Network. (2023). Jiangxi Jingdezhen ceramic industry output value reaches 66.5 billion yuan in 2022.
- Department of Museums and Social Heritage. (2011). Notice on Promoting the Development of (Ecological) Community Museums Cultural Relics Publication Retrieved from http://www.ncha.gov.cn/art/2011/9/9/art_2237_25055.html .
- http://www.ncha.gov.cn/art/2011/9/9/art_2237_25055.html
- Fang Lili. (2000). Tradition and vicissitudes: field investigation of Jingdezhen's new and old folk kiln industry. *Jiangxi People's Publishing House*.
- Fang Lili. (2007). The deep social background of intangible cultural heritage protection- Research and thinking of Guizhou Suoga Eco-Museum. *Ethnic art 04*. doi:6-20. 2007.04.010
- Ferdinand Tönnies. (1999). Community and Society. *Beijing : Commercial Press*.

- Fuliang County Local Records Compilation Committee. (2009). *Fuliang County gazetteer*. Beijing: Fang Zhi Publishing House.
- Gan Daijun. (2009). The Paradox of Eco-museum Chinalization
Journal of Minzu University of China(Philosophy and Social Sciences Edition). 02, 68-73.
- Geng Chao. (2018). theory and practice of museology. *Beijing : Science Press*.
- George Henry Riviere. (1995). Eco-museum - an evolutionary definition. *National Museum of CHINA* 02, 6.
- Guo Jinliang. (2016). Renaissance of Traditional Handicraft and Cultural Reconstruction--
-Fieldwork Report of Jingdezhen Lao Yatan Ceramic Art District.doctoral thesis.
Chinese National Academy of Arts.
- Guo Minghui. (2018). On the Preservation of Community Museum and Local Handicrafts
Culture. *Folk Art*. S1, 45-49.
- Hao Qingjun. (2021). Focusing on Four Fronts to Expand the Range of ICH Safeguarding
Practices Interpretation of Part 3 of the Opinions Concerning Further
Strengthening the Safeguarding of Intangible Cultural Heritage. *China Intangible
Cultural Heritage*, 2021(06), 9-12.
- He Chaohai. (2018). Research on the Contemporary Value of Chinese Traditional Crafts.
University of science and technology Beijing.
- He Chuankun. (2005). Taiwan Heritage Museum in the 21st Century, excerpted from
Museum, Knowledge Construction and Modernity *Taichung : National Natural
Science Museum*.
- Hong Yinxing. (2021). Economics of Sustainable Development. *Realistic Journal* 03, 19-
33.
- Hu Pinghua. (2018). Jingdezhen Tourism Development Committee 's speech in China
Promotion.
- Huang Chunyu. (2011). Reflections on the theory and practice of community museums.
National Museum of CHINA 39-45.
- Hugues de Varine. (1986). The term ecomuseum and others. *National Museum of
China*, P6-7.
- Janet Smaltn. (2008). Introduction to the Theory and Practice of New Museology.

Nanjing : Jiangsu Fine Arts Publishing House.

- JiaoYang & KouYong & YeQing. (2020). Science and Technology Daily. Retrieved from https://www.360kuai.com/pc/9d4b6f07d907af2b9?cota=3&kuai_so=1&sign=36057c3bbd1&refer_scene=so_.
https://www.360kuai.com/pc/9d4b6f07d907af2b9?cota=3&kuai_so=1&sign=36057c3bbd1&refer_scene=so_
- Jing Lei. (2012). The core value of Chinese contemporary handicrafts (Ph.D. thesis, Chinese Academy of Arts).
- Jingdezhen Press and Publication Bureau of Culture, R. T. (2021). Notice on the Administrative Measures for the National Jingdezhen Ceramic Culture and Ecological protection experimental area.
- Jingdezhen Yearbook. (2020). Local Chronicle Compilation Committee of Jingdezhen. *Nanchang : Jiangxi University Press. 2020.12.*
- Kang Xiaohui. (2020). Kang Xiaohui Evaluation of the Development Level of Construction Industrialization in Beijing-Tianjin-Hebei Region Based on the Theory of Sustainable Development. *Beijing University of Architecture.*
- Lan Pu. (2004). Pottery Records of Jingdezhen. *Shandong Pictorial Publishing Co., Ltd.*
- Li Huijun. (2016). United Nations· Educational, Scientific and Cultural Organization to adopt Recommendations on the Protection and Promotion of Museums and Collections and Their Diversity and Social Role. *Science Education and Museums 01, 82.*
- Li Zhiwei. (2021). Protection and inheritance of intangible cultural heritage from community practice. *Shanghai Art Review 02, 68-70.*
- Liang Zhaotao. (2004). A brief discussion on the history and mission of the museum, selected from Liang Zhaotao Ethnology Anthropology Research Collection. *Jiangsu : Sun Yat-sen University Press.*
- Liu Haoxing & Xu Ke. (2012). Introduction to Sociology. *Beijing : Foreign Language Teaching and Research Press.*
- Liu Jiangnan & Zhang Wei. (2018). Jing dezhen:A city for Ceramic. *China 's national human geography.*
- Liu Jing. (2009). Living on porcelain: Cultural Memory Construction and Value

- Inheritance of Jingdezhen Ceramic Crafts—take Lao Yatan Jingdezhen for example. *Art appreciation*.
- Lu Ying. (2014). Research on Cultural Heritage Tourism from the View of Community Museum ——Take San Fang Qi Xiang as an Example. *Xiamen university*.
- Lv Jianchang & Yan Xiao. (2013). Two Museum Forms Under the New Museology Movement: A Comparative Study of Eco-museums and Community Museums. *Southeast Culture, 01*.
- Ming Dynasty. Song Yingxing. (2022). Hunan: Yuelu Publishing House.
- Museums and Social Heritage department of National Heritage Board. (2021). Handbook of Museum Work *Science Press*.
- Pan Shouyong. (2011). Eco-museum and Its Development in China : historical Observation and Reflection. *National Museum of CHINA (Z1)*, 24-33.
- Peter Davis & Zhang Jinping. (2005). Evaluate the status of ecomuseums and ' success ' criteria. Chinese Museum Society. *2005 Guizhou Ecological Museum International Forum Papers (P.114-117).Forbidden City Press*.
- Qiu Han & Jiang Quming. (2022). Tales and Lengends of Lao Yatan. *Jingdezhen Houjie Village Committee*.
- Raymond Firth, t. b. F. X. (2002). Humanities. *Beijing : Huaxia Press*.
- Shan Jixiang. (2011). Exploring the core concepts of community museums (I). *Beijing Planning and Construction 02*, 94-98.
- Su Donghai. (2005). The Road of Chinese Ecological Museum. *Chinese Museum, 03*.
- Sun Jia. (2018). Research on the Theory of New Museology and Conservation for the Cultural Heritage in the Historical Blocks. *doctoral thesis.Central China Normal University*.
- Today's Toutiao. (2022). Three Lanes and Seven Alleys: The only fire museum built in underground space in the country.
- Tu Dan. (2017). A Research on the Heritage,Protection and Exploitation of Intangible Cultural Heritage in Wuhan in the Global Cultural Protection Vision. *Central China Normal University*.
- United Nations` Educational, S. a. C. O. C. B. I. C. H. S. (2016). 2003 ' Protection of Intangible Cultural Heritage Convention ' 2016 edition, UNESCO.

- Wan Chunlin & Zhang Xuemei. (2015). Eco-museum Tourism Community Cultural Environment Restriction and Cultural Cultivation. *Chinese Culture Forum* 05, 73-78.
- Wang Jing. (2014). Research on the living inheritance of Tujia waving dance in Xiangxi (Master 's degree thesis, Hunan Normal University).
- Xiao Fabiao. (2022). Decoding ancient porcelain of shipwreck. Retrieved from https://cj.sina.com.cn/articles/view/1882481753/7034645902000xbqp?finpagefr=p_104.
https://cj.sina.com.cn/articles/view/1882481753/7034645902000xbqp?finpagefr=p_104
- Xie Jiarong. (2009). Research on the contemporary inheritance of Jingdezhen handmade porcelain craft. Master's thesis. *Jingdezhen Ceramic Institute*.
- Xu Qi & Larry Lyon & Deng Fuzhen. (2003). *Community Sociology*. Beijing: China Social Press.
- Xu Qi & Larry Ryan & Deng Fuzhen. (2003). *Community Sociology*. Beijing : China Social Press.
- Ye Fei. (2021). Research on Sustainable Development of Tianyahaijiao Tourism Area under the Background of Culture and Tourism Integration. *Master 's degree thesis*. Hainan Tropical Ocean University.
- Yi Junqing. (2003). The 21st Century: The Age of Cultural Anxiety.
- Yu Mingfang. (1995). Quebec Declaration. *National Museum of China*, 02, 5.
- Yu Yafang & Liu Jianhao. (2006). Progress of Study on Eco-museum and the Influence on the Concept of Conservation of Cultural Heritage. *Architectural Journal*, 08, 79-81.
- Zhan Weihong. (2020). A probe into the significance of the Establishment of the State-owned "Top Ten porcelain factories" in Jingdezhen. *Ceramic Studies*, 2020(04), 15-18.
- Zhang Limei & Hu Hongbao. (2007). Seeking the way beyond the prototype 'field ' - Reading anthropological positioning : the boundary and foundation of field science. *Journal of China Agricultural University (Social Science Edition)* 04. doi:186-189.2007.04.013

Zhang Yuteng. (2004). Eco-museum - the rise of a cultural movement. *Taipei : Wuguan Art Management Co., Ltd.*

Zheng Niansheng & Liu Yang. (2003). Porcelain Plate Paintings Fine appreciation. *Shanghai: Shanghai Calligraphy and Painting Publishing House*

ภาคผนวก

ภาคผนวก 1

เครื่องมือวิจัย

แบบสัมภาษณ์ช่างฝีมือแผ่นกระเบื้องเคลือบชุมชนเหล่ายาทาน

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์ช่างฝีมือแผ่นกระเบื้องเคลือบชุมชนเหล่ายาทาน มีวัตถุประสงค์เพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบชุมชนเหล่ายาทานในด้านต่างๆ เช่น พัฒนาการทางประวัติศาสตร์และสถานการณ์ปัจจุบัน ของชุมชนเหล่ายาทาน วิถีชีวิตและการผลิตของชาวบ้านในชุมชนเหล่ายาทาน ทักษะงานฝีมือและกระบวนการสืบทอดแผ่นกระเบื้องเคลือบของชุมชนเหล่ายาทาน ซึ่งเป็นข้อมูลและแนวทางสำหรับโครงการวิจัยเรื่อง “ศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่ายาทาน เมืองจันทบุรี การสืบทอดงานฝีมือเชิงช่างด้วยการจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชน” โดยข้อความในการสัมภาษณ์มีดังต่อไปนี้

ข้อ	ข้อความ
1	คุณอยู่ในกลุ่มช่างผู้บุกเบิกโรงงานผลิตแผ่นกระเบื้องเคลือบในชุมชนเหล่ายาทานหรือไม่ อย่างไร
2	ชุมชนเหล่ายาทานในช่วงแรกที่คุณย้ายเข้ามาอาศัยเป็นอย่างไร
3	ความทรงจำที่คุณมีต่อชุมชนเหล่ายาทานเป็นอย่างไร
4	รูปแบบการผลิตแผ่นกระเบื้องเคลือบของชุมชนเหล่ายาทานเป็นอย่างไร
5	แผ่นกระเบื้องเคลือบของชุมชนเหล่ายาทานมีกี่ประเภท และมีขั้นตอนกระบวนการการผลิตอย่างไรบ้าง
6	คุณมีการถ่ายทอดทักษะงานฝีมือให้กับช่างหรือคนรุ่นต่อไปอย่างไร ถ้ามี เป็นอย่างไร หรือถ้าไม่มี เพราะอะไร
7	คุณมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการทำแผ่นกระเบื้องเคลือบกับการวาดภาพบนแผ่นกระเบื้องเคลือบ
8	ในความคิดเห็นของคุณ การรวมตัวกันของศิลปินในชุมชนเหล่ายาทานจะส่งผลต่อชุมชนเหล่ายาทานในด้านใดบ้างและอย่างไร
9	คุณคิดว่าอะไรคือจุดอ่อนในการพัฒนาอุตสาหกรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบของชุมชนเหล่ายาทาน

แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของจังหวัดจันทบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ในด้านต่างๆ เช่น นโยบายการคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ บทบาทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการคุ้มครองศิลปะ แผ่นกระเบื้องเคลือบชุมชนเหล่ายาทาน ซึ่งเป็นข้อมูลและแนวทางสำหรับโครงการวิจัยเรื่อง “ศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่ายาทาน เมืองจันทบุรี การสืบทอดงานฝีมือเชิงช่างด้วยการจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชน” โดยข้อความในการสัมภาษณ์มีดังต่อไปนี้

ข้อ	ข้อความถาม
1	นโยบายสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองงานหัตถกรรมเครื่องเคลือบดินเผาเมืองจันทบุรีมีอะไรบ้าง
2	คุณคิดว่านโยบายของรัฐบาลสามารถส่งเสริมการสืบทอดและการเผยแพร่มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของจังหวัดจันทบุรีได้หรือไม่และอย่างไร
3	คุณคิดว่าอะไรคือคุณค่าของการสืบทอดงานฝีมือแผ่นกระเบื้องเคลือบชุมชนเหล่ายาทานและคุณค่านั้นสามารถสะท้อนให้เห็นในมิติใดบ้าง
4	การผลิตแผ่นกระเบื้องเคลือบของชุมชนเหล่ายาทานมีบทบาทอย่างไรในการพัฒนาอุตสาหกรรมเครื่องเคลือบเมืองจันทบุรี
5	คุณคิดว่าอุปสรรคหรือปัญหาสำคัญในการพัฒนาศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบของชุมชนเหล่ายาทานคืออะไร
6	พิพิธภัณฑ์ชุมชนมีบทบาทอย่างไรในการส่งเสริมการสืบทอดและพัฒนางานหัตถกรรม
7	สังคมในปัจจุบันให้ความสำคัญกับการคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้มากขึ้นเรื่อยๆ พิพิธภัณฑ์ชุมชนสามารถส่งเสริมการเผยแพร่งานศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบของชุมชนเหล่ายาทานได้หรือไม่และอย่างไร
8	การบูรณาการพิพิธภัณฑ์ชุมชนและชุมชนศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่ายาทานควรให้ความสำคัญกับประเด็นใด

แบบสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ภาครัฐท้องถิ่น

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ภาครัฐในท้องถิ่นที่ดูแลชุมชนเหล่าายาทาน มีวัตถุประสงค์เพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายที่เกี่ยวข้องของรัฐเกี่ยวกับการคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้และรัฐบาลท้องถิ่นของจังหวัดจันทบุรีมีแนวทางคุ้มครองและจัดการเทคนิคการทำเครื่องเคลือบแบบดั้งเดิมของเมืองจันทบุรีอย่างไร รวมถึงแนวทางการพัฒนาและการส่งเสริมคุณค่างานฝีมือแผ่นกระเบื้องเคลือบชุมชนเหล่าายาทานของรัฐบาลในอนาคต ซึ่งเป็นข้อมูลและแนวทางสำหรับโครงการวิจัยเรื่อง “ศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่าายาทาน เมืองจันทบุรี การสืบทอดงานฝีมือเชิงช่างด้วยการจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชน” โดยข้อความในการสัมภาษณ์มีดังต่อไปนี้

ข้อ	ข้อความถาม
1	ระบบนิเวศวัฒนธรรมเชื่อมโยงกับชุมชนแผ่นกระเบื้องเคลือบอย่างไร รัฐบาลมีนโยบายการพัฒนาและการคุ้มครองระบบนิเวศวัฒนธรรมอย่างไร
2	รัฐบาลท้องถิ่นของจังหวัดจันทบุรีมีนโยบายและแผนการพัฒนาสำหรับชุมชนเครื่องเคลือบอย่างไร
3	คุณคิดว่าแผ่นกระเบื้องเคลือบมีความสำคัญอย่างไรต่อชุมชนเหล่าายาทาน
4	รัฐบาลมีแนวทางจัดการและส่งเสริมกลุ่มช่างฝีมือแผ่นกระเบื้องเคลือบในชุมชนเหล่าายาทานอย่างไร
5	จากปัจจัยการคุ้มครองวัฒนธรรมและเศรษฐกิจ รัฐบาลมีมุมมองอย่างไรต่อวิถีชีวิตและการผลิตของช่างฝีมือในชุมชนเหล่าายาทาน
6	ภายใต้การสนับสนุนของนโยบายของภาครัฐ คณะกรรมการชุมชนจะมีแผนเพิ่มเติมสำหรับการพัฒนาชุมชนเหล่าายาทานหรือไม่และอย่างไร

แบบสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชน

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชน มีวัตถุประสงค์เพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชน รวมถึงรูปแบบและแนวทางการพัฒนาและการส่งเสริมพิพิธภัณฑ์ชุมชน ซึ่งเป็นข้อมูลและแนวทางสำหรับโครงการวิจัยเรื่อง “ศิลปะผ่านกระเบื้องเคลือบเหล่ายาทาน เมืองจันทบุรี การสืบทอดงานฝีมือเชิงช่างด้วยการจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชน” โดยข้อความในการสัมภาษณ์มีดังต่อไปนี้

ข้อ	ข้อความ
1	คุณคิดว่าการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ชุมชนเหมาะสมกับชุมชนเหล่ายาทานหรือไม่ อย่างไร
2	รัฐบาลท้องถิ่นได้เริ่มแบ่งชุมชนเหล่ายาทานออกเป็นพื้นที่ต่างๆ ในความเห็นของคุณ ควรทำการแบ่งพื้นที่ในชุมชนอย่างไรเพื่อส่งเสริมบทบาทหน้าที่ทางวัฒนธรรมของชุมชนให้ดีขึ้น
3	หากมีพิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่ายาทาน คุณคิดว่า คนในชุมชนเหล่ายาทานจะมีส่วนร่วมในด้านใดและอย่างไร
4	เพื่ออนุรักษ์คุ้มครองวิถีชีวิตและการผลิตของช่างฝีมือในชุมชนเหล่ายาทาน คุณมีข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติสำหรับแนวทางการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่ายาทานอย่างไรบ้าง
5	ในความเห็นของคุณ โครงการจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชนที่มีอัตลักษณ์ “เหล่ายาทาน” ควรเป็นอย่างไร

แบบสอบถาม

คำชี้แจง แบบสอบถามชุดนี้จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้อยู่อาศัยและช่างฝีมือในชุมชนเหล่ายาทาน ช่างจิตรกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบ ศิลปิน และนักศึกษาสาขาศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการทำแบบสอบถามมาเป็นเนื้อหาและแนวทางอ้างอิงสำหรับโครงการวิจัยเรื่อง “ศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่ายาทาน เมืองจิ้งเต๋อเจิ้น การสืบทอดงานฝีมือเชิงช่างด้วยการจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชน” โดยแบ่งเนื้อหาในแบบสอบถามออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนเหล่ายาทานและงานฝีมือแผ่นกระเบื้องเคลือบ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเติมเครื่องหมาย ✓ บนตัวเลือกตามความคิดเห็นของท่าน

เวลาทำแบบสอบถาม: _____ สถานที่ทำแบบสอบถาม: _____

เพศ: ชาย หญิง

1. คุณสัญชาติอะไร

A. สัญชาติจีน B. อื่น ๆ (โปรดระบุ): _____

2. คุณอายุเท่าไร

A. ต่ำกว่า18ปี B. 18-30ปี C. 31-40ปี D. 41-50ปี E. 51-60ปี F. มากกว่า60ปี

3. ระดับการศึกษาของคุณคือ

A. ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย B. มัธยมศึกษาตอนปลาย C. ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง

D. ปริญญาตรี E. ปริญญาโทหรือขึ้นไป

4. อาชีพของคุณคือ

- A. พนักงานของสถาบันของรัฐหรือหน่วยงานราชการ
 B. พนักงานของสถาบันเอกชนและองค์กรพัฒนาเอกชน
 C. ช่างฝีมือ D. ศิลปิน E. ครูหรืออาจารย์ F. นักศึกษาศาสาศิลปะ
 G. อื่น ๆ (โปรดระบุ): _____

5. บ้านเกิดของคุณอยู่ที่ไหน

- A. เมืองจิ้งเต๋อเจิ้น B. เมืองอื่น ๆ (โปรดระบุ): _____ C. ต่างประเทศ

6. คุณจัดอยู่ในกลุ่มประชากรประเภทใดของชุมชนเหล่ายาทาน (สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- A. ชาวบ้านดั้งเดิม B. คนต่างถิ่น C. กลุ่มเคลื่อนย้ายแบบระยะสั้น D. กลุ่มเคลื่อนย้ายแบบระยะยาว

ตอนที่ 2 แบบสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนเหล่ายาทานและงานฝีมือผ่านกระเบื้องเคลือบ

คำชี้แจง โปรดเติมเครื่องหมาย ✓ บนตัวเลือกตามความคิดเห็นของท่าน

1. คุณรู้จักชุมชนเหล่ายาทาน เมืองจิ้งเต๋อเจิ้นหรือไม่

- A. รู้จัก B. ไม่รู้จัก C. เคยได้ยิน

2. คุณเคยได้ยินหรือพบเห็นงานฝีมือผ่านกระเบื้องเคลือบเหล่ายาทานจากช่องทางใด

- A. ในชุมชนเหล่ายาทาน B. แพลตฟอร์มสังคมออนไลน์ เช่น WeChat Tiktok Xiaohongshu
 C. นิตยสารและวารสาร D. ข้อมูลจากคนรอบข้าง
 E. อื่น ๆ (โปรดระบุ): _____

3. คุณอาศัยในชุมชนเหล่ายาทานมาเป็นระยะเวลากี่ปี

- A. น้อยกว่า 5 ปี B. 6-10 ปี C. 11-15 ปี D. 16-20 ปี E. มากกว่า 20 ปี

4. เพราะเหตุใดคุณถึงมาที่ชุมชนเหล่านี้

- A. สัมผัสประสบการณ์งานฝีมือผ่านกระเบื้องเคลือบ
- B. สร้างสรรค์ผลงานภาพวาดบนแผ่นกระเบื้องเคลือบ
- C. ลงพื้นที่สำรวจเพื่อเก็บข้อมูลสำหรับงานวิจัย
- D. ซื้อผลงานกระเบื้องเคลือบ
- E. ท่องเที่ยว
- F. อื่น ๆ (โปรดระบุ): _____

5. คุณมีความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของชุมชนเหล่านี้หรือไม่

- A. เข้าใจ
- B. ไม่เข้าใจ
- C. เข้าใจเพียงเล็กน้อย

6. คุณคิดว่าอัตลักษณ์ทางทรัพยากรของชุมชนเหล่านี้คืออะไร

- A. ภูมิทัศน์ทางธรรมชาติ
- B. ภาพวาดบนแผ่นกระเบื้องเคลือบ
- C. งานฝีมือผ่านกระเบื้องเคลือบ
- D. ทรัพยากรด้านเตาเผา
- E. ทรัพยากรด้านอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง
- F. ทรัพยากรด้านการท่องเที่ยว
- G. อื่น ๆ (โปรดระบุ): _____

7. คุณคิดอย่างไรกับการสืบทอดงานฝีมือผ่านกระเบื้องเคลือบของชุมชนเหล่านี้ในปัจจุบัน

- A. ได้รับการคุ้มครองเป็นอย่างดี มีผู้สืบทอดจำนวนมาก
- B. ขาดการคุ้มครองและขาดผู้สืบทอด
- C. ขาดการคุ้มครองและกำลังเผชิญกับวิกฤตที่จะสูญสลายหายไป
- D. อื่น ๆ (โปรดระบุ): _____

8. ปัจจุบัน รูปแบบที่พักอาศัยของคุณในชุมชนเหล่ายาทานเป็นแบบใด

- A. บ้านส่วนตัว B. บ้านเช่า

จุดประสงค์หลักของที่พักอาศัยคืออะไร

- A. ที่พักอาศัย B. ผสมผสานที่พักอาศัยและเชิงพาณิชย์

- ศูนย์ปฏิบัติการสร้างสรรค์
 สตูดิโอภาพวาดแผ่นกระเบื้องเคลือบ
 ร้านอาหาร ร้านค้าขนาดเล็ก ร้านทำกรอบ ร้านบริการส่งพัสดุ
 อื่นๆ (โปรดระบุ): _____

9. คุณพอใจกับสภาพแวดล้อมในชุมชนเหล่ายาทานหรือไม่

- A. พอใจ B. ไม่พอใจ (กรุณาตอบรายละเอียดด้านล่าง)

เหตุผลที่ไม่พอใจ: พื้นทึ่สีเขียวน้อย ถนนแคบ ไม่มีพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจ

ที่อยู่อาศัยแออัด คุณภาพที่อยู่อาศัยไม่ดี ที่จอดรถน้อย ห้องน้ำสาธารณะน้อย

F. อื่น ๆ (โปรดระบุ): _____

10. คุณคิดว่าปัญหาหลักของการอนุรักษ์งานฝีมือแผ่นกระเบื้องเคลือบชุมชนเหล่ายาทานคืออะไร

- A. ขาดเงินทุน B. กลไกการอนุรักษ์ไม่สมบูรณ์ C. การประชาสัมพันธ์ที่ไม่เพียงพอ

D. สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติไม่ดี E. จำนวนผู้สืบทอดน้อย

F. อื่น ๆ (โปรดระบุ): _____

11. คุณคิดว่าชุมชนเหล่ายาทานควรพัฒนาในด้านใด

A. เพิ่มภูมิทัศน์ทางธรรมชาติ

B. พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

C. สร้างพิพิธภัณฑ์ อนุสรณ์สถาน

D. สร้างสถานที่ถ่ายทำหรือฉากประกอบภาพยนตร์และโทรทัศน์

E. ลดต้นทุนโครงการและบูรณาการแนวคิดการพัฒนาและการจัดการของต่างประเทศ

F. อื่น ๆ (โปรดระบุ): _____

12. คุณรู้จักพิพิธภัณฑสถานชุมชนหรือไม่

- A. รู้จัก   B. เคยได้ยิน   C. ไม่รู้จัก

13. คุณรู้จักพิพิธภัณฑสถานชุมชนจากช่องทางใด

- A. การประชุมวิชาการ   B. การบรรยาย   C. บทความ   D. การท่องเที่ยว
E. อินเทอร์เน็ต   F. อื่น ๆ (โปรดระบุ): _____

14. คุณคิดว่าการจัดตั้งพิพิธภัณฑสถานเหล่ายาทานมีผลอย่างไรต่อชุมชนเหล่ายาทาน

- A. ผู้อยู่อาศัยในชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น
B. ทำให้สภาพแวดล้อมของชุมชนสวยงามขึ้น
C. เอื้อต่อการคุ้มครองภูมิทัศน์วัฒนธรรมผ่านกระเบื้องเคลือบของชุมชน
D. ส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตประจำวันของผู้อยู่อาศัยในชุมชนและส่งผลกระทบต่อทรงสภาพความเป็นอยู่ดั้งเดิมของชุมชน
E. ถึงแม้ว่าจะมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของผู้อยู่อาศัย แต่ข้อดีมีมากกว่าข้อเสีย

15. คุณคิดว่าการจัดตั้งพิพิธภัณฑสถานเหล่ายาทานมีผลอย่างไรต่องานฝีมือแผ่นกระเบื้องเคลือบของชุมชนเหล่ายาทาน

- A. ทำให้คนรู้จักงานฝีมือแผ่นกระเบื้องเคลือบของชุมชนเหล่ายาทานมากขึ้น
B. ทำให้เยาวชนสนใจและเรียนรู้งานฝีมือแผ่นกระเบื้องเคลือบของชุมชนเหล่ายาทานมากขึ้น
C. เป็นส่งเสริมการสืบทอดงานฝีมือแผ่นกระเบื้องเคลือบของชุมชนเหล่ายาทาน
D. เอื้อต่อการคุ้มครองภูมิทัศน์วัฒนธรรมผ่านกระเบื้องเคลือบของชุมชนท้องถิ่น
E. ทำลายรูปแบบการสืบทอดแบบดั้งเดิม
F. เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบ
G. อื่น ๆ (โปรดระบุ): _____

16. คุณคาดหวังที่จะได้รับความรู้ด้านใดจากการเข้าชมพิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่านี้

- A. ภูมิหลังของชุมชนเหล่านี้
 B. ประวัติศาสตร์การทำแผ่นกระเบื้องเคลือบ
 C. งานฝีมือแผ่นกระเบื้องเคลือบ
 D. เทคนิคการวาดภาพบนแผ่นกระเบื้องเคลือบ
 E. เทคนิคการเคลือบแผ่นกระเบื้อง
 F. เทคนิคการเคลือบแผ่นกระเบื้อง
 G. การออกแบบผลิตภัณฑ์แผ่นกระเบื้องเคลือบ
 H. ความเพลิดเพลิน
 I. อื่น ๆ (โปรดระบุ): _____

17. คุณสนใจข้อมูลในด้านใด (สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- A. ภูมิทัศน์วัฒนธรรมศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบ
 B. ประสบการณ์มีส่วนร่วมกิจกรรมทำแผ่นกระเบื้องเคลือบ
 C. ประสบการณ์กิจกรรมวาดภาพบนแผ่นกระเบื้องเคลือบ
 D. การเลือกซื้อผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมสร้างสรรค์
 E. ประสบการณ์การมีส่วนร่วมเชิงโต้ตอบในกิจกรรมศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบของชุมชน
 F. อื่น ๆ (โปรดระบุ): _____

18. คุณต้องการให้พิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่านี้เพิ่มเติมการมีบทบาทหรือหน้าที่ในด้านใด

ภาคผนวก 2
บทความวิชาการ

No. 12/2024

Luangporyai Association
36/21 M.9 Songkanong
Sub-District, Phra Pradaeng
District, Samut Prakan
Province, Thailand 10130

January 17, 2024

ACCEPTANCE LETTER

To, Authors,

Huangshan Lin, Poradee Panthupakorn and Sakesan Tanyapirom,
Faculty of Fine and Applied Arts, Burapha University, Thailand
Email: 258307530@qq.com, poradee@buu.ac.th, sakesan@go.buu.ac.th

Warm Greetings!

It's a great pleasure to inform you that, after the peer review process, your article entitle, **“Analysis of the Ecological Chain of Porcelain panel Art in Laoyatan Community, Jingdezhen, China”**.

In this regard, three experts (Peer Reviewers) have read the article and the author has edited its according to the recommendations. The editorial team has agreed to accept your article for publication in **Journal of Multidisciplinary in Humanities and Social Sciences ISSN: 2697-6471 (Online) in Vol. 7 No. 3 (May – June 2024)**

Thank you for submitting your work to this journal. We hope to receive in future too.

Warm Regards,

(Asst.Prof.Dr. Somchai Damnoen)

Editor In Chief

ISSN: 2697-6471 (Online)
Luangporyai Association
36/21 M.9 Songkanong Sub-District, Phra Pradaeng District, Samut Prakan Province, Thailand 10130
Editor: (66) 0848282036
Coordinator: (66) 0615479794
Email: jmhjournal@gmail.com

Analysis of the Ecological Chain of Porcelain panel Art in Laoyatan Community, Jingdezhen, China

Lin Huangshan

PH, D of Philosophy Program, Art and Culture Administration, Faculty of Fine and Applied Art, Burapha University.

E-mail: 258307530@qq.com

Poradee Panthupakorn

Professor of Doctor of Philosophy Program Department of Visual Arts, Art and Cultural Administration, Faculty of Fine and Applied Arts, Burapha University.

E-mail: poradee@buu.ac.th

Sakesan Tanyapirom

Asst. Prof., Dr. Professor of Doctor of Philosophy Program Department of Visual Arts, Art and Cultural Administration, Faculty of Fine and Applied Arts, Burapha University.

E-mail: sakesan@go.buu.ac.th

Abstract

Porcelain panel making, a traditional craft in Laoyatan, Jingdezhen, china and national intangible cultural heritage of China, makes an art of porcelain panel integrated with porcelain panel painting and has become a living decoration and architectural decoration with local characteristics favored by the public.

This research applies literature research and field research approaches to analyze the current state of the environment, crafters, and auxiliary industries in the Laoyatan community. Further, research was carried out on the cultural characteristics of porcelain panel art, art and inheritance models, and the ecological chain of porcelain panel art generated by the cultural landscape of porcelain making. The research found distinct characteristics of the traditional handicraft community. It carries deep cultural connotations and traditional techniques, interprets the Chinese craftsman spirit, the Laoyatan porcelain panel art ecosystem system, shows the strength and charm of Laoyatan community porcelain panel art, and provides an academic path and theoretical foundation for future research on the development and cultural management of Laoyatan community porcelain panel art.

Keywords: Laoyatan Community; Porcelain Panel; Art Ecological Chain

Introduction

Jingdezhen is a famous cultural city with a rich history, with more than 2,000 years of pottery history, more than 1,000 years of official kiln history, and more than 600 years of royal kiln history. Chinese ceramics represented by Jingdezhen are artistic treasures that China has dedicated to all mankind, and have a wide impact Focusing on people's lifestyle and aesthetic taste (Literary Media. 2023), since the Chinese Ministry of Culture and Tourism approved the establishment of the "Jingdezhen Ceramic Culture and Ecological Protection Experimental Zone" in Jingdezhen City, Jiangxi Province, Jingdezhen ceramic culture has regained its glory, but there is indeed something behind it. Many traditional craftsmen work hard, but they are not noticed. Just like the porcelain panel handicrafts in Laoyatan community, most people in Jingdezhen don't know where Laoyatan is or how the porcelain panels are made. Searching documents in Jingdezhen local chronicles, Jingdezhen libraries and archives found that there are almost zero documents related to the study of porcelain panels. Porcelain panels have become a marginal culture of Jingdezhen porcelain making. The development status of Laoyatan porcelain making village has only appeared in a few self-media found in.

In 2023, the famous anthropologist Professor Fang Lili recently proposed the concept of "Jingdezhen Post-Agricultural Revolution". The ceramic industry system in Jingdezhen urban area has gradually collapsed and spread to the surrounding countryside. The arrival of "artists" has driven rural development , forming a post-agricultural development model that combines "post-cottage industry", "post-market", "post-acquaintance society" and "post-pastoral lifestyle", which is the development path of Chinese-style cultural development (Fang Lili. 2023) , the formation of Laoyatan Porcelain Art Village is the embodiment of "post-agricultural civilization", which is also the revival of traditional handicraft culture.

The formation of the Laoyatan Porcelain panel Art Community is a process of collision between traditional culture and modern culture, local culture and world culture. It transforms cultural heritage into cultural resources, attracting people from all over the country and even overseas. Artists come to Laoyatan to take root in life and create. The craftsmen here are also residents, producing, living and doing business locally. Therefore, auxiliary industries related to porcelain panel art have been established in Laoyatan, forming an ecological chain of porcelain panel art industry

and services. The public exerts its contribution to the ceramic art industry in Jingdezhen and is a distinct representative in Jingdezhen.

However, under the background of multiple impacts from cultural ideology, social environment, and natural environment, young people's understanding of and interest in traditional culture has gradually decreased. In the inheritance and development of porcelain panel craftsmanship, it is faced with an increasing number of inheritors and an extremely high burden for the inheritance of skills. A lot of pressure and many other challenges, for the sustainable development of the porcelain panel art industry in Laoyatan has had a negative impact. Therefore, this study will conduct an in-depth study of the development status of Laoyatan community and the ecological chain of porcelain panel art, fill the gaps in local literature, help us better understand and protect the local porcelain panel culture, and make better use of porcelain panels. The cultural ecology of porcelain panel art opens up new ideas in the context of the rise of traditional culture and promotes the inheritance and development of porcelain panel handicrafts.

Research Objectives

1. To research the current state of the environment, craftsmen, and auxiliary industries in the Laoyatan community.
2. To research porcelain panel art and heritage patterns.
3. To analyze the function of Laoyatan porcelain panel art ecological chain.

Scope of research

1. Research subjects: Evolution and Current status of the Laoyatan community and porcelain panel art (traditional porcelain panel making and related crafts, auxiliary industries), Laoyatan community craftsmen (porcelain panel making craftsmen, artists, etc.)

2. Geographical scope: Laoyatan Community, Jingdezhen City, located in an urban village just south of Jingdezhen city. The author will conduct selective research on the Laoyatan porcelain panel making workshop to learn about the Laoyatan porcelain panel art culture through representative workshops.

3. Time span: From 1988 to now, the time point when the first porcelain panel makers in Laoyatan arrived in Laoyatan was around 1988, so the time frame is set from 1988 to the present.

Conceptual Framework

The unique location and rich cultural background of the Laoyatan community provided a solid foundation for its development. The community is full of environmental factors such as life, workshops, and commerce, reflecting the complexity and vitality of the Laoyatan community,

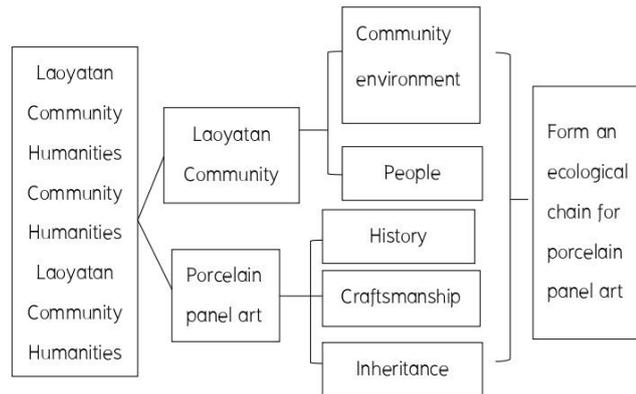

Fig.1 Conceptual Framework (source: Created by researchers, 2023)

gradually forming an artistic ecological chain (Figure 1). Through this ecological chain structure, traditional crafts are preserved while also providing a platform for artists and craftsmen to display and develop themselves, forming a unique cultural and economic ecosystem.

Research Methodology

1. Literature analysis

Through functional channels such as CNKI and libraries, the author collects historical documents related to Laoyatan porcelain panel art culture, porcelain panel making crafts, etc. in Jingdezhen, and combines them with field research data to analyze and summarize them.

2. Field investigation

Jingdezhen Laoyatan Community is the largest porcelain panel distribution center in Jingdezhen and is also famous for its porcelain panel making craftsmanship. It is located in the south of Jingdezhen City and belongs to an area of the Licun Back Street Community. Scholars will conduct on-the-spot investigation and research, conduct a tour of the Laoyatan porcelain panel handicraft

workshop, and collect information through interviews with community porcelain panel art craftsmen and auxiliary industry people, so as to understand the characteristics, inheritance and inheritance of Laoyatan porcelain panel art. Achieve a comprehensive understanding of the industrial ecology.

Research Results

Objective 1. Status quo analysis

1.1 Surrounding environment

Laoyatan, the largest porcelain panel art community in Jingdezhen, is located south of Jingdezhen. It is along the South River, connected to the Changjiang River, Li Village Street in the north (a bustling area in the old town of Jingdezhen), and two kilometers from the central square. It is an urban village.

Laoyatan is close to the ceramic commercial area: mainly Ceramics Antique City, Jinghan Ceramic City, and Taoxichuan Cultural and Creative Base; close to ceramic colleges, mainly: Ceramics University and Ceramics Research Institute; nearby transportation areas include: train station, old bus station; dozens of restaurants and accommodations nearby, close to railway hospitals. The convenient location is a prerequisite for the survival and development of Laoyatan (Figure 2).

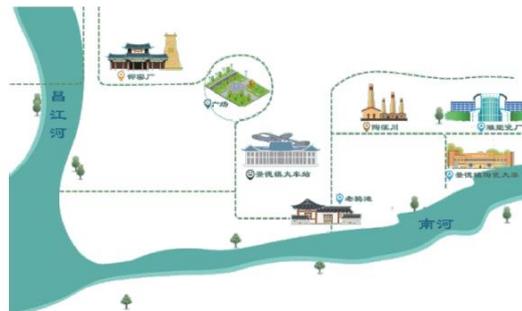

Fig.2 External environment map of Laoyatan (source: Created by researchers, 2023)

1.2 Internal environment

The internal structure of Laoyatan can be subdivided into workshop areas, commercial areas, and living areas (Figure 3).

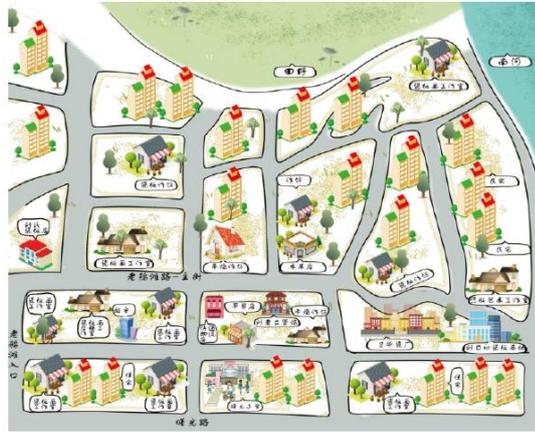

Fig.3 Internal environment map of Lao Yatan (source: Created by researchers, 2023)

Entering the Lao Yatan boundary, the houses here are uneven, and there are various branches and alleys. There are basically porcelain panel workshops, ceramic stores, art studios on both sides of the road, and of course there are porcelain panel framing shops, small shops, small restaurants, express delivery stations, etc. You will see scenes of porcelain panel making, porcelain panel painting, burning kilns, porcelain panel framing, porcelain panel sales, transporting porcelain panels, etc.

The workshop area is also divided into a porcelain panel handicraft workshop (accounting for 80%) and a porcelain panel painting art workshop (accounting for 20%). The two workshop environments are very simple and simple (Figure 4). Porcelain panel handicraft workshops are basically three models: family style, front store back living, and top and bottom workshop; porcelain panel painting art workshops can be divided into family style and shop style. The family style is basically in the middle and back of Lao Ya Tan — a residential area, which saves rent and makes it easy to buy white porcelain panels and kilns. The shop-style is basically a front store and back living model.

Fig.4 Laoyatan Workshop (source: Created by researchers, 2023)

The commercial area takes up relatively little space in Laoyatan, because the main street of Laoyatan is relatively short, and there are nearly 50 street-side stores. The first 10 stores mainly sell fired porcelain panels, and the middle store mainly sells porcelain panel art paintings. There are about 30, mostly foreign painters, and more than 10 stores mainly sell food stalls, breakfast shops, vegetable stores, express delivery, and framing.

The living area is in the middle and rear of Laoyatan, including family-style workshops and residential areas. The family-style workshops are in the middle and the residential areas are in the rear, close to Nanhe River. Many porcelain panel workshop owners have two residences in Laoyatan, one is a workshop, where they work and live together, and the other is a family residence.

1.3“People” in the Laoyatan community

“People” in Laoyatan refer to those who “live and produce” in the Laoyatan community. Generally, there are four types: porcelain panel craftsmen (residents), porcelain panel painting craftsmen (residents), artists, and people in the auxiliary industry. They are the driving force behind the development of Laoyatan porcelain panel art.

Porcelain panel crafters are the core of the inheritance of porcelain panel techniques. As for Laoyatan porcelain panel making techniques, Zhong Xinwei, an art porcelain factory worker who is

one of the top ten porcelain factories operated by the state, mastered porcelain panel technology in 1951, he mastered porcelain panel technology and passed it on to his apprentices Nie Xinglong and Yu Yongsheng of the art porcelain factory, and then to “Liu Laoer” from Duchang. Regarding the rise of the porcelain panel industry in Laoyatan, I have to say about the influence brought about by the group activities of the Duchang people’s “Liu’s”. This group of people worked hard and endured, and their porcelain panel production continued to improve, and they had a good reputation. As family workshops and ethnic heritage continued to expand, the porcelain panel industry here gradually grew.

Laoyatan porcelain panel painters are craftsmen who paint porcelain panels for a living. Some of them have their own studios in Laoyatan, some are attached to the porcelain panel workshop; some are from descendants of the Laoyatan porcelain panel workshop; some are from overseas painters who have settled here, and some are local fixed painters. Their works are limited to “handicrafts”. They are inexpensive, and target the mass market. They are very popular, making Laoyatan even more vibrant.

Artists include university teachers and students, as well as painters from all over the world. They come to Laoyatan to try out various techniques and create works. Their special needs have prompted the Laoyatan workshop owners to continuously improve their “one-stop” service for porcelain panel art, and the fame of Laoyatan porcelain panel art also continues to expand. Some university teachers will cooperate with the Laoyatan Porcelain Panel Workshop to lead students to create works and learn porcelain board crafts on site. Around the theme of “a city of dialogue with the world”, Jingdezhen created a ceramic cultural environment to provide a platform for young people to realize their dreams (Jiao & Kou, 2020), and attracted many foreign artists to Laoyatan. Laoyatan began to become international, the variety of porcelain panels began to become more creative, and the porcelain panel business circle became wider and wider, forming a unique cultural landscape.

People in the auxiliary industry can be divided into kilns, raw material distribution, framing, brocade packaging, logistics and transportation, and sales. Kilns make their living by firing porcelain for others. In the past, there were some kilns in Laoyatan. Later, the owners of Laoyatan made money. Basically, they all had their own kilns, dedicated to their own porcelain panel burning kilns. Occasionally, they merged kilns with others, and did not make a living by burning kilns, so there were no kilns.

The distribution of raw materials includes mud and gas distribution. These two industries regularly deliver in the early morning every day to ensure the amount of use in the workshop during the day. Porcelain panels generally require medium white clay, and the fired porcelain panels are bright white and delicate. Gas is the energy used in kilns.

There are 3 local framing workshops and 3 gift box stores. In the past ten years, there have been twice as many porcelain panel painting workshops in Laoyatan. Many foreign painters and students come here to paint directly in Laoyatan, and they will directly frame and fix the box at Laoyatan. The framing shops in Laoyatan often cooperate with the box store, logistics and transportation to package and mail to customers, which is convenient for many artists and saves everyone's time and energy. This demand has continuously upgraded the porcelain panel industry chain in Laoyatan.

The sales industry is an important link for Laoyatan porcelain panels to the market. They travel through the Laoyatan community, connecting the creators of porcelain panel paintings, domestic/international consumer markets, and collection/investment markets. They can be artists, merchants, tourists, and media in the porcelain panel art market. Artists use online or offline methods to promote their art works and sell porcelain panel paintings, such as WeChat posting, Douyin live streaming, and Taobao sales; merchants sell in a wider range of ways. They not only use online and offline to sell porcelain panel paintings, but also participate in international commercial cooperation projects.

Merchants have a sensitive sense of commercial smell. They will also cultivate promising artists, become artists' agents, expand the sales channels and scope of porcelain panel art, and enhance the value of works of art; while the media are influenced by the promotion of the previous two, they have come to Laoyatan to achieve a mutually beneficial and win-win effect through self-media promotion. For example: Porcelain Net. "Jingdezhen Memories – Lao Ya Tan" released in China received over 10,000 hits.

Objective 2. Laoyatan Community Porcelain panel Art and Heritage Model.

2.1 History of porcelain panels

The development of porcelain panel craftsmanship has benefited from the production of inlays. The method for making inlays is to be inlaid in the form of erected panels. This production technology has improved porcelain panel making technology. However, porcelain panels, as an industry that later flourished, have a long history of making porcelain.

Porcelain panels were first discovered in China with “epitaph inscriptions” unearthed in the “Yue kiln” of the Tang Dynasty. There were also many burnt epitaph inscriptions in Jingdezhen during the Ming Dynasty. The flat-burning technique was used at this stage, and there were both round and square shapes. The downside was that the glaze was uneven and had trachoma. It extended to “tiles” and “porcelain panel paintings” in the middle and late Ming dynasty. It was used to inlay furniture, plaques, and some household utensils, and slowly formed the art of porcelain panel painting in the form of independent painting, in two forms: flat burning and vertical burning of porcelain panels

The foundation was laid (Zheng & Liu, 2003, PP:48–100). Until today, Lao Ya Tan was able to make large porcelain panels measuring 5 meters x 2 meters, which are fine and smooth.

2.2 Production process and characteristics of porcelain panels in the Laoyatan Community

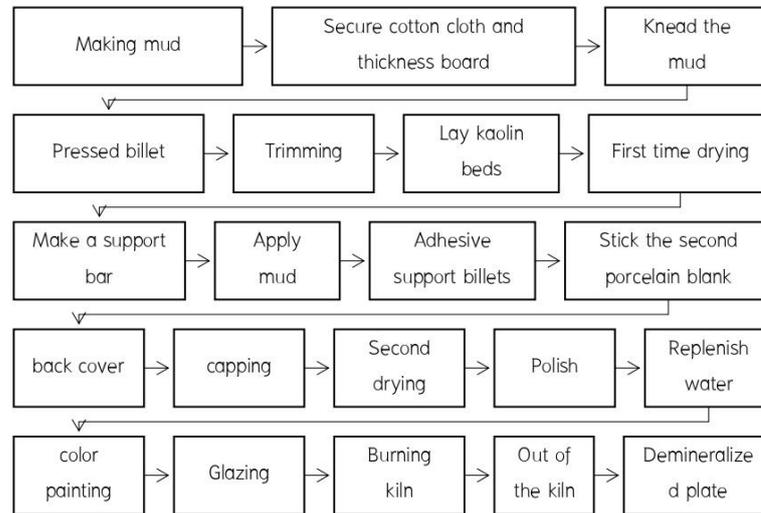
2.2.1 Porcelain panel making

There are two types of porcelain panels in Laoyatan: flatware and vertical. In terms of technology: The flat burning process is simpler than vertical burning; the vertical burning process is complicated, so there are fewer craftsmen engaged in vertical burning, and it is more difficult to protect. Therefore, the author focuses on introducing the vertical firing production process.

A vertical porcelain panel is also called an “antique porcelain panel” (Figure 5). The so-called “vertical burning” refers to the firing of molded porcelain billets in a kiln. There are 32 processes in total. There are 21 main processes from quarrying to mud (Figure 6). It is difficult to burn, and the degree of damage is high. Thanks to later research breakthroughs, vertical porcelain panels can currently be fired at a maximum of 1.5 meters to 2 meters.

Fig.5 Antique porcelain panel production (source: Created by researchers, 2023)

Fig.6 21 processes for vertical porcelain panel (source: Created by researchers, 2023)

2.2.2 Artistic characteristics and forms of porcelain panels

The development of porcelain art has gone through thousands of years, and it still attracts the world's attention with its unique charm. As an important part of traditional Chinese culture, porcelain panel art contains rich historical and cultural values. Judging from the characteristic forms, porcelain panel painting is mainly divided into two categories: underglaze color and overglaze color, which each show the inner beauty of ceramics with a different appearance.

The overglaze is painted on a porcelain panel that has already been fired. After painting is completed, it needs to be fired again at a low temperature of 800–1000 degrees. Overglaze focuses on the level and variation of colors, and can express various artistic styles more freely. With its vivid colors and dynamic lines, it reflects the artist's creativity and the spirit of the times. The main forms are: blue and white colored porcelain, pastel porcelain (Figure 7), antique porcelain, etc.

Fig.7 Pastel porcelain panel (source: Created by researchers, 2023)

The overglaze is painted on a porcelain panel that has already been fired. After painting is completed, it needs to be fired again at a low temperature of 800–1000 degrees. Overglaze focuses on the level and variation of colors, and can express various artistic styles more freely. With its vivid colors and dynamic lines, it reflects the artist's creativity and the spirit of the times. The main forms are: blue and white colored porcelain, pastel porcelain (Figure 7), antique porcelain, etc.

Underglaze color is an artistic creation using paint directly on a molded blank. The pattern is carefully drawn on the porcelain blank, then covered with a clear layer of white glaze or other clear glaze. This layer of glaze not only protects the painting, but also adds depth and dimension to the work of art. After firing at a high temperature in a kiln, underglaze colored porcelain can be obtained. The main styles include blue and white, multicolor, red in the glaze, and colored glazes (Figure 8). Painting techniques include different techniques such as partitioning, cover dyeing, baking, and topping. The temperature should generally be kept above 1,300°C.

Fig.8 Color Glazed Porcelain Panel Painting (source: Shot by researchers, 2023)

Porcelain panel making and porcelain panel painting have been interdependent and inseparable since ancient times. Their collision and fusion in Laoyatan has gradually made them an overall activity integrating craftsmanship and art. It is an externalization of the artist's inner world, a reflection of culture and the spirit of the times, and has gradually formed porcelain panel art belonging to Laoyatan.

The workshops and crafts at Laoyatan demonstrate the community's respect and protection for traditional crafts, while also showing an open attitude towards artistic innovation. As a result, it has become a dynamic and lifestyle place for art practice. It is reflected in the construction of community culture and the bits and pieces of everyday life. Every piece of porcelain is a testament to the rich cultural life of Laoyatan.

2.3 Inheritance model of porcelain panels in the Laoyatan Community

Traditional porcelain making techniques in Jingdezhen have been passed down in the past. They are mainly divided into two types: mentor and apprenticeship inheritance and family inheritance. The Laoyatan porcelain panel making process and the inheritance method of porcelain panel painting also come from this.

2.3.1 Succession of mentors and apprentices

At Laoyatan, a master takes up to two apprentices at a time. They usually recommend apprentices through acquaintances. Apprentices start with chores. They don't pay a salary for the first year; they only include Chinese food. After a year, the apprentice began to be able to do tasks

such as pressing billets, repairing billets, and hydrating. In the second year, the master will pay the apprentice a basic salary, ranging from 100 to 500, as a small amount of compensation. In the third year, the apprentice can handle all the processes. Once the master receives the order, he will let the apprentice make porcelain panels and distribute them to the apprentice at a commission of 1–2 yuan per block. Just like that, the apprentice is considered to have completed his studies. He can stay in the master's workshop and continue to work alone; the master won't stop him .

In the porcelain industry in Jingdezhen, family inheritance is a traditional method of transmission that continues to this day, and is still the main channel. Historically, the vast majority of ceramic producers were in the domestic handicraft industry. Their porcelain making techniques were taught by husband and wife, father and son, while researching, producing, making at home, and learning at home (Yang Jianren, Qiu Xin, Wang Jigang & Lin Yunyun. 2022).

The family heritage model made of Laoyatan porcelain panels is quite typical. In Laoyatan, the workshop owners keep their skills secret from the outside world, but due to population and capital restrictions, there are no gender restrictions, and the division of labor is not very detailed. A family member is often familiar with the many processes in porcelain panel production and plays various roles, so there are often scenes of families working together in family workshops. However, in order to protect their own interests, some family workshops only pass on technology to their wives and sons, not others.

2.3.2 Family heritage

From ancient times to the present, people in the industry have set industry regulations for industry techniques in order to survive. From the process of porcelain panel craftsmanship to how to pass it on, it is not easy to learn the craftsmanship of porcelain panel making.

Today, these inheritance models are still used, yet there are very few young people who can learn this technique, and the skill is likely to be lost from generation to generation.

Objective 3. Laoyatan Porcelain panel Art Ecological Chain – Cultural Revival and Reconstruction.

"Jingdezhen Ceramic Records" records: Every household invested in pottery (Wang Dou 2021) means that ceramics breed various industries and drive the prosperity and development of related auxiliary industries. The close connection between the main industry and the side industry makes Jingdezhen a A ceramic art city with "one-stop" production, sales and service. A high-quality ceramic industry chain has been formed.

As cultural experience became a major part of the tourism economy, Laoyatan began to transform from a production center to an experience center, attracting artists, artists, and ceramic enthusiasts from all over the country to create. Their arrival promoted changes in the Laoyatan community and workshop pattern, spawned the Laoyatan Porcelain Panel Art Community, spawned a one-stop service for Laoyatan, integrating porcelain panel production, porcelain panel art, raw materials, porcelain panel packaging, sales, transportation, catering, lodging, and research services, forming an Laoyatan porcelain panel art ecological chain.

The formation of the Laoyatan porcelain panel art ecological chain is an practice of cultural diversity in contemporary Chinese communities (Guo, 2014), and is an extremely inclusive expression of Laoyatan. Laoyatan is no longer a single traditional porcelain panel making community. She integrates various industries, establishes an industrial ecological order, and also integrates various cultures to create a new cultural complex. She has tradition, modernity, craftsmanship, art, life, and spirit. The author believes that the Laoyatan porcelain panel art ecological chain revives and reconstructs traditional culture, and promoted the advent of the post-agricultural era in Jingdezhen.

Conclusion

Through in-depth investigation and analysis, this research came up with the following main findings and conclusions:

1. This research thoroughly explores the surrounding environment and internal structure of the Lao YaTan community, including its geographical location, transportation, commercial and residential area configuration. Research was also carried out on craftsmen, auxiliary industries, etc., and the research found that the porcelain panel art industry in Laoyatan benefits from its unique geographical location, and that surrounding educational resources and commercial facilities provide a convenient production and living environment for crafters in the community. Craftsmen play an important role in building community culture, are inheritors of skills, and active participants in community economic and cultural activities.

2. This research is based on field research, data collection and theoretical research, and research on the history and current state of Laoyatan porcelain panel art. The development history of porcelain panels and the production process and forms of porcelain panels were revealed, and academic materials were improved and supplemented. Furthermore, the inheritance model of porcelain panel art was analyzed to help inherit and protect the porcelain panel art culture of

Laoyatan in Jingdezhen, and provide theoretical references and guidance for subsequent cultural management.

3. This research conducted an in-depth analysis of the geographical and cultural development of the Laoyatan community, introduced the formation and role of the Laoyatan porcelain panel art ecological chain system, demonstrated the strength and charm of the porcelain panel art in the Laoyatan community, and revealed the functionality and modernity of the porcelain panel art ecological chain, which is a reflection of cultural revival. The formation of an ecological chain helps maintain and develop porcelain panel art, enhances the cohesion of community residents, provides rich content for cultural tourism, and provides a good reference for cultural protection and research in craft communities.

Suggestions

General suggestions:

1. Consider interdisciplinary collaboration with art anthropologists and cultural management scientists to explore the cultural, artistic and academic value of porcelain panel art in greater depth.
2. Compare the differences and differences between the porcelain panel art culture of the Laoyatan community and the culture of other regions, and learn more about the new development model of exchange to promote cultural inheritance and protection.
3. Investigate the cultural resources of porcelain panel art in the Laoyatan community, as well as the economic value of tourism, encourage and guide diversified economic activities within the community, and research the impact of porcelain panel art on local cultural tourism and cultural and creative industries.

Suggestions for further research:

1. Collaborate with local communities or educational institutions to set up porcelain panel art research activities. Let more people participate in learning, experiencing, researching, displaying, and inheriting the porcelain panel process to promote sustainable development.
2. Collaborate with art institutions to hold porcelain panel art exhibitions. Establish cooperative relationships, promote cultural and artistic exchanges, enhance the economic value of porcelain panels through porcelain panel art, and raise the popularity of Laoyatan porcelain panel art.

3. Consider adding cultural and creative industries to the porcelain panel art ecological chain to improve quality and adapt to social development. Or research how to incorporate modern technology and innovative ideas into traditional porcelain panel production, such as the use of new materials and the integration of modern design concepts, to enhance the modern value and market competitiveness of traditional art.

References

- Jiao, Y., Kou, Y., & Ye, Q. (2020, September 21). Jiangxi Jingdezhen: Bathed in a thousand years of kiln fire, rising to the brilliance of the times. Retrieved from https://www.360kuai.com/pc/9d4b6f07d907af2b9?cota=3&kuai_so=1&sign=360_57c3bbd1&refer_scene=so_
- Xinhua Network. (2023, June 20). Decoding the city sample of cultural confidence Wenyue Mountain and Sea Porcelain Charm Long – Decoding the "Millennium Porcelain Capital" Jingdezhen's cultural confidence sample. Retrieved from <https://baijiahao.baidu.com/s?id=1769152951311465333&wfr=spider&for=p>
- Zheng, N., & Liu, Y. (2003). *Jingdezhen Porcelain Printmaking Collection*. Shanghai: Shanghai Painting & Calligraphy Press.
- Guo, J. (2016). Revival of Traditional Handicrafts and Cultural Reconstruction—Field research Report of Laoyatan Ceramic Art Zone, Jingdezhen. (Doctoral dissertation, Chinese Academy of Art).
- Yang, J., Chou, X., Wang, J. & Lin Yunyun. (2022). Jingdezhen handmade products from the perspective of cultural confidence inheritance and development of porcelain skills – analysis based on the growth upper limit of the traditional inheritance model. *Financial Education Research* (06), 65–71.
- Wang, D. (2021). Research on the process system of Jingdezhen ceramic industry in the Qing Dynasty (Master's degree thesis, Wuhan Institute of Technology University of Technology).

ภาคผนวก 3

อื่นๆ

ภาคผนวก ก
รายชื่อช่างทำแผ่นกระเบื้องเคลือบเคล้ายาทาน

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	วุฒิ การศึกษา	ปีที่เกิด	พื้นที่ศูนย์ ปฏิบัติการ สร้างสรรค์	ขนาดเตา	ประเภทเตา
1	Liu Tongyin	ประถม	ปี 1963	400 m ²	2m x 2.6m	เตาเผาแบบ กล่องไม้ขีดไฟ ซึ่งเป็นการเซ็น เข้าไปเผาในเตา
2	Liu Tongjin	มัธยมต้น	ปี 1974	400 m ²	2m x 2m	
3	Liu Tongsong	ประถม	ปี 1969	500 m ²	2m x 2.6m	
4	Liu Tonghe	ประถม	ปี 1969	300 m ²	2m x 2m	
5	Liu Tongrong	ประถม	ปี 1970	400 m ²	2m x 2m	
6	Liu Tongmei	ประถม	ปี 1965	260 m ²	2m x 2.4m	
7	Liu Tongguang	มัธยมต้น	ปี 1971	300 m ²	2m x 2m	
8	Liu Tongming	มัธยมต้น	ปี 1971	180 m ²	2m x 2m	
9	Liu Tongliang	มัธยมต้น	ปี 1978	300 m ²	2m x 3m	
10	Liu Tongbin	มัธยมต้น	ปี 1981	450 m ²	2m x 2.4m	
11	Liu Tongsong	ประถม	ปี 1969	500 m ²	2m x 2.7m	
12	Liu Richu	มัธยมต้น	ปี 1969	1000 m ²	2m x 3m	
13	Liu Huachu	มัธยมต้น	ปี 1971	500 m ²	2m x 2m	
14	Liu Xiaochu	มัธยมต้น	ปี 1969	200 m ²	2m x 2m	
15	Liu Songping	มัธยมต้น	ปี 1974	300 m ²	2m x 2.5m	
16	Liu Xiping	มัธยมต้น	ปี 1976	300 m ²	2m x 2m	
17	Liu Ximing	มัธยมต้น	ปี 1978	400 m ²	2m x 2.6m	
18	Liu Dongning	ประถม	ปี 1967	300 m ²	2m x 2m	
19	Tan Guoping	มัธยมต้น	ปี 1973	200 m ²	2m x 2.6m	

20	Tan Tiemin	มัธยมต้น	ปี 1972	300 m ²	2m x 2.6m
21	Liu Huaqing	มัธยมปลาย	ปี 1980	300 m ²	2m x 2m
22	Zeng Guobin	มัธยมปลาย	ปี 1984	600 m ²	2m x 3m

ภาคผนวก ข

รายชื่อจิตรกรและศิลปินเขียนภาพบนแผ่นกระเบื้องเคลือบ

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	วุฒิการศึกษา	ปีที่เกิด	สาขาที่เชี่ยวชาญ	ตำแหน่ง
1	Hu Shuqing	อาชีวศึกษา	ปี 1963	ภาพจิตรกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบแบบเขียนสีบนเคลือบ ประเภททิวทัศน์ธรรมชาติ	จิตรกรอิสระ
2	Liu Shibing	อาชีวศึกษา	ปี 1990	ภาพจิตรกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบแบบเขียนสีบนเคลือบ ประเภทดอกไม้กับนก	ผู้เชี่ยวชาญด้าน ทัศนศิลป์ระดับเมือง
3	Wu Li	ปริญญาตรี	ปี 1990	ภาพจิตรกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบแบบเขียนสีบนเคลือบ ประเภททิวทัศน์ธรรมชาติ	ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตร ศิลป์ขั้นสูง
4	Tang Qingqing	ปริญญาโท	ปี 1979	ภาพจิตรกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบแบบเขียนสีบนเคลือบ ประเภทการตกแต่งโดยรวม	ผู้เชี่ยวชาญด้าน ทัศนศิลป์ระดับมณฑล
5	Yu Jie	ปริญญาโท	ปี 1988	ภาพเขียนสีได้เคลือบ ประเภทดอกไม้กับนก	ผู้เชี่ยวชาญด้าน ทัศนศิลป์ระดับมณฑล
6	Zou Dongbo	ปริญญาตรี	ปี 1980	ภาพจิตรกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบแบบเขียนสีได้เคลือบลายปูน	ช่างผู้ชำนาญการขั้นสูง ระดับมณฑล

ภาคผนวก ค

รายชื่อบุคคลผู้เกี่ยวข้องกับธุรกิจข้างเคียง

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	วุฒิการศึกษา	ปีที่เกิด
1	Jiang Xiaolong	มัธยมปลาย	ปี 1980
2	เ้าแก่ Shao	มัธยมต้น	ปี 1968
3	Rong Rong	มัธยมต้น	ปี 1963

ภาคผนวก ง
แบบฟอร์มรับวัดดูเข้าโกดังพิพิธภัณฑ์

หลักฐานการรับวัดดูเข้าโกดังพิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่ายาทาน							
วัดดูสะสมเข้าคลัง	หมายเลข วัดดู	หน่วย /ชิ้น	จำนวนรับเข้า ในครั้งนี้	จำนวนรับเข้า สะสม	ที่มา	ช่วงเวลา ที่บริจาค	ลงชื่อ

ภาคผนวก จ

แผนกิจกรรมเทศกาลศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่ายาทานเมืองจิ้งเต๋อเจิ้น

1. ที่มาของการจัดกิจกรรม:

จิ้งเต๋อเจิ้นเป็นศูนย์กลางการทำการกระเบื้องเคลือบของจีนอันเป็น “แหล่งรวมเตาทั้งใต้หล้า” ตลอดหน้าประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมเซรามิกจิ้งเต๋อเจิ้นอันเจริญก้าวหน้าเป็นที่สนใจของทั้งประเทศมาโดยตลอด ชุมชนเหล่ายาทานเป็นศูนย์กระจายแผ่นกระเบื้องเคลือบขนาดใหญ่ที่สุดของจิ้งเต๋อเจิ้น หลังการพัฒนามากกว่า 30 ปีก็เกิดเป็นห่วงโซ่การผลิตนิเวศวิทยาศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบที่หลอมรวมงานหัตถกรรม ศิลปะ และธุรกิจที่เกี่ยวข้องเข้าด้วยกัน ดึงดูดศิลปิน นักศึกษา และคนกลุ่มอื่นจากทั่วประเทศรวมถึงทั่วโลกให้มาก่อตั้งธุรกิจหรือทำกิจกรรมเชิงปฏิบัติการที่เหล่ายาทาน ก่อให้เกิดภูมิทัศน์วัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ ปรากฏการณ์เช่นนี้มีลักษณะของยุคสมัย ทั้งยังช่วยส่งเสริมการพัฒนาชุมชนทำ แผ่นกระเบื้องเคลือบและความก้าวหน้าของอุตสาหกรรมเซรามิกจิ้งเต๋อเจิ้นด้วย

ในช่วงหลายปีมานี้ ผู้นำของมณฑลเจียงซีและนครจิ้งเต๋อเจิ้นล้วนให้ความสำคัญอย่างมากกับการพัฒนาวัฒนธรรมเซรามิก และการฟื้นฟูเศรษฐกิจการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจิ้งเต๋อเจิ้น โดยนายกเทศมนตรี Hu Xuemei ได้กล่าวถึงความต้องการที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเซรามิกใน “แผนปฏิบัติการเขตนำร่องสืบทอดวัฒนธรรมและนวัตกรรมเซรามิกแห่งชาติจิ้งเต๋อเจิ้น” ในแง่นี้ จิ้งเต๋อเจิ้นได้ดำเนินนโยบาย “Culture+” สร้างสภาพแวดล้อมทางอุตสาหกรรมที่เหมาะสมต่อการท่องเที่ยวชมมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ การท่องเที่ยวเชิงอุตสาหกรรม เป็นต้น นอกจากนี้ “มาตรการเร่งดำเนินการของนครจิ้งเต๋อเจิ้นเพื่อส่งเสริมและยกระดับเสถียรภาพทางเศรษฐกิจเพื่อปรับตัวในทางที่ดีขึ้น” ยังระบุถึงความมุ่งมั่นที่จะปรับโฉมเขตนำร่องการสืบทอดวัฒนธรรมเซรามิกระดับชาติ สืบทอดและสร้างสรรค์วัฒนธรรมเซรามิกแบบมีชีวิต รวมถึงสร้างสรรค์สำหรับคนรักเซรามิก

ด้วยเหตุนี้ เพื่อเป็นการผลักดันการสืบทอดและการพัฒนางานหัตถกรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบหลายทาน ยกกระดับนิเวศวิทยาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนให้ดียิ่งขึ้น กระตุ้นพลังการสร้างสรรควัฒนธรรมศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบ เสริมสร้างความภูมิใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นของผู้อยู่อาศัยในชุมชน รัฐบาลเมืองจิ้งเฉิง นครจิ่งเต๋อเจิ้น และคณะกรรมการหมู่บ้านโหย่วเจี๋ย นครจิ่งเต๋อเจิ้น จึงขานรับข้อเรียกร้องของเทศบาลนครอย่างแข็งขัน บูรณาการทรัพยากรในสังคม ใช้ประโยชน์จากสถาบันอุดมศึกษาและกลุ่มศิลปินของเมืองในฐานะสื่อกลาง เพื่อริเริ่มกิจกรรม "ชุมชนศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบหลายทาน: เทศกาลศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบ" ครั้งที่ 1 ขึ้น

2. หัวข้องาน: เทศกาลศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบ “จิตวิญญาณหลายทาน”

3. วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

- ส่งเสริมการให้ความรู้เชิงวัฒนธรรมในชุมชน เพื่อให้ผู้คนเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิคการทำและวัฒนธรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบ

- ส่งเสริมให้ชาวชุมชนมีส่วนร่วมในการสร้างวัฒนธรรม

- ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม ลดระยะห่างระหว่างคนในท้องถิ่นกับคนต่างถิ่น รวมถึงสร้างความทรงจำเชิงวัฒนธรรม

- ส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนหลายทาน

4. หน่วยงานผู้จัดงาน

หน่วยงานผู้สนับสนุน: รัฐบาลนครจิ่งเต๋อเจิ้น มหาวิทยาลัยเซรามิกจิ่งเต๋อเจิ้น

หน่วยงานดำเนินงานจัดงาน: สำนักวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวนครจิ่งเต๋อเจิ้น รัฐบาลเมืองจิ้งเฉิง นครจิ่งเต๋อเจิ้น

หน่วยงานร่วมดำเนินการจัดงาน: คณะกรรมการหมู่บ้านโหย่วเจี๋ย นครจิ่งเต๋อเจิ้น และโรงเรียนประถมสุ่กวง ชุมชนหลายทาน

5. ระยะเวลา: พฤศจิกายน ปี2023

6. สถานที่: ในชุมชนหลายทาน

7. กำหนดการกิจกรรม

-พิธีเปิดที่โรงงานกระเบื้องเคลือบเว่ยฮว่า ผู้นำกล่าวสุนทรพจน์เปิดงาน

-การแข่งขันศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบ โดยแข่งวาดภาพจิตรกรรมบนกระเบื้องเคลือบสำเร็จหรือบนแผ่นกระเบื้องเคลือบ (สถานที่: สนามเด็กเล่นโรงเรียนประถมสุ่กวง)

-ผู้นำและแขกผู้มีเกียรติชมเทคนิคการเผาแบบวางตั้งและแบบวางราบ เทคนิคการวาดภาพจิตรกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบ

- การบรรยายโดยผู้เชี่ยวชาญ (สถานที่: ศูนย์ศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบของ Liu Richu)

-กิจกรรมการเรียนรู้ศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบสำหรับเด็ก กิจกรรมศึกษาวิจัยศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบสำหรับนักศึกษา การบรรยายหัวข้อศิลปะและวัฒนธรรมต่าง ๆ

-กิจกรรมตลาดนัดวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์เหล่าย่านทานช่วงกลางคืน แบ่งออกเป็นโซนผลิตภัณฑ์ศิลปะพื้นบ้าน โซนวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์สำหรับเด็ก โซนวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษา และโซนอาหาร

การเตรียมงานขั้นต้น

1. งานประชาสัมพันธ์: จัดทำโปสเตอร์ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่รายละเอียดกิจกรรมลงในแพลตฟอร์มสาธารณะ เชิญสื่อมวลชนให้มาทำข่าวในวันจัดกิจกรรม

2. งานติดต่อประสานงาน: เชิญผู้นำของเมืองและติดต่อหน่วยงานกับช่างฝีมือที่เกี่ยวข้อง เช่น อาจารย์จากภาควิชาศิลปะเซรามิก มหาวิทยาลัยเซรามิกจิ่งเต๋อเจิ้น เจ้าหน้าที่ผู้ชำนาญการด้านการจัดการจากพิพิธภัณฑ์นครจิ่งเต๋อเจิ้น นักเรียนจากโรงเรียนประถมสุ่กวง ช่างวาดภาพจิตรกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบ รวมถึงตัวแทนช่างฝีมือเทคนิคการเผาแบบวางตั้งกับวางราบในเหล่าย่านทาน

3. งานปรับปรุงสภาพแวดล้อม

- รักษาความสะอาดตามท้องถนน ปลูกต้นไม้ดอกไม้ เพิ่มถังขยะ

- ติดไฟถนนเพิ่มเติม

- ปรับปรุงภาพลักษณ์ภายนอกอาคารริมถนน (สนับสนุนให้แต่ละบ้านทากำแพงด้านนอกเป็นสีขาวและปรับปรุงสภาพแวดล้อมหน้าประตูบ้าน)

4. งานจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์

ชิ้นงานกิ่งสำเร็จ ___ ชิ้น แผ่นกระเบื้องเคลือบ ___ ชิ้น สี งานสี และฟู่กันสำหรับวาดภาพเซรามิก เต็นท์ โต๊ะและเก้าอี้

5. งานวางแผนสถานที่

- ออกแบบเวทีสำหรับพิธีเปิด

- จัดสถานที่สำหรับการแข่งขัน

- วางผังโรงจัดแสดงนิทรรศการศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบ โชนสัมผัสนิทรรศการการทำ

แผ่นกระเบื้องเคลือบ และโชนสัมผัสประสบการณ์वादภาพจิตกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบ

- จัดสตูดิโอสำหรับการบรรยาย

6. พิธีเปิด

- ออกแบบพิธีเปิด

- ร่างบทสุนทรพจน์

- เขียนข่าวประชาสัมพันธ์

- ถ่ายรูป

คำนวณค่าใช้จ่าย

รายการ	ราคาต่อหน่วย	จำนวน	ยอด	หมายเหตุ
โปสเตอร์ ป้ายอิงค์เจ็ต				
เช่าเต็นท์ โต๊ะ เก้าอี้				
ไฟและเครื่องเสียง				
จัดงานกระเบื้องเคลือบกิ่งสำเร็จ				
แผ่นกระเบื้องเคลือบ				
สี				
ฟูกัน				

กติกาเข้าร่วมการประกวดศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบ

หัวข้อการประกวด: จิตวิญญาณเหล่ายาทาน

เงื่อนไขในการเข้าร่วม:

1. เนื้อหาของผลงาน: หัวข้อชัดเจน ต้องมีความโดดเด่นน่าสนใจในแง่ศิลปะ เทคนิค และวัสดุ สะท้อนให้เห็นถึงศิลปะการวาดและการตกแต่งภาพจิตรกรรมเซรามิกแบบดั้งเดิมที่มีความสร้างสรรค์และการพัฒนา

ส่งเสริมความหลากหลายและการบูรณาการ ให้ความสำคัญกับการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ในความดั้งเดิม สะท้อนถึงสุนทรียภาพแห่งยุคสมัย

2. ขนาดของผลงาน: ขนาดของภาพจิตรกรรมเซรามิกโดยรวม (ความกว้างหรือความยาว รวมกรอบ) ต้องไม่เกิน 200 ซม.

3. ผลงานที่ส่งเข้ามาต้องเป็นผลงานที่สร้างสรรค์ขึ้นเอง ห้ามใช้ผลงานที่เลียนแบบเหมือนจริง ผลงานที่สร้างสรรค์โดยผู้อื่น ผลงานที่ลอกผู้อื่น หรือทำซ้ำผลงานของตนมาเข้าร่วมการแข่งขันโดยเด็ดขาด มิฉะนั้น ผู้ส่งผลงานต้องรับผิดชอบข้อพิพาททางกฎหมายหรือความรับผิดชอบใด ๆ ที่เกิดขึ้น

การคัดเลือก

1. การคัดเลือกรอบแรก: ผู้ส่งผลงานต้องส่งรูปถ่ายผลงานขนาด 10 นิ้วจำนวน 1 ใบ โดย 1 คน สามารถส่งได้แค่ใบเดียวเท่านั้น (รวมถึงผลงานแบบกลุ่ม) ผู้ที่ส่งผลงานหลายชิ้น (หรือส่งซ้ำ) จะไม่ได้รับการพิจารณา กรุณาระบุข้อมูลดังต่อไปนี้ที่ด้านหลังของรูปถ่าย: ชื่อสกุล (ตามที่ระบุในเอกสารยืนยันตัวตน โดยข้อมูลต้องถูกต้องตามความจริง) ชื่อผลงาน (เหมือนในภาพ) ขนาด (ความยาว*ความกว้าง ซม.) ที่อยู่และรหัสไปรษณีย์อย่างละเอียด เบอร์โทรศัพท์ ชื่อนิทรศการ พร้อมแนบสำเนาบัตรประชาชน

2. การคัดเลือกรอบที่สอง: ผู้ส่งผลงานที่ผ่านการคัดเลือกรอบแรกต้องจัดส่งผลงานจริงหรือเดินทางมาส่งผลงานด้วยตนเองเพื่อการคัดเลือกรอบถัดไป (เมื่อจัดส่ง ผลงานจริงต้องได้รับการบรรจุอย่างแน่นหนาและมีประกันภัยคุ้มครอง ต้องจัดส่งผ่านบริษัทขนส่งที่ได้มาตรฐาน เพื่อป้องกันการสูญเสียวหรือความเสียหายระหว่างการจัดส่ง) กรุณาระบุข้อมูลดังต่อไปนี้ที่มุมขวาล่างด้านหลังของผลงาน: ชื่อสกุล (ตามที่ระบุในเอกสารยืนยันตัวตน โดยข้อมูลต้องถูกต้องตามความจริง) ชื่อผลงาน (เหมือนในภาพ) ขนาด (ความยาว*ความกว้าง ซม.) ที่อยู่และรหัสไปรษณีย์อย่างละเอียด เบอร์โทรศัพท์ ชื่อนิทรศการ พร้อมแนบสำเนาบัตรประชาชน ผู้ส่งผลงานที่ไม่ผ่านการคัดเลือกรอบแรกจะไม่ได้รับการ

ติดต่อกลับไป และไม่มีกรส่งคืนรูปถ่าย

3. กำหนดเวลาในการส่งรูปถ่ายผลงาน: ตั้งแต่วันที่ประกาศถึงวันที่ 15 กันยายน 2023

4. ที่อยู่ในการจัดส่งเอกสาร: พิพิธภัณฑ์ชุมชนเหล่ายาทาน เขตบางเจียจ เมืองจิ้งเต๋อเจิ้น รหัสไปรษณีย์ 333000 จ่าหน้าถึง: คุณ _____ เบอร์โทรศัพท์ _____ กรุณาระบุว่า: การประกวดผลงานศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบ “จิตวิญญาณเหล่ายาทาน” ปี 2023

5. รอบชิงชนะเลิศ: ผู้ส่งผลงานที่ผ่านการคัดเลือกควรมาถึงเหล่ายาทานก่อนวันที่ 1 ตุลาคม เวลา 10:00 น. เพื่อร่วมชมการแข่งขันวาดภาพและเข้าร่วมพิธีเปิดเทศกาลศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบเหล่ายาทานจิ้งเต๋อเจิ้นครั้งที่ 1 หรือการประกวดผลงานศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบ “จิตวิญญาณเหล่ายาทาน”

แบบฟอร์มข้อมูลการประกวดผลงาน

ชื่อ-สกุล		เพศ		รูปถ่ายผลงาน
ภูมิลำเนา		ชนชาติ		
วันเดือนปีเกิด		แนวความคิดทาง การเมือง		
สถาบันที่สำเร็จ การศึกษา				
สาขา				
ข้อมูลติดต่อ		E-MAIL		
ชื่อผลงาน		รูปแบบผลงาน		
เทคนิคผลงาน		ขนาดผลงาน		
คำอธิบาย ผลงาน				
เกี่ยวกับเจ้าของ ผลงาน				

ภาคผนวก ฉ

ข้อเสนอแนะจากแบบสอบถาม

6	เชื่อมโยงภาพจิตรกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบกับชีวิตประจำวัน จัดแสดงการจำลองเหตุการณ์และผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์	44	ชาวชุมชนต้องเข้ามามีส่วนร่วม ช่วยกันสร้างชุมชนศิลปะแห่งนี้ให้ดี	65	สร้างศูนย์ฝึกอบรมการสร้างสรรค์ศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบสำหรับนักศึกษา
7	ถนนสะดวก มีที่จอดรถ สำคัญที่สุด	45	เพิ่มศูนย์ออกแบบผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ นำวัฒนธรรมที่หลากหลายมาเจอกัน	66	เปิดชั้นเรียนฝึกอบรมนักออกแบบผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์
10	ในส่วนที่ชาวบ้านจัดแสดงกันเอง อาจลองจัดบ้านริมน้ำ ถ้าใช้บ้านของชาวบ้าน จัดฝั่งหนึ่งให้เป็นผนังหรือเป็นอีกห้องเลยก็ได้ แล้วจัดแสดงข้าวของเครื่องใช้ในร้านจากยุคเบญจมาศที่มีเฉพาะในเหล่านายทาส หรืออาจซ่อนไว้ในที่จัดแสดงส่วนตัวของศิลปินในชุมชน แล้วเชิญเพื่อนบ้านหรือเพื่อนฝูงที่มีโอกาสมาจัดแสดงมาด้วยกัน	47	เปิดชั้นเรียนฝึกอบรมสตาร์ทอัพศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบ	67	ศูนย์สตาร์ทอัพสำหรับนักศึกษา
11	เพิ่มมมูมิจัดไว้ในพิพิธภัณฑ์ชุมชน สร้างใจจนประสบการณ์ AR กับ VR กับกิจกรรมการเรียนรู้สร้างแพลตฟอร์มจัดแสดงพิพิธภัณฑ์ชุมชนทั้งแบบออฟไลน์และออนไลน์	48	เพิ่มแพลตฟอร์มเป็นผู้ประกอบการสำหรับนักศึกษา เป็นการให้ความช่วยเหลือนักศึกษาสาขาภาพจิตรกรรมเสมือนจริง	68	เพิ่มพื้นที่เพื่อการแลกเปลี่ยน ความบันเทิงและบันเทิงนาการ เปิดชั้นเรียนผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์
14	ระหว่างก่อสร้างต้องคำนึงถึงความสะดวกในการเดินทางของคนในพื้นที่และคนต่างถิ่นที่มาท่องเที่ยวหรือศึกษาแผ่นกระเบื้องเคลือบ ยังต้องพิจารณาด้วยว่าระหว่างก่อสร้างควรสร้างที่พักชั่วคราวอย่างไรโรงแรมหรือโฮมสเตย์ด้วยหรือไม่ เพราะภาพจิตรกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบต้องใช้เวลาพอสมควรในการเรียนรู้และฝึกฝน	49	วัฒนธรรมดั้งเดิมคือแก่นของการสืบทอดวัฒนธรรม แต่วัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์เป็นการสืบสานวัฒนธรรมดั้งเดิมอีกรูปแบบหนึ่ง ช่วยมอบพลังและความหวังให้แก่วัฒนธรรม	69	ร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาช่องทางการเรียนรู้และแบ่งปันทรัพยากร
20	ประสบการณ์ DIY เจ้าหน้าที่น่าชม จุดจัดแสดงวิถีโอ	50	ส่วนตัวแล้วผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์เป็นการทดลองสิ่งใหม่ จะใช้ทักษะที่มีเพื่อช่วยคนรุ่นใหม่น่าค้นหา	70	เพิ่มนโยบายสนับสนุนศิลปินต่างชาติ
23	สร้างสรรค์เสริมกับแบบ DIY	51	สร้างศูนย์กลางการแลกเปลี่ยนสำหรับช่างฝีมือ ปะเพาะช่างฝีมือรุ่นใหม่	71	อยากให้จัดกิจกรรมพหุชาภูมิเข้าชั้นเรียนเยอะ ๆ ส่งเสริมการสืบทอดโดยนักศึกษา
24	ยังไม่เคยเห็นเลยว่าพิพิธภัณฑ์จะเป็นแบบไหน จะแสดงความคิดเห็นได้อย่างไร ต้องได้เห็นก่อนจึงจะรู้ว่าตรงไหนต้องแก้ไขและบอกความคิดเห็นได้	53	หวังว่าจะเปิดศูนย์ฝึกอบรมการวาดภาพจิตรกรรมบนแผ่นกระเบื้องเคลือบ	72	เสนอให้สร้างศูนย์สตาร์ทอัพสำหรับนักศึกษา
25	สร้างหมู่บ้านแผ่นกระเบื้องเคลือบ สืบสานให้คงอยู่ต่อไป	54	ไม่มีความเห็น สร้างพิพิธภัณฑ์ให้เรียบร้อยดีกว่า ค่อย ๆ ศึกษาวิธีจัดการไปทีละก้าว	73	เปิดตลาดผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์
30	จัดการบรรยายฟรีทุกเดือน	57	เปิดชั้นเรียนฝึกอบรมการออกแบบผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ให้ได้สื่อสารได้ต่อกัน	74	เปิดตลาดผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์
41	อยากให้เปิดชั้นเรียนฝึกอบรมหรือจัดกิจกรรมเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์เยอะ ๆ	59	เพิ่มหน้าที่ด้านการสื่อสารเชิงวัฒนธรรมและความบันเทิง มสรมสสานวัฒนธรรมแผ่นกระเบื้องเคลือบกับความบันเทิงเข้าด้วยกันเพื่อประชาสัมพันธ์	75	เพิ่มความนิยม เพิ่มช่องทางสื่อสารและความร่วมมือกับศิลปินต่างชาติ ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนข้ามวัฒนธรรมเกี่ยวกับศิลปะแผ่นกระเบื้องเคลือบ
42	เพิ่มหน้าที่ด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม นักท่องเที่ยวจะได้เรียนรู้พร้อมได้ความสนุก	60	ประชาสัมพันธ์ช่างฝีมือให้เป็นที่ยอมรับ	78	อำนวยความสะดวกการท่องเที่ยว ingsูดนักท่องเที่ยว
43	เพิ่มศูนย์ฝึกอบรมศิลปินรุ่นเยาว์	62	อยากเขียนเรื่องการออกแบบผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์แผ่นกระเบื้องเคลือบ อยากสร้างสรรค์ ควรเปิดชั้นเรียนฝึกอบรม	79	ชั้นเรียนการออกแบบผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษา

		63	เพิ่มพื้นที่ทำกิจกรรม พื้นที่พักผ่อน	80	อยากให้จัดการบรรยายเรื่องศิลปะแผนกระเบียงเคลือบยอะ ๆ จะได้ช่วยยกระดับบริบทด้านวัฒนธรรมของช่างฝีมือ
		64	สร้างศูนย์สตาร์ทอัพศิลปะแผนกระเบียงเคลือบสำหรับนักศึกษา	81	วัฒนธรรมคือเส้นเลือด ผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมจึงสร้างสรรค์คือวิญญาณ

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	HUANGSHAN LIN
วัน เดือน ปี เกิด	5 November 1989
สถานที่เกิด	Shangrao City, Jiangxi Province, China
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	Jingdezhen City, Jiangxi province Lecturer, China
ตำแหน่งและประวัติการ ทำงาน	Lecturer
ประวัติการศึกษา	Bachelor: Nanchang University, Major: Industrial Design Master: Jingdezhen Ceramics University, Major: Ceramic Design Ph.D. BURAPH UNIVERSITY, Major: Cultural and Arts Administration
รางวัลหรือทุนการศึกษา	1.Won the honorary title of Jingdezhen Outstanding youth post expert 2.The sculpture "Heat" was selected for the "China China" Chinese Ceramic Art Design Exhibition and won the Excellence Award 3.Pastel work "Qing Yi Woman" opera figure won the "Tang Ying Cup" hundred flowers Award silver 4.Pastel work "Dawn" collected in Jiangxi Art Museum, and won the silver award, etc. 5.Thesis "Ceramic art - Children's painting Creation" won the third prize of East China off-campus education thesis. 6.During my undergraduate study, I won three maximum scholarships, four first-class scholarships and one second-class scholarship